

מאמר יקונוהמ"ם!

כולל

חקירות מחקירות שונות, כל דורשי אמת בשערים יהללוהו,
כי תתענג בדשן נפשם, עת אשר יקראוהו.

מאת

החוקר האלהי האדיר בחכמה ובתבונה ידו הדדאמיין לבו בגבורי
פילוסופים הקדמונים כבוד הדרת שמו מזרנו ורבינו

הרב שמואל אבן תבון זצ"ל.

המאמר היקר הלזה חתום וכתוב היה עד היום בבית אוצר הספרים אשר
במדינות איטליאה. והתעורר איש יקר רוח הרבני החכם השלם בעוז

מהור"ר מרדכי ליב ביסליכים מבראדי,

לאחדש כנשר נעוריו ולהעתיקו מכתב ישן ונושן באר על הלחות למען ידו הקדא בו.

ולחפיי אורו על פני תבל!

Maamar Jikawu Hamaim von R. Samuel Eben Thibon.

פרעסבורג,

דוק אונד ערלאג פֿון אנטאן עדלען פֿון שמיד, קאניגל פרינציפאל בוכדוקער

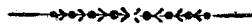
Pressburg, Druck und Verlag von ANTON Edlen v. SCHMID; 1837.

I 273
M. 3
1384

דברי המביא לבית הרפוס

קורות ימי שני חייו

ופעולתו אשר הביאו אל השלימות הזוה.

אפתח שפתי תהלה ליוצר כל, אשר הציאתי עד הלום. וחנני להוציא מערפלי השכחה קבולות יקרות, עין דאתה ותתעידני, חכמים וישרים. והנה אקדים לספר את גודל התלאה אשר מלאחתי, עד כי צאתי אל התכלית המקווה, והקצות אשר סבבו הלכו על ראשי, עד כי צאתי אל השלימות הזוה. אסוף אסוף כל עשונותי אולי ארכו לעלות בסולם הגלגל ואצינה לאחריתי, כנאמר שלה"נ ע"ה, טוב אחריית דבר מדאשיתו, ומונני יראו יחד עשיר וחלך, וישתוממו מחדקי ה' על צדואיו, ויאמינו כי כל מקרה הזמן אשר יקרה לאדם, אלה מרחוק יצאו הדחק מאד ממששצתו וזכרונו, ואלה מקרוב צאו, כולם שלוחי ההשגחה מאתו י"ח, על פיו ילאו ועל פיו יצאו, וכל הדעות אשר ידמה האדם כי נורים הם, לא ידע כי יהפכו למחוק, ויעז לו באחרייתו.

עין בפנים הספר מאמר יקו המים, אשר אני נותן

לפניך היום, ותראה נפלאות על דבר אמונת ההשגחה.

ואסן ואראה על אשר עבר לפני על כל ימי חלדי עד היום, והנה בלו פלע וחבורה, כלו משקה מים המרים, לכות אשה אל אחרת יחדיו יפגשו, כל ימי נכאובים ויקורים, וכל עניני כעס מציני אדם אשר לעשות אהבו, פדשו

ישת לרגלי, קצצוני ככה, ויגבצו את לבבי תחת לבתי אחס בתום לבבי, זאת היתה גורלי מיום היותי לאיש, עם בני אדם אשר פגעתי, ואם אונדתי אספרה כמו מחול ירציון, אך אפס קלהו אחור.

כן שלש עשרה שנה ^(א) קראו עלי מועד לשזור בחורי תחת רחיים אחת, ושמה לא רוחמה, וכל הימים ימי הבחורות אשר ישבתי עמה היו ימי הכל ואכל, הבנים אשר היו לי לשון — לקח אותם ה', ולא הרבה היו ימי חיי ההכל אשר דרתי באהלה, כי אשת מדינים היתה, ע"כ פקדתי את נוי, ומארץ מולדתי ילאתי, וכיונה צמי נח הייתי, יורא וטוב, ולא מלאתי מנוח עד אשר באתי אל עיר בצרת הממלכה פאריז, והיה טוב לי אז מעתה, עשרתי מלאתי און לי, והשערה משחשעתי ומשחקת לפני, וה' — נתן לי לב להעיר מנוחי, על אציוני עם ועם, להשזיע רעבים להלביש ערומים, ולפזר הוני לכל הפושט ידו, להחיות טיבת אבותי היקרים ז"ל וכל משפחתי בכבוד, ולהחננו כפסם מהטוב אשר חלק לי ה'. שם החל רוח ה' — לפעם צי, לעשות לי שם רחוק עולם, וקבעתי לי עתים להקפוף בחללות אולר הקפריס אשר צעיר פאריז ^(ב) לחפש ספרי הגדולים הקדמונים ז"ל, לגלה עמוקות מני חושך, להחיותם כהיום הזה, שם מלאתי ספר טעמי המקרא לר"י זן בלעם, אך חמת המליך ומאשת מדינים, לא נחנני גם שם לשית עין שכלי על תורת ה' התמימה לחשוב מחשבת המדע, והלכות ונדנוד הגלות אשר טקעו בו נפשי וגוי, כלכלה דעתי, חשך וערפל כסתה פני שכלי, והשכחה גברה עלי עד כי רגע דברתי דבר, ואבקשהו ולא נמלא. גם בהיותי שם, נתנו עלי אבותי היקרים, אבי היקר מ' משה צ"ה אהרן ציכלינס ז"ל, ואמי היקרה מ' חוה צת מו"ה צנימן ז"ל, אחר, מת עלי אח יקר מו"ה צנימן ז"ל, לקח אותו ה' בעורו באביו. ומאז עלה המות בחלוני, נכחם ממני מעייני השפע הורד עדי מעלי, וירדתי עשר מעלות אחורנית.

וקצותי

(א) נדחתה לו

(ב) חין כמוה כל ידו העולם

וקצותי אני את לצי לשוץ אל ארץ מולדתי, שם מולאתי ימי עוני, נחלתי
מאור, גם מתה עלי אחרת, יחידתי היקרה מ' הענא לאה, היא לקחה את לצי
כי אהבת קפס אהבתי, גם הנחש עשתה צי כלה ונחללה, והודי נהפך עלי
למשחית. ע"כ אמרתי אל לצי ברח לך מארץ מולדתך גם צפעס הזאת, והמלט
על כפסך פן תספה עם המעט אשר נשאר בידך. והנה ילאתי שנית מארצי
ושמתי פני לארץ האלל אנד, ומחשבותי אשר היתה לכנדי תמיד להעיר ספרי
הקדמונים ונשנת עולם נחנה פוגות לדומעתי. אולם פגעי הזמן אשר ילחמו
צלי ליאות נגד שלות האדם, גם שם לחמו נגדי, גם שם ה' אמר רדה, גם
שם ה' אמר לשכון צערפלי העוני, ומיתר הפליטה הנשארת לי מהוני נעצע
צים מוללה — ואין מעמד, ולא נשאר לי כ"א גויתי אשר הצאתי צוצו שנית
לעיר מולדתי, וצאתי לצית אחי יחידי וידיד כפשי ירא ה' וקור מרע ומעוריו,
תומך עני ודל מאשר מלא ידו, אז ליתומים, וכל אשר מכירו, דורו נוחה היינו, ו
ה"ה הרצני המופלא. מה"ו א פ ר י ס צ י ס ל כ י ס כי כשמש צלחדים, הוא
כיבר ארתי מכל אשר מלא ידו לכדני ולנחמני מעלצוני, שם ישצתי גם צכיתי על
רוע מלצי, ושפכתי שיח לפני קוני, ואמרתי, אתה ה'! את צגיי לקחת ואח
הוני העצרת, ומה זאת עשית לי עוד להדיחני מדחי אל דחי, וכנעו עלי
היער מפני הרוח, כן כוע תניע ארתי צארץ, רגע צארץ מולדתי, כאורח נטה
ללון תעמידני, וצבוקר אל ארץ אחרת תשליכני, מה החלום הזה אשר הייתי
כחולמים זה כשלשים שנה.?

עת שצתי כה משומם ודומם, רוחי סערה צקרצי, ועיני לשומם נשאתי.
ראיתי התקוה! אשת חן אשר צין שדיה ימלא האדם מנוח והשקט, היא תנוחה
דומה מעל כל פנים, היא חלזה העני והחלך אל קצרו, ותניצ לו יום המות
מיום הולדו, ומתקה לו שנתו שנת עולם. הצטחון והאמונה שמו צכליהם
משומם כוטף ריח צשוני נחמה, מוריקים גם המה חוד חדרי לצי, השלשה שלוחי
ה', נקצו צאו אליו לצער יום צהיר ושפע ההללחה, גם קול מחשצתי השתולה
צי להקיצ ספרי הקדמונים מחרדומה הזמן גם היא נקפה צלצי, יומם ולילה
לא שקטו רעיוני, ולנגד עיני ראיתי אולרות מלכים אשר עין אדם לא חשורם.
ואמרתי

ואמרתי בלבי מה הנה הרעיונות האלה? החקוק! דבש וחלב תחת לשונה
הוא קדמוני בדבריה ותאמר תבא ג! תבא נא עמדי וארצילך למדינות איטלי.
שם מלוא הזהב ואולרות מלכים, שם תדור נפשיך מכל אשר תשתוקק! אך ראה
נא כי הצטחון והאמונה עמך יקעו, ועמך יחנו, ובלעדיהם לא תשיג מטרות
מאוייך: והנה חיש מהר אחריה הלכתי, מדלב על ההרים ומקפץ על הגבעות
עד בואי לארץ איטלי המלאה לה מטעי קדם, תפוחי זהב צמסכיות כסף,
ופכנים דבש לרוב במלאו שמה, כחצי יד, אשר ה' הויתר לנו שריד מאת קדמונינו
ז"ל, אולם ידי שרים ועשירי עם שלטו צם, צירכתי ציתם יעמדו, צחושך ידמו,
עד כי יהיו לצרות לעש, וישלכו צם שרץ לנפש חיה, וירצלו שם ילדיהן, וכאשר
ראיתי מעשה ידי הקדושים הוצאו צמאקד וצנחשחים, ולא נראה אור צמוטצותם,
זלגו עיני דמעוות, ונפשי עליהם תאצל, ואומר מי יתן ואוכל לשצור דלתי משכן
הקדושים האלה להוליא ממקגר אכיר, לא כותר עד אחר.

והנה נפלאות ממני ולא חצין, כי עד היום לא בא בקרב מחנה ישראל חיש שם
על לב להחיש מפלט לנו לצקש ככק וכוטמונים, מיתר הפליטה הנשארת ממחמי
דור ודור, אשר הגדולים שצחכמי האומות דאורן תמהו על עומק חכמתם (7)

עין בהקדמת ס' מורה המורה אשר אני נותן לפניך היום
דברי אפלטון, על חכם וצדיק אחד מעם ישראל.

אך אמרתי עת לכל חפץ, וה' הכין אותי עד עת יולדה ילדה, וממני
יהיה עולמות ומקדם, והנה ה' נתן לי לשון למודים, ע"כ שמתי פני בחלמים
לכצב.

(2) תנא תקרה נטחון חמונה.

(ד) הנה היו מוכתרים בכתר התורה והחכמה מתוקנים בכל מעלות המדות והמוסר מלומדי דין ארץ
עד כי לפני מלכים ותיאצו ושרי העמים מלאו עונב צחצרתם, חזנתם כל חדם חף כי היו מדתות
טונות, כל ימיהם חתרו אחר מקור האמת והצדק. הענוה היה לבושם חץ כסף נחש צעיניהם
כ"א לפתוח צו עני וחציתן, וכל חדם עת כי מטה ידו, ולתלחות מחסור דלים פזרו הונם, צימי הרעיוס
החלה היתה יראת ה' והאמונה וההצת ריעים תקועה כל צחן מרעוים. הנה! תדנה עינינו דמעשה על
חצק כזה! אך הדחת לך כי השאירו אחריהם צרטה לכתוב דציהם צספר לזכר עולם להרחות
האומה הדרך אשר דרכו צהם ונוכל להנחם מעצוננו ולהתענג עונב גפשי מנעימות דציהם.

לדבר על לב יחידים, לשלוח חפשי כפרי כחצי יד מהאחנים מוקדי ארץ אשר תחת ידם, וה' הלליח צדי, כי פדיתי בשלום ערך ארבעים מהם, והרצתי כופר נפשם. הן המה קורא נעים הסבות הרחוקות קצו הלכו עלי עד ב מאת ה' חבלים נפלו לי בנעימים החפלים היקרים האלה אשר התקוה הוצילני אליהם. ועוד לא שקטו רעיוני ועשתונותי מזההלים להגדיל אורותי עד אין קץ. אך, ה' אמר עד מה תצא ולא חוסף לאסוף חמרים חמרים מהאולרות האלה, ופתאום כן מלעדי לחזור לארץ מולדתי עוד פעם הזאת השלישית.

הלילה! עת שצתי בציתי למען הכפש מעבודתי, ומחום הים אשר בארץ איטליען, וצדיי ספר להתענג בו מעט עונג נפשי טרם אתן שנה לעיני, ואשא עיני! והנה איש עומד לנגדי, מראהו לבן אדמדם, ושערות ראשו חקנו אדומים, וצידו מגלת ספר כתוב משני עצדיו מזה ומזה, ומרדתי חרה גדולה לא נשאר צי רוח, כי לא הכרתי, ולא אורכל לצוא עד תכונתו, אם מהשיגה אשר צדועתיה רגע הזאת תחזקני, ואם כי החשך כסה זוהר כרי דליק על על ראשי, ובקול פחדים שועתי להאיש העומד לנגדי מי אתה? גנה נא אלי ואמושך! פתח פיו בחלקות לשונו ואמר הכר נא בי אהבך, קראגא את המגלה הזאת הובאת לי מעיר מולדתך (ה) הושיעני נא! חושה נא לשור לביתך, כי אין לי מושיע בלחך. ואני מרחוק אהיה עמך ואכלכל סיבתך בקשוות אשר אשלח לך מחדש לחודש עד תמלא די טרף לביתך ותוחיר, ואם אשכח תשכח ימיני, זאת נשבעתי לך בחיי אבי הזקן, ובחיי בני בכורי. ואמרתי לו אעשה כאשר אומני ואלך לארצי לעצדך שם בלב שלם, אך שמור נא את קשצוה אשר נשבעת לי. למחרת היום שמתי פני לשור לבית אבי: (')

עתה

(ה) דבר המורה אשר היה לי פה ציית גנני ובעלתן שלחתיים שם לחיובך אשר לא ידעתי מעולם ועל חמנתי בן מפתיה לידו כי חותן ידעתי וראיתי לדיק לפני עתה היא נשחרת נעוצה במלונה במקשה ואין קונה.

(ו) טרם הפדתי מעליו הסרתי צידו חולר הספרים שלי אשר צעתי אפי אספתי לי זעיר שם זעיר שם להתענג בהם עונג נפשי עת יצאתי ה' לשלום לביתי וחיתה מעץ מהסתערות הזמן וחמרתו לו יאני נותן האור הזה צידך שמור חותו כצנת עין והשלחהו בשמירה מעולה לארצי. והוא תשפט עשה כאלו

עתה עת שז' ה' את מצותי שליטת לארלי, לא ידעתי אם ארקי עור
לכרות הארץ הטובה הזאת ארץ איטליא כי אחד שלחתי האשה הנ"ל לביתה
וכחתי גידה גט כדיתות ולקחתי לי אשה חדשה, השנתי דרכי לבוא אל השלימות
אשר חקרתי לעשות לי זכר עולם. וזה שלש שנים עברו אשר אני עובד עבודת
הקודש צהעמקת ספרים מקדמונים ז"ל, ולא חקתי על ההולאות אשר רבו
מאוד, ועד היום מאומה לא עשיתי לפרכסת ציתי, כ"א דבר ה' היתה מערת
חפלי לנשלימה, עד אשר זכיתי להציא על מזבח הדפוס המשובח והמפואר דק"ק
פרעטבורג חמשה ספרים כנודע, ובעזר האל עתה צאתי לתכלית המקווה,
עתה אומר בני הם היום ילדתי, ואם אבוא עוד לקפר לפניך קורא נעים
גודל הולאות אשר עלו עלי צהדפסת הק' האלה, יכלו הימים ואכני לא אכלה,
חי נפשי לו שקל ישקל לי הקונה, כסף מחירים עשרת מונים, לא ישלם לי אחד
מאלף והכסף אשר ילא מכסי, זה יותר משלש שנים ואצדן זמני, וחולשת גופי
מהלעמה והחולת והפחד אשר פחדתי שלא תהיו כבודי לכלימה (אם לא אבוא
ח"ו לו מערת חפלי), אך ה' עמד לימן לרקי ומקלון רצו שמו נפשי. וזאת
היא השנה הרחוקה, אשר הדפתי שליטת לשון לציתי, מי לא ידע בכל אלה
בי מאתה' היתה זאת.

ומנה ערם אכלה לדבר חזקט מונך קורא נעים לסקור לעצדך אם צנצירות
נהגתי אנדתי, אמרות דלות וכחשות, אין צינה צהם, כי לא ככותצי מליכות
ודורשי קידות ומחצרי חיבורים בלשונינו הקדושה, אני, הלא רוצם ככולם אשר
צמדיכותינו

היה הווי צעולם ואין אלהים שופטים בדרך עשק חותי בנה ואין מנתם לי! הו. לא חזקתי
עור וזרות הפנינים סיקרים אשר היו צין הספרים האלה, וכל הן ציחו לא יסורו חף ומורת חמה
מהנן. הלא המה ט"ת באוניס קדמתי כ"י, אשר מעולם לא ראה חור, הרש"ת חותיות מרובעת
חלק עשי יסן נוסן, חגיגת אל תהי באזהויך עם פי' ר' ט"ס, מעון השואלים להמשורה החלקי הרב
הראשוני נקרא Danti העברי, עמנואל על משלי יסן נוסן. ועוד פנינס יקרים: בקלר הידיעה
מהבנים, חי נפשי כי היה צדעתי לסדסיס כולם: הו! עתה מתו עליו מעשה הדוקים האלה, נאזרה
הפקוס להחיותם עור. והנה חעידה לי עדים נחמנים עד השורות האלה אשר פלס יעמוד פה
ועד צולם לא ימחקו, ועדי חנשי חמת שונתי צנע צעיר מולדתי, כי הן אני מכל פשע נגד האים
זהו, ואני ענדי חותו לעצד נחמן צלחת וצחמים

צמדינותיכו וצמדינות איטליא, יושבים צמח צציתם, מלאים כל טרז מקפרי
החכמה והמדע, אשר ימלאו שכלם צהם כל לרכם, להם אשה מרצה וצנים
להשתעשע צהם עונג גופני, עת יכוחו מעצדותם עצודת הקודש, ע"כ אין עליהם
להפליא אם נכצדות ידצרו: אולם איז צמה תתענג נפשי? ולשמחה מה זר
עושה לי? כי צהיות אדם צטלוה והסקט, יש צו רוח המלילה צלי פגע, כי
שכלו חפשי מכל היגויות, אך צהיות אדם משוקע צתכלית החלואות, ותמיד
הוא צעלצ ורוח נכאה, גם מלילתו וכל אשר יולד מחשצתו הוא צשפל המדרגה.
יערצו נא החיצורים האלה לכל משקיף צהם, ואם ימלא אחיה שגיאה
ידינני לזכות כי כל אשר צכוחי עשיתי. קפרי התלמיד נחתי ציד גדולי הדור
להגיהם, וקפרי החכמה מקרתי לידי גדולי החכמה. לשות עינם עליהם, וצלל
ארזים ההם צאתי לחקות טרם עשיתי מאומה, ומה לעשות עוד לכרמי ולא
עשיתי, וכשמת הלדיקים אשר הולדתי היום ילינו טרז צעדי להציא לאור עולם
יתר החיצורים הקדושים אשר צאולדותי, ויהי טעם ה' על מעשה ידי, יתן
ה' צלצ האנשים אשר צאו על החתום צקפרי, לשלם נדרם, ולעשות כצד לשמם
אשר יעמדו לדור דורים, ויתן ה' צלצ כל עם ישראל אהצתו ויראחו ואהצת
המורה הקדושה, לצ טהור יצרא לנו לדרוך נדקס וחמד, לחק ידיס רפוח
עת כי מנה ידם, ורוח ככון יחדש צקרצנו לאהצת האמת והטוב והישר,
וצימיו תמלא הארץ דעה.

היום ער"ח אב שנת אלי רצח נא פועל ידי לפ"ק.

אלה הדברים היולאים מלצ איס צראדי
מדרכי ליב ביסלכים.

מכתב תורה

מאחי ידידי

מה"ו אפרים ביסלביס נ"ו.

צעז"ה עש"ק ה' תמוז פק"ק בראד תקצ"ו לפ"ק.

מדנה המשרה ושלום חין קץ, אל כבוד אחי יחידי ויקירי המוכתר צמעלות ומשונן צאצאי
מדות יקרות, יקיר אנשים ופאד האחים עו"ה מדדכי ליצ ציסלבים נ"ו אחי' צטוצ וצגעיימים .

הן הודעתי אחי צמכתציק, אשר צאת בצד צצריה הכדפסה, להעלות חמשה
מהכצני י"ד המוצחרים אשר אתך הכקוצים צסס, על הדפוס המהולל והמפואר של האדון
אנטאן עדלען פֿאן שמיד העייר, צק"ק פּרעסבורג. ונתת שמחה צלצני, כגן
דוה גיל הרויחני, לכן הכני שולח לך מכתב תודה הלו. ואנקש ממך אחי ידידי לספח
אותו אל אחת החיצורים, למען יהיה גם לי גם לך למזכרת אהבה, עד המכתב הזה,
אף כי נסתר איש מדעבור, נפשותנו למודות, והלצצות נקשרות צעצותות אהבה,
נעצות עגלה לצלתי הכתק.

ואען ואומד ציוס צדא ה' אלקים את האדם מצחר יצוריו עלי ארץ, אז ראה
וחקר והכין כל בלבולי סצותיו. סצת טרפו ומזונו עשדו וקנינו, אף סצת עגיו ומלודו.
להוריד לארץ כבודו, יש מחייתו צציתו וצאלק מבירתו ערך הכינו. ויש על המחיה אל
כנף ארץ ינוע כאשר יניד הצפור מקונו. יש מתעשר צאין עמל וצאין אונים ענמה ירצה
לא יועף ולא ייגע. ויש מתרושש ועמל דצ כל חלי ונבע כל מקרה ופגע. יש זוכה
לשתי שלחנות צני חיי צדע צדק ה' ומצוני דויחא ארוחתו אצונות תמיד נותן לו. ויש
א' ואין שני גם צן חין לו, וכל ימיו דעים ומחשוד חין שכלה לעורו, ואין לחם למאכלו:
הכל כאשר לכל חס לחמד חס לשגע, מה' הוא נסצה כאשר גזרה חכמתו העליונה וצפי
מעשה אנוש ופעולותיו ועלילות מלעדי גדר, וצלעדי זאת הכה הוסיק ה' להפליא את
האדם הלו ואין די אשר יגדו נסצותיו העגמיות הקרובות אליו המשרתים אותו וכל
אשר

אשר אתו וחי זהם. אך הכין עצורו עוד סצוצים ובלבולים לחוקים הרחק מאד מעלם לפי דלות עיני צער לא ידומה אשר תקרינה אותו מאלה. וצאמת הן הכה הולכים צמיסור וצלולים יעלו בסצות מתהפכות ושונות אופן לאופן ובלבל לבלבל מדוכסים אחת אל אחת צערות עצות השגחתו-תעלה, עד אשר ילגו הלוך וקרוצ להגיע מלון קינס ולהתנוון על אודותם ועל ידם יסוד אחד גדול עגוש אשר קדמה בזרת חכמתו לא יסצו הסצות צלכתם, כ"א אל אשר רוח ה' ישאם, שם יחנו ושם יעמודו קולעים אל שערת מטרת דלונם ולא יחטאו [א]

ואתה אחי ירדני, אכני מעבודך ידעתין צעם חסד שלום, מעורך כפולו מעיינות רעיוןך ויחלק לצד לכמה חלקים, כל ימי חלדך לא תאלף מנוח ענוות הכפש ומנוחת הבוץ, ומאודות שלהם לא דלית מימין, אם צמנוחת הכפש כי ערירי אתה, והצמים צריך לקח אותם חלקים ואינם. ידעתי גם אני אשר מדי זכרך, רוחך נשבר ולגך תמס הלך. ועל העדר זרעך דמוע תדמע עיניך ועפעפיך יזלו מים מאין הפגות, לאחד מאין יצוא עזרי מקודש? ואני אנה אני צא לעשות לי שם צאלות החיים ולהתהלך וכדי צעולם קנאחי, או מי יצוא אחרי למלאות מקומי לכלכל את שצתי להיות משען לי משען לחם ומים ולהשאיר צלך בזעי מעט ה' להתפאר. ואם צהערד ענוות הבוץ כי לעמל דצ כולדת, ומעת לאח הכרתין שצעת כדודים, מוזר היית לאדך, וככרי למולדתך, צציתך לא ישכורו רבליך, על מחיתך סצות צסצות עצמיות משנידות דלש עצמו דצו מפער, נפשו שמת צכפך לרכוז אלויות לעבוד ארחות ימים, ועל כנפות האדך רוח ה' ישאך, פעם אל מדינות צרפת ועכב לא כד. שם הזמן משחקת לפניך קרית קנין ורכוש עלה שיאך למעלה אז הדליות דהצוך לצדך, עשית טוצ צעמלך, מוזר נפת להונך, להחיות צכצור דצ שיצת מולידך, לחוס עניים לחון אומללים דצ ממסת ירך, ואחד עוד מעט, ובלבל החחד נקדוה נקדאת, זה עוני קדל לך להסצ פעמי נסיעתך למדינת ה' אל לא כד שם אצדת כל עמל ויגיע כפיו, לא נשאר שריד לך צכפך יאלף ויחסם השיצך ה', ועשם הורד כצורך אל שפל המצד וסתר המדריבה.

אמנם מסע האחרון הכביר עת ה' אמר לך, "עלה אתי צסצתי, למדינות אט לי א ואכני אלעך גם עלה אשים עיני עליך לקדצ אליך הסצה הרחוקה אשר

[א] והלא דצו זה מפורסם צחורה אשר עד כמה סצות ומעורחות עצור על קדקוד חיל. אחרי כעת הובלה מעל שלון חזיר עד אשר הוצצ צער וממשל דצ להתרחות עמו פנים, וחחריו ינחו כל בית יעקב, ותחלבלל הדצ וירדו אצוהיו למצרים אשר קדמה צצציתה כי בג יסיה זצצך וכו'. ודעים הדומים נוח

„אשר לא רמיתה ולא עלתה על לנך כי אותך ראיתי ישר ועל ירך צחרתי לנצח מחשבותי,
 „לך תאות הסבה הזאת, ומיום היותך עיני נופות הליכותיה אליך, צעד חלון השגחתי
 „השקפה קו לקו לראות שלום צואך, תשמח לקראתך ואתה תמשול זה ועל ידה בודתי
 „תהל אור, וחפני אשלים, הנה נא לי פה אונד צלום וסגלות מלכים, הנה חיצורי קדמונים,
 „קדושי עליונים חכמים ונבונים אשר עד כה סוגרו במסגד צדק ודלתים צדל ונחשתים
 „ספונים ונעלמים עדן לא שזפתם עין, לא האירו זוהר פניני יוסר אמריהם עלי מתי
 „תצל עמי, ולא התנוץ שמשם שמש נדק על שדי תצונות יסודון. לך החלץ חוש שנס
 „מתביך אמן זרועך חקור אחריהם חפשים כמעטמים והשיג תשיג אותם עשה והללם ולאכי
 „היהם צעודך, אז תנחם מעצבון לנך אשים קץ ליגיע כפיך ולהיות שגר טוצעמלך ומשם
 „הכניותי לך זכרון עולם שם טוצ מצנים וננות, תזכר לרוד אחרון לא תשכח לנחתי.
ועתה יקרי אחי חיישר חילך הטיבות אשר נעשית להוליא לאור עולם החיצורים
 האלו אשר נשאת את שמותם על מכתבך, אשריך ואשרי חלקך אשר הסבה הזאת עלתה
 צדורלך, ולך היה למנה [ב] החוק זה אל תדק, מהר והחישת מעשיך, כה יתן לך ה' וכה
 יוסיף להפיק זממיו ולהוליא מחשבתך אל הפועל ציתר חיצורי כתבי יד המסתופפים
 צילך ולנים צסתד אהלך, וטהור ידים יוסיף אומן לפקוח עיניך גם על יופי הדפוס
 ומיעט ההרהר, למען היות מעשיך שלם צתכלית לכבוד ותפארת. ואם אמרתי לספר צשצח
 הספרים ומחציהם הלא דצי שפתים אך למותד, כי מי חקד תצונות לעמוד צשצח
 הצדולים חקרי לצ, אמנס חכמים יראם ויאשרם, נבונים ויהללם, וישרים יצרכו אותם
 ואותן, לאמר יגדל שמך סלה, וגם מפי אחי ידריך תצורך כעל גמולך. ראה חיים ושלום
 והסקט ומנוחת אמת, תתחדש כנשר נעוריק, תנוצ צשיצה טוצה, זקן ושצע אומר, יואל
 חלקים וילך לשום לך עוד שארית צלדך תמודתך צן משכיל לשם ולתהלה, ואחריתך
 ישאג מאור צזה וצצא, כחפן אס רחוק ממך צדדך רחוקה וקרוב אליך ממעמקי קירות
 לצ הכותצ צחפצי מסצת צת מערד הזמן.

[ב] כחומר חז"ל מבלגלגן זכות ע"י זכאי.

הק' אפרים בן הישר מה"ו משה ביסלבים ז"ל.

פרק ראשון.

אמר שמואל צר' יהודה בן חבון הספרדי ז"ל: שאל ממני אחד מן החזנים המטכילים המזקקים למלאך דברי חפץ.]מה יאמרו הפילוסופים צמים היסודיים שאינם מקיפים כל הארץ ואינם מכסין כל פניה אך קלחת מגולה רואה פני הארץ צמורגש ממנה עם דעתם שהיקודות כולם בטבעם להיות כדורים גלגליים ומטבע לכולם הקל שצמם את הכבד ממנו ולהקיפו מכל לך שהיולא מנח דצריהם בלא ספק היא שהארץ שהיא היסוד הכבד שכולם כצירות מוחלט ראו לפי טבעה להיות כדור מקשה ששפל המקומות שהוא אמלע הכל כי הוא מקומה המטלים לורתה ומוטבע המים לכצירות אשר להם צהלערפם לאשר למעלה מהם ולקלותם צערך אל הארץ להקיפה מכל לך תכונה גלגלית וכן ענין הארץ עם המים והאש עם הארץ כל זה הטבע צהם לפי מה שצארו צמופתיהם או צראיותיהם החזקים א"כ מה הסבה להגלות הארץ והדלות היצטה ואיך לא יכבו המים את כולה כראוי לטבעם.] זהו ענין השאלה ואומנם היולא מנח דצריהם הוא שאין לשאול השאלה הזאת רק למאמיני הקדמו' לצד המאמינים שכולם כמנהגו כרהג אך מאמיני החידוש. אומרים שהם צדצרו וצמאמרו שנה טבעם אמר להקוות המים אל מקום אחד ולהדאות היצטה והיה כדצרו ורלונו ואומרי שנה טבעם ולא אמרתי שכן היו מאז לא היה להם מליאת אחד שהכחוצ מורה בלא ספק שכל הארץ היתה מכוסה מים ועל העת ההיא אמר: והארץ הייתה תהו ובהו וחשך על פני תהום שהוא כאלו אמר תהום ועל פניו חשך המיר מלת תהו ובהו צמלת תהום כי הוא היה קצת התהו וע"כ אמר: וחשך על פני תהום ולא אמר על פני הארץ ולא חשך על פניה וכן אמר ורוח אלהי' מרחפת על פני המים כלומר מי התהום ולא אמר על פני הארץ כי לא היה דבר מן הארץ מגולה אך כולה היתה מכוסה צמים ולזה אמר ג"כ ותראה היצטה כי לא הי' דבר צה כראה עד שנקרו אל מקום אחד. זה כולו דבר מצאיר מן הכחוצ אין צין התורה והפילוסופיא מחלוקת בטבעי היסודית אך אולי המחלוקת ציניהם אם נמלא זמן לפי טבעם עד שצאה

השם נצטעם אס לא: ואני צראתי כי זאת השאלה והתשובה עליה מענין הקתר אשר צפסקו יקרו המים קראתי שם המאמר הזה אשר חזרתיו צביאור זאת השאלה מאמר יקרו המים אע"פ שיש בלבי לבאר צו ענינים אחרים נכבדים ומונה יש להם החלות בענינה ועשיתי זה מפני שהוא היה הקצה לחזור זה המאמר: וזה החלי להליעו מה שראוי להליעו לפני תשובתי על השאלה הקודם זכרה אחרי שאלי מאלהי לשמור דברי פי מנביאה ולשמור המעיינים צו מהכשל בדברי ולחת בלצם לדון לכך זכות ולא לכך חובה למה שיראה להם בהם רחוק מדעותם כי כן יקרה על הרוב בדברי מי שיחדש דבר צאלו הענינים כי ידעו באמת כי אני לא כונתי בדברים ההם רק על האמת כמשך אחר מה שנראה לי שהוא דעת המדברים ברוח הקודש והנביאים ע"ה ומחמתי המשנה הנמשכים אחריהם ז"ל.

פ ר ק ש נ י

וקודם שאתחיל בעיקר התשובה אקדים לכתוב הנה מה שכבר נודע מדעת הפלסופים צד' היסודות. והרב מורה נדק העיר עליו במאמרו הנכבד צפרק ע"צ מן החלק הראשון מומנו וצולתו מפרקי המאמר והוא שהם דוממים אין להם בטבעם להתנועע במקומם הטבעי ולא ממקומם הטבעי אל מקום אחר אך הטבע בהם שאם יכריח אחד מהם מכריח ויזיזו ממקומן שישוב אל מקומו צתנועה ישרה צקור מעליו המכריח ההוא כלומר שאם יצא על העליון מכריח יירידהו למטה ממקומו הטבעי צקור המכריח ההוא מעליו יתנועע לשוב למעלה למקומו הטבעי מלד. המכריח ללד הגלגלים וכן אם יצא על השפל מכריח ויעלהו ממקומו הטבעי אל מקום חצירו הגבוה ממנו יש צעצעו צקור המכריח ההוא מעליו לשוב למטה אל מקומו צתנועה ישרה מלד הגלגלים ללד כדור הארץ או אמר מלד המקיף ללד הנקודה המדומה צאמלע כדור הארץ הנקראת מכאף העולם וכן מדעתם שמוטבעי היסודות להשתנות כל אחד מהם אל חצירו אך שוב האויר מים הוא קל להשתחפס צאיכות אחת והיא הליחות והחום צאויר חלוש והקור צמים חזק ויקל עליו להפכו אליו וכן ישוב המים ארץ ואולם שוב האש מים או המים אש והארץ אויר וצהפך הוא הכבד להיות צהפך ציניהם צשתי האיכות והאמלעי הוא שוב המים אויר או הארץ מים להיות הקד צמים חזק והחום צאויר חלוש. וכן היוצא צארץ חזק והלחות צמים חלוש קוף דבר כל אחד משתנה לחצירו כלומר יפטיע

יפשיט לורחו וילבש לורח סצרו וכשיתילד האחד מהם על הדרך הזאת שלא במקומו יתנועע מיד ללכת אל מקומו הטבעי לו בתנועה ישרה ובאור זה: שאם יתילדו מים או עפר במקום האויר והאש מיד ירדו למטה על הארץ שהוא מקומם הטבעי על קו ישר וכן כשיתילד צאצא או צמים דברים אויריים או אשניים יעלו מיד אל מקום האויר והאש כל אחד אל מקומו הטבעי לו במוחש משני מיני האד הלח והיבש אשר הלח מיוחד בשם אד והיבש בשם קיטור וכן מדעתם שהשמש ושאר הכוכבים בתנועות הגלגלים שהם קצועים בהם מקירים היסודות ממקומם בהכרח השפלה הנצוה והנצוה השפל כמו שגמרו כל זה בצוף פרק שני מן החלק השלישי והם ג"כ קצת להשתנות היסודות קלחת אל קלחת — ואחר שנתייבש כל זה אין ספק בדבר מומנו אודיעך כי הפילוסופים זכרו בצפריהם טעם שמיצת זה המקום המגולה מן הארץ אשר הנגלה מומנו הכרחי במליאות הלמחים ובע"ח וכן זכרו טעם טוב המקום שהוא ים בזמן אחד יבשה בזמן אחר ובהפך שיטוב מקום היבשה ים ואולם לא מלאתי לאחר מהם שזכר בציאור טעם זאת הארץ ומדוריתה שיוצן מדבריו שהיה זמן שהיתה צו כדורית וילאה ומדוריתה לקצת כך וכך עד שעבר הצולע מומנה עצי גוף המים ותמטש האויר שלריך לפי דעתם שיהיו עצי על הארץ גדול מאוד כי לריך שיהיה בהם ר"ל צמים כדי שאם יקפאו ויתעצבו וישצבו עפר שיהיו בעפר ההוא כשיעור כדור הארץ וכן האויר עם המים והאש עם האויר.

ומהיום עשרים שנה אני חותר במלולת זאת החקירה ללאת מומנה אל יבשת הציאור ואשר נגלה לי זה אחר חפשי כל כפרי חכמת הטבע הנמלאים אחי היא דעת הפילוסופים וזאת השאלה היא החקתם לה ושאלין לשאלות אותה כלל כהחקת החכמים ז"ל לשאלות מה לעולם מה למטה מה לפנים מה לא חור וכמהו אללם ר"ל אלל הפילוסופים שאילות רבות מזה המין אין לשאל אותם לפי דעתם כי כלם המה ספקות מחדשות ומדמיון תחלה וראש לעולם או זמן קמוד לתחלה וכל זה אלל מפעולות המדמה לא פועל השכל אך השכל לפי דעתם מרחיקם וכבר הודיעך הרב מורה לך בחלק הראשון בפרק ע"ג מומנו שהרבה דברים לא יוכל האדם לדמותם והשכל אימת מליאותם וכן יש דברים רבים שלא יוכל הכח המדמה להמלט מלדמות מליאותם והשכל אימת שאין להם מליאות ומזה המין אללם הוא ענין התחלה וראש למליאות העולם שהדמיון יבקש בכל דבר ראש והתחלה המושך אחר המורגש: ובעלי הקדמות חושבים שהשכל אימת המלט היות תחלה וראש לכלל המליאות עם מחשבתם זאת אין לשאל איך נגלה קלח

קלח כדור הארץ אחר שהיה מכוסה שהם יאמרו לך שמעולם לא היה זמן שלא היה קלח הארץ מוגולה ושלא היה עליה וזה אלו הנמלכות כמו שלא היה מעולם זמן שלא היו זה יקורות ואע"פ שיקדום להם לפי הטבע מליאות חומר שאין לה לורה המיוחדת זה כלל קבל ארבע לורה וזלזות ההם היו יקורות. וכן יאמרו שמעולם לא היה זמן שלא היה זו נמלכות מורכבת מן היקורות כשני מיני האד הלח והיבש שהם מורכבים בלא ספק. וזמני האזנים ואזני מחלצ וזלזות מן האזנים וזמני מתכות כלם אע"פ שמליאות היקורות הפשוטים קודמים בטבע למליאות שני האדים ומליאות שני האדים קודם בטבע למליאות המתכות והאזנים וכן יאמרו שמעולם לא היה זמן שלא היו זו למחיס אע"פ שמליאות האדים והאזנים והמתכות קודם בטבע למליאות הלמחיס וכן יאמרו שלא היה זמן שלא היו זו צעלי חיים אע"פ שמליאות הלמחיס קודם בטבע למליאות צעלי חיים וכל הקדר הזה מוצא ומפקוקי התורה ומצאור החכמים ז"ל להם תרגום אונקלוס ע"ה ואד יע"ה מן הארץ וענכא הוה סליק מן ארעא ובזראשית רבה אמרו פרק י"ג על פסוק וכל שיח השדה טרם ילמח וגומר חז"ר' חייא אלו ואלו לא למחו עד שירדו עליהם גשמים ר"ל באלו ואלו הן עלי גן עדן הן עלים דעלמא שהן ליטובו של עולם הנה גלו ובארו שלא למחו הלמחיס עד שנבלתה הארץ וירדו עליהם גשמים והגלות הארץ היא קמשר אחרי צריאות ההרים שהיא מקור האזנים והמתכות כמו שיתבאר לך אחרי זה: והגשמים הם מן האד העולה מן הארץ והימים כמו שנתבאר הכתוב ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה כלומר ועלה מן הארץ אל האויר עד שיפגוש מקום שיטוב בו האד והענן המתהווה ממנו מים. וכבר הקדמנו להודיע כי כשיתילד אחד מן היקורות שלא במקומו שהוא יחנודע בטבעו ללכת עד מקומו הטבעי וע"כ ירדו המים ההם המתילדים במקום שמתילדים בו אל הארץ למקומם הטבעי והם נקראים מטר וגשם והם המשקים פני האדמה כי ענין והשקה ר"ל והשקה אחר טובו מים למעלה פני האדמה צדדו: אליה ואע"פ שכל אלו הקדימות הנזכרות הם טבעיות ואולם לא כל קודם לטבעו הוא קודם בזמן גם לא כל הראוי לרצו לפי טבעו הוא נמלא לו או היה זמן שנמלא לו או יהיה זמן שימלא לו כמו שמשמע אחר זה אך דעת הפלוסופים הוא מה שהודיעך החכם בלמודו: מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה" שעינינו מה שהיה צוה שעבר מן הזמן הוא הנמלא עתה ואשר עתיד להיות הוא שהיה ג"כ בזמן העובר השווה מה שבזמן העומד ומה שהיה בזמן העתיד לאשר היה צעור א"כ הכל שווה אין

כל חדש ואשר זכרוהו הפילקופים בשמירת המקום הנזכר הוא אמרם שחננויות
הגלגלים ומערכת הכוכבים הם השומרים אותה אף על פי שמוטצט הארץ
להיותה בכל חלקיה תחת המים.

ראה איך צדדו ונלדמוג התחלה לזה המליאות לא אמרו הם המומליאים
המקום הזה או הם אשר חדשו המקור הזה או הם קצת התחות המקום
הזה אך אמרו: הם השומרים המקום הזה.

פ ר ק ש ל י ש י

ואמרו אשר הודעתך הנמלא צענין השאלה לרוב הפילקופים הנמשכים
אחר ארסעו והחכם בן רש"ד מכללם אודיעך בזה הפרק דבר מלאחיו זה
לחכם בן ליכי והוא ג"כ מכת ארסעו באיכות היות זה המליאות ר"ל
מליאות הגלות קלת הארץ שהנבלה ממנה לפי דעת צעלי התכונה הוא
כרביעיתה והוא אמרו בספרו הגדול הנקרא (כתאב אל שיפי) בחלק חכמת
הטבע ומנו ובחלק ענין אורות השמים ממנה דבר נבלה מודצרו וצונה שקדם
שהראוי לפי טבע המים והארץ להיות המים על הארץ והארץ באמצע המים
ושיהיו המים מקיפין אותה מכל זדדיה ואולם המליאות אינו כן אלא כפי
המליאות המוחזב לקדר הכל זה כי כאשר היה מוטצט היסודות להשתנות
קלחם אל קלחם בחלקיהם אי אפשר לארץ לעמוד על הענין הטבעי לה מפני
שמוטצט הארץ שישמנו חלקים ממנה אל מים או זולתו מן היסודות האחרים
והיסודות האחרים ג"כ משתנים לארץ ומה שישתנה מן הארץ לזולתו מן
היסודות יחסר מכלל גוף הארץ ויתחייב בהכרח שתתחדש פגימה צדוריתה
ועומק כי הארץ יצשה ולא תתקצץ לשור אל תכונתה הטבעית אבל תשאר
עליה התכונה הקנויה שאינה טבעית לה וכן מה שישתנה ג"כ מן היסודות
האחרים אל טבע הארץ וירד עליה יהיה בלא ספק חוספת וצליטה מושגת
אליה וחוספת עליה כי לא יתפשט עליה בהתפשט המים המולקים הנשפכים על
מים אחרים עד שישוב ממנה גוף אשר כדורי יתחייב א"כ בהכרח שיתילדו
על כדורות הארץ שיני קלע ועומק וגבעה ולכוכבים פעולה צחיז זה
השינוי לפי התחלק עמידתם כנגד הדבר המשתנה בקו משקולות לפי תנועתם
וכ"ש לכוכבים הנזכרים הנקראים כוכבי לכת ההולכים פעם ללפון פעם
לדרום ותכונות אחרות משתנות במקומות ומן הדומה שאלו קצות גדולות
לחדש חוספת המים במקום והעתקתם אליו וחסרון מים במקום והעתקתם
ממנו

ונומנו וכל אחד משני אלו ירצה צאריך הזמן עד שינעשה מעשה כיבר צתכונת
המים להגדות המים אל העומק והתגלות הגזעו ויעזרו לזה קיצות אחרות
כי אי אפשר מצלתי שיחדש עיט מן המים והארץ ונצלתי עזר כח השמש
והכוכבים צמיט ההיא וישורו לאצן כשיחגלה ויצרלו הפהים ואחר שהוא כן
אי אפשר מצלתי יבשה וים עד כאן דברי החכם הנזכר צענין הגלות הנגלה
מן הארץ שנראה מדעתו שהוא ענין נחמה אחר שלא היה מה שלא אמרו
כן שאר כח הפילוסופים הנמשכים אחר דעת ארקטון וכן חולק עליהם צשמירת
המקום הזה מחלוקת נמשכת אחר דעתו צהיה הקודמת והיא ששאר
הפילוסופים אומרים: ששמירתו הוא דבר הכרחי לא ישמנה ולא יפקד צמין
אך מן הנמנע שתחבקה כל הארץ צמים ויפקדו כל הנמלאות שאין להם מליא
רק ציבשה והנה צן רשד הראה מדעתו צקפריו צציאור שמליאור המקום
הנגלה מן הארץ הכרחי לא אפשרי וראיתו ע"ה הוא אמרו: אם היה אפשרות
להתקנות כל הארץ היה האפשרות ההוא יולא לפועל לקדמות הזמן לפי
דעתם וציילאורו לפועל יפקדו הלמחים וצעלי חיים וצצעלי חיים מניים רבים
שלא יתהוו ולא יונלאו רק צעזר אחר ממינם כאדם שאין לו מליאור רק מאדם
אחר מאב והאם וכן מניים רבים מצעלי חיים ומלמחים יאמר אם כן לא
היו נמלאים היום ממינים ההם כלל והיה מן השקר הנמלאם והנה הם נמלאים
כאשר נרגש אם כן הפקדם והעדרם הוא מכת הנמנע לא מכת האפשר אך
נמלא היום היה מקדם ויהיה לכלל ללא חכלית הנה דעת צן רשד שמליאור
אדם לא מאדם הוא מכת הנמנע והוא אללו צמוטכל ראשון ונה שמלתוהו
החושים עם השכל הנצח צאדם וצהנמנע זה צאר המנעות התכסית הארץ
צמים וצן ליכי כתצ צקפרו הנזכר שאינו מן הנמנע שיצא מצול מים
ויבקהו כל המיושצ מן הארץ או חלק מומכה ויפקיד כל צעלי חיים או קלחם
ואחר כן יתהוו מומצ היקודות צעזר הכוכבים לצד או צעזר שכל מן השכלים
הנפרדים וצאור דעתו: שאינו מן הנמנע אללו שיפקד מן האדם על דרך משל
ואחר כן צאריך הזמן הנלחי אללם ומתחדש מוצ צאדמה דאוי לקבל קורה
אנושית כי הנמלא האדם מאדם אינו הכרחי אללו רק על הדוצ והוא הנאות
והקל כנוו שהיות עכצר מעכצר ולפרדע ומלפרדע הוא על הדוצ ופעמים
יתהוו מן העפר עכצר ולפרדע מומי הממר וכן מניים אחרים וכן האדם לפי
דעתו אפשר הנמלאו מן העפר אין צין העכצר והלפרדע וכיוולא צהם מן הנולדים
ומן הממילדים וצין האדם צזה חלוק אללו רק צרצ וצמנעט שמליאור זאת
ההויה צאדם היא מעוטה מאור ומעריית ציותר והעכצר ולפרדע אינה
נמעט ההיא ואם היא מעטה זהו היולא מדברי צן ליכי והוא צאמונת צריאח
עולמות

עולמות וחורבן אשר זכרו החכמים ז"ל בפשט זהם ונראה שהיא האמונה
אשר רמז אליה שלמה ע"ה צעיתים באמרו: לכל זמן ועת לכל חפץ שענין
לכל זמן לכלל העולם יש זמן והיה זמן וענין עת לכל חפץ כלומר יש עת לכל
חפץ מחפצי העולם או מחפצי השם כלומר לכל קוג מקוגי הנמלאות שבו הכוללים
על כל מיניהם וזהו שאמר ע"ה: עת לכל דת ועת למות עת לטעת ועת
לעקור כטוע עת להרוג ועת לרפא עת לפרוץ ועת לצנות אחד
שזכר בלשון כללי שיש עת או היה עת לכל חפץ התחיל לצאר ולפרוט החפלים
שהם כוגי הנמלאות המורכבות העליונים והקדים צקפורו הקוג השלם
הנכבד שזהם לשלמותן וקדמותן צמעלה ואם הוא המורכב האחרון
שזהם בנצח המליאות והוא קוג בעלי חיים שבו נמלא מין האדם והלך הלך
ועלה כקדר עד המורכב הראשון צמליאתן הוא קוג המתכות הכרמז אליו צעת
לפרוץ ועת לצנות שענינו כמו שפרשנו צמקומו יש עת לפרילת ההרים והריקת'
שהריקתם היא קצת התככות הארץ כלה צמים ושוצה תורה וזוהו ועל פניו
השך וזה הוא חרבן העולם ויש עת להצכות ההרים שצנינס הוא קצת הגלות
הארץ ולמות זה למותם צרלון השם והולדות זה בעלי חיים למיניהם וזה
צריאות העולם ואולם קוג עת להרוג ועת לרפא אשר הכניס צין קוג
הלמחים וקוג המתכות כצד אמרנו מה שנראה לנו צו צמקומו צפי' קהלת
ואמרנו שהוא מענין הקוג הצא אחרי צכרתי לך קלת דמיות שלמה ע"ה צזוגות
העייתים להיותם מן הענין הזה אשר אנחנו צציאורו וצמקומו האכרתי צפיר'
כולם פי' היתי צעיני צו כמחדשו וכאלו צא לי צרות הקודש והוא הרגישי
זהם שהם דמיות צקתרי מעשה צראשית וצקתמותיו שלא מלאתי אחד מן
המפרשים שאמר זהם ר"ל צעייתם רק הצלים ודברי הצאי ומכלל מה שחדשתי
צפירושם הוא אמר צזוג עת לחשות ועת לדבר שאפשר שרמז צו ענין צריאת
עולמות וחורבן ואולם מהיום שלשה חדשים עיינתי בצראשית רבה לראות
מה רמזו החכמים צפקוקי מעשה צראשית למה שהקבנתי עליו לחצר קפר
ארמזו עליו בכל קתרי תורה וקודותיה אעצר בכל פקוקיה ראשון ראשון והפכו'
שארניש צו שיש צו קתר כלומר שיש לו נגלה ונקתר אכתוצ צו זה הפקוק
חדרו יש צו קתר ופעמים לא אכתוצ צו יתד מזה ופעמים ארמזו צו אל ענין
הקתר ופעמים אכתוצ צו כי קתרו ימלא צפקוק שלפניו או שאחריו קראתי שמו
נר הו פס כי כונתי לחפש צו כל חדרי צטן הן חדרי צטן איש הן חדרי צטנס של
תורה שאין ספק אללי שהשלמת פקוק נר אל הים כשמת אדם חופש
כל חדרי צטן הוא אם חדרי צטן איש כענין עלה בלב איש והרמז אל איש
הידוע או חדרי צטן התורה והראשון הוא הטוב צעיני אך ראיתי לרבותינו ז"ל

דרוש בשכר פרי הצטנן צמנה של תורה וכוונת שני הפרשים אחת כי
חדרי צנן האים הנרמז אליו הם חדרי צמנה של תורה וכבר החילתי צו מעט
וכשעיינתי במדרש שלהם צפ' בראשית מז"ר למה שהזכרתי מלאתי צו מרגליו
אחת צמוד רבות מלאתי בספר ההוא והוא דרשם צפרשה ע' על פסוק וירא
אלהים את כל אשר עשה והנה עוז מאור ר' תנחומא פתח את
הכל עשה יפה צעתו צעונתו נצרא העולם לא היה העולם
ראוי להצראות קודם לכן אמר ה' אצרו מכאן שהקצ"ה צרא
עולמות ומחריצן עד שצרא את אלו אמר דין הניין לי יתרון
לא הניין לי א' ר' פנחס טעמיה דר' אצרו וירא אלהים את כל
אשר עשה וגו' הנה ילאו מדברי ר' תנחומא שהוא הדין מלת הכל על צריא
העולם ושם לו עונה ואין ספק שענין הכל עשה יפה צעתו כענין לכל זמן אין
צו חוספת עליו דק ענין מלת יפה שהוא כענין מלת עוז צאמרו והנה עוז
מאור ואמרו הכל ולכל ר"ל כל העולם השפל הוא שקרא החכם כל מעשיו
כאמרו: צרכו ה' כל מעשיו כמו שאנו עתידים לפרש.

פ ר ק ר ב י ע י

נראה לי שאיכות הראות היצטה אשר זכר הפילוסוף מהחילת החרים
והצליטה והעומק הוא שרמז דוד אליה במזמור ק"ד הוא מזמור צרכו כפשי
את ד' אלהי גדלת מאור כי המזמור ההוא לא עשאו מחצרו רק לרמז צו
וצמה שהקדים בסוף המזמור שלמעלה ממנו דמיון כפלאות צבורות כפלאים
מעשה בראשית ומן הראוי להדין עמו וצו ר"ל עם מעשה בראשית ורלוני
צאמרי צמה שהקדים לפניו הקדימו לפניו ד' פסוקים שבסוף המזמור אשר
לפניו והם ד' צממים הכין כסאו צרכו ד' מלא כיו צרכו ד' כל
לצאיו צרכו ד' כל מעשיו שאינם מענין המזמור שהם צקופו כלל ולא
מעין חתימה לו והולם ענינים בלא ספק כעין פתיחה למזמור הבא אחריה
כמו שיתבאר מפירושו להם כי בלצי לפרשם במאמר הזה עם ח' פסוקים או
יותר מראש המזמור ק"ד כדי שיתבאר לך מהם שחילתך בהגלות הארץ כי לא שם
דוד ע"ה הד' פסוקים הנזכרים בסוף מזמור ק"ג רק לרמז צהם * שהם הדיעו'
הנפרדות הם שקראם ישעיה ע"ה שרפים והשמים העליונים ולצארתם הם
שנקראו כקא הכבוד ותאר שני המינים צעושים האחד עושה דבר השם והשני
עושה דברו והקדימם שניהם בקדר לכל מעשה השם והוא אמרו א"כ צרכו
ד'

(*) צמה שפתק ממנו ארון הנניחם משה ע"ה והוא זכרו צהם המלאכים.

ד' כל מעשיו בקדמות שניהם ר"ל המלאכים והשמים העליונים ולצארתם למעשה בראשית הרמזים במלת כל מעשיו כמו שאנו עתידין לפרש והזכרים במזמור ק"ד כלומר למלאות השפלות ההות הנפקדות קדימת מעלת מליא' וקדימות קצה ואולי קדימות אחרות לפי המכוון בצריאות מעשה בראשית כמו שיתבאר ג"כ מדברינו זה כי השם ית' כמו שזכר החכם האמיתי ז"ל לא יעשה מעשיו רק ע"י קצה ואמלעים צינם וצינו הם הנקרא פמליא של מעלה והוא שרמזו אליו ז"ל באמרם אין הקצ"ה עושה דבר אלא א"כ נמלך בפמליא של מעלה כמו שזכר צ"פ עשירי מן החלק השני מואמר מורא הנצרכים וע"כ הקדים דוד ע"ה לזכור הקצות והאמלעים אשר צין המלך היושב על כסא וצין הנועשים הנקראים מעשה בראשית בסקוף מזמור ק"ג ואע"פ שזכרם על דרך כפלאה ר"ל בלשון מלוא או פיוס שיזכרו השם זה פלא איד ילוא חומר פחות הוה נפקד שפל במקום ובמעלה את לצאות השמים בעלי חומר זך מתמיד קיים גבוהם ממנו במקום ובמעלה? וכל שכן שילוא המלאכים הם ידיעות הנצילות מכל חומר ואף מן הזך הגבוהים גם על כל לצאות השמים גבוהות מעלה וגבוהות קצה? ואפי' חומר שומלת ברכי הא' פיוס לא קר הפלא ולא סקר כי איד יפייס מי שיקלר זמנו ודעתו לזכר השם את המזכרים אותו תמיד צלי הפסק ושינוי שיזכרוהו? וכסגניע לפי' מזמור הללו ד' מן השמים נשלים התרת זה הפסק צע"ה.

ועתה נשוב כי עם הקדימו לזכור המלאכים ולצאות השמים למה שאמרנו לא שתק מלתא שני המינים בעושים האחד עושי דברו ר"ל עושי דבר השם והאחד עושי רלונו ויתר הנמלאות קראם מעשים לא עושים כלומר יחדם בזה השם זה מן הרמזים הנכבדים המכוונים בג' הפסוקים האחרונים אשר במזמור ק"ג ואולם המכוון בפסקו אשר לפניהם הוא פסוק ד' בשמים הכין כסאו הנה תשמע בקרו כוונתו וכוונת הקדום המעורר אנהו לשלשה המזכרים כמו שתשמע אחר כן כונת הפסק המעורר אותם ר"ל ד' הפסוקים שבסקוף מזמור ק"ג ומזמור ק"ד ולמה לא הזכרם בראשו על אי זה דרך שילוא אם שיעים ה"ד פסוקים המזכרים בראש מזמור ק"ד ויהיה הפסקו הראשון מהם ראש המזמור והפסקו שלפניו סוף מזמור ק"ג או ישים שנים מזמורים מזמור ק"ג עם מזמור ק"ד מזמור אחד וכבר זכרנו החכמים ז"ל הטעם אשר צו וכיולא צו הותר זאת השאלה ר"ל נתינתם טעם למה לא הזכרם בריאות המלאכים ציוס ראשון זה אחרי זכרם ז"ל בזמן בריאתם בפרשה ראשונה מבראשית דבר דברים זרים נפלאים מאוד; שם אמרו: אימתי נבראו המלאכים דבי יוחנן אמר: בשני נבראו והציא קמך לדבריו מואמר

וּמֵאֲמֹר דָּוֵד ע"ה בַּמִּזְמוֹר ק"ד הַזִּכְרִי שֶׁאִמֵּר כָּלֵל מִתּוֹ שֶׁזֶכֶר מִן הַנִּזְכָּרֹת צִיּוֹר
שָׁנִי: עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מִשְׁרָתָיו אֵשׁ לוֹהֵט וְרֵצִי חֲכִיכָא אֲמֹר
צִיּוֹנִי נִבְרָא רִכְתִּיב בִּנְבִרָאִים צִיּוֹר חֲמִישִׁי מִלֵּת יַעֲרֹפֶף בְּאֲמָרוֹ וְעוֹף יַעֲרֹפֶף
עַל הָאָרֶץ וְכַתּוּב: בִּסְפֹר חוֹאֵר הַשְּׂרָפִים וּבִשְׂתִים יַעֲרֹפֶף הַצִּיָּא זֶה הַחֲכֵם
קֹמֵךְ לְדַרְצִי מִמִּלֵּת יַעֲרֹפֶף הַכַּתּוּב בַּפ' יוֹם חֲמִישִׁי וּמֵלֶכֶךְ שֶׁאִמֵּר הַנִּבְרָא בִּשְׂרָפִים
שֶׁהֵשִׁיגָם בַּמִּרְאֵה הַנִּבְרָאָה עוֹמְדִים מִמַּעַל לִי לִכְסֹא הָרֶם וְהַנֶּשֶׁא שִׁוְשָׁב עֲלָיו
הַשֵּׁם יִתְצ' שָׁכַל אֶחָד מֵהֶם מִיַּעֲרֹפֶף בִּשְׂתִי כִנְפִים מִן הַשֵּׁשׁ שֶׁרָאָה לֵהֶם וְהוּא אֲמֹר
בִּשְׂתִים יַעֲרֹפֶף וַיְדוּעַ שֶׁהַשְּׂרָפִים הֵם הַמַּלְאָכִים ר"ל הַדִּיעוֹת הַכַּפְרֹדוֹת
וְהַרְמוֹז אֲשֶׁר אֲמָרְנוּ שֶׁרַמְזוּהוּ חֲכָמִים ז"ל בַּטֶּעַם אֲיִחֹר צִרְיָאוֹת הַמַּלְאָכִים הוּא
מֵאֲמֹר אֶחָד מֵהֶם ז"ל עַל דַּרְצִי שָׁנִי הַחֲכָמִים הַזִּכְרִים וְהוּא אֲמָרְצִין עַל דַּעְתִּיהָ
דַּר' חֲכִיכָא צִין עַל דַּעְתִּיהָ דַּר' יוֹחֵן הַכֵּל מוֹדִין שֶׁלֹּא נִבְרָא צִיּוֹר רִאשׁוֹן כָּלוּם
שֶׁלֹּא תֵאֵמֵר מִיכָאֵל מוֹתֵם צִדְרוֹם וּגְבִרְיָאֵל צִלְפָּן וְהַקֵּצ"ה מוֹדֵד בְּאִמְלַע אֵלֶּךָ
אֲנִי ה' עוֹשֶׂה כָּל כּוֹטָה שְׁמִים לְבָדִי רֹקַע הָאָרֶץ מֵאֲחִי מִי אֲחִי כַתֵּב ר"ל מִי
הִיָּה אֲחִי בִּצְרִיכָת הָעוֹלָם וְכָל אֵילָן הַדַּרְסִים צָאָר עַל דַּרְצִי ר' תַּנְחוּמָא שֶׁפִּתַּח
לְדַרְשׁ פֶּקוּק כִּי גִדּוּל אֶתְהָרְעוֹשָׁה כַּפְלָאוֹת אֶתְהָרְעוֹשָׁה לְבָדִים לְבָדֵךְ
שֶׁהַכּוֹנֵה צוֹ וְכִיּוֹלָא צוֹ שֶׁאֵילָן לְבָדֵךְ רָאוּי לִיחֵם הַכֵּל עֲשֶׂה עַל יָד מִי שִׁיעֲשֶׂה
וְהוּא הַכּוֹנֵה בְּכוֹטָה שְׁמִים לְבָדִי וּבְמִי אֲחִי הַכַּתּוּב כְּלוּמָר מִי אֲחִי שְׁעוֹשֶׂה מִקְלָת
עֲלָמָו רַק דַּרְצִי וּבְדַרְצִי וְכֵנֶה שֶׁהִשְׁפַּעְתִּי עֲלָיו בִּשְׂתִי מִיַּעֲרֹפֶף עַל הַכֵּה הַהִיא
אֵין לֵהֶם מִעֲמֵד זֹלָתִי הַכֵּה נִרְאָה מִפְּשׁוּטֵי דַרְצִי שָׁנִי הַחֲכָמִים הַזִּכְרִים שֶׁהֵם
הַשֵּׁשׁ הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם דִּיעוֹת כַּפְרֹדוֹת וְהֵם הַשְּׂרָפִים הָעוֹמְדִים מִמַּעַל לִכְסֹא
בִּצְדוֹ נִבְרָא אֵם צִיּוֹר שָׁנִי אִו צִיּוֹר חֲמִישִׁי כִּי אֶחָד שֶׁהִצִּיָּא רֵצִי חֲכִיכָא קֹמֵךְ
לְדַרְצִי מִפְּסוּק כַּתּוּב בִּשְׂרָפִים אֵם לֹא הִיָּה דַרְצִי ר' יוֹחֵן בְּמִין הַהוּא מֵהַמַּלְאָכִים
הִיָּה לוֹ לְגִלּוֹת דַּעְתּוֹ שֶׁאֵינוֹ מוֹדֵד בְּמִין הַהוּא וּבַפְּרָקִי ר' אֲלִיעֶזֶר כּוֹמֵל בְּרִאשׁוֹ:
בִּשְׁנֵי בִרָא אֶת הָרִקִּיעַ וְהַמַּלְאָכִים וּבִסְפֹר הַפְּסָקָא הַהִיא אֲמֹר: וַיֵּאֱמֶר אֵלֶּיֶם
יְהִי רִקִּיעַ וַיְהִי מִצְדִּיל צִין מִיָּם הָעֲלִיוֹנִים לְהַשְׁתַּחֲוִיִּים וּבִין הַמַּלְאָכִים
שֶׁנִּבְרָאוּ צִיּוֹר שָׁנִי לֹא אֲמֹר וּבִין הַמַּלְאָכִים קַחֵם אֶךְ פִּדְעַת הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּבְרָאוּ
צִיּוֹר שָׁנִי וְאֵין סִפֵּק שֶׁלֹּא אֲמֹר כֵּן אֵלֶּךָ לְהוֹלִיץ מַלְאָכִים אֲחֵרִים כִּי לְהוֹדִיעַ
שֶׁהַמַּלְאָכִים נִבְרָאוּ צִיּוֹר שָׁנִי לֹא הוֹלֵךְ שֶׁנִּבְרָא אֲמֹרָה בְּרִאשׁ הַפְּסָקָא אֵלֶּךָ רַמֵּז
שִׁישׁ מִיָּן אֶחָד מֵהַמַּלְאָכִים שֶׁלֹּא דַרְצִי עֲלֵיהֶם ע"כ בִּאֵר שֶׁעַל הַמַּלְאָכִים שֶׁנִּבְרָאוּ
צִיּוֹר שָׁנִי הוּא שֶׁאֲמֹר שֶׁהִרְקִיעַ מִצְדִּיל צִין הַמִּיָּם הָעֲלִיוֹנִים וּבִינֵיהֶם וּבִסְפֹר דַּרְצִי
הַצִּיָּא קֹמֵךְ לְדַרְצִי עַל עֲנִינֵי הַמַּלְאָכִים מִפְּסוּק עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגוֹמֵר
זֶה הַכּוֹמֵל בַּפְּרָקִים הֵם.

וְאִוֹלָם אֲשֶׁר נִרְאָה לִי מוֹדֵדִי שָׁנִי הַחֲכָמִים הַזִּכְרִים ר"ל רֵצִי יוֹחֵן וְרֵצִי
חֲכִיכָא

חגיגה הוא שלא היה מחלוקתם במליאות המלאכים שהם הדיעות הנפרדות כי ידוע היה לשניהם שגמלאים היו קודם צריאת העולם ואין כסא הכבוד מצלתי היושב עליו ולא מצלתי השרפים העומדים ומועל לו כדברי הנביא והשרפים הם הדיעות הנפרדות בלא ספק כי להם לצדם אחרי השם הנכבד יש מועלה על הכסא מעלת מליאות ואולם מעלת קצה כמו שהתבאר לחכמים ולהיות המליאות כן עם היות דבר הנביא בסיפור ענין המליאות הוא ששמיני ושם זולתי לפרש מועל לו מועל לכסא כי יכולים היינו לפרש מועל להיכל אע"פ שהיו הענינים קרובים זה לזה כמו שהבין מדברינו ולא כדברי מי שהצינו מועל לשם כענין וכל זאת השמים עומדי' עליו וכענין העומדים על אדון כל הארץ ולא נראה הדבר כן כמו שאני עתיד לזכרם כשאגיע לפירוש פסוק ד' צשמים הכין כסאו כי עם פירושו אפשר צע"ה המראה ההיא כלה ר"ל מראות ישיניהו עליו השלום.

ונשוב אל מקומינו ונאמר: שמחלוקת ר' יוחנן ור' חגיגה לא היתה בזמן מליאת המלאכים שהם הדיעות הנפרדות אך באיזה מין מן הנמלאות הנעשות בששת ימי בראשית הולך לאמלעיות מלאך כלומר שכל כפרד עד שידוע ממליאת המין ההוא ומליאת המלאכים אחר שא"ל מליאותו בלתי אמלעותם כי האמלעי היא קצה לאשר אחריו ומליאת המוכבב ראייה על מליאות הקצה כאשר התבאר במקומותם עד שיהיה אמרם אימתי נצראו המלאכים כאלו אמרו: אימתי הולך אל אמלעיות המלאכים צריאת השפלים אשר ידוע מליאותם ואל פועלתם כאשר זכרתי למעלה אין השם עושה דבר רק ע"י אמלעיים והאמלעיים דצים שונים זה וזה כאשר הדברים הנעשים דצים קלחתם נעשים ע"י דבר אחד ומימי האמלעיים וקלחתם על ידי מין אחר וכבר נזכרו שני מינים מן האמלעיים בשני פסוקים מן ה"ד פסוקים הנזכרים והוא המין המתואר בעושה דבר השם והמין המתואר בעושה דברו והיה מוקדם משני החכמים הנזכרים כי למליאות היות הארץ תהו ובהו ותהום ועל פניו חשך לא היה צו אמלעות מלאך אפי' נאמר שהם היו מן הנבראים ציום ראשון מששת ימי בראשית ואמר אפילו נאמר הוא מפני שיש לומר שהיות הארץ תהו ובהו ותהום על פניו חשך שהוא פני המים קדם לבריאת ששת ימי בראשית כי לא נזכר בהם לשון צריאת בששת ימי בראשית ולא נזכרו בלשון הנבראים בששת ימי בראשית כמו שהתבאר מדברינו שהוא דעת חכמי המשנה צפי' שלשת פסוקים הראשונים מוקדם בראשית בסיפור זכרתי לך שהכמותי לחצרו אם יבכים השם ר"ל שם באתי שדעת חכמי המשנה הוא שחורו ובהו קדמו לבריאת שמים וארץ לששת ימי בראשית וכן היה המוקדם משני החכמים הנזכרים כי היות האור שנברא

שנצבא ציום ראשון לא היה צו אמלעות מלאך ואם היה צצריאותו אמלעי ככרמז צמלת ויאמר כמו שזכר הרב מורה דק וכו' שהצבאל מדצדיו מקור פדק ד' מן החלק השני ומקור פדק ה' ומפרק כ' וממנו לא היה האמלעי ההוא מלאך ר"ל שכל כפרד אך הקפיק צו אמלעי צעל חומר כמו שנרמז אליו צדצדיו צפי' הפסוק עוטה אור כסלמה וכן מליאות הרקיע שנצבא ציום שני הקפיק צו אמלעות האור צדצד השם וכצד אמרו החכמים צפ' ראשונה מצדאשית דצה י ה י ק י ע י ח ז ק ה ר ק י ע ואלו רמזו גם אל חצירו הנאות גם צו הענין ההוא. והנה נוסף צזה ציאור וצחזקת הרקיע נעשו הצקעות וההרים על הדרך שאמרנו צעס צן ליכי ונקוו המים צצקעות ונגלו ראשי ההרים היא היצעה כמו שיצאל מפידישו לצקוק יעלו הרים ירדו צקעות אשר יעדנו לפדשו עם חצירו צומאמר הזה וצמליאות ההרים נצבאו המתכות וכל מיני הדומם כמו שאמרנו צפי' זוג עה לפרוץ ועת לצבות מוספר קהלת וכו' שאנחנו עתידים לזכרו הנה צפי' הפסוק הנזכר מוזמור ק"ד וכל אלו הנמלאות מוסכם מר' יוחנן ור' חנינא שלא ילמוד אליו אמלעות מלאך ולהיות קוית המים ממלאת המים שהוחל צה ציום שני ולא נזכרה קויתם עד יום שלישי לטעם שזכרנו צמקומו ואם גמר קוית המים תראה היצעה צהכרם לא כתצ כי טוב ציום שני וכתצו ציום שלישי אחר שזכר קוית המים והראות היצעה הדצק צקוית המים כי גמר קוית המים ישלם צגמר ירדת הצקעות וצגמר ירדת הצקעות תשלם עלית ההרים וגמר עלית ההרים הוא הראות היצעה שאז כסלמה מלאכת המים והוא הטעם שנתן החכם על אשר לא נכתצ ציום שני כי טוב כי לא נזכרה צו כל מלאכתו מושלם וצשלישי נכתצ שני פעמים כי טוב האחד לגמר מלאכת יום שני שנכתצ צו ר"ל ציום שלישי והאחר למלאכת עלמו; ואולם כפלה מחלוקת ציניהם צנמלאות שהיו ציום שלישי ר"ל שהיו תחלתם וקופם ציום שלישי אחר שנשלמה מלאכת יום שני והוא הלמחים ונראה מדעת רב יוחנן שהוא רואה כי צצריאת הלמחים מפני שיש צהם כפס לומוחת וכ"ס צצריאת צע"ח לדיך עזר שכל כפרד עם כוחות הכוכבים שלריך עליהם צלא כספוק וע"כ אמר שנצבאו המלאכים ציום שני ללורך צריאת יום שלישי כלומר ציום שני הוכנו ולוו מאת השם לעשות צריאת יום שלישי הצריאות שהם עיקר צריאת היום ר"ל הלמחים ואמרי עיקר צריאת היום הוא להוליא ענין קוית המים והראות היצעה שזכרנו צתחלת ספור מעשי יום שלישי מפני שהם כצד הוחל צהם ציום שני או נעשו ציום שני אע"פ שלא נזכרו רק צפרשת יום ג' כמו שפירש צמקומו וע"כ נאמר צהם כי טוב צפני עלמן להיותם קוף מלאכת יום שני שלא נזכר צו כי טוב זהו ענין הצריאה שאמרנו שהיתה להם ציום שני כלומר שהוכנו

שהצבנו בו עת וצא לדרך אמלעותם בצריאת השפלים והציא קמך לדבריו על
 לך מלילת השייר ועל לך קיונו וזכר לדעתו מפקוק עושה ומלאכיו רוחות שאמרו
 דוד ע"ה צזכרו צריאת יום שני ור' חנינא חלק עליו בזה הדעת ורואה שאין
 לריד אמלעות שכל כפרד לא צמלאות הלמחים ולא צצריאת צעלי חיים שאינם
 מדברים כ"ש צצריאת הדומם ולא הוכנו להיות אמלעיים עד יום חמישי לדרך
 צריאת יום ששי שבו נברא החלק ^{הדבר} מהוא צעל שכל כמו שרנו הכחוצ נעשה
 אדם בללמנו וזכרו החכמים ז"ל אמרו נעשה אדם ועל אמרו בזה כרדה
 כציכול אין הקצ"ה עושה דבר עד שכונלך צפמליא של מעלה כמו
 שזכר הרב מורה לדק צפ"י מן החלק השני וכן יש רמז גדול או אמור צאור
 באמרו באדם לצד ויפח צאפו נשמת חיים מה שלא אמר כן צשאר צעלי
 חיים והציא גם הוא קמך לדבריו על לך מלילת השייר פקוק ועוף יעופף
 על הארץ להמלא צערך שהוא מלאך וצשמים יעופף.

ואשר הציאני לומר ששני החכמים מקיימים צצריאת המלאכים היתה
 ציום שלפני היום שנצראו בו הדברים הלריכים לאמלעיותם היא שני דברים
 האחד מהם והוא החזק שאין ספק שהמלאכה שנזכרה צחורה לכל יום ויום
 היא היתה עיקר מלאכתו צעיקר הכוונה צמה שנעשה בו ואין ספק שהיא
 קדמה לשאר מה שנמלא בו ושנעשה בו ושזכר צאורה ציום שני יהי דקיע
 והצדילו צין מים למים והזכר צחמישי היה שרילת המים לנפש חיה ולעוף
 א"כ צלא ספק הדקיע נעשה ציום שני תחלה וצחמישי הצדיל צין מים למים
 ואם נצראו בו מלאכים כדעתיה דר' יוחנן אחר הדקיע הוא שנצראו וכן ציום
 ה' לדעתיה דר' חנינא אחרי שרילת המים לחיות ולעוף הוא שנצראו א"כ לפי
 דעתינו שאנו אומרים צענין הצריאה הנזכרת למלאכים המלאכים נצראו באחד
 משני הימים האלה לומר כדאית ליה ולומר כדאית ליה שענינה היותם מוכנים
 לעשות מעשים הלריכים לאמלעיותם לא היה זה רק לעשות המעשים שנעשו
 ציום שאחר היום שנזמזה צו צריאותם לר' יוחנן למעשים שנעשו ציום ג' ולר'
 חנינא ציום ששי כי מלאכת יום שני כצד נעשית קודם שנצראו צו המלאכים
 לר' יוחנן ומלאכת יום חמישי קודם שנצראו צו המלאכים לר' חנינא ; והדבר
 השני הוא דעת ר' יוחנן שאמר שהמלאכים נצראו ציום השני חת מפני שלא
 נזכר ציום שני רק היות הדקיע והצדל המים ולדברי דוד העצים והרוח ומלאכי
 הרוחות ומשרתי האש הלוהט שהנראה לי שכוונתו במלאכיו רוחות היתה אל
 הרעם שידוע ממנו שהוא קול אד עשני כאלל צצטן העצ אחרי שזכו רוח
 מלטער בו וצוקעו ללאח ממנו קול הקער ההיא והצקע ההיא הוא קול הרעם
 וצונשרתי האש הלוהט אל הצרק שידוע ממנו ג"כ שהוא האד ההיא העשני
 צהחלצו

זהחלצהו בלאחו מן הצקע הלך ההיא שנעשה בעצ ושיולא מוננו לכח המנועה
החזקה שמתנועה בעת היליאה כמו שהתבאר ב' אמות השמים ובפירושו
והכני עתיד לצאר כשאגיע לפירושו שאל אלו הענינים כיון ברוחות ובאש לא
אל השרפים והשכלים הנפרדים ולהודיע מאין הוקף דוד ע"ה העצים והרוח
המוליכה אותם על כנפיה ומלאכי הרוחות ומשרתי האש הלוהט ונשה ע"ה לא
זכר בהם דבר וכל אלו הדברים מחילדים משני האדים הלל והיבש הלח ההוא
הוא קצת העצים והמים והיבש קצת הרוחות והאש וכבר זכרו החכמים ז"ל
קדמות עליית האד לצריאות יום שלישי על פסוק ואד יעלה מן הארץ כמו
שזכרנו למעלה ואני לא מלאתי לאחד מחכמי העיון שזכר דעת אחד מן הקדמונים
שמלריך עזר בעל שכל למליאות שני האדים והמתילד בהם באויר וגם למליאות
המתכות המתולדות מהם ומעורבם בגוף ההרים אפילו אם תרלה לומר
שצריאת הדומם שהוא בהראות היבשה היתה קוף מלאכת יום שני אף ע"פ
שזכר בראש יום שלישי והחכמים ז"ל אמרו צמתכות שנצראו ציום שלישי
דרך כפלאה צמשפטם והכל להקמיר והיות צריאותם כזכר ציום שלישי הוא
אמת כי צריאת ההרים נצראו כי כל המתכות הם חלק מן ההרים כמו שידוע
מדרך החוששים וההרים הם קצות הראות היבשה והוא שלא זכר דוד ע"ה בהראות
היבשה רק העלות ההרים שהוא הוא —

וכאשר לא מלאתי שום חכם שהיה בדעתו שלריך שכל כפרד למליאות
הדומם וכ"ע למליאות שני האדים החקקתי לפרש ולומר שצריאת המתכות
היתה ציום שלפני היום שעשו בו מעשה כדי שלא יהא ר' יוחנן דלא כחד
שאין פסק שלא דברו באלו הדברים מלד הקצלה ולא מלד דרש פסוקי התורה
באחת מ"ג מדות שאין לדרוש צי"ג מדות רק המלות או האזהרות לא הקיפורים
ולא הציא ר' יוחנן פסוק עושה מלאכיו רוחות לומר שדוד ע"ה אמרו על
הדיעות הנפרדות שנצראו ציום שני ולא ר' חנינא עשה ג"ש מיעופף רק
הציאו כל אחד משניהם (*) דבר בהם כפי מה שהגיע אליו עיונו או כפי
שלמד מחכמי דורו כמו שאמר הרב מורה דק צפ"ח מן החלק השני על
דבריהם גלגל קצוה ומזלות חוזרים. והרמיה החזקה על היות
המחלוקת ר' יוחנן ור' חנינא בהשגת דעותם לא שחלקו בדעת דוד ע"ה ולא
בדיק ג"ש הוא שאין לחשוב שצא ר' חנינא לחלק על דעת דוד ע"ה או לדון
ג"ש שלא דן אותה דוד ע"ה ואם היה חולק על ר' יוחנן בהצנת דברי דוד ע"ה
היה לו לגלות צמת הוא חולק אם הוא חולק במשמעות מלות מלאכים שלא
אמרם

(*) הפסוק שהביא לזכר על דא מלות השיר כמו שאמרנו וכל אחד משניהם

אמרם דוד ע"ה על הדיעות הנפרדות אך על מין אחד מן הנמלכות או
אם הבין מלת מלאכים באמר עושה מלאכיו דעות נפרדות ליה לו
לומר שדוד ע"ה לא הקפיד לזכרם על קדר צריאתם ואמנם אחד שלא עשה
דבר מזה נגלה צורדאי שידוע היה לשניהם כי המלאכים שכוון דוד ע"ה אינם
המלאכים שמחלוקת שני החכמים בהם ושפסוק עושה מלאכיו דוחה לא
הציאו אלא לסימן ועל כד מליכת השיר. וכן ההשואה של ר' חנינא לא היתה
לדון ג"ש רק לזכר גם כי לא שררו המים דעות נפרדות משני הטעמים הנזכרים
ראיתי לפרש שצריאת המלאכים היתה לפי דעתי למה שזכרו זה צירם שלפני
היום שעשו זו מעשה שהולך אל אמליעותם במלאכתו סוף דבר אחד מהם
לא עלה בדעתו שלא היה מליאות לשכליים הנפרדים עד יום שני או עד יום
חמישי למד כדאית ליה ולמד כדאית ליה כי שניהם ידעו שמליאותם לא התאחד
בזמן למליאת כסא הכבוד שהתצאר במקומות רבים צפוק שהוא השמים
העליונים ורע"פ שאנו מולאים לשון מאימתי נצראו המלאכים מפתורו לפי
המפורסם ממנו להמון טוב לדחוק הלשון ולדחוק המליאות כי כבר הסכימו
חז"ל והוא המוכרח עליו מחכמי העיון שכסא הכבוד נצרא קודם שצבראו
הנמלכות השפלות הנזכרות צריאתם בשעת ימי צראות שהם נקראים עולם
סתר ועולם שפל; ואולם. — ההפרש בניהם ר"ל בין חכמי ישראל ז"ל ובין חכמי
האומות הוא צענין הקדימות כפי ההפרש אשר ביניהם באמונת הקדמות
וצאמונת החידוש ואמרי בלשון נצראו ובלשון צריאה שאני מוליא אותה
מפתורה לפי המפורסם ממנו כי על דרך האמת היא מלה ומחשבת לענינים
רבים כמו שזכרנו בחלק הראשון מקפר הנר החופש צפוק צרא. וכבר
זכר זה החכם רבי אברהם בן עזרא ז"ל צפי' החזרה וכו"ש בלשון חכמי משנה
שהוסיפו בלא ספק לשחפה צענין מוסף על מה שנשתחפה להם בכתוב; ואני
לא הארכתי בדברי החכמים האלה רק להדחיק מעליהם הדוחק הגדול הנראה
מפתורי דבריהם וכו"ש שאין להשוו על דבי אליעזר הגדול שהוא מאמין שלא
היה מליאת לשפים. — הם הדיעות הנפרדות. — עד יום שני אך י"ל שדבריו
היו במין אחד מן המינין הנקראים מלאכים והם האש הלוהט והרוח והם
שמליאותם צריקת הנצרא צירם שני לא צטרפים העומדים ממעל השמים העליונים
כפי פירושנו לכוונת דוד אשר מדבריו הציא ראיתי או נפרש בדבריו ר"ל בדברי
רבי אליעזר מה שאמרנו בדברי שני החכמים האחרים ואמר במלת צרא באמר
בשני צרא המלאכים מה שאמרנו במלת נצראו באמר אימתי נצראו המלאכים
עד שיהיה הכוונה זו בשני הדיע השם מליאות המלאכים ונל פערותם ויהיה
דעת רבי יוחנן כדעתו ויהיה לזה הפירוש ר' חנינא חולק על ר' אליעזר לכו

הפירוש הראשון לדברי ר' אליעזר יותר ראוי וכו"ש שיהיה מקבים אל המליאות כמו שאינו עתידין לפרש בפירושו פקוק עושה ומלאכיו רוחות. —

והאמת צענין מליאותם ר"ל מליאות המלאכים הוא מה שרמז עליו דוד ע"ה צ"ד פקוקים מוזמור ק"ג וראש המזמור קל"ה שהקדים בו אלהי אלהים ואדני האדנים לפני אמרו עושה השמים צת צונה ואונם הם ציניהם לעושה נפלאות גדולות לצדו להודיע בזה שהנפלאות שהוא עתיד לזכור ונעשיית השמים ורקעת הארץ שזכרם במקום כל מעשה בראשית ושאר מה שזכר מן הנפלאות אין ליחסם רק אליו לצדו כי הוא הקצה הראשונה לכל יהיו האמלעיים מי שיהיו וזהו אמרו לעושה נפלאות גדולות לצדו. ובאמרו כי גדול אתה ועושה נפלאות אשר זכרנוהו למעלה בזה הענין וכן מה שרמז אליו ישעיהו בפקוק ואלה את י"י ומה שרמזוהו אליו הסכמים ז"ל באמרו: שכבא הכבוד נברא קודם שנברא העולם ואני בראתי כי עיקר רמיזות דוד ע"ה בזה שנברא קודם שנברא העולם ובמעשה ששת ימי בראשית הנקרא מעשה בראשית שאחד מהם הוא ענין הגלות הארץ אשר עליו שאלתך היא הי"ג פקוקים ד' שבסוף מזמור ק"ג וט' וראש מזמור ק"ד ראיתי לפרשם אליך במאמר הזה עם תשובת שאלתך באיכות הגלות הארץ פי' רחצ מפני שבהם נרמז אליה ואולי אפשר יותר מהם עם דעתי שעמדתי על פי' החכם בן עזרא ז"ל ופי' מי שקדמנו בהם וראיתי שלא הרגישו לרוב מה שניין אליו מתבאר. ולא בזה לצד קרה להם זה אך בכל המזמורים אשר מזה המין והראיה הצדורה על זה המזמור מ"ט הוא מזמור שמעור את כל העמים כי לא פי' בו החכם ר' אברהם בן עזרא ולא זולתו רק דברים כפשוטם ומלות כמשמעם כאלו לא הצין בהם שום סוד ואל"פ שהקדים מוזמור לזכור בראשו מה שמועיד שהוא נכבד מאוד ומאמרו שכל העמים ויושבי חלד ישמעוהו ושהוא מדבר בו בחכמות ובתבונות וכן העיד בראשו שהוא על דרך משל וחסידה ואמת כי כן הוא משל נכבד רומז על קוד מוקדמות התורה והאמונה הגדולים והנכבדים והוא ענין בהשאלת נפש האדם ומה היא הנשאר מוננה ועל איזה דרך ישאר הנשאר מוננה וכמעט שיש בו ציור על דרך רמז על כל המכוון אלי לרמז בפי' קהלת או רוב המכוון בו וכל המזמור שהוא על דרך משל וחסידה כמו שהקדים להודיע בפתיחת זה המזמור ורוב מלותיו משותפות או משאלות ולא שמו לב לדבר מזה. ואני כבר כתבתי פירש בפי' קהלת בפקוק כי מקרה צני האדם פי' מזמון לי זכרו בפי' הפקוק ההול יום בפירוש המזמור לצדו כשני קונטריקין:

פ ר ק ח מ י ש י

ראיתי להקדים קודם שאתחיל צפי' אחד מן הפקוקים י"ג הנזכרים להודיע כי מלת שמים שם ומשתתף הוא שם, כולל כל הגלגלים ר"ל הגלגלים שבהם שצעה כוכבי לכת והגלגל השמימי אשר צו הכוכבים הקיימים והגלגל החשישי אשר אין כוכב צו אם יש לו מליאות כמוכסם עליו מרוז חכמי התכונה וכמטף אחריהם הרב מורה לך ונראה שעל הדרך ההיא פירש המרכזה ואומרי אם יש לו מליאות — הוא מפני שראיתי החכם בן רשד אומר „שאין מליאות כל גלגל כ"א לכוכב או לכוכבים שצו" וכן הוא ר"ל מלת שמים שם לרקייע שנתחסה צריאתו ליום שני ויקראו אלדים לרקייע שמים הוא השמים שעליהם המים העליונים וכן מלאכים ומלאך כאמר על ענינים רבים שם משותף כמו שהתצאר מדברי הרב מורה לך צפ"ו מן החלק השני עיקר הנהגתו הוא לשלח מנבי אדם וישלח יעקב מלאכים והושאל לשכלים הנפרדים או אמר לדיעות נפרדות כלשון הרב מורה לך צס' המדע. והוא אמר „צרכו ה' כל מלאכיו הללו הו כל מלאכיו" זה מלה שאין ספק צו שהוא נראה בהם הדיעות הנפרדות לא מין אחד מן המשותפים בשם מלאכים ונראה שהושאל להם זה השם עד ששז כמשתף עם הראשון כדי לפרקם צו שהם שלוחי השם ית' בכל אשר יעשו עד שלא יקראו על הדו שם אחר כלשון. וכן נקראו צו היקודות או המורכב מהם זה נחלה צפ' פסוק עושה מלאכיו רוחות וגו' שאם נבין מלת רוחות ומלת אש על הדו היקודי ועל אש היקודי כמו שנראה מדברי הרב צפרק הנזכר יהיה שם ליקודות כי זהותם שם הדו יהיה שם ליקודות. ואם הרוחות ההם אמרה דוד על הדעם כמו שזכרנו למעלה יהיה למורכב מן היקודות לא ליקודות האלהים ואם לא כאמר אחר שהוא שם למורכב מן היקודות כ"ש שיהיה שם להם; ואומנם הקדו צומו שרוחות הדעם ושאר הרוחות וכ"ש הקועדות לצד נקראו מלאכים למדולתם צתנועתם והיותם מודיעים שעתיד לצוא אחריהם מן המטר שעל הדו מורה את הארץ ומלמיה חליר לצבהמה ועשז לעצודת וגומר ופעמים יצא לנקמה כ"ע מן הדעם ומן הזועות והמטר לעיתים וכאמר „אם לשצמ אם לא לרו" ואולם הדו היקודי הוא האור אין צו דבר מזה אין לו תנועה צעצעו ולא דבר מענין שליחות והוא שם — ר"ל מלת מלאך לכחות טבעיות והנפשיות כמו שהתצאר כל זה מדברי הרב ז"ל צפרק הנזכר הוא פרק ו' מן החלק השני ומשדתיס ג"כ שם ומשתתף יקראו הגלגלים וכוכביהם משדתי השם צאמרו: צרכו ה' כל לצאיו משדתי עושה ללוכו" וכן הצדקים שהם מורכבים

מורכבים מן היקודות באמרו „משרתיו אש לוהט“ לפי פירושו וליקודות לפי הרב מורה דק כל אלו נקראו מלאכים בערך אל השי"ת כלומר שהם שלוחיו ואמנם אם נבין כנ"ל ו"ו מלאכיו ומשרתיו באמרו עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט שבים אל הכרוב כמו שאנו עתידין לפרש בו בפרשנו המזמור הווא באשר יעדנו ילאו אלו מזה המין אך יהיה מושאל לדברים שהם שלוחים לזולת השם ולזולת בן אדם כי לכל דבר שנעשה כשליח לזולתו יקראו שלוחו ומלאכו יהיה השולח מי שיהיה דומה שיהיה וכן מלת עולם שם משותף הוא שם לכל המליאות עליון ותחתון גוף ואינו גוף והוא שם לעולם השפל לבד ר"ל לכל מה שתחת גלגל הירח כלומר היקודות הארבע והמורכב מהם והוא שם למלאות שנזכרה בריאחם בשעת ימי בראשית ר"ל האור הנברא ביום ראשון והרקיע ביום שני והיבשה והלמחים הנבראים ביום שלישי והתלות המאורות ביום רביעי ובריאת יום חמישי ויום ששי אלו לבד נקראים עולם ועליהם אמרו חכמים: „עשרה דברים נבראו קודם שנברא העולם“ ר"ל שאחם שזכרתי לבד קראו עולם וכמו שזכרתי למעלה והוא שם לזמן כל המליאות ושם לזמן נמלא אחד מן הנמלאות וכן לדיד להזכיר מה שזכרו החכמים תמיד במדרשיהם אע"פ שכבר זכרנוהו והוא אמרם: אין הקצ"ה עושה דבר רק באמצעות פמלייתו או אחד מפמלייתו וזה מוצא מן הפסוקים שנרמז מהם לחכמים ז"ל זה הענין והוא נעשה אדם. את אשר כבר עשהו. הנה נרדה וחזיריהם דבו מאד ואשר אמרוהו אמת התצארה אמתתו במופתים זה אמרם „אין הקצ"ה עושה דבר עד שנמלא בפה מליא של מעלה“ וכוננם במלת דבר מן השפלים הנמלאים ההויים הנפקדים שתחת גלגל הירח הם הנקראים מעשה השם ביחוד כמו שזכרנו וכן התצארה זה בכתוב צפי במקומות רבים והוא שמוצא הכתוב שלוח השי"ת מלאך או מלאכים לעשות מעשה מן המעשים כמו שנמלא בהפכת קדום. וכן מה שזכר בכתוב צמעה מן המעשים מלת אלהים לבדה או מחוברת אל השם הנכבד כשיזכור בו שם העלם לבדו דולה זה הענין נקמך על מה שהשרש והתצארה שאין הקצ"ה עושה דבר רק ע"י אמצעים בינו ובין הדבר ההוא וכבר העיר ע"ז החכם בן עזרא בקדר בראשית צפי על תורה באמרו שם שלא נזכר בו ימי בראשית ולא בספר קהלת רק מלת אלהים לא שם יו"ד ה"א ו"ו ה"א הוא שם המפורש והחכמים הקדימו לרמז ע"ז באמרו „נקרא שם מלא על עולם מלא“ וכן לדיד להזכיר מה שאמרו החכמים ז"ל תמיד „דברה תורה כלשון בני אדם“ וזה ימלא על שני פנים האחד הוא דברה תורה כלשון הצאי וגומא כנ"ל אדם וענין הגומא

הגזמא הוא שיהיה צעקין הנמלאות בן אדם וזולתו דבר אחד ויוחס אליו מן הדבר ההוא יותר מן הנמלא ממנו צו כאמרו „ערים גדולות וכלויות צעמים ומגדל וראשו צעמים“ לפי המוצן מפשרו אשר בגרסה ארזים גרסה וכו'לא צו רבים חה הנין קלחו ירגישו אף ההמון בגזמא וקלחו לא ירגישו זה אך יחשבו גזמא ההיא דבר נמלא צאמת ואע"פ שהיא דבר נמנע אלל החכמים והפנים האחרים. — שיוחס אל דבר אחד ענין שאינו נמלא צו מן המין ההוא כלל לא מעט ולא רב אך הוא המשל לדבר דומה לענין ההוא להמון או אפשר שכיון צו שיאמינו ההמון הנמלא הענין ההוא לאשר יוחס אליו כיוחס חרון אף או כעס או התנחמות אל הש"י וכו'לא זהם הדברים רבים וכן יחס העופפות וכלי העופפות והכפיים והפנים והרגלים אל המלאכים ר"ל אל השכלים הנפרדים. וכבר זכר הרב מורה לדק באלו הדברים מה שיש צו די לכל מצין דבריו ונתן טעם לכל דבר מצין מזה המין על מה נעשה ועל מה נמלא ומה היחה הכונה צו. ומזה המין. ואשר אחרים על כנפי נשרים" וכו'לא צו רבים.

פ ר ק ש ש י.

ואחר' שהקדמנו מה שראינו לדין להקדימו נחליל לפרש הפסוק הראשון מן הפסוקי' הנזכרים אמר ד' צעמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה דמה בחלק הראשון ממנו והוא אמרו „ד' צעמים הכין כסאו“ הש"ת למלך יושב על כסאו ואמר שכסאו צעמים וכן אמר במקום אחר ד' צעמים כסאו והנביאים אחריו אמרו מוחלט „השמים כסא י" ואמר: יושב על כסא דם ונשא וגומר וכבר זכר הרב מורה לדק בפרק ט' מן החלק הראשון למה ייחס לשם כסאו ולמה שם כסאו השמים או צעמים ואולם לא רמז דבר צין אמרו צעמים וצין אמרו השמים כי מלת צעמים נראה מונה כי כסאו דבר אחר בלתי עלם השמים וכ"ש מאמרו צעמים הכין כסאו ונראה כי רמזים המדבר ברוח הקודש להורות זה שאין השמים מאשר הם גוף כסא להש"ת להיותו בלתי גוף ע"כ בא להעיד באמרו צעמים הכין כסאו שאין השמים כסא גופני לשם לשבת עליו ישיבה גופנית ולהחליצ עליו מלכ גופני ואולם צעמים דבר שמורה על גדולתו ההוראה שמורה הכסא על היותו עליו והוא ההוראה על גדולתו ויהיה ענין צעמים כסאו או צעמים הכין כסאו שיש צעמים מה שהוא לשם כסא לאשר עושים לו כסא לשבת עליו והוא הוראתו על מלאות יושב

יושע עליו ועל גדולתו כלומר כמו שהכסא מורה שהוכן ליושע עליו ולראוי לשבת עליו ור"ל גדול וכבוד כן יורו השמים על זולתם המליאם ויורעו אותם התנועה ההיא התמדיה והוא גדולה וכבוד לו כי הדבר ידוע לחכמים שאינה אפשרות להם מעולם מאשר הם גוף בעל תכלית ותנועה השמים התמדיה הורה אותם על מליאות השכלים הנפרדים שהם הוא שאפשר שתלא ונאחז ומלך זאת התנועה התמדיה והתבאר להם בנפרדים ונליאות התכלית כלומר אם שיהיה הנפרד אחד והוא האלוקה או יהיו רבים אי אפשר שלא יגיע רצוים לתכלית כמו שזכר בהקדמה השלישית מן החלק השני מן ההקדמות אשר בראשו אחר שרצוים אינו רק מלך היות האחד עלה והאחד עלול כמו שנראה בהקדמת הי"ז מהם ובזולתם מפרקי המאמר ויהיה הראשון אשר היא עלה ואין לו עלה להיותו ראשון הוא האלוקה — מזה הלך הורן השמים על מליאות השם. וכבר אמר הרב כל זה במקומות מנאמרו הנכבד; והראיה הברורה על היות השמים המורים על מליאות האל ועל כבודו הם דברי הנביא ע"ה באמרו „ו א ר א ה א ת ד' יו ש ע ע ל כ ס א" שנראה מהם שגודל הכסא והשרפים העומדים עליו השיג הש"י לא שהשיגו מלך עלמו כמו שעתידין אכחנו לפרש בפרשנו דברי זאת המראה הנכבדת הכוללת כל עניני המרכבה אשר הסבנונו לפרשה ר"ל לפרש המראה במקום הזה קודם שאפרש החלק האחרון מן הפסוק שהחלתי בפירושו כדי לבאר ממה זה הענין גדול העיקר ר"ל ענין היות השם מושג מלך כסא והוא השמים ואשר עליו וכו' ולבאר עמו זולתי זה מענינים אחרים נכבדים.

וקודם שאתחיל צפי' דבריה ר"ל דברי המראה אומר שהנרא' מדברי המדברי' ברה"ק והנביאים הוא שעל השמים העליונים אמרו שהכין השם כסא זהם או שזהם כסאו או שהם כסאו והם הם כסא הכבוד או זהם הוכן כסא הכבוד שזכרוהו החכמים ז"ל תמיד ושאומו צו ש כ כ ר א ק ו ד ס ש כ כ ר א ה ע ו ל ס והוא אמת כי השם יתברך קדמון כלחי ולא ישיגהו שני עד שיהיה פעם בלא כסא ופעם בכסא כמו שאמר הרב מורה נדבך צפ"ט מן החלק הראשון מן המאמר אף על פי שאמרו על ענין לא ירדתי לקוף דעתו צו והוא אמרו: צ כ כ י ד ע ל כ ס י ה שהיא תחת עלמותו וגדולתו ושמהו ענין אחר זולת ענין השמים כסאי ואיני רואה אותו אלא כמוהו וההדבקה לא היתה אלא בהרחבת הלשון צ כ כ י א ש א א ל ש מ י מ י ד י שהשם נשבע בנאמל הנכבד המורה על מליאתו ועל גדולתו בענין שמדחיק להשבע בעלם כבודו וכבר הרחי' הלשון שצוה בעלם כבודו אמר צ כ כ י נ ש צ ע י — ואשכח למה שהייתי צו ואומר כי כן יראה לי שלא נקרא זולתם כלל כסא הכבוד ולא כסא השם ואע"פ שהרב מורה נדבך אמר צפ"ט מן החלק הראשון ששם כסא מושאל למקדש להוראתו על

על עלם מי שנגלה בו והשכין אורו וכבודו עליו רולה בזה שמורה בדרך הזכר' ועדות עד מפי עד ומקבל מפי מוסר עד הרואה בעיניו והמשיג בחושיו שהשם השכין כבודו בו וכן מורה על גדולתו ועל עלמותו בגמלא בו ובנאמר בו יום יום והציא ראייתו מאמרו „כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו“ הראה שהצין מלת כסא צאמרו כסא כבוד וגו' בלא חסרון כף הדמיון וההנציא קרא מקום המקדש כסא כבוד ע"השאלה; ונראה שהציאו אלזה מה שגמלא צ"פ ראשונה מנראשית רבה שהציאו החכמים ז"ל אותו לראיה על שמקום זה מ"ק עלה צמח שזה קודם שכבר העולם ולא הציאוהו לראיה על שכסא כבר קודם שנברא העולם אך הציאו ראיה ע"ז מפסקו כיון כסאך מאז ולי נראה שיהיה ממלת כסא כף הדמיון והוא מקום כסא עד שיהיה ענינו בכסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו; והדמיון צין שניהם הוא שכל אחד מהם מורה על מליאות השם ועל גדולתו. — האחד והוא כסא הכבוד מורה עליו ועל גדולתו הראה בעלם לחכמים המשיגים ידיעת טבע השמים ותנועתם ומניעם ומעמידם כמו שזכרנו; והאחד — והוא מקום המקדש והמקדש מזכיר ומודיע מליאות השם וגדולתו להמון לפי המועד עליו והגמלא בו צמח השם והנעשה בו תמיד והחכמים ז"ל הוסיפו עוד דמיון ענין הראשונות צמה שהיה אפשר והיא העליה במחשבה ואולם אין לומר שגמלי שיהיה אליו ישיבת השם והוא אמרו „מכון לשבתך עולם מים“ קראו כסא או שדמיון לכסא כי כן אמר היושב על חוג הארץ והארץ אינו רק הדום רגלי היושב על הכסא כאמרו „והארץ הדום רגלי“ וחסרון כף הדמיון בדברי הנציאים והחכמים הרבה מאוד אמר „תפוחי זה צמח כירות כסא מים עמוקים עלה מים עמוקים בדרי פיי איש“ ובהם דברים בדברי החכם ההוא וחולתו ואמרו מרום מראשון מה שמתחזק פירושי כי איך יאמר על המקדש כסא מרום והוא שפל כנגד האחר שלא נקרא רק כסא קתם לכן הנאות שיהיה ענינו בכסא הכבוד הדם והנשא הגמלא מראשון כן מקום מקדשנו ואם שפל ובאחרונה היה כלומר שעם כל זה יש לו ההוראה אשר לכסא הדם והראשונות צמה שהיה אפשר בו והוא המחשבה; לשני הדברים האלה דמהו אליו ועוד שאין לומר שהחכמים ז"ל חשבו זה השם לכסא השם ר"ל כסא האמיתי והוא קראם אותו כסא הכבוד אחר אמרוהו המדברים צרה"ק ולא הנציאים כי לא קראוהו לפי דברי הרב כסא כבוד צה"ק מקום אך כסא השם או כסא קתם אך הטוב הוא שנאמר שזה השם לכסא השם אמרוהו הנציאים בפסקו הנזכר ומשם לקחוהו החכמים ז"ל וקראוהו כן בכל מקום ומלת כבוד צאמרו כסא כבוד אפשר שהושמה במקום השי"ת כאלו אמר כסא ה' שפעמים ישים

ישים הכחוז שם כצורו במקום עלמו אמר „הראני נא את כצורך“ כמו
 שגילה הרב מורה לך פ' ק"ד מן החלק הראשון או יהיה הענין צו כסא
 של כצור ואפשר שיהיה תואר לכסא במלת מרום כענין כסא נכבד שהוא כצור
 היושב עליו כענין „הוד והדר לצ"ט“ כמו שאנו עתידין לפרש צו ואולם
 מלת מרום הנראה צה שהוא שצה אל הכסא כאמרו כסא דהונסא הדומה
 עליונו של שמים העליונים ר"ל עליונו של גוף הנכבד המקיף הכל העליון לכל
 הגופות העליונים הנכבדים המקיפים והוא מראשון כלל ספק כמו שאמר במקום
 אחר ככון כסאך מאז והוליו החכמים ז"ל ממונו שנבדל קודם שנבדל העולם
 ואם יאמר האומר שפשוטי דברי החכמים ז"ל הוא שהצינו כסא כצור מרום
 מראשון על מקום צהמ"ק כאמר לו שאין כל דברי החכמים צאלו הענינים
 כפשוטיהם לכן אין ללכת אחר פשוטי הדברים צאלו הענינים אך אחר הטוב
 והנאות צענין והנראה מן הפסוק הנזכר לפי מקומו שכוון צדמיון ענין אחר
 זולת שני הענינים הנזכרים והוא להודיע שהשם שוכן צו ר"ל במקדש ונמלא
 צו חמיר שלא יחסצ החושצ שהיות השם על כסאו הנכבד הדם והנשא ומנעו
 מלדעת את אשר צארץ ומלהשגיח בשפלים ר"ל מענוש הרעים על רשעם ומגמול
 טוב לטובים כי זהו שהציא אותם לעשות מלכות לעצדם ולהניח עצרות השם
 צצית מקדשו כמו שהקדים לפני המאמר הזה מזכרון מעשיהם הרעים והוא אמרו
 „אני ד' חוקר לצ צוחן כליות לתת לאיש וגומר“ ואמר קורא
 דגר ולא ילד עושה עושר ולא צמטט; דולא צה שהשם יענישהו
 לעצוצ עשרו צחלי ימיו ולהיות אחריתו רעה. — וכשאמר כ"ז ראה לזכור מה
 שמתחזק זאת האמונה ודוחה טענת מרחיקה והוא הרחיקם אותו מלד עליונות
 השם כמו שאמרו עתידין לצאר ציבור רחצ והו אמרו כסא כצור מרום
 מראשון מקום מקדשו ר"ל שהשם י"ת שוכן ויושב צו צטכנו וצטחנו ככסא
 המרום כאמרו מכוון לצמח עולמים; ואחר שהוא שוכן צו ונמלא צחונו מן
 ההכרח להאמין שהשם יראה אותנו ופוקד את מעשינו וצוחן לצותנו וכליותנו
 לטוב ולרעה הוא שהוקיף ואמר „מקור ישראל ד' וגומר“ שענין קורא
 צארץ יכת צו כלומר הקורים שצעמי שהם קדים מהשם ומעצדותו יכתצו
 צארץ לשוצ עפר כצהמות לא יהיה צהם חלק נשאר שיכתצ צשמים מצניעליה
 והו מפני שצצו מקור מים חיים את ד' והוא השם ע"כ לא יחיו אך
 ימותו כצהמות והו הכחצם צארץ כענין קראו צשמות עלי אדמות
 כמו שפירשו צו צפי' קהלת צפרשונו כל המזמור ההוא צו. —

פ ר ק ש ב י ע י

ומהנה אמתיל לצאר דצרי המראה היקרה אשר יעדנו לפרשה ולפרש פתיחתה
אף על פי שאינה מענין כוונתו. אמר, „צשנת מות המלך עזיהו
ואראה את ד' יושב על כסא רם ונשא ושוליו מלאים
את ההיכל“ תרגמו יונתן בן עוזיאל ע"ה צשתא דאתנגע מלכא
עזיהו אמר נביא חזיתי ית יקרא די"י שרי על כורסיה רם
ומנטל צשמי מרומא ומזיו יקריה אתמלי היכלא. הראה
שהרחיק היות ענין מלת מות במקום הזה מיתה ממש עד שיהיה הוראתה
שזאת הנבואה היתה צשנת מיתתו וזה מפני שנראה לו שזאת הנבואה
היתה תחלת נבואותיו מאמר הכני שלחני שהנראה ממנו שלא היה שלום
קודם לכן; וכבר התבאר ברשע ספר הנביא שהוא צימי עזיהו מאמר אשר
„הזה צימי עזיהו“ על כן הצין במלת מות עזיהו ענין לרעתו
שנלמדע על הטאור כמו שהתבאר בדצרי הימים והשאלת הלשון העברי לשון
מיתה ללרעת כמורה לאמר אל נא תהי כמות עם הפרש גדול צין כמות
צבא הדמיון וצין אל נא תמות או אל נא תהי מות ואמר שעם זה אפשר
שהיתה ראש נבואותיו והאחרת או האחרת שנתבאר בהם צימי עזיהו
היו אחר הנבואה הזאת כמה שנשאר מימיו; ורבים מן המפרשים גמסו
בזה אחר דעת יונתן בן עוזיאל עליו השלום והחכם דבי אברהם
בן עזרא ז"ל אמר שאין לרד לזה ואף על פי שנאמין שזאת הנבואה היתה
תחלת נבואותיו כנראה מהכני שלחני כי אפשר שזאת הנבואה וכל הנבואות
שנתבאר בהם צימי עזיהו כולם נתבאר בהם צשנה שנות בה זאת היתה תחלת
השנה הראשונה לכולם והאחרות נתבאר בהם אחר זאת צשנה ההיא והכל
לפני מותו כי כל זה אפשר. — והאפשרות הזאת אמת ידוע מפורסם עד שמרוב
הראותו אני תמה על המפרש הזה איך נעלם ממנו שלא נעלם האפשרות הזאת
מן המתרגם ולא מהממשיכים אחריו עד שיליאו מלת מות מפשעה ושיצור אותה
לענין לרעת ואחר שזה הוא דבר שלא יעלם אפי' ממי שאינו חכם היה לו
לצקס הטעם אשר צעזערו דחקו מזה הפירוש ונטו לזולתו אע"פ שנחקרו בו
קלת דוחק והטעם גלוי ומבואר והוא שהמתרגם לא ראה להצין באמר צשנת
מות דק אחר המיתה יהיה המכוון מיתה ממש או הלרעת הנמשצ כמיתה שאילו
היה לפני המיתה מה לרד היה לזכור מיתתו? היה לו לומר ויהי צימי המלך
עזיהו ואראה את ד' ומה לרד לזכור בה הפורענות העמיד לצא? ואחר שלא
נמלא דרך להתרגם להצין צין אחר המיתה עם היות דעמו לפי מה שנראה
לו מהכני שלחני שזאת היתה תחלת כל נבואותיו ועדות הכתוב עליו שזאת
צימי

צינו עזיהו ולא להצין צו ג' לפני המיתה לטעם שאמרנו הציאו ההכרח להצין צמלח מות ענין הלרעה ויהיה ענין אמרו צמח הלטרעו אחד הלטרעו ואם התכבד צמחאות אחרות או כצורה אחרת ציני עזיהו כידוע מהם שהיו אחרי זאת צמח שכשאר מימיו אחד שזאת היתה הראשונה כמו שנראה להם מלשונה ואולם נשאר על המתרגם ועל הנושכים אחריו ועל המפרש הנזכר גם הוא לתת טעם למה כתב הנצורות המאחרות לזאת צמח לפי דעתם ראשונות כקדרם ושום צראש קפרו לפני זאת אשר ההצאר להם שהיתה ראשונה אפי' יהיו הנצורות ההם הקודמות כקדר צקפר הזה אותם ציני עזיהו שהי' אחד הלטרעו וכ"ס אם חזה אותם אחד מותר צמלכות יותם צנו?

ואני צראותי שזה מה שלריך לבקש לו טעם עכ"פ ולא גמלא לי דרך למלאו על אחת משתי הדיעות ר"ל דעת המתרגם ע"ה והנושכים אחריו דעת החכם רצי אברהם ז"ל אמרתי שזאת הנצורה לא היתה תחלת כל צמחאותיו ואולם היתה תחלת צמחאות שנועשה בה שליח לישראל על פי השם כי זה לצד הוא מה שנראה מדברי הנציא בקפדו לה ושהיתה אחד מות עזיהו בדרך שנת מותרו ועל כן הזכיר מותרו לא שהיתה קודם שנת מדברי המפרש הנזכר לטעם שזכרנו; ואמנם חזיונות אחרות חזה לפני זאת צחי עזיהו ודברים שהשיגם מהשם שלא נעשה שליח עליהם אך יהיו כנצורות הנציאים שהתנצלו לפני משה רבינו ע"ה כאשר זכר הרב מורה לרק צפ' ל"ט מן החלק השני לא אמר לו כלומר השם ליטעיה צאחת מהם, "לך אמר אתה לישראל כמו שאמר לו צמחאות הזאת", "לך ואמרת לעם הזה" ואע"פ שנמלא צמחאות ההם הקודמות לזאת בקדר קפרו מלילות שנמלא שם כמדבר צהם לישראל כאמר, "למה לירוצ צח יכס יאמר י" או לכו וכו' וכו' יאמר ה'" אין זה ענין לך אמר להם צמחי למה לי רוצ צח יכס או לך אמר להם שילכו ויבחרו כלומר יקבלו תוכחת השם אך הנציא הודיעם כי השיג מהשם הכונה ההיא; ואולם הענין ההוא שאינו חפץ צצחים ועולות עם און וחמם ולא צפרוש כהנים ידיהם לצדך את העם והם מלאות דם או להתפלל המתפלל ולעזוק צהם אליו או שהוא אומר כלומר דולה שילכו ויבחרו וזה יכפר על עונם שאם יאצו וישמעו לקול השם עוצ הארץ יאכלו ואם ימאצו לשמע וימרו פי ד' תאכלם חרצ ועם היות שני מיני צמחאות ישעיה ע"ה כאשר אמר ר"ל שחזה חזיונות ונצא צמחאות שלא עשהו השם צהם שליח לומר אותם לישראל והם אשר חזה אותם אחד מות עזיהו אשר הראשונה שבהם היתה זאת הנצורה אשר אבחנו צביאור ענינה יש לומר צמחם זכר הנציא מיתת המלך עזיהו צמחאות הזאת להודיע שלא עכב השם לישראל לשלחו עד היום

ההוא

ההוא הנצואה ההיא רק לכבוד עזיהו שנשא לו פנים למה שקדם לו מיושר דרכו ונפסעליו ולא רלה להכאיב לנצו ולנצישו לפרס' צימיו על יד נציאו שלוחו מרי עמו ורוע ונעלליהם מרי שיתחייבו בעצורו חרצן ארלו ושרפת עריהם עם מניעת התשובה מהם כאמרו צה, "השמן לז העם הזה וגו'" שאע"פ שנמלא הנצואות שבראש הקפר יעודים קשים וחרצן ארלם ותגבורת האויב עליהם היה זוכר צהם ענין התשובה ומצטיחם שאם יאצו וישמעו טוב הארץ יאכלו ואם יוכחו ימחו מטאתם ועוד שלא נעשה צהם שליח לאמרם למלך ישראל ואפשר שלא אמרם רק לקלחם ולגדולים שצהם כמוכיהם וכמיעד להם מה שהשיג בדרך מודרכי הנצואה לא בדרך שליחות ולא שיפרסם אותם למלך כוף דבר כצר הצינות הכוונה שאין טוב צעיי לומר שזאת הנצואה היתה תחלת כל נצואותיו וראש כל מראותיו בכלל אחר שלא שמה צראש קפרו עם יקרתה ליקרת מה שהשיג צה מן העניינים האלהיים הנקראים מעשה מרכבה.

ואם יקשה עליך מה שאמרתי שהנצואות הקודמות לנצואות זאת המראה בקדר הקפר לא נעשה צהם הנציא שליח מהשם לישראל אחר שזאת המראה לא היתה תחלת נצואותיו ששלח השם צהם לישראל אך הקודמות בקפר קדמו לה ואע"פ שאמר צה השם את מי אשלח ולא לזה הנציא מתחלה קתם ללכת צה לישראל כצראשונת כי דברים נראו צמראה הנצואה אין לדקדק צהם בכל זה הלא מלינו שורה השם מי שקרב כיונה ואף שמואל ונשה לא קבלו מיד ואולי רלה השם להראות צזה קושי הדבר שהיה שולחו צו והיא מניעת התשובה עד שלא ראה לשולחו בלא שאילת את מי אשלח? כמו שנעשה בנצואות קודמות שהיה שולחו קתם כאומר צאמת ירגיש הנציא שמה שאני רולה לשנח לישראל עתה היא דבר קשה מאוד עד שאיני מורה לו בפירוש שילך ויודיעהו לישראל כמו שהייתי יעושה בנצואות האחרות ואולי ימנע מלהזמין עלמו וללכת צה כשמואל והנציא לרוב גבורתו אחר "הכני שלחני" אע"פ שאני מכיר שאלו הדברים שאתה רולה לשלח להודיעם לישראל קשים מכל אשר שלחת עד היום והראה צזה גבורת הנציא וגם זה הפירוש טוב צחר אי זה מהם שמתלה ובלבד שלא תשים זאת הנצואה ראשונה לנצואותיו. — ונמה שמתק דעתי זה ר"ל שזאת הנצואה לא קדמה לאשר לפניו כקדר הקפר ההיא הוא מה שזכרנו מאמרו ע"פ הנצואה הזאת "השמן לז העם הזה ואומר עד מתי יי" ובפרשות הקודמות בקדר אחר אם תאצו ושמעתם ואם תמאכו וגו' ואמר לכו נא וכוה יאמר יי" כי אין לומר שמאמר השמן קדם לנצואות אם תאצו ושמעתם ולכו נא וכוהה אך הדבר צהפך בלא ספק שאמר שהזכיר הנציא שמה שהשיג מהשם והתורה צהם ולא שצו והתמידו צמרים והוקיפו עליו כעם עליהם

עליהם השם ואמר השמן לז העם הזה כי לפי דעתי מאמר השמן אשר השיגו הנביא בצבאות הזאת הוא דבר השם עד שיהיו מלת ההם כלם מקורים לא לזרים כלומר כגור לפניו להשמן לז העם הזה מלהצין ולהכביר אזניו משמוע ולהשטע עיניו מראות; או אם יהיו לזרים יהיו על דרך מלות השם לאחד מפמליהו לעשות כן פענין „מי יפתה את אחאב“ וכמוהו אללי „חזור על צים אפרים הנח לו“ שהמאמר ההוא אללי מאמר כאמר ע"פ השם ומלת הנח אם שתהיה מקור ג"כ או תהיה לזרי על דרך מלות השם לאחד מפמליהו כמו שאמרנו במלת השמן וחצריה; והראיה על היות מלת אמרו השמן לז העם הזה דברי השם הוא מה שצא אחריו מאמרו עד נתיי? כי כשהשיג הנביא כונת השם ציטראל למונע מהם התשובה חמל עליו ושאל עד נתיי תחמיד בהם הגזירה הרעה הזאת? הארכנו צפי' ראש הפסוק הזה אשר אנחנו צפידושו אע"פ שאינו מענין כונת מאמרנו זה כלל מפני שהולך יונתן צן עזיאל ע"ה להוליא מלת מות מפשטות ומשכו אחריו רבים מן המפרשים ולא בארו הטעם אשר צעברו הוליא המהדרגה מפשטות עד טעמם מעיני החכם אכן עזרא ז"ל והשיבה אל פשטות בדרך אשר ברח מומה המהדרגה ואשר היתה צעיניו יותר רחוקה מרוחק הולאות מלת מות מפשטות אל ענין הרעת והוא הצינו ענין צללת מות לפני המיתה ע"כ ראיתי לכתוב הנה זה הדרך שבראה לי שאפשר להכלל בה משני הדחקים הנזכרים.

פ ר ק ש מ י נ י

ומהנה נחמיל לפרש מה שנשאר מן הפסוק שהוא תחלת המראה הנכבדה הזאת והוא אמרו ואראה את ה' יושב על כסא דם וכסא וסוליו מלאים את ההיכל הכבא כזר נודע מהותו ומאמר המדבר ברה"ק „ד' צמנים הכין כסאו“ ומאמר זה הנביא „השמים כסאי“ ונודע מדברי יחזקאל ע"ה שעליונו של כסא הוא עליונו של רקיע שעל ראשי החיות כמו שאנו עתידין לבאר וסוליו ר"ל שולי הכסא מוגיעים עד שפל הגלגלים והוא אמרו „וסוליו מלאים את ההיכל“ כי מלת היכל שם לכל העולם העליון ר"ל החיות והרקיע אשר על ראשיהם והוא אמרו „ישמע מהיכלו קולי“ וחצרו עד שהכסא הוא מלך ראשו ועליונו כאלו תאמר גור צחלית העליונות במקום ואין מקום עליון ומנו ומסוליו מוגיע עד הגוף התחתון מן הגופים הנכבדים המקיפים הוא גלגל הידח ואמר שראה השם

השם יושב על הכסא המהולל. וכבר הודיעך הרב מורה לדק כי בכל מקום שיחס ישיבה אל השם הוא להודיע קיימת מליאתו וחזקתה להיות הישיבה לאדם החזק והעוז שבעיני עמידתו ומלציו. וזוהו הפסוק זכר צו ערך השם אל הכסא לצד שהוא יושב עליו ואולם בכסא לא זכר צו ענין פעולה מפעולותיו דק היותו כסא לשם לצד לא פעולתו וזולתו ואחר שהודיעך ערך השם אל הכסא המהולל צא והודיעך ערך השרפים אליו ד"ל אל הכסא ואמר שרפים עומדים מומעל לו וגומר שרפים נראה לפי מקומו שהיה שם. מפורסם באומה למלכים שהם לדעות הכפרדות ומלת מומעל מיוחדת בלשון עברי למיני העליונות לא לזולתו מן העיניים שנשתתפה להם מלת על ובנוי לו שצ אל הכסא ככנוי שוליו ואמר שראה השרפים מומעל על הכסא לא זכר צין השם וצין השרפים הפרש בערך אל הכסא דק היות השם יושב עליו והשרפים עומדים עליו להורות בזה שמליאות השם להיותו עלה ולא עלול יותר נכבד ויותר שלם ויותר חזק ויותר קיים מלצו העמידה כאשר זכרנו לא שיש לו ישיבה ולשרפים עמידה ע"ד האמת ובגלה ממנו ג"כ שהשם אדון ומלוה על השרפים להיותם עומדים והוא יושב כי כן דרך העצדים לעמוד לפני אדוניהם כמו שאלו עתידין לבאר. ואחר שהודיעך ערך השרפים אל הכסא ונודע ממנו ערכם אל השם קלת ידיעה כלומר שהוא ערך מליאות אחד אל מליאות חזק ממנו וערך עצדים אל אדון צא להודיע יותר מה שהשיג לשרפים מתצניתם ופעולתם. והוא אמרו „שש כנפים שש כנפים לאחד“ הודיע שראה לכל שרק שש כנפים ופנים ורגלים והיה מכסה פניו בשמים מהם וצמחים רגליו וצמחים יעופף. פירש הרב מורה לדק צפ' מ"ג מן החלק הראשון שאמרו „צמחים יכסה פניו“ דמשו צו שטיק מליאות השרף ד"ל מליאות המלאך נעלמת מכל בעל חומר להיותו שכל נפרד פשוט ופירש באמרו „צמחים יכסה רגליו“ שצא לרמוז שהצברים שהוא קצתם ד"ל הדברים העלולים צו נעלמים ג"כ מכל בעל חומר. ולפי דרך הרב שלקח רגלים הנה מענין קצה איני מרחיק בדיקווי הרגלים שרומז צו שענין היותו קצה הוא למה שהוא קצה הוא נעלם מכל בעל חומר כלומר אין בעל חומר משיג הסגה שלימה על איזה דבר יהיה הכפרד קצה למליאות בעל חומר או למליאות כח מכוחותיו או פעולה מפעולותיו כי זה יותר נעלם מהם מהעלם עלוליו ואמר במאמריו צמחים יעופף שצא לרמוז ענין מהירות מעשיהם במלות השם ועיניים אחרים חמלא צפ' מ"ט מן החלק הראשון. וענין מהירות מעשה המלאך הוא שאמר דוד ע"ה „גבורי כח עושי דברו“ כלומר גבורת כח יש להם- צמעשיהם שהם עושים בלא

זמן ואם לא תכלית להיותם נפרדים מכל חומר ואין בהם תנועה משא"כ בצעלי חומר; ואשר פירש הרב ז"ל ענין כסוי הפנים והרגלים צעריך לעיני צעלי החומר כלומר לעיני לבותם טוב; ואיני מרחיק לומר שרמז צביקוי פניהם אל צפתם ויראתם מהביט אל השם היותו על הכסא לרמז שתקלד יד שכלם גם הם להשיג אמתתו אך הצטוותם כהצטות מבוטא פנים שאינה שלימה או שהם מכירים ממליאתם שהיא פניהם יש בו חסרון גדול צעריך אל מליאות השם עד שאין ראוי לערבו אליו ועל זה כסו פניהם וכן שרמז צביקוי רגליהם שהם עומדים בצושים ויראים לעמוד מגולי הרגלים לפניו כדרך עבד לפני אדוניו וקטן לפני גדול הרמז הכרתם חסרון מליאות מקוצציהם ועלוליהם כנגד שלימות מליאות מקוצצי השם; ואע"פ שהנציא האחר במראתו אשר ראה צענין הזה ר"ל יחזקאל ע"ה זכר לחיות אשר ראה והם גופות בלא ספק ארצנו כנפים לא זכר בהם עופפות אך זכר המלאם להם מפני שהנכפים הם כלי תנועה מותרת לאשר כמלאו לו מצעלי חיים לרמז צה שיש לחיות ר"ל לגופות אשר המשילם לחיות תנועה מותרת; ואמר החכם האמתי כי זכר להם מן הכלים ההם ר"ל מן הכנפים כמספר קצות התנועה אשר השיגה לחיות כאשר תמלאהו צ"מ מ"ט מן החלק הראשון.

ואני יש לי צמין הכנפים במראה יחזקאל דעת אשמייעד אותו אחר זה לא שאשים צבך אחד רמז לקצת תנועה אחת מקצת התנועה הנרמזת בחיות אצל הנציא הראשון זכר לשרפים שם כנפים כל זוג מהם לענין שזר רזר צורג האחד ענין העופפות להורות על תכלית מהירת מעשיהם מפני שלא מלא בלשון שם למעשה יעשה במהרה יותר מן העופפות כי אין במלאות המורגשות מי שיעשה מעשה בלא זמן עד שידמה לו ובכלי מעשהו מפני שאי אפשר לבעל חומר לעשות שום מעשה בלא זמן כאשר התבאר במקומותיו ואמרי מעשה עלמו להוליא מהירות החץ והאצן ההכרחית כי מעשה המלאכים הוא עלמו לא הכרחי; ואחר שהודיע במלאכים מה שהודיע מאשר השיג בהם והוא שהם מכסים פניהם ורגליהם למה שאמרנו לפי שני הפרושים ומעופפים כלומר מותרים לעשות דבר השם צא להודיע בהם ענין אחר שהשיג בהם והוא חלק גדול מכוונתו בנבואה ההיא שלא השיגם שותקים ומחשישים וחשים חומי בלתי ממללים כל עיקר כלומר בלתי מודיעים דבר אך השיגם קוראים זה לזה על הדרך שספר ואומרים זה לזה מה שספר עליהם וזהו אמרו „וקרא זה אל זה ואתר קדוש קדוש יי"י לצאות" הקדים להודיענו מה שהיה האחר קודם אל סבירו והיה אומר לו מאמר ואחר כן הודיע איכות הקריאה ומהות המאמר. ואמר שהקריאה היא קדוש קדוש קריאה כפולה כרוב הקריאות העליונות

העניינות שהם בלשון כפול ואולם כולם ואם לא נזכר כולם ילמד סתם ומפורסם
אמר, אצרהם אצרהם. משה משה י"י י"י שמואל שמואל
והמאמר הוא קדוש י"י לצארות מלא כל הארץ כבודו צענין הקדוש ה' לצארות
מלא כל הארץ כבודו זה היה אומר אחד לחצירו כ"ל העליון לאחר למטה
וממנו ר"ל העלה לעלוה לא שכל אחד קורא לאחר ואומר לו המאמר הנזכר כי
אלו היו כולם יודעים ענין המאמר היתה קריאתם ואמירתם מותר. אך העלה
ההיא כמודיעה לעלוה צמח שכהה בקריאה ואמירה וענין המאמר הוא שאף
ע"פ שהשם יושב על כפא דם ונשא והוא אלהי לצארות שפע כבודו מלא כל
הארץ ר"ל כל מקומותיה ואם הם שפל המקומות כי לא צא להודיע ש"ל לצארות
הוא קדוש שהם אשר הם עצמיו ומוצציו הם קדושים ונוראים ונקראים קדושים
וקוראים זה לזה קדושים כ"ס הארון והסבה דיו לעבד שיהא כבודו. והיות
השם קדוש דבר ידוע ומפורסם כי קדוש אני י"י אלהיכם אך מה שהולך
להודיע הוא מה שאמרנו והוא שכל מה שנמלא צאריך משפע השם גורם על
כבודו וגדולתו והכונה בכל זה לישב בלכות בני אדם אמרת השגחת השם
צאריך וכל אשר זה וכ"ס צמין האדם שהתגלה בו יתירה על ההשגחה צאריך
הנמלאת השפלות וכ"ס צמנים שבהם שהתגלה בהם היא עיקר ההשגחה
בכל אשר צאריך דומה למאמר המדבר ברו"הק: "י"י צה שמים חסדך
אמונתך עד שחקים לדקתך כהררי אל משפטיך תהום דבה
אדם ובהמה תושיע ה' "טכונת המאמר ההוא שהשגחת השם כוללת
הכל העליונים והתחתונים בכל מקום שהם וכל מיניהם אינה נפקת לגלגל
הירה כאשר חשבו אך מגעת עד שפל המקומות שימלא בה נמלא מן הנמלאת
הנרכזות והיא תהום דבה שלא צא הנביא להודיע כמות דקת השם שהיא
גדולה כהרים הגדולים ולא במשפטיו שהם גדולים ורחבים בתהום דבה אך
להודיע שהשם מטיב לכל עליונים ותחתונים בכל מקום שהם כמו שאנו עתידין
לצארה. והוא דומה לאמרנו "כי גדול מעל שמים חסדך ועד
שחקים אמתך" ואמר אחריו "דומה על שמים אלהים על כל
הארץ כבודך" יהודיע שחקדו בשמים ובשחקים ובכל מקומות הארץ
והוא אמרו על כל הארץ כבודך. — והדומה למה שאמרנו וקרא ז"ל אל זה
ואמר. ר"ל מקצין שתי הפעולות תחלה ואחר כך יזכר שני הפעולים הוא אמרו
"המגביה לשיבת המשפילי לראות בשמים וצאריך" שענינו כמו
שאמרנו עתידין לזכור ונמא שאמר זולתינו המגביה לשיבת בשמים המשפילי
לראות צאריך כלומר שא"פ שהוא יושב בשמים המקום הנבזה הרם והנשא
הוא נראה מה שצאריך צשכל המקום דומה ג"כ לאמרנו דומה על שמים אלהים
וגו'

וגו' כלומר אע"פ שאתה רם יושב על שמים כבודך בארץ לראותו את אשר זה אל תחשוב באמרו המגביהי לשבת וגומר זולת מה שאמרנו כי הפירוש האחר שפי' החכם בן עזרא בו אין לפנות אליו כי השמים הוא העליון שבמקומות עד שנבוא אומר על פי השם, "כי אשא אל שמים ידי" ואמר הנביא עליו כסא רם וכשא וחסרון מליאות השמים לנגד מליאות השם לא יתארהו הכתוב בשפלות אך בתוארים אחרים כאמרו, "ושמים לא זכו צעיקיו או הן צעדין. לא יאמין" שהוא כנוי לשמים כמו שנקראו משרתיו במקום אחר כמו שאנחנו עתידין לפרש. וכן כמלא להם שלישי ר"ל לשני הפסוקים שזכרנו בהם שקצץ אמרם שתי פעולות ואחר כן קצץ שני הפעולים או מה שהוא כפעולים הוא מאמר שלמה ע"ה, "שחורה אני ונאורה בנות ירושלים וגומר" חזר שני התוארים בעלם אחד ואח"כ זכר שני הנמלאים שנמלא באחד מהם אחד אחד מן התוארים ההם לא אאריך לזאר ענין שחרות אהלי קדר ולא נוי יריעות שלמה כי אין זה מקומו. ותהיה הכונה בנאמר הנביא באמרו, "קדוש ה' לזאות מלא כל הארץ כבודו" צענין ואחר שכבודו הוא עמנו בארץ אין להרחיק היותו משגיח בכל מה שבארץ כמו שאמרנו למעלה. ועשה זאת מדעתו ומראותו כי מי שהרחיק השגחת השם בשפלים לא הרחיקה רק מלך עליונות מליאות השם שהוא נעלה על כל הגופות הנשאות והדמות במקומם ובערך מליאותם אל שאר הגופים ושפלות הנמלאות השפלות אשר בארץ במליאותם ומקומם כאשר התבאר מודברי דוד ומדברי הנביאים ע"ה במקומות אין מקפד אך אחרי שנודע המלא כבודו עמנו ובתוכו בארץ אין להרחיקה. — ואחרי שישב זה בהודיעו שגם הדיעות הנפרדות כלומר השרפים יודעים ומכירים זה ומשצחים השם בזה וזה הוא שכנה באמור השרפים קלחם לקלחם הענין הזה הנמלא בשם ר"ל היות כל מה שבארץ כבודו כלומר משפער ושפע שפעו עלי הפסק בא להודיע על איזה דרך הוא מלא כל הארץ כבוד השם ועל איזה דרך השרפים מודיעים זה ומה הוא ענין הקריאה והאמירה כי ידוע שאין השרפים גופות ואין להם כלי דבור ואין אומר ואין דברים וזהו שאמר, "ויכוננו אמות הקיפיים מקול הקורא והצית ימלא עשן" נראה לי שענין הפסוק הוא שמדבר עלם קול הקורא יתנועעו אמות הקיפיים ובתנועתם הצית ימלא עשן נעתק מומלת ארץ למלת צית להיות שניהם שמות משתתפים לדבר אחד והוא כל מה שבתוך גלגל הידח גם לו שמות אחרים עם אלו בשמות כגון עיר ומדינה ואמות הקיפיים אפשר ליחסם אל ההיכל הנזכר תחלה או אל הצית שזכר אחריו שהמיר בו מלת הארץ שכבר קדם זכרה מפני שאמות הקיפיים נמלאים בקיר המשתק בן ההיכל והצית

והצית ההיכל מלמעלה והצית מלמטה והקיר משחק ציניהם וע"כ אפשר ליחסם
 אל כל אחד משניהם ר"ל אל ההיכל ואל הצית כשהם עד שיאמר האומר „אמרת
 סיפית שער ההיכל או אמרת סיפית שער הצית“ וכן אמר הנביא והנה פתח
 היכל יי' וצמקום אחר אמר וכבוד אלהים כעלה מעל הכרוב
 אשר היה עליו אל מפתח הצית. וידם כבוד ה' מעל הכרוב
 על מפתח הצית. וימלא הצית את הענן. ואמר כבוד יי'
 מעל מפתח הצית. ואמר פתח שער צית יי' הרבה יחקו השער
 והמפתח אל הצית במקומות רבים וכ"ש צענין המלא הצית את הענן יחס המפתח
 שהוא הסף אל הצית ע"כ צהרתי צמקום הזה ליחס אמרת הספים אל הצית.
 ועתה נשוב ונאמר כי הקריאה ואמירה אשר זכר הוא רמז למה שיראה
 ויודע מלד פעולות השרפים ומעשיהם ע"כ זכר הפעולה אשר מוננה יראה
 ויודע שולא כל הארץ הוא כבוד השם והוא תנועת אמרת הספים הצית וידוע
 לחכמים שאמרת ספי הצית לא יתנועעו רק צהתנועע קיר הצית. הוא קיר
 ההיכל שהספים ואמרתם קצועים צו ונשענים עליו וקיר ההיכל הוא הגוף
 המקיף צארץ והיא קיר ההיכל ולצית כמו שאמרנו וכאמרו אין זה כי אם
 צית אלדים. וזה שער השמים קרא הארץ שהקולס כל צה צית
 אלדים והמקום שראש הקולס מגיע אליו וכנכס ממנו שער השמים וקיר אחד
 משחק לשניהם ומצדלי ציניהם והיה הרמז צתנועת אמרת הספים אל תנועת
 הגוף שהוא ר"ל אל קיר ההוא שהצאר צתנועת כל הגופות ההם הקצוצות
 התמידית היא צבצת תשוקתם אל הדעות הנפרדות כל כדור מהם משתוקק
 לשכל נפרד מיוחד צו הוא הנקרא שרף ואמריר צתנועת אמרת הספים שם
 אותה מקום תנועת הקיר שאמרת הספים קצועים צו מפני שהצאר שהקיר
 הוא מתנועע צעלם וכל חלק שצו מתנועע צמקרה. — ואם לא ילמדך לומר
 שצאת המראה נגלה דעת חכמי ישראל שגלגל קצוע ומחלות חזרין ויהיה
 אמרת הספים רמז לכוכבים המתנועעים לצדם וצזה הדעת כחצו החכמים
 ז"ל ונלחו חכמי ישראל — ואולם צעצור שהצאר תנועת הגלגלים וקציעות
 הכוכבים ציאר אין הפך צו נטיית אל הפי' הראשון. ולקחת תנועת האמרת
 לצד ולא לקח תנועת כל הקיר היה מפני שתנועת האמרת לצד המתנועעים
 צתנוע' הקיר היא קצת המלא הצית עשן לא תנוע' יתר הקיר כמו שיתצאר מדברנו.
 ואולם ענין העשן צאמרו והצית ימלא עשן הוא עמוק מאד
 צענין כי מה ענין עשן. אכל תנועת אמרת הספים וקול הקורא ולא קדם לו
 זכרון אש גם לא נאמר אליו אחריו עד שיהיה ראוי לזכור עשן כמו שצמלא
 צתנוע' הר סיני שזכרו עם לבידים או עם אש וכן יחזקאל ע"ה זכר הענן
 אשר

אשר זכר שהוא לפי דעתי במקום העשן אחד זכרון האש כי אחרי אמרו וימלא פניו בקלי אש וזרזק על העיר אמר וירם כבוד ה' מעל הכרוב על מפתח הצית וימלא הצית את הענן. כי מאמר יחזקאל ע"ה צמראו: וירם כבוד י"י מעל הכרוב על מפתח הצית שענינו ויעמד על מפתח הצית הוא מאמר זה הנביא ויכונו אמות הספים מקול הקורא. ואמר שם וימלא הצית את הענן הוא אמרו הנה והצית ימלא עשן. אמנם הנראה בזה הוא שזה הנביא ע"ה לקרור דבריו קמך אל החכמים שיצונו מזכרו העשן מליאות האש שאין עשן בלא אש כלומר שיצונו מאמרו ויכונו אמות הספים מקול הקורא והצית ימלא עשן כי בחנועת אמות הספים נזרק האש. אל הצית שהוא העיר כאמרו שם וזרזק על העיר ומן האש שנכנס לצית הוא שעלה העשן עד שנמלא ממנו כי הצית והעיר הם שמות לדבר אחד באים זה אחר זה כמו שאמרנו שהיא חמר כל מה שצצית שהיה זה זה הנביא וצולתו מן המשיגים ומכני אדם — ואולם איני מרחיק שיהיה הכונה בהם ר"ל בעשן ובענן דבריו שתי המראות האלה ר"ל מראות ישעיה ומהארות יחזקאל ע"ה מליאות שני האדים ר"ל היצט והלח אשר שם היצט מיוחד בשם קיעור הוא העשן כמו שנודע מתרגום אונקלוס ושם הלח מיוחד בשם אד הוא הענן כמו שנודע מתרגום אונקלוס גם כן ושני האדים האלה ידוע שקצת מליאותם היא האש הנמלא בצית מתנועת אמות הספים והנזרק אל העיר מצינות לכרובים על יד האש לצוש הצדים כי אמרו במקום אחד וזרזק על העיר ויצא לעיני שהוא כענין ויצא לעיני אל העיר ויזרזק על העיר הוא ענין אמרו אחרי ויצא ויעמד אלל האופן שהוא כענין ויקח האש מצינות הכרובים ויצא עמו ויעמד אלל האופן שהאופן כזר גלה הנביא שהוא בארץ היא העיר; והעמדת דבריו מעיד לאופן צענין האש היה להרחצת ציבור כי צור האש באופן שהוא שם כולל לד' האופנים יעלה העשן וימלא הענן כלומר שני האדים וישעיהו ע"ה לקח היצט במקום שניהם באמרו והצית ימלא עשן ויחזקאל לקח במקום שניהם שם הלח באמרו וימלא הצית את הענן. — ואשר הביאנו להבין זה הענין בכוונת דברי הענן והעשן הוא מלאי יחזקאל ע"ה שאחרי אמרו ויצא ויעמד אלל האופן שענינו כמו שאמרנו ויצא אחר שלקח האש מצינות לכרובים ויעמד אלל האופן ושנה הענין באמרו וישלח הכרוב וגו' עד ויקח וילא שענינו ויקח האש וילא בתוך העיר או וילא מצינות לכרובים ויצא אל העיר ראוי שאמר אחר כן וירא לכרובים מצניית יד אדם

וידוי האדם ידוע שהם לעשות פעולות שונות ורבות. וכדאיתו לכדובים תצנית
יד אדם אז ראה האופן ההוא ד' אופנים. כי צהירות ד' יעשו הפעולות
הרבות שקראם עינים. עד שקרא האופנים צבילים מלאים עינים כדמות
הנעשה צדי אדם. וכל הפעולות ההם ידוע שהקדים להם מליאות שני האדים
כמו שזכר הרב ז"ל פ"ל מח"צ ועל כן הציגותם צמלת עשן הזה וענן שם.
וכן הציגתי אליו ז"ל להצין צמלת עשן הנה שני האדים אמרם ז"ל על כל
מה שראה יחזקאל ע"ה ראה ישיעיה ויחזקאל ראה האש הנזרק
על העיר מצינות לכדובים על יד האיש לבוש הצדים. וראה צענין ההיא
העמידה אלל האופן. וראה"כ ראה ד' אופנים ע"כ אמרתי שישעיה לקח העשן
המורה על האש במקום שני האדים ובמקום האופן טעושה צו האש מעשה
כי האופנים הם העלים שיעלה מהם העשן ר"ל שני האדים צבא האש צהם
והצינהו: וכן לזה הפי' צכונת הענן והעשן יהיה תכלית כוונת ציאר השרפים
מאמר זה לזה שאלל כל הארץ הוא כבוד ה' צאמרו ויכועו אמות
הספיס וגו'. כי מלד השרפים כמו שאמרו יתנועעו אמות הקפים.
ומתנועת אמות הקפים יצא האש אל הצית עד שימלא עשן מענן לקח העשן
במקום כל הנמלאים צצית להיותו המורכב הראשון מן האופנים צאמלעות האש
ההוא הצא אל הצית הנודע צא אל הצית כדצרי הנציא הזה צצפרו מליאות
העשן צו ויהיו אמרו והצית ימלא עשן דצק צענינו עד שזמרו ויכועו
אמות הספיס ר"ל דצק עמו צענין צמכת צענין ויכועו אמות הקפים
מקול הקורא והצית ימלא עשן. וצו נשלם ציאר הענין המכוון צמאמר
השרפים זה לזה שאלל כל הארץ הוא כבוד השם שהצית והארץ אחד כמו
שציאמרו: והוא הנראה מן הכתוב ילה לומר שיהיו דצק צו מענינו וצזה
ראה ישעיה כל מה שראה יחזקאל כלומר כל הכללים. כי ראה השם יושב צכקא
והשרפים עומדים מומעל לו רלה לומר על הכקא מקום האדם החלוק שראה
יחזקאל על הרקיע אשר על ראשי החיות דמות כקא רלה לומר עליו מלמעלה
וראה שולי הכקא שאלאים ההיכל צמקום ארצעת החיות וראה עשן שזמלא
מומו הצית צתנועת אמות הקפים מקום האופנים הנמשכים אחד לכה החיות
והנשאים ועמדם לקח שני האדים העולים מן האופנים צמקומם כי הם
המורכבים הראשונים שצמללות הארץ מהם שזמללות הוא כבוד השם
ועל דרך שאנו עתידין לצאר כל זה אחר כן הנה התצאר מכלל דצרינו שזענין
קריאת השרף האחד לצדו ואמירתו אליו שזמללה כל הארץ הוא כבוד השם הוא
המלאת השרף הראשון העלול לשם ית' את השרף השני והמלאת השני את
השלישי וכן על הקדר עד האחרון כל אחד מהם את שלומטה מומנו מליאות

שתאחו ומלך יתנועעו אמות ספי הקיר המתנועע צשזיל התשוקה אליו ד"ל
 אל השרף ההוא כמו שהתצאר לחכמים שאלמלא תשוקת המתנועע התנועה
 ההיא הקציבות אל השרף תשוקה והשפע השפוע עליו ומונו לא היה תמידית
 נכחית ואולם מאחו צאה תנועה ההיא התמידית ומן התנועה ההיא שכה
 אותה בתנועת אמות הקיפים ימלא הבית עשן כלומר ומן העשן ימלא כל הנמלא
 בו וזה ידוע לכל אם כן מלא כל הארץ הוא כבוד השם ובאמלעיות השרפים
 עושה דבר השם כי השם עלה לראשון וכן על הקדר כמו שאמרנו ומשפיע
 כבודו מלאו והוא מעמיד הכל אם כן הכל המלא השם והכל מעמיד וזהו
 כבודו זה הענין נודע לנביא במראה נביאחו בהמשל שמועה מפי השרפים
 ובהמשל תנועת אמות הקפים מקול הקורא והמלא הבית עשן מלך התנועה
 וזהו שכתבו למעלה בפי' זה אל זה העליון את שלמותו ממנו כלומר העלה
 אל עלולה לא כל אחד מהם לחזירו צורה עד שיקרא העלול את עלתו ויאמר
 לו ממלא כל הארץ הוא כבוד השם. — וכעצם אל מקומנו לבאר הנשאר ממראתו
 צענין הזה וכאמר שאמר שקפר הנביא ע"ה השגתו השם וכקאו והשרפים
 על הדרך שקפרה וקפר השגתו העשן או שהיתה מתוך העשן לפי החלף
 הפירושי בו קפר ד"ל הנביא שבתוך המראה ההיא היה חדר ומתחדד וקורא
 אוי על עלמו שראו עיניו השם והוא היה צעניו מלא שפתים והיא אמרו
 אוי לי כי נדמתי כי איש מלא שפתים אנכי וגו' וזה הפסוק חמור
 מאוד מלך מלת כי הנכפלת בו שלש פעמים לא צענין עטוף אך צענין שכל
 מאוחד מהם טעם לאשר לפניו והראשון לבדו טעם לענין קריאתו אוי על עלמו
 כענין קרא אוי על עלמו צעבור שדומה כלומר צעבור שחושב שדומה והוא
 אמרו כי איש מלא שפתים אנכי כלומר חשב שדמתי היה צעבור שאני
 איש מלא שפתים והוקיף לבאר ולחת טעם למה חשב שדומה צעבור שהוא
 מלא שפתים כי לא כל מלא שפתים ידמה כלומר יכרת על כן הוקיף ואמר
 „כי את המלך ד' לבאות דאו עיני" כלומר אוי על עלמי צשזיל שחשתי
 שדומה צעבור שאני מלא בגלל שהמלך ד' לבאות דאו עיני ואמנם הכניסו
 בטעם אמרו אוי לי כי נדמתי ובתוך עם מלא שפתים אנכי יושב הוא חמור
 גם כן כי מה תוספת טעם נמלא להדמותו צשזיל שהוא יושב בתוך עם מלא
 שפתים אחר שנתן טעם להדמותו ראיתו השם והוא מלא שאמר שהיה הוא
 מלא וראה את השם והוא צעומאחו ראוי היה לכרת ולכליה כי גם העמא
 הקרב אל דבר מן הקדשים הוא ככרת באמרו כל איש אשר יקרב מכל
 זרעכם אל הקדש וגו' וכן הקרב אל מקדש השם ואל מקדשו גם אל
 העזרה והוא מלא חייב כרת באמרו ז"ל ולא יעמאו את מחניהם זה

מחנה שכינה ואין זה מקבל חוספות מלד טומאת העם שהוא יושב צמורה
 אם לא היה הוא בעלמו טמא לא היה מתחייב כרת-דהא היבא כחיצא וכן
 ענין יחדו הטומאה בשפתים חמור לפי פשוטי הדברים וכי אפשר שיטמא
 אבר אחד מן האדם ולא יטמא כולו היה לו לומר כי טמא אנכי וצריך עם
 טמא אנכי יושב ואם לקח אבר אחד במקום כל גופו למה יחד זה האבר
 היה לו לומר טמא ידיים או טמא רגלים שהם הם המוכנים לקבל טומאה
 תחלה כאמרו אשר יגע בכל טומאה. שמור ד:לך. של כעלך לכן הנראה
 צעניי שאין הכונה בטומאת השפתים טומאת האבר או האברים הנקראים
 שפתים ואמנם לקחם מקום המעשה הנעשה בהם והוא המאמר והדבר
 כאמרו מסיר שפה לנאמנים כלומר משצטצצ דבריהם וקוחר טענותיהם ולקח
 הדברים והאמורים במקום הדעות והאמונות כי ידוע לחכמים כי המצטא
 היולא בחילון רולים זו המצטא היולא מפי האדם הוא משל מורה על המצטא
 הפנימי שהוא הדעות והאמונה אשר בלב כל דבר שבוטה בשפתיו כמו שזכרו
 חכמי המצטא וההגיון אם כן לקח טומאת השפתים במקום טומאת הדעות
 והאמונות שכלל להרחקה בהמשל כי כל זה נמלא צמלי הנציאים עד שהא
 הכוונה שהיו צעניי דעותיו צלתי מזוקקות וצלתי לרופות עד שיוכל לראות
 השם וזה אפשר שיהיה הכניסו צמטו חסדו כדמה אמרו וצריך עם
 עמא שפתים אנכי יושב כלומר טומאת שפתות העם שהוא יושב צמורה
 טמא שפתיו כלומר שצט דעות מי שגדל עמם שצט דעותיו כמו שידוע
 שהרבה יפקוד בשכל אף מי ששכלו בעלמו טור ומוכן להסגה השלמה היומו
 גדל צין נפקד הדעות והאמונות כי יטו שכלו אל דעותם „ורועה ככילים
 ירוע אשרי האיש אשר לא הלך וגו' וכנגד טומאת השפתים הנה שלקח
 במקום טומאת האמורים הנאמרים בהם אמר אמרות יי אמרות מהורות
 כלומר אמרות נציאיו שאמרו בדברו הם אמרות מזוקקות לרופות מכל מהגה
 ומכל טעות וזהו שקמד לו כקף לרוף וכן אמרו מלות יי צרה מאירת
 עינים יראת יי מהורה הוא ענין אמרת ד' לרופה כי המורה היא שקרא
 יראת יי והוא שאמרו עליה דוד ושלמה יראת יי מהורה ראשית
 דעת וכנגד האמורים הטמאים המורים על הדעות הטמאות אמר וזרקתי
 עליכם מים מהורים ומהרסם מהורים מכלל דאיכא טמאים וידעת
 המשל החכמה שהוא הדעות והאמונות שכלל כמס הכה הודיע שיש חכמה
 מהורה וחכמה טמאה והוא שכנה בשפתים טמאות כלומר החכמה המשובשת
 וכן הוא אומר נסדרתה חכמתם ואל יעלה בדעתך שאמרו כי את המלך
 ד' לצאות ראו עיני וכן אמרו ואראה את ד' חולק על מה שאמר

כי לא יראני האדם וחי כי כזר נתפרש בחורה שהראייה ההיא הנמנעת היא הראייה המוכונה צראית פנים ואולם הראייה המוכונה צראית אחוריים היא אפשרות לאדם וכזר הוליאם למליאת אדון הנציאים עליו השלום וראית את אחורי זה הנציא כזר הקדים להודיע על איזה דרך ראה כלומר על איזה דרך השיג מליאתו והוא ראותו אחריו יושב על כסא דם ונשא שטוליו ונלאים את ההיכל ושרפים עומדים מונעל לו וכל אחד מהם צטט כנפים שצטטים ומה יכסה פניו וצטטים מכסה רגליו וצטטים יעופף ושקוראים זה אל זה ואומרי' זה לזה שהמלך הקדוש יי' לצאת מלא כל הארץ כבודו והוא שמוקל קריאתם זה לזה ינועו אמות הכפים וימלא הצית עשן והאחד מהם רלוני לומר מן השרפים יעוף אליו ויכור עונו ויכפר חטאתו ואף ע"פ שהנציא התחיל קפורו מהעליון שבעליונים והוא ראותו השם יושב על הכסא הרם והנשא והלך הלך ורדת על הארץ ומלואה אין ספק שהוא התחיל ראותו ומלמטה כלומר מן הארץ ואשר זה כי הארץ היתה צימו ומקומו הוא שאמר עליה והצית ימלא עשן כלומר הצית שהייתי בו כשראיתי כל זה מלא עשן וממנו הלך הלך ועלה צראיתו עד הכסא כי אין ספק שמה שהיה במקום שהוא עומד בו השיג תחלה ר"ל מה שהיה צארץ והוא שקראה צית השיג תחלה והוא העשן הנותהוה והמתחילד מאמות הכפים והוא ר"ל העשן היה קצת ומה שהיה צצית ומה שנמלא הצית וממנו ואחריו אחר שהשיג העשן השיג שולי הכסא שולאו את ההיכל כלומר השיג החיות ותנועתם שלקח במקומו תנועת אמות הכפים כאשר לקח העשן במקום האופנים ואחר כן השיג הכסא הרם והנשא כלומר הרקיע שעל ראשי החיות ואשר לו כמראה אבן ספיר דמות כסא ואחר כן השיג השרפים העומדים מונעל לו כלומר מונעל לכסא והשם היושב עליו כלומר השיג האדם החלוק לפי' אחד ושני הפי' שאנחנו עתידין לפרש בו ראת היא הראייה המוכונה צראית אחור שהיא אפשרית לאדם לא נמנעת כלומר אפשר הוא לאדם החכם שישיג השם בהשגה אשר צארת ומה שאחריו ושלמטה מוננו וזה המין מן המופת יקרא מופת הראיה וזהו שראה יעקב אבינו ע"ה מלאכי ד' עולים ויורדים בו העלייה תחלה ואח"כ הידידה כנו שאמר הרב מורה נדבך צפרק ט"ו מן החלק הראשון כי יעקב אבינו התחיל קפורו ממוקום התחלת ראייתו כלומר מן הארץ והוא אמרו והנה סולם עולם ארצה והלך הלך ועלה עד ראש הקולם כאמרו וראשו מגיע השמימה ואחריו מלאכי אלהים עולים ויורדים בו כלו' ראית היורדים לפי אחד הפירושים שקובל בו עליית העולים היתה דרך למראתו ולהשגתו ואמנם היורדים לפירושינו הם הכזה להשגה אע"פ שיאחד בכל אחד הרבה

מן ההשגה והנה אחר כך ראה השם כלל עליו אך זה הנציא התחיל בקפור
 מתחילת ראייתו ר"ל אחר שעלה בהשגתו מביתו עד שראה הישג על כסא דם
 ונשא התחיל בקפור חכלית מה שראה כלומר חכלית מה שהשיג כי לא היה
 יכול לפי הדרך אשר לקח לקפורו להתחילו מתחילת הראיה כי איך היה אפשר
 לו שיתחיל היה מתחיל ראיתי מלא כל הארץ כבוד מלך יושב על כסא או ראיתי
 מלא כל הארץ שהרפים עומדים על כסא דם ונשא וטוליו מלאים את ההיכל
 אומרים שהיא כבוד מלך יושב עליו או ראיתי שרף אחד עף אלי ויספר אחרי
 יתר מה שראה הלך ועלה לא תמלא דרך לכונתו אם תצא להתחיל מלמטה
 לפי הענינים שכיון לקפרם ועל כן התחיל מלמעלה וזה הדרך אשר לקחה
 הנציא בלמודו היא כעין דרך הלימוד שקוראים חכמי המחקר דרך ההתכה
 וההתקה כלומר שילקח הדבר בחכלית שלמותו ואחר כך יתיקו אותו ויפרקו
 אותו לחלקיו אשר תרכב ממנו חלק אחד וחלקים אחר חלקים עד החלק
 הראשון ועל זה הדרך מודיע איך השלמה מליאות הדבר הוא כמו שקוראים
 דרך הלימוד האחד דרך ההרכבה והוא שמתחילים מן החלק הראשון אשר
 בדבר ומחברים אליו השני והשלישי עד שיגיע לשלמותו ופעמים לוקחים החכמים
 הדרך האחת ופעמים האחרת כפי מה שיאות להם לענין שירלו ללמדו או כפי
 מה שיטע להם גם יש שם דרכים אחרים ששלמותם גם כהם והנה יעקב ע"ה
 לקח בלמודו איך יגיע האדם לשלמותו שהיא השגתו השם כפי יכולתו הלימוד
 הדומה לדרך ההרכבה וישעיה ע"ה לקח הדרך הדומה להתכה כמו שאמרנו
 אך ראייתו בלא ספק כמו שאמרנו גם כן התחלה ממקומו מן הארץ כראות יעקב
 ע"ה והיא הראייה המכונה בראיית אחרים שאין בניהם הפרש ר"ל צין הנציאים
 כקדר הראיה אע"פ שיש בניהם הפרש בקדר הקפור הנה בארנו שאין אמרו
 הנה ואראה את ד' ולא את המלך ד' לבאות ראו עיני חולק על אמרו שם כי
 לא יראני האדם וחי. — והחכם ר' אברהם בן עזרא ז"ל כשמואל אלו הראיית
 בכתוב אמר שהם צמראה הנצואה כאילו הדרך הנמנעת אינה נמנעת לנציא
 ולזולתו ובכל דרך ובכל לך הלא גם למלאכים היא נמנעת קלת מניעה וזה
 מוקדם מן החכמים שכלם מודים שאין הדעות הנפרדות בלשונם הם המלאכים
 בלשונינו משיגות מהשם ור"ל מה שמשגי הוא מעלמו והוא מה שפירשנו אכחנו
 בכוונת אמרו ששמים יבקה ואם הצטת השרפים העומדים לפני השם על הכסא
 הודיע הנציא שאינה שלימה אך יש בה קלת חסרון על אחת כמה וכמה ראית
 הנציא שביתו הארץ המקום החשך ולפי האחר ר"ל פי הדב ז"ל בכוונת מלת
 עשן כבד צאר הנציא צאר גמור שראיתו היתה מיוחד עשן וענן ואין רחית
 אחרים גדולה ממנה כבד הותרה זאת הקושיא. —

ונשז אל מקומינו ונאמר כי כשהשלים הנציא זמן הכונה התחיל צענין
אחר והוא אמרו ויעקב אלי אחד מן השרפים וצידו דלפה וגו' ואמר ויגע על פי וגו'
קצלתני שני הפקוקים האלה להיותם ענין אחד והוא הדעת הנציא על פיהם
שיש צטרפים שרף מוכן לעוף אל האדם להקיר עונו ולכפר חטאתו והשרף ההוא
ידוע לחכמים והוא המלאך הנקרא אוש' והוא אחדון צמעות הדעות
הנפרדות ומלת הדלפה כ"ל שהיא על דרך מלת חובלים בהפוך האותיות מקום
לרפה והכוונה מלך הדעות ומזקקם כי המלאך ההוא משלים שכל האדם
ומולאו מן הכח אל הפועל והוא לרופו ואחר שלקח לשון דלפה צמולי הולך
לקחת מלקחים ומצח המשך אחר המשל. האלהים אם לא ימלא להם או לשניהם
או לאחד מהם ענין ואינו רחוק שימלא אם לשניהם או לאחד מהם נאמר
צמלת דלפה שהיא כמלת חובלים שאל היתה כפי קדר איותיה והעיון
ממנו צלשון מה יהיה ענינה והמשלה ומה ענין איש לטהר את עומאת האדם
וכי כלי מחכות שחשמישן צאש הוא שיעצור צאש ויטהר ויתר היה דאוי להציא
צידו מים וכל שכן צמומאת שפחים לפי הדרך שאמרו שכוין בה שהיא עומאת
הדעות מה יעשה בו אם הכרחא והנאות לענין היא מה שאמרו ויהיה
אמרו הכה נגע על שפחיד מענין הגיע אליך הענין המלך דעת האדם
וצו יקור עונך וקטאתך תכופר אפשר שרולה בהקרת העון הקרת העומאה
נעתק מומלת עומאה למלת עון להרחיב נקביהמשכיות כי נטיית הדעות מדרך
האמת הוא מעורב בלי ספק כנטיית המעשים מדרך הטוב והחועלת
ולשון עון נגזר מצדן עורב ושתיהם מלכה וצכרת החטאת ירלה בו
חטא הראייה וכל זה עקב שפחד על הצמתו וראייתו כענין ויקתר משה פניו
שאחר שידע שראה האלהים כששמע קולו הקחיר פניו מהציט עוד ואע"פ
שכראה כי קלת עומאה היתה אז על משה ע"ה כשראה המראה ההוא והוא
שכנה אותה צמנעלים על רגליו צאמרו של נעליך מעל רגליך שכראה
מומנו שלא היה רשות לדרוך בהם על אדמת הקדש אע"כ לא נענש אך זכה
לקלקל צעצור ההקתר והוא שהודיעו השם איך יוכל להתקדש ולקוד ולראות
והוא שישל נעלים ונשילת הנעלים שם הוא ענין הקרת העון כלומר עומאת
השפחים הוא וכן מלאנו ציעקב ע"ה שירא אחר שהקיץ באמרו ויירא
ויאמר כראה שהיה צעיני כעומא ואע"פ שלא נזכר גם אפשר שאמרו ומתאחד
תכופר הוא כפל לשון הקרת העון עד שיהיו שניהם מענין לרוך הדעת שהפקד
הדעות נקרא גם כן חטא צלא ספק אמר וחוטא חומס נפשו ולזה
הפי' לא יהיה זכרון חטא ראיתו צפקוק כמו שלא נזכר ציעקב ולא צמשה ע"ה. —
ואחר שהגענו אל זה נאמר שזאת המראה צארה לנו מדרגות השכל האנושי
מתחלה

מתחלה ועד סוף והיא הודעה אותנו שהשכל האנושי היא בתחלה מלא שפתיים לעולם כל עוד היותו זכה להתחבר ההעדר אליו שאין לך עומאה גדולה ממנו ועיר פרא אדם יולד וכן מלאנו צאדם שאכל בתחלה מעץ הדעת עוז ורע שגורש מן עין המקום הקדוש בלא ספק וכל רמז עומאה שנמלאה בכתוב צעין הזה ר"ל צנצאים רולה זה זה הענין וכלמוד קחוס מתפורש וכן הוא יושב בתוך עם עמא שפתיים קודם שישלם והם השלימים אשר עמו צעיר והאנשים המועט אשר צעיר הקטנה אשר זה הילד המסכן החכם כאשר רמזנו אליו צפי קהלת צפסקוק עיר קטנה ואלהים רמז דוד ע"ה צממורים רבים ועליהם אמר על פי הילד המסכן חרצ פתחו רשעים ויד רשעים אל תגידני והם האויצים והשונאים והקמים הכלבים והזאבים וכיוצא בהם מן השמות הראויים להם ופעמים האחד מולך על הרשעים ההם ועליו אמר אל תתחר צמלית דרכו זומם רשע ללדיק כאם פסע לרשע והוא הכלב והוא האריה והוא האויז והוא השונא וכיוצא בו מן השמות הראויים להם והשכל האנושי הנקרא ילד עוז הוא העני והיחיד והחלך והיתום והחס והלדיק והנקי וכיוצא בהם והוא הצן צדצרי שלמה והם החטאים וכן המזמורים אשר לפני אלו מזה הענין ואשר אחריהם וכל זה עם היות המקראות בלתי יולאים מידי פשוטיהם ולא מידי מדרשים אחרים כי כן דרך החכמים לעשות בהם: ועתה נוסקי ונאמר שאחר טנגלה לנו זה הפי' באמרו וצחור עם עמא שפתיים אנכי יושב יסיר ג"כ התימה אשר תמהנו על אמרו צחור עם עמא שפתיים אנכי יושב לגמרי אך זה הפי' חזק מכולם להקירו כי צודאי הם הם שוממאין אותה תחלה כי ישלטו עליו כמו שאמר המסורר צרח הקודש למה אירא ציני רע הצוטחים על חילם וגו' הראה שקודם ימי הרע ירא מהם ונמשך אחריהם כאשר פירשנו צפי' האחרון לאלו הפסוקים שאמרנו צו שהאומר למה אירא הוא הילד המסכן החכם והצוטחים על חילם הם העשרה שלימים אשר עמו צעיר קטנה כאשר ימלא שם וכן התבאר צזאת המראה צפירוש שאחת מן הדיעות הנפרדות כלומר מן המלאכים עושה דצד השם יעוף על האדם ויקרב אליו ויקיר עורו ויכפר כל' יעלה שכלו מממאחו שהיא הסכלית והשיבוש ויגיענו אל מה שאפשר בו מן השלמות וההו תכלית השגחת השם צמין האדם שההשגחה זו והיא תכלית השגחת השם צמין השפלים כלומר' צצרץ ומלואה ושלל ימנענו מלהשגיח בהם ואם שפלו מכל עליונותיו ר"ל עליונות השם ית' והוא היותו יושב על כסא רם וכשא שוליו מלאים את ההיכל והיות השרפים עומדים על הכסא כעמידת עצדים לפני אדוניהם היותו יושב והיותו אלהי הלצאות כלומר' צצא השרפים וצצא השמי' או לצאות השמי' שהם כסאו ושוליו כסאו כמו שאמרנו למעל':

פ ר ק ת ש י ע י

ואחר שזכרנו זאת המראה ר"ל צמראה ישעיהו כל מה שנגלה לנו צא
בסדר מראש ועד סוף אומר בפרק הזה מה שהיה לי לדבר בקל ענינים כי
לא רלתי להפסיק בדברים ההם כוונת המראה ואחד מהדברים שה' לי לדבר
זה הוא מה שפירשתי בקדוש קדוש ר"ל השנים הראשונים והוא אומרי זהם
שהם לקריאת אחד מן השרפים לחצרו כדרך הקריאות העליונות שהם כפולות
עם ראיתי שיוכתן בן עוזיאל ע"ה פרשם כלם תואר לשם משלש ושם המאמר
כלו צאור למהות מאמר המלאכים זה לזה כלומר שהם משלשים להקדים השם
לא המליא בפקוק איכות קריאת המלאכים זה לזה כלל וכבר הודיעך הרב
מורה נרדק ז"ל בפרק ד' מן החלק השלישי שהרבה מן החכמים אומרים זולת
מה שאמר הוא צמא שפירש בדברי הנביאים אמר זה להתחלל על מה שאמר
הוא עליו בקל מה שפירש בדברי המרכבה שלא בדברי יונתן בן עוזיאל ע"ה
וזה הפי' בקדוש קדוש לא חדשתי אני רק מאבא מורי ז"ל קבלתי והוא חדשו
בארץ הזאת והוא הנראה אמת לפי הפשט לכל מורה האמת גם מדרך העיון
הטוב אין לומר שההודעה היתה שהשם קדוש הלא מלאכיו קדושים ונקראים
קדושים אומר הן בקדושיהם לא יאמין ואמר אחד קדוש מדבר אף כי
האדון והנה השם אומר כי קדוש אני ד' אל הים ומה לרדק לקיום
השרפים לדבר השם ר"ל לקיום האמור על ידי ישעיהו ע"ה בנבואתו על פי
השרפים למה שאמר משה ע"ה על פי השם בלשון השם שהוא מעיד על עלמו
ומודיע לנו שהוא קדוש ומורה אותנו להדמות אל קדושתו כפי היכולת ומה
נעם ימלא להודעת השרפים זה לזה מליאות תואר ונקדושה בשם משאר תארי
הנכבדים וכל שכן שיש לו תארים שנתיחס בהם השם בלמות ואחד וראשון ואין
קדוש מהם כמו שאמרנו כי גם המלאכים נקראים קדושים והם קדושים ואין
אחד מהם אחד ולא ראשון ולא שרואי להקרא אמת על הדרך שנקרא בה השם
ית' גם להודיע שהשם קדוש צממים וקדוש בארץ וקדוש לעולמי עד כל זה שאין
לורך אליו וכי צא להודיע שהשם לא ישתנה בהשתנות המקומות ולפי השתנות
העתים הנה כתיב אני ד' לא שכיניתי גם אם תאמר שצא להודיע שהשם
הקדוש שכונו צממים על הדרך שאמרנו וגבורת מעשיו בארץ גם זה מה שאין
לורך לו להודיענו כבר הודיעו צביאור צראש דבריו שהשם יושב על הכסא הרם
ותנשא וידוע היה מדברי דוד ע"ה מהמכוון בכסא וטוב הוא להצינו משה
משויבן ממלת קדוש והיות גבורת מעשיו בארץ גם כן הנה אמר הוא צעלמו
וויר צפירוש מלא כל הארץ כבודו ואמר בדרך רמז נספיק ויטעו אמות הספים

מקול

מקול הקורא והוא מה שמודיע זה הענין יותר מתלת קדוש כי אין צמלה
קדוש כמו שאמרנו שום רמז גם יהיה אמרו על ארעא עוצר גבורתיה ומליא
כל ארעא זין יקריה כפל דבר גם אם תאמר והוא הנאות בדברי המתרגם
שלא בא להודיע דבר מזה ולא זכרם שם רק דרך התאר בענין הקדוש אשר
צמחים שבו הקדוש אשר על הארץ מעשה גבורתו והקדוש לעולמי עד אלהי
הלצאות מלא כל הארץ כבודו עד שתאמר מזה לצד הוא שהודיע ר"ל שכל מה
שבארץ הוא כבוד השם כפירושנו גם זה רחוק מאוד שהציא שלש מלת קדוש
זה על זה ועוד יהיה הסיפור ענין קלח ההתחלה כמו שאמרנו שענין על הארץ
מעשי גבורתיו הוא ענין מלא כל הארץ כבודו בעלמו וזה רחוק מאוד שמה
שנאמר בפור המאמר במפורש נאמר שאמרנו בכלל ההתחלה בפתח ודבר כזה
אילו מלאנוהו במפורש ר"ל שיאמר ענין אחד בכלל ההתחלה המאמר אחד ויעשה
מן הענין שהוא הספור היה ראוי להוסיף האחד מפשוטו ועוד מי הודיע
המתרגם. שלתאר צאלו השלשה ענינים כוון ואין בדברי הנצי"א שום רמז לזה
ולא על תפוח זהבו משכית נקובה. אך הוא מלפני דקוע פת אכן צלתי נקוב
אולי ראה שלשה תארים. אחרים כאלו תאמר קדיש מלאכי קדישא ישמשוניה
קדוש שמיא עלאה כורקי יקריה קדיש ארעה מתאה כובש קדמוהי וזה השלוש
היה יותר טוב כי היה יותר טוב היות מורה היות השם ארון ומשל בשלשת
מיני הנמלאות אשר המליא כלומר מין הדעות הנפרדות הם המלאכים ומין
הגופות שאין משתנות בעלם כלומר הגלגלים ומין הנמלאות ההוות הנפקדות
כאיש אשר תחת גלגל הירח. ושעליונים עושים שליחותו ועבודתו כמות
שעושים צחצחונים עד שירדע מזה שמלא כל הארץ הוא כבוד השם או שלשה
תארים זולת אלה ועוד אילו ראה הנצי"א בשלש אחד מאלו העניינים למה
הסתירו כל זה ההסתד וכי דבר קתר הוא זה היה לו לומר קדוש צמחים
וקדוש צארץ וקדוש לעולמי עד ד' לצאות בענין הודעה ששכנו צמחים ומעשה
גבורתו צארץ ושהוא עומד לעולמי עד או הקדוש אשר צמחים שכנו ואשר צארץ
מעשה גבורתו והעומד לעולמי עד אלהי הלצאות מלא כל הארץ כבודו והיה
יותר טוב משלוש שם אחד ולא יודיע לנו שום ענין לא צביאר ולא צדמיה
גם אין לומר שלא בא הכפל לשום חוכמת ר"ל שלא כפל מלת קדוש כדי להצין
עם כל אחת מהן שום ענין אך לכפול התאר לצד בענין הקדוש הקדוש הקדוש
ד' לצאות מלא כל הארץ כבודו זה לצד הוא שבא להודיע אין לומר דבר זה כלל
כי הכפל לא נמלא רק בקריאה לא בפור על הנסתר והטעם בזה כי הנקרא
המכוון שיטעם הדבר פעמים לא ישמע בפעם הראשון כי לבד דבר אחד וילמד
הקורא לכפול לקראו אך במקרים על אדם די שיריע פעם אחת על מי מספר

ומדבר זה מה שאין ספק צורכא שלזה הטעם נמלא הפעל בקריאה העליונית
הרבה מפני שאין הקריאות רגילות שם ולא משם על כן לריך לקריאה נוספת
בשהנכרא הוא אחד מן השפלים שקוראים אותו מלמעלה דבר פשוט הוא
שהפעל יעמוד כנצחל בפעם הראשונה עד שלא יענה וילערך לקראו פעם
שניה גם כשהקורא אחד מן העליונים את הצירי נהג בו זה המנהג בשביל
הקריאות שאין רגילות שם ומה אחר כך זה והנה החבאר ממה שגלינו מכוונת
זאת המראה שאין דרך לשלוש זה ולא להודיע דבר מכל ההודעות ההם אחד
שהכוונה במאמר ההוא הוא שממאמר המלאכים זה לזה וממעשיהם שמוסים
דבר השם נודע ממלא כל הארץ הוא כבוד השם שהוא משיג צמין האדם
בטובים שצמין להקיר עונם ולכפר חטאתם ולהשלימם שלימות שאפשר זהם
והדבר השני שליתי לדבר בו הוא מה שפירשתי באמרו שרפים עומדים ומעל
לו ומעל לכסא זה הפי' לא הייתי צעיתי כמחדשו אע"פ שאיני זוכר ממי קבלתי
ולא אם קבלתי מאדם אך הייתי חושב שכל יודע פירוש כן יבנהו ושכן למדתי
בו מורי זכן הצינתי בו כל זמן שעברתי עליו או זכרתי עד ששמתי לז אל
השיר שפשה ר' יהודה הלוי לקדושת יולר התחיל בו ית' צפי קדושים
קדוש יאמר לו ר' צפי שרפים עומדים ומעל לו וראיתי שהצין
כיוני לו שז אל הש"ת ואז בקשתי בו דברי המפרשים ומלאכי שהחכם ר' משה בן
גקטילא ז"ל צפי' שיש לו בלשון ערבי לקפר ישעיהו שפירש בו ומעל לו לכסא
ואמר אחר כן ואפשר שהוא כענין וכל לזא השמים עומדים עליו עד שיהיה
כנוי לו שז אל השם ית' והחכם ר' אברהם בן עזרא ז"ל נמשך אחר זה הפי'
השני בפירושו לקפר ההוא ושם כנוי לו שז אל השם ית' ובאמת יש לחמוה
עליו איך נפל בזה ואשר הצינאוליו היה מעוט השגחתו בקורות דברי הכנאים
והמדברים ברוח הקודש ובכוונתם ובמשליהם ובחידותם או רוב טרדותיו לא
מעוט חכמתו כנו שהודעתי לפני זה ונתתי עדי ולדקתי וכראתי זה בקשתי
דברי המחנכים ע"ה ומלאכי שפירש מלת עומדים כפי' אנקלוס ע"ה למלת עומד
באמרו והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו שחרגמו והוא
משמש עלוהו כן פי' יונתן ע"ה עומדין הנה שמשין אמר שמשין
קדישין ברומא קדמוהו הקדים עומדים לשרפים ופי' שרפים קדישין
כלומר המלאכים הנקראים קדושים ופי' ומעל לו ברומא קדמוהו כענין עומדים
שרפים לפניו ומעל פי' כנוי מלת לו שז אל השם ית' ומלת ומעל אינה קמורה
לה אך מוכרת כענין שמים ומעל שלא פירש לאי זה דבר הוא ומעל וכל זה
לצאר שאין הכוונה במקום הזה שהשרפים עומדים ומעל לשם על כן הפרידה
ומלת לו ואלו חרגם קדישין משמשין ליה ברומא היא גם כן טוב לפי דעתו
שלא

שלא הצין כנוי לו שז אל הכקא שקדם זכרו גם הוא כמו שלא הצין כנוי שליו
 זצ אליו רק אל השם וגם כי אכחנו אומרים פנים אחרים ואמנם מלת צדומא
 לא פידש אי זה דבר רולה צו משני הזכרים האחרים ד"ל הכקא וההיכל שאיפשר
 להצין מדצרו שרפים עומדים לפניו צהיכל ממעל כענין צשמים ממעל שרפים
 עומדים לפניו על הכקא מלמעלה כענין דמות כמראה אדם עליו מלמעלה
 הניח הדבר אל היודעים ערך מליאות השרפים אל מליאות הכקא וההיכל
 שידוע לחכמים שהם צמליאותם למעלה אף מן הכקא שהכקא גוף והשרפים
 דעות כפרדות מכל גוף ומכל כושא וכל שכל כפרד שאינו כנושא הוא למעלה
 צמליאותו על גוף שהגוף כושא למקרים ונופל תחת הזמן ולרד למקום ואין לכפרד
 לורד לדבר מזה ויוכתן ע"ה צעלמן חרגם וכל לזא השמים עומדים עליו
 וכל חיילי שמיא קיימין עלוהי והיה לו לחרגם לפי הדרך ההוא הנה "קדישין
 קיימין עלוהי" וצדח מומנו כי הרגיש למה שלא הרגישו המפרשים הזכרים והוא
 שלא מלינו מלת ממעל ולא מלת מלמעלה רק על אחד מומיני העליונות לא
 ישחתק לענין אחד מן העניינים שנסחתק אליהם מלת על אך נתיחדה לזה
 הענין לצד והרגיש גם כן שלא הניח הכציא מלת עליו עד שיאמר עומדים עליו
 ואמר עומדים ממעל לו רק ליחדה צענין העליונות שאין צכאן דבר מגובה עד
 שיעקם הכחוצ שתי אותיות ולא אחת וכן הרגיש לכונת הכציא צמראה ההיא
 ושהיא הודעת כלל המליאות כלו וערך קלתו אל קלתו וששלמות האדם הוא
 צהשיגו מומנו כל מה שאפשר לו מה שלא הרגישו אליו המפרשים והמסוררים
 ומומה שמחזיק הפי' הזה חזוק רב ומאמתו אמת גמורה הוא מה שאמרו ד"ל
 ולדקו כל מה שראא יחזקאל ראה ישעיהו דולים כל הכללים לא הפרטים והנה
 יחזקאל ראה דמות אדם על הכקא מלמעלה והוא אמרו על דמות הכקא דמות
 כמראה אדם עליו מלמעלה שאין ספק שדמות אדם כולל הדעות הנפרדות
 ואם שלא יהיה צכללם השם כלל או כאמר שהוא החלק העליון מומנו הוא הראש
 והחלק התחתון כולל השרפים כלם קוף דבר על האדם אמר שהוא על הכקא
 מלמעלה ד"ל מה שדממה לו צאדם על מה שדממה לו צכקא ודעהו.

פ ר ק ע ש י ר י.

ואחר שנתגלגל לנוזכרון מראת יחזקאל עם מה שצאדנו צמראה ישעיהו
 נדבר צקלת ענייניה ונאמר כי יחזקאל ע"ה צכלל קדר הנראים לו צמראותו
 וזה שאמר שהקדים דום הקערה והענן הגדול להורות שאלי הנראים אמנם
 יראו

יראו לאדם מתוך רוח הקערה כאילו וכאלוהו שנאמר זו צנזורה שיראה לו
השם צנזורה מפרק הרים ומשבר כלעים או מתוך ענווכיולא זו או צנזורה
זכר שראה האש אחר וכונה לו סביב הוא החלק התחתון מן האדם שעתיד
לזכור שראה מועיל לכסא והוא מה שמוחזקו ולמטה ואחר כך אמר שראה
מתוכה ר"ל מתוך רוח הקערה כעין חשטל והוא מה שמוחזקו אדם
ולמעלה ואחר כך אמר מתוך האש להודיע שהחשמל הנראה אליו מתוך
רוח הקערה שקודם זכרה נראה אליו באמלעות האש כענין ומתוך האש או
כאלו העיני מלת מתוכה שאמרה על הרוח צמלות מתוך האש או אפשר שאמרו
מתוך האש היא פי' מתוכה הנאמר כי כבר הקדים רוח הקערה והענין קוף
דבר גלה שלא ראה החשמל רק באמלעות האש אשר ראה תחלה שאין ספק
שלא יראה צן אדם החשמל אלא אחד ראיתו האש אשר לה ננה סביב ואחר
שקפד מה שראה למעלה מן האש והוא החשמל התחיל לקפד מה שראה למטה
ממה שלמטה מן האש והם החיות והניח זכרון הדקיע אשר כעין הקרחה
הכורא אשל על ראשי החיות והדבר אשר דמיון אשר למראה אצל
קפיד דמות כסא ואע"פ שהם ציו האש והחיות כי קמך על מה שהיה
עתיד לזכור אותו ולפירוץ בקוף מראותו ללכדו שישלים אותה באש שהתחיל
מומנו וזכר בחיות שהם חוצרות אשה אל אחותה ככפיה לא יסבו
צלכתם דמוז בזה לתנועה האחת אשר לחיות מלך הדקיע אשר על ראש
והיא התנועה המזרחית היומית המניע כל הגלגלים אשר בתוך הגלגל המיוחד
זה בתנועתה ומחזרם כלם בערך אל התנועה ההיא ואחר כך איש אל
עצב פכיו ילכו דמוז לתנועה האחרת אשר לכל חיה מיוחדת זה זולת
התנועה הכוללת את כלם וחזק הענין שמים שמככות צהן את גויותיהן
שכל חיה שתי כנפים שחצרות אותה עם חצרותיה דומות לתנועה הכוללת
את כלם שמים שמככות צהן את גויותיהן כל' וכן יש לכל חיה מהן שתי כנפים
אחרים יכסה צהן כל חיה גויתה דמוז את התנועה המיוחדת וזה דמוז מקפיק
כאשר ציאר מיד באמרו איש אל עצב פכיו ילכו ולא נכנס לבאר סבת
התנועה כי לא כל הפרטים והעניינים אשר בה רק מלא ראשי פרקים בכללים
הלכיים להעיד עליהם יותר ואין ספק שיותר לרד להעיד על שתי התנועות
מן הנורד אל סבת התנועה כי הכל תלוי בשתי התנועות ר"ל כל ענייניה
העולם השפל שאחת עושה היום והלילה כלומר האור והחשך והאחת עושה
התקופות הארבעה ובכלל חלוק הזמנים ועליהם דמוז הכתוב באמרו עוד
כל ימי הארץ וגו' זכר חלוק הזמנים התלוי בתנועה האחרת המיוחדת
והיום והלילה בתנועה הכוללת וענין כדירות החיות הנה דמוז אליו צמלת

צדק רגל עגל וענין הנפש והשכל דמו אליו כשרותו שכלם יש להם פני אדם וכל הפנים פני אדם אך הקלת נטות ללירות שזכר וענין התשובה נאמר שרמו לו זאל אשר יהיה שמה הרוח והמלא שתי הפעולות כי זה דבר מורגש שכל החיות קוצצות תנועה אחת מומזרח למערב ועל קטצים אחדים ושש להם תנועה אחרת עם זאת לכל חיה תנועה מיוחדת זה והיא נראית מומערב למזרח ועל קטצים אחדים אחדים ועל מרכז אחר זולתי קטצי הרקיע אשר על ראשי החיות וזולת מרכזו: ועתה נקדדז מלא אחד מחכמי הדור בחכמה ההיא איש אשר רוח אלהים בו תכונה על שהתנועה המיוחדת בכל חיה היא מומזרח למערב גם כן כתנועה הכוללת כל הנמשכים זה אחר תנועת הרקיע העליון ועל מרכזו אך לא על קטציו והמלא שזו הכוצצים לאחר אינו מלד היות להם תנועה כנגד התנועה המזרחית מומערב למזרח אזל הוא ג"כ מומזרח למערב ואמנם התנועה ההיא אשר הם נמשכים זה אחר תנועת הגלגל העליון המזרחית היומית אינם זה כל היקף העגולה צעליון כי אין מהירות תנועת הנמשך כמהירות תנועת המושך אך נשאר מומנה הרבה שלא השלימות ונשארים לאחר הרבה ובתנועת המיוחדת לכל אחד מהם ישלימו קלת החסרון ההיא שחקר לא כלו אך מומנו לכל כוכב מהם הנמלא מאחורו שהוא לירק מהחקבץ מומנו הקף שלם בחדש ולשמש צגנה וכן לכל אחד מהם צומן ידוע כמו שחמלא כל זה מבורר בראיות חזקות ובמופתים צמה שאפשר צו מופת צספר החכם ההוא שעשה לתכונה הזאת החדשה: הנה בארתי מקום הרמו צדצרי המראה הזאת לשתי התנועות הנמלאות לחיות הכוללת והמיוחדת צעצור שלא בארם הרצ ז"ל צפרשו דצריה בראש החלק השלישי מוממאלמו ונרמו צמקומות האלה צלא ספק כמו שאצאר כך גם כן למה התחיל מראותו מן האש ואחריו החשמל ואחריו החיות ודלג מה שצין האדם והחיות שהרצ ז"ל התחיל צארו צמרכצה מן החיות כמו שידעת ולא צאר צמה שזכר לפני החיות דבר ולא על מה זכרו ולא זכר טעם למה התחיל הנציא מן האש אשר לה נגה קציצ ולמה דלג מה שדלג ולא זכר הכל בקדר אך קומך על מה שצאר כנזכר צקוף מן העניינים ההם ואנחנו נעיר אל הטעם שבראה לנו צו כי צודאי לרד לצקש לו טעם וכן היה לרצ לצאר הענין שהמשינו צמראה אצן ספיר דמות כסא שאמר עליו שהוא מומעל לרקיע אם הוא גוף אחר חוץ לרקיע אשר על ראשי החיות למעלה מומנו או מקרה צרקיע או תאר או הוא חלק מן הרקיע כאילו תאמר עליונו וגבנימותו ויהיה אמרו ומועל לרקיע ועליונו של דקיע שאל דלה צו גוף חוץ לרקיע היו נמלאים לפי דצרי הנציא שני גופים למעלה מן החיות כלומר למעלה מן גלגל השמימי שצו הכוכבים הקיימים ויהיה כדעת האומרים מחכמי

התכונה

התכונה שהגלגל הנקרא גלגל המזלות הוא גלגל צפני עלמו למעלה מן הגלגל השמימי ותנועתו מתעדרג למרחק על קטבים זולת קטבי הרקיע העליון המתנועע התנועה המזרחית היומית והוא ר"ל גלגל המזלות מניע בתנועתו הגלגלים השמורה אשר תחתיו התנועה היא המערבית ועל קטביו והרצ כזר רחוק זאת הדעת כי הוא גלגל מדעתו שהגלגלים תשעה לצד ושאין למעלה מן השמימי רק הרקיע אשר על ראשי החיות ואחר שכן דעתו היה לו לרמוז באופן הספיר מה הוא או יקראה מין ואנחנו נאמר זה מה שנראה לנו עם היות דעתנו בגלגלים שהם ט' כדעת האומרים כי גלגל המזלות הוא גלגל צפני עלמו צין השמימי והרקיע העליון כדחה לחולשתו ופחיתותו הנה לא נשאר באופן הספיר רק היותה משל לתואר המקרה לרקיע או לחלק ממנו ורחוק צעיני שיתאר מקרה או תאר באופן ספיר ודי שיתארו דמות כסא לצד לכן להיותה משל חלק מן הרקיע כלומר העליון שבו שמוקף שאר חלקיו הוא יותר נאות ואע"פ שאמר עליו בהשגה הראשונה וממעל לרקיע ואפשר שאמרו בהשגה השנית ואראה והנה אל הרקיע אשר על ראש הכרובים באופן ספיר בהעתיקו מומלת וממעל לרקיע למלת אל הרקיע שהוא כאילו אחד והנה לרקיע באופן ספיר שהקדו והנאות למשמעותו היותו חלק ממנו ששעה כן להורות שעל החלק העליון ממנו אחד שהוא באופן ספיר ויהיה ענין אמרו בהשגה הראשונה וממעל לרקיע כאילו אחד ולרקיע אשר על ראשם וממעל כלומר צעליו כמראה און ספיר דמות כסא ויהיה ממעל מוכרת כמו שפי' יונתן בן עזיאל ע"ה במלת וממעל כי כן כזר התבאר בחכמה הטבעיות כי יש לכלל הגלגלים תכלית כמו בכמותם והיה מספרם מה שיהיה להיותם בגוף אחד מתנועע צעל תכלית ואין ספק שכל הגוף ההוא וקלבו העליון בכלל הוא למטה במדרגה מן האדם שהוא שכל נפרד אם כן גם החלק העליון שבגוף ההוא הוא אחד שהוא דמות כסא לאדם ואע"פ שהחלק ההוא מן הגוף ההוא יותר נכבד משאר חלקיו להיותו מוקף וכולל שאר חלקיו ולהיותו תנועתו יותר ממה' משאר חלקיו כי כל גוף מתנועע בצבצו תנועת החלק הראשון המוקף ממנו הוא יותר ממהרת מתנועת החלק המוקף הפנימי כי ישלים החילון המקיף הדרך הגדולה צמן שיקף המוקף הקטנה וזה מה שאין ספק בו וזא הכניא להודיע שאף הגוף הנכבד מכל הגופות והוא הרקיע שעל ראשי החיות ואפי' החלק העליון הוא דמות כסא לאדם הנזכר ר"ל למה שהמטילו באלם: ואשיב להשלים קדר מראת אשר החלינו בו ואמאר שאשר נזכר החיות ורמז בהם מה שרמז זכר הארופנים ורמז בהם גם מה שרמז ואחר כך שז לזכור מה שלמעלה מן החיות זכר דמות הרקיע הנטוי על ראשי החיות והדבר אשר ממעל לרקיע ההוא שהוא כמראה און ספיר וכדמות כסא

וזה שלמעלה מדמות הכסף שהוא דמות כמראה אדם נחלק בתאריך לשני חלקים והחלק התחתון הוא האש אשר לה נוגה קצב לה והוא מראה כבוד ד' וכראותו מראה הכבוד ההוא נפל על פניו ושמע קול מדבר כי קול הכבוד ההוא אשר לנוגה האש ההוא הוא שיסמך האדם לא קול זולתו והוא השקף אשר עף אל הנביא האחר ובו ישיג האדם כל השגותיו השכליות הוא המוליד שכל האדם מן הכח אל הפועל ואע"פ שכתב ואש מע את קול ד' הנה הוא במקום הזה צאלק דלת ואפי' המקומות שנמלא ציו"ד ה"א צענין כזה הכונה צו ששמע דבר ד' צאלעות זה המלאך כי דרך הכתוב ליסח אל השם מעשי מלאכו כמו שהודיעך הרצ ז"ל ויהיה טעם אשר יעדנו להעיר עליו שהתחיל יחזקאל מראותו מן האש אשר קציצה הטובה והיא מותני האדם ולמטה מפני שהחלק ההוא או קלתו הוא קצת השגת האדם לכל מילי המושגים התחיל ספרו ומקצת השגתו שהוא האש אשר לו קציצ ואע"פ שלא הלך מוננו הלך ורדת כקדר עד למטה כלומר עד האופנים אך דגל דמות הכסף והדקיע אשר על ראשי החיות: נראה שהציאן הכמותו לזכר צמה שלפני החיות דברים לא היה יכול לזכרם צאור טוב רק התצאר החיות והוא הדקיע שהיה יחסו אל החיות צהיותו על ראשיהם שניין היותו על ראשיהם היותו עליהם במקום וצמעת הקצה ר"ל קצה לתנועה נמלאת צחיות מפני שהחיות נמשכות אחר תנועת הדקיע והוא כתנועה היומית הנמלאת לחיות מוזרח למערב והוא שאמר עליה חוצרות אשה אל אחרותה כמו שאמרנו למעלה כי התנועה הנמלאת לחיות צמצעם ונעלומם הוא תנועה אחרת מומערב למזרח כמו שחשב כל מה שקדם ומי שעמדנו על דבריו או מוזרח למערב גם כן אך הוא על הקטנים אחרים ויותר מאוחרת מאוד מתנועת הדקיע. ואם תאמר שיתחיל מן האופנים שהוא הקלה האחרון וילך הלך ועלה עד האדם הנה זכר צאורפני גם כן הקשרם צחיות ולכחם כאשר ילכו ועמדם כאשר יעמדו והיות דוח החיות צם ולולא שנזכרן תחלה איך היה מיחס וקושר למה שלא נזכר גם מן לך החיות לא דאף להתחיל לפי שאינם אחת מן הקלוות והם אינם לא עליין ולא שפל והיה לו להשלים למטה ואחר כן ישיב למעלה או להשלים מלך מעלה ואחר ישיב למטה ושיניהם פחיתות קדר על כן התחיל מן הקלה העליין צחלק שהוא קצה להשגת האדם ואע"פ שהוא החלק התחתון מן האדם וזכר עמו החלק שלמעלה מומנו צעבור שנכללו לשם אחד לנמלא אחד ר"ל צעם אדם ואחד כן דגל עד החיות שצצאורם יתצאורו שני הקלוות והשלים מהם למטה והוא ענין האופנים ואחר כן שצ אל הקלה אשר זכר מומנו ראשי פרקים והוסיק צהם וזכר גם כן מה שדגל שאחר שלא היה אפשר להתחיל מתחילית מושגו ולרדת

כקדר כמו שעשה ישעיהו ע"ה לטעם שהמדרגה נלמדה ולא מהראשון שצמוסגני
 והוא האופנים ולעלות כקדר כמו שעשה יעקב אבינו ע"ה לקח התחלה אחרת
 והוא קצת ההשגה לכל אילו המושגים והוא האש אשר לה נגה קצב להתחיל
 מוננה התחלה לצד לא שהלך עמה כסדר; קוף דבר דבר בארנו הטעם להתחיל
 זה הנביא ספורו מן האש אשר לו הנוגה והיא להיותו קצה הראשונה לנו
 השגותיו והאחרתי בצאור זה מפני שלא זכרו הרב כלל והתחיל צאורו מן
 החיות ואחריהם האופנים ואחריהם הרקיע אשר על ראש החיות ודמות הכסא
 והאדם אשר עליו נלמדה ולא הודיע למה לא עשה הנביא כן והתחיל מן
 האדם וכן הוא ז"ל אמר באדם כלומר שהוא חוץ לשם כי אחר שהשם לא יחלק
 לחלקים וזה אמת ואמנם אין להרחיק שכללו הנביא עם זולתו מלך אחר וקרא
 הכלל כלו אדם להיות כל הכלל שכל כי האדם לצד הוא שיוכל לו צמלאות
 הידועות לנו השכל ואחר כן שם הפרש צינו וצין מה שכללו עמו משני פנים
 האחד צמלצ שאמר בו שהוא למעלה מן השאר וראש לשאר והשאר למטה
 והרגלים לו כלומר עלוליו והפנים האחרים צמלצ מה שדמיון כי אמר שדמות
 לו כעין החשומל והחלק התחתון דמהו כאש ואין ספק שעלם החשומל זולת עלם
 האש ועל החלק העליון אמר שיש לו צית קצב לא יתעצב בו זולתו ונראה שהרב
 ז"ל הציג התחלק האדם לשני חלקים התחלק הדעות הנפרדות הנקראים מלאכים
 לשני חלקים צעיר אל צן האדם ילד אשה חלק עליון אין לו דבקות עם השכל
 האנושי להיותו שכל צחומר ולא דבור עם צן אדם אך הוא צעיר אליו כמורגב
 בצית והאדם חולה לו אין לו להכנס בו והחלק התחתון הוא כדמות אש ויש
 לו נוגה קצב והאדם רואה הנגה ההוא והכבוד ההוא והוא כמדבר עמו
 ובאמלעותו ובאמלעות דבריו משיג מה שמשגיג מן החלק העליון ומאשר למעלה
 מומו לפי זה הדעת והוא השם הנכבד ולפי זה הדעת אין זכר במראה הזאת
 לראות השם יתב על כסא דם ונשא מראה ישעיה ע"ה אש כן מה שאמר דז"ל
 ציחזקאל שדמהו כצן כפר מראה את המלך לא אמרו להמשיל מלך מלכי
 המלכים הקצ"ה למלך צער ודם עד שירלו צזה שיחזקאל בצפירו לראותו השם
 הנכבד דמה לצן כפר מראה מלך צער ודם ויכפר עליו שהרי יחזקאל לא אמר
 מראה הקצ"ה ולא כפר עליו לפיכך הרב ואולם אמרו כן להודיע שסיפור
 יחזקאל למה מראה מן העומדים על הכסא והוא האדם והם השופטים במראות
 ישעיהו ולמה מראה למטה מן האדם והוא דמות הכסא אשר אל הרקיע ועל
 הרקיע והרקיע והחיות והאופנים והוא הכסא ושוליו והעשן שמוכל ממונו
 הצית במראת ישעיהו יחזקאל כצן כפר וישעיהו כצן כדך ואם כן אמרם כל מה
 מראה יחזקאל מראה ישעיהו לא יתהפך עד שילדק כל מה מראה ישעיהו מראה יחזקאל
 שהרי

שהרי ישיעיהו ראה את ד' יושב על כסא ויחזקאל לא ראהו צמורה חסיה
 כי לא ראה רק השרפים העומדים מלמעלה לדעת הרב ואע"פ שתמלא
 ציחוקאל שהיה אליו דבר ד' והיה אליו דברו אין זה הראיה המכוננת בזה
 המראה כי היא ראיות ערך המלאות קלחתן לקלחתן ר"ל השגתו והיה לו לזכור
 ערך השם הנכבד עם שאר המלאות כאשר עשה ישיעיהו ע"ה ויעקב ע"ה
 וחלחם מן המדברים ברוח הקודש כשדברו מזה הענין כי אין טוב לומר מראה
 יחזקאל ערך כל המלאות קלחתם אל קלחתם ולא ראה ולא השיג ערך השם
 הממלאים אליהם והוא היה עקר הכוונה צמורה ישיעיהו כאשר אמרנו למעלה
 כדי לבאר הדרך אשר יתבאר זה שכלל כל הארץ הוא כבוד השם והוא
 המשגיח בכל כמלא כמה מקובל. ועוד כי ידיעת האדם מלאותו וערכו ר"ל
 מלאות השם וערכו אל שאר המלאות היא תכלית שלימותו על כן
 אינו מרחיק אך המקרב לא כחולק על הרב ז"ל שיהיה החלק העליון מן
 האדם והוא אשר כעין החשמל לרמוז לשם הנכבד לצד ותהיה מלת חשמל שם
 ידוע בצוונה או לגוף מן הגופות היקרים הנכבדים צל מראה נאה ביותר
 ודמה לו למעלתו וכבודו והוד מראהו או שם לאבן מן האבנים הבהירות
 המאירות כאשר אומרים על קלחת האבנים היקרות ודמה זה ליקרתה ובהירותה
 וזויה והשפעת אורה כי אין ספק שלא דמה צדד צלתי נודע ענינו עד שיאמר
 עליו כעין חשמל גם אפשר שלקח גוף ההוא לדמיונו צמציל שמו גם כן להיות
 שמו חשמל ולקחו על דרך לקיחת הנציא האחר מלת חובלים ולקחת הנציא
 צעמו מלות דבות כאשר אמר הרב מורה נדבך ז"ל צדק. פרק כ"ט מן החלק
 השני ואולם ה"א הידיעה אשר זו היא יחד נאמנה לפי ראשון. סוף דבר המלך
 ההוא הנקרא חשמל נאמר בו שמו אל השם ית' ושהיה החלק התחתון ממנו
 כולל שאר הדיעות כלם ר"ל המלאכים אשר האחד מהם מדבר עם צן אדם
 והאדם שומע קולו או שהיה החלק הראשון כולל השם הנכבד ושאר המלאכים
 זולת המדברים מהם עם האדם כי לכלם צית קצב ויהיה הראש דמיון השם
 הנכבד ושאר האברים אשר מן הראש ועד הוותמים דמיון שאר המלאכים בערך
 אל צן אדם ויהיה מה שמתחבר ולמטה דמיון למלאך או למלאכים המדברים
 עם האדם והוא הנגה אשר קצב האש הוא שרואה האדם וכל אחד מהם
 הפירושים האלה הנזכרים צפני חלקי האדם אפשר לקמנו צטעם מספיק כי
 יש לומר לפי הראשון שזכר השם צפני עלמו והמלאכים צפני עלמם כישיעיהו
 ע"ה ולפני יש לומר שאלו נלה הנציא זה היה ראוי לו לחלוק האדם לראש
 ולמה שמו הראש ולמטה עד שיאמר ראש כעין החשמל ומראשו ולמטה כמראה
 אש ולמה ידמה השם ית' לצדו צאצרים דבים כללים, טוב היה לו ליחד

דמיונו באבר אחד לצד אבר עליון ונכבד והתחלה. ויחזקאל ע"ה קחם ענין האדם כי קמך על ישיעיהו שהרחיב צו להצדיל צין השם הנכבד והמלאכים ויחם לשם ישיעה על כסא והוא המליאות החזק והנכבד והקיים ולשרפים העמידה לפני היושע שהוא כמו שאמרנו מליאות לא בחזקת הראשון וערך עצדים לאדוניהם אך בחיות ובאופנים נמלא הדבר בהפך כי ישיעיהו קלר זהם קלר רצ והרחיב זהם יחזקאל. הרחבה יתירה ומפני קלור ישיעיהו זהם והרחבת יחזקאל נקרא ישיעיהו צן כרך ויחזקאל צן כפר לא מלך האדם כי צענין האדם יותר הרחיב ישיעיהו מיחזקאל ועוד יש במלכות יחזקאל דבר היה לצד להעיר עליו והוא ענין העמידה לכרובים ורפוי הכנפים כי צענין קול הכנפים כבד רמז צו בחלק השני מה שיש צו דיגם הועילנו חועלת גדולה צונה שהציא מדברי החכמים ז"ל כי נגלה מדבריהם שהם לא ידברו צאלו הענינים צדרך דבריהם צמלות החורה ומשפטיה וחוקיה אך לפי השגת יד חכמת המדבר ההוא ויש לו לשון מדעתו לדעת זולתו כשמכיר שהוא טוב מן הדעת שהיה אללו צדבר ההיא והוא אמרו שם שדעת היות לחנועות הכוכבים קולות הוא נמשך אחר גלגל קצוץ ומזלות חוזרים והוא דעת חלקו צו חכמי ישראל עם חכמי אומות העולם כמו שנמלא צפרק מי שהיה עמא צומסרת פס"ה שג"י וכן תמלא שם שחלקו עמהם צענין אחר מענייני התכונה ואמרו עליו נראין דבריהם מדברינו הנה הכריעו לדעת חכמי אומות העולם על דעתם והודו שאין דבריהם צעניינים האלו הלכה למשה מסיני אך דרך למוד והשתכלות גם צדעת הראשון והוא הגלגל קצוץ למזלות חוזרין אמרו נראין דברינו מדבריהם נראין לא זולת זה לא היה אללם צריא מוחזק האמת וגם צדעת ההוא התצאר דעת חכמי אומות העולם צאור אין קפק צו כי זה הגלגל הוא חוזר כלומר קוצצ ומזלות כלומר הם הכוכבים הם קצועים צגלגל לא יחזו ממקומם רק צחנועת הגלגל שהם צו להיותם חלק ממנו הנה נדחה דעתם צשכי העניינים האלה כי חכמת התכונה לא שלמה צימים ההם ולא צאו עד תכליתה גם עד היום נשארו צה מצוכות ומחלוקות צים צמקפר הגלגלים וצחנועתם וצאיכותם וכבר זכרתי לך זה למעלה צענין הצנועות הנראות שמים ומה שנחדש זהם מקרוב קוף דבר נגלה מדברי החכמים ז"ל שחזרו חכמי ישראל לדעת חכמי אומות העולם צדעת מדעתם צענייני התכונה והוא אמרם צו נראין דבריהם. מדברינו. והרצ הציא צמאמר על לשון החכמים לשון אחר והוא אמרם וכלהו חכמי אמות העולם ולא נמלא כן צמקבת המכרת ואולי צמקום אחר מלאה או לקח ענין מאמרם לא צלשון ואולם צעמידת החיות ורפוי כנפיהם לא הרגשתי שרמז צה הרצ

ז"ל דבר זה על כן ראיתי לכתוב בו מה שנראה לי והוא אע"פ שכל החכמים
המאמתים הסכימו שתנועת הגלגלים היא סבובית מדבקת אין זה מנוחה
והפסק וכבר התבאר בהקדמה י"ג מן החלק השני שזה טיבן זה שאפי'
בטובה בדרך אחת פעמים לא תתמלט ציניהם מנוחה כלל והפסק מה שאי
אפשר בתנועה הישרה כי לא יוכל המתנועע להתנועע ממש למעלה ולשור
מלמעלה למטה רק במלוע מנוחה ציניהם קטנה או גדולה אך בסבובית אין
מנוחה ואין עמידה כלל ואפי' כהרף עין ועם היות זה אמת אין ספק בו
מלאו חכמי העיון לכוכבי לכת שלשה עניינים שונים בתנועתם לפי ראות העין
נקראו הענין האחד הליכה לפניו והוא כשיראו הולכים מועברז למרחק בתנועה
המיוחדת זהם לפי שתי הדעות הנזכרות בתנועתם והענין השני נקראו טובה
לאחור והוא ענין נמלא זהם יראו עמו הכוכבים מתנועעים ומזרח למערב
הפך הנראה מתנועתם הטבעית ברוז והענין השלישי צין שני העניינים
הנזכרים יראו עמו הכוכבים כאילו הם עומדים לא יתנועעו לא ללד מזרח
ולא ללד מערב וזה הענין הנמלא זהם לפי ראות העין לא לפי האמת קראוהו
עמידה והוא מפורסם בדבריהם ובספריהם : ויש לומר שרמז על זה הענין
האמתי וטוב הוא מהעדר כל טעם אמתי והאיש לצום הצדים אשר
בתוך ששת האנשים כ"ל שהוא זולתם שציעי להם והשצעה יודעים וכן
נראה לי שצום הצדים הוא הגדול הנקרא כן להיות המראה המושג מאורו
נראה אל הלבן יותר מהמושג מהשאר וענין קסת הקופר אשר צמתניו
כבר נחפרש כי יתור בו וממנו החיו אפשר שהקופר ההוא הוא אחד מהששה
וכן נקרא אחד מהם עד היום כותב וכן ילידוהו המליירים לשצעה כוכבי לכת
לפי כוחותם ופעולתם עד היום ואמרו כי קסת הקופר הוא צמתניו לצום
הצדים הוא למעלה מומנו קמוד לו לפי הנמלאה במראה אשר אנחנו צביאור
קלת עניינה ולפי מה שפירש זה הרב מורה לדק וכן היה דעת רבים מחכמי
התכונה הקדומים כמו שזכר הרב בפרק ט' מן החלק השני ממאמר מורה
בזוכים וכן מדת תנועת הכוכב האמלעות כמדת תנועת השמש האמלעות
והוא הולך בדרכו בלדו כמו שאמרו חכמי התכונה וכן יחקורו החכמים
ז"ל אליו קראוהו כוצצ חמה ואמרו עליו שהוא קופר וידוע שצום הצדים יחזק
האש צעיר יותר מן השאר ואליו יחס לא לזולתו ולקח האש במקום המקרה
הדבק בו כי כן דרך הכתוב במקומות רבים לקחת העלם במקום המקרה
הדבק בו או המקרה הדבק בו במקומו גם רבים מן החכמים חשבו הדבר
הנזקק אש : זהו מה שזדמן לי להעיר במראות יחזקאל מוסף על מה שהעיר
עליו הרב מורה לדק שהערתו היא קצה לכל הערותיו ולכל השגותיו זה.

פרק אחר עשר.

ואחר שדברנו בשתי המראות ר"ל מראות ישעי' ומראות יחזקאל ע"ה ובחלומות של יעקב אבינו ע"ה מה שנראה לנו נוסף וכאמר כי לפי הדרך אשר דרכנוהו בכוונתם ר"ל בכוונת חלומות של יעקב אבינו בקולמו והיורדים בו והנלצים עליו ובכוונת שתי המראות הנזכרות בכסא ואשר עליו ואשר למוטה מוננו שהם — כקדושות זו לזו בכוונתם נראה כי שלשתם רמזו אל דרך השגת שכל האדם והגיעו אל שלמותו האחרון שאי אפשר לו להגיע אליו אלא בהשגת השכלית וסקיפורו של יעקב אבינו ע"ה היו ספור דרך קלרה לאריכות דרך ההשגה כלומר ספור איכות הדרך אשר אפשר לאדם ללכת בה עד אשר ישיג מה שיטלים בו והתחיל להודיע תחלת הדרך ההוא ואח"כ הודיע תכלית השגים אשר בהשיג האדם מה שאפשר לו להשיג מוננו הוא תכלית שלימותו. והודיע שהדרך ההוא אינה דרך כלולה בארץ לארכה ולא לרחבה אך היא — דרך עלייה בקולם רגליו בארץ וראשו מניע השמימה כאמרו אורח חיים למעלה למשכיל שהוא כאילו אמר אורח שלימות האדם שהוא חיים כלומר חיי הנפש הוא למעלה והודיע שהאדם שאפשר לו ללכת באורח ההוא הוא המשכיל כי הקולם ההוא אשר יעלה בו למעלה העולה אינו נמלא רק למשכיל שהוא שאפשר לו לעלות בו שאין ספק שהקולם ההוא מקורות החיים נעשה שאמרו חז"ל שהיה קודמו מהלך ת"ק שנה והוא שיעור הרוחק אשר זכרו חז"ל שיש צין הארץ והשטח התחתון של גלגל הירח — והוסיפו עוד לרמוז ולומר לא סוף דבר נופו אלא קודמו מהלך ת"ק שנה כלומר נופו הולך ועולה יותר ויותר ונץ החיים כצר הודיע אבי — מנזני משלי המורה שהיא החכמה. הנה התבאר שהשכל האנושי כלומ' שכלו צפועל ונושכלו שהם דבר אחד הנה הוא הקולם ואמר שהוא מולב ארלה כלומר רגלי הקולם הם בארץ כלומר שרש עץ חיים בארץ הכוונה שתחלת ההשגה בדרכי השם הם בארץ ועין הארץ שהם תחלת המושגים לאדם והם האופנים והממחורה מהם ובהם ועמהם מפני שהם עמו בציתו והוא מה שקוראים החכמים חכמת העצב ורבותינו מעשה בראשית והוסיף ואמר שראשו מניע השמימה כלומר ראשי כופי העץ החיים מניעים עד הרקיע אשר על ראשי החיות ועד דמות הכסא אשר בו חם המין הוא מה שקוראין חכמי המחקר חכמת התכונה והוא חלק מן החכמות שקוראין הרגליות או למודיות.

ואחרי כן הודיע שכלאכי אלהים עולים ויורדים בו וזה הרמז במשל הזה עמוק מאוד ר"ל רמז מלאכי אלהים כי הם מלאך משתתף כמו שידעת והנה

הרצ מורה לך. גילה שהוא מצין מלת מלאכי על המשכילים מצני אדם לצד שהם אשר ארחס למעלה וע"כ זכר העלייה תחלה לומר — שאליהם כיון במקום הזה לא אל זולתם מאשר נשתתפו עמו בשם שהוא ואמר צענין יורדים שכיון אל מה שזכרו המשיגים ההם מצני אדם הם העולים למעלה לשאר האנשים מאשר השיגו בעלייתם נחשבה כירידה מהם בלמדם מי שהם עדין במקום השפל והוא אחד מן הפנים הטובים אשר יקצול אותם זה הענין: אך אני איני מרחיק שתייה מלאכי אלהים כוללות שני מינים מן המינים הנכללים כשיחזק מלת מלאך ויהיו העולים מין אחד והיורדים מין אחד כלומר שיהיו העולים רמוז למשכילים מצני אדם אשר ארחס למעלה והיורדים רמוז המין מן השכלים נפרדים העץ אל האדם והמתקרב אליו והמקיר עונו ומכפר חטאתו ואע"פ שזכר מין היורדים אחר מין העולים כי כן סיפור הכתוב בכל מקום קרבות זה המלאך אל האדם ודברו עמו והראותו לו אחר עלותו למעלה ואחר השיגו לרוב שלימותו הלא תראה בישעי' שהקדים סיפור השיגו כל מה שזכר — ואח"כ אמר ויעץ אלי אחד מן השרפים וכן משה ע"ה לא ראה המלאך ולא דיבר אליו עד שקרב לשלימותו לא חקר ולא נשאר עליו דק נשילת נעלים לפי הנראה ולפי' הזה לא זכר צבולם ירידת המורד צטפלים כי לא כיון אל זה ואין זה מן הענין המכוון ואין ציורדים עלותם ולא שובם למקומם כי היורד לא ישוב אחזתיו ולא ארפנו וגם אילו פנים טובים מאוד ונאותים לכונה: ואם תאמר המין העליון הנכבד מן השכלים הנפרדים איך לא זכר בחלום הזה הנכבד וזכר המין שלומטה ממנו יש לומר שכללו עם השם הנכבד — הנלז אל הקולם כמו שאמרנו לאחד הפירושים לחלק העליון מן האדם ואין להרחיק זה כי הנה נמלא במקומות מן הכתוב שקרא השם הנכבד במקום המלאך הנראה לאדם כ"ש שנכללו עמו הנכבדים שצטפלים הנפרדים ולפי' הרצ יש לומר ג"כ שכלל כל המלאכים עם השם הנלז על הקולם וזה המין מן העיון הוא שקראו חכמי המחקר חכמת מה שאחר הטבע או חכמת אלוהיות ורבותינו ז"ל נראה שכללו זאת החכמה צמעה מרכבה עם חכמת התכונה עד שרצו זה המרכבה והרכב ואע"פ שחלקו אותה אח"כ לחלקים כמו שהורה אותם חלוק מלת וארא ולא ירדתי לכוננת הצרייתא היא אשר הביאה הרצ והחכמים ז"ל צאמדם שנים עולים ושנים יורדים — נראה שכיוונו אל ענין אחר ואיני יכול לקרבה כל כך אל הכוונה כי העלייה ההוא אינה דק בקורת עץ חיים לא הופיו והשם הנכבד הוא נלז על ראש נופיו העליונים כאמרנו על כמא דם ונשא וכאמרנו וממעל לרקיע אשר על ראשם שרמו על עליונו של הרקיע ההוא כמו שציארנו ולא יהיו לפ"ז זכר לעלות העולה מצני אדם עד שיראה

השם

השם הנכבד כלומר עד שישיג ממנו מה שאפשר לו להשיגו ולא לשכלל הנפשו
העץ אל האדם אשר הצניו אנחנו ואפשר שהחכמים ז"ל אעפ"י שהצניו במלאכי
אלהים עולים וירודים מה שהצניו והוא בקורת עץ החיים הצניו זו ראשו
ונוגיע השמיעה עליונו של שמים עליונים והצניו כלל עליו כולל עמו שרפים
עושי דברו כמו שאמרנו לכל הפירושים ואולם צה כלל עמהם גם העץ אל
צן אדם ומה יודע כי צהשיג האדם אל העניינים האלה כקדר יתחיל מרגלי
הקולם המורכב אלה ויטכיל אמתת קורות העץ החיים והוא מה שממנו ר"ל מן
הקולם עד תחתיתו של גלגל הירח ואח"כ ידע אמתת נופו והוא מה שמתחתית
גלגל ירח עד עליונו של גלגל העליון ויטכיל אח"כ על כל פנים השם הכלל
על ראש הקולם הוא ראש העץ החיים הוא עליונו של גלגל העליון שאז
עלה ר"ל האדם ההוא בקולם ומן הקולם ועד ראשו וראה את השם עם השרפים
העומדים על הקולם ג"כ וכמו שאמרנו לפי' הרב ז"ל כי לפירושו ג"כ לא
נזכרו המלאכים שהם השכלים הנכדלים כלל ותהיה הכוונה אחת ומה שהצניו
טוב מאוד: ואין חיימה אם יפקחו בני אדם צרמו עמוק כזה על קעיפים רבים
והצורך הטוב יבחר לו הטוב או שניהם כאחד טובים.

ואחרי אשר ביארנו את הדרך אשר לקח יעקב אבינו לכסודו ומהיכן
התחיל נשוב וכאמר כי ישיעי' ע"ה התחיל בתכלית המושגים אשר בהשגתם ישלם
האדם כלומר התחיל מן ההשגה השלימה בשלימותה ואח"כ ביאר חלקיה
כמו שאמרנו ויחזקאל ע"ה התחיל בקצת שלימות ההשגה ולפי הדרך שלקח לא
כתוון לו ללכת צפודו כקדר לא מוטע למעלה כיעקב ולא מלמעלה למטה
כישעי' כמו שאמרנו גם זה והטעם אשר צעזערו כללו יעקב אבינו ויחזקאל
לפי' המלאכים עם השם הנכבד כצד העידורו עליו למעלה והוא השתוותם
בהיותם שכל צהפרדות וההצלחות מן החומר ומכל נושא ולהשתוותם צה
נשתוו בהיותם על הקולם ולמעלה מן הכפא עליונות מועלת מליאות לא עליונות
מקום כי הנפשו אין לו מקום באמר ז"ל אין למעלה לא עמידה ולא
ישיבה וראה מאמר יחזקאל עליו מלמעלה לא הקפיק אמרו מלת עליו לצד
לשיטתה אך חזקה במלת מלמעלה ליחידה בעליונות ויהי אומרו שם שרפים
עומדים מועל לו כאילו אמר שרפים עומדים עליו מלמעלה צהיה אשר
אני חושב שאילו מלאה המפרשים הנזכרים כן שהיו מקפיקים זו וכן כאמר
צכרובים על שתי קלותיו וכאמר קוכבים צכנפיהם על הפפורת
וכאמר מעל הכפורת מצין שני הכרובים והצניהו.

ואם יאמרו כי צאמר הנביא שהשרפים עומדים על השם כודע
מדבריו ממילא שהשרפים עומדים מועל לכפא שאלמלא כן לא היו עומים
על

על השם שאין עומדים על העצד שעומד על הארון אם לא יעמד על המקום שיושב צד הארון כן השרפים אילו היו למטה מן הכסא או בשולי הכסא לא היו אומר עליהם שהם עומדים על השם ובאמרו שהם עומדים על השם צידוע שהם עומדים על המקום שיושב צד השם —

נשיבם שאין להם לומר כן מפני שידעתי ערך מליאות המלאכים אל הכסא הוא חלק גדול מן ההשגה והוא מדרגה יקרה ממדרגות הקולם שנית לעליונה ואין ללמדה כממילא מה שאין כן עמידת המלאכים לפני השם להורות שהם עצדין ושמשין אך הדבר צהפך כי צהודיע הכביא שהשם יושב על הכסא החזק והשרפים עומדים עליו נודע שהמלאכים עומדים על השם כעמידת עצד לפני ארון והוא הימנו עומד לא יושב במקום צעלמו שיושב צד הארון הרמז אל ערך מליאותו י"ת אל מליאות המלאכים ושהוא עלה להם והם עלולים רחוק חזקת מליאותו שדימיו לישיבה וחולשת מליאותם שדימיו לעמידה כמו שאמרו נודע שהם עצדין ושלוחין ועושי דברו כי כל מעשיהם צא להם מאתו כי כל מעשה העלול סצחו הראשונה היא עלתו ומעשה כל מושפע קצתו משפועתו כשיהי' העלה והמשפיע ממליא ומעמיד ומקים רחוק צמוטכל ראשון ועוד כי צאמרו בשמים יעופף נודע שהם עצדיים רלים ועפים צמלות אדונייהם וכ"ש לפי פירושינו צאמרו וצשמים יכסה רגליו וצמכירים צחקרון שאמרו ושחכבים אותם ממנו כעצדים צושים לגלות רגליהם המעופרים צמה שעשו צשליחות אדונייהם לפניו הרמז אל שהם מכירים שמקוצציהם ועלוליהם גם כן חקירים לנגד מקוצצי השם ועלוליו שהפרט גדול יש צין עלה עלולה לזולתו וצין עלה שאינה עלולה כלל אם כן ענין מועל לו כשאר לערך מדרגת המליאות לצד ר"ל ערך מליאות השרפים אל הכסא כמו שמאמר יחזקאל שאמר כמראה אדם מלמעלה — הוא לזה לצד כלל ספק שהרי לא נזכר שם השם קודם לכן וצזה ראה יחזקאל מה שאמרו שראה ישעיה צענין השרפים והמפורשים לא שמו לצד לדבר מזה כמשפטו.

פ ר ה ש נ י ם ע ש ר .

ואחר שציארנו מה שראינו לצארו עם פי' ראש הפסוק הראשון מן ד' פסוקים אשר יעמדו לפרשם — והוא פסוק ד' צשמים הכין כסאו ומלכותו צכל עשלה. נשוב לפרש קופו בלומר חלק ממנו והוא ומלכותו צכל עשלה. רחוק אחר שנקדים להודיע כי שם מלכות משותף לשני עניינים יאמר

יאמר על ענין המלוכה שהוא שם הפרעל והוא המקרה הנמלא כמו שנקרא מלך וממנו נגזר מלת תעבד והנכונה ממנו כאמרו כי לה' המלוכה. ושאלו לו המלוכה ומלת מלכות בענין הזה הוא אמרו מלכותך מלכות כל עולמים כלומר מלכותך לכל היא מלוכה שתתמיד לעולמי עד מה שאין כן שאר מלכות וכן ממשלתך בכל דור ודור מה שאין כן שאר ממשלות ויאמר על חלק מן היסוד שהמלך מולך בו ועליו וכשמוע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כלומר המקומות שהוא מולך בהם קראם מלכות וכן שאר הגופים שהמלך מולך עליהם אפשר שנקראו מלכותו כאמרו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים.

ועתה נשוב ונאמר כי אמרו ומלכותו בכל משלה ר"ל שכאן שהוא המקום היסוד בו ומולך בו ואשר בו ועליו מושלים בכל השפלים ר"ל בכל מה שתחת גלגל הירח שהם הם שזולתם מושל בהם לא אמר והוא מושל בכל כמו שאמר במקום אחר ואתה מושל בכל ואולם אמר ומלכותו מושלת בכל הרמז אל האמלעיים עושי דברו להודיע שכל מקום שמיחס ענייני השפלים הוא מפני שערך אל השם על הדרך הזאת הוא שיתייחס אליו ופרטי צעלל בכל השפלים הוא מפני שערך השם אל השמים כד נזכרו והוא היותו לו כקא וערך היותו יושב על הכקא אל כקאו ידוע והוא שהכקא כליו כלי שיעמד תחתיו והיושב משתמש בו ללבונו ולכבודו אך אשר נשאר על החכם להודיע היה ערך השם עם השפלים והודיע בהם שמלכות השם מושלת בהם: וקרוז אני לומר שענין ממשלה שאינה נופלת בעליונים רק בתחתונים ולא התבאר לי בכל הכתוב זכרון ממשלה בעליונים רלוי לומר שיאמר עליהם שהשם מושל בהם רלוי לומר במלאכים או בגלגלים ואשר בהם גם אין צבתו מקום מקפיק בזה הענין רק מאמר כלל באמרו המושל ופחד עמו עושה שלום במדבריו שפחד שייצין המצין ממנו ששלשת המקרים יחס אל המדומים עד שיהיה עניינו המושל ופחד עמו עושה שלום במדבריו העושה שלום בהם עד שימלא בהם האחד בזמן אחד והאחרים בזמן אחר כי המלאם יחד נמנע לכל מצין אמתתם. ועל דרך האמת אינו יולא מכלל חזריו אך עניינו העושה שלום במדבריו שהם כקאו ואין שם לא המושל ולא פחד הוא שעמו כלומר מאתו המושל באשר תחת דגליו לא כדברי האומר עזב ה' את הארץ. ואשר הביאני אל זה הוא ראיתי בכל הכתוב שענין ממשלה הוא הכרח המושל בזה שמושל בו כאמרו והוא ימ שול בך. ומושל ברוחו וידוע שאין הכרח בעליונים ולא פחד אך שלום שלם ואולי זהו שכוין החכם באמר לא עפוי ולא ערך כלומר הכרח האחד את חזירו והפסקד האחד את חזירו מה שכתב

שנמלא כל זה בתחתונים כי יכריחם שלמעלה מהם ישפילו הגבורה ויגזיהו השפלות ומינים אחרים מן ההכרח כנרמז אליו בפקוק וכלכת החיות ילכו האופנים אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו כלכתם ילכו ובעומדים יעמודו כי הרוח החיה באופנים ובהיות ההכרח באופנים כן הוא צמורכב מהם ויותר כאשר יורו על זה כל עמי קהלת ואמרו ז"ל על כרחך אתה כולד ועל כרחך אתה כולד וזהו שאמר בפקוק הרביעי ברכו ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו כלומר השפלים שהם במקום שבו ההכרח והממשלה — כי העליונים כולם כבר נזכרו ומלת כל מעשיו לא יפקיד עלינו כוונתו כי לא קרא הנביא מעשים רק השפלים אך שני המינים קראם עושים לא מעשים עושי דבר ה' עושי דברו אך השפלים הוא שקרא מעשי השם בכל מקום ר"ל באמרי השפלים כל מה שתחת גלגל הירח כלומר כל הנעשה בששת ימי בראשית והדקיע הנעשה ביום שני בכללם והמים אשר עליהם ועליהם אמר מפרי מעשיך תשבע הארץ כלומר מפרי המים אשר מעל השמים והפרי הוא המים אשר בפועל שורדים לארץ גם האד העולה שנעשה רביב ורקס והוא אד לא ירחיק מן הארץ לעלות: וכן אמר שהשלים זכרון רוב הנמלאות השפלות במקומותיהם החלוקים אמר מה דבר מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך הנמלאות ההם הוא שקרא מעשה השם וקניינו והם שנמלאו את הארץ ועליהם אמר יהי כבוד ה' לעולם ישמח ד' במעשיו שענינו אללי יהי כבוד ה' בארץ לעולם כאמרו מלא כל הארץ כבודו והדומים לו וישמח במעשים ההם שנמלאו הארץ ושמחתו בהם הוא השגחתו בהם כאשר פירשנו צעת לשחוק וצמחשקת לפניו בכל עת וצמחשקת בחבל ארצו צפי' קהלת בפקוק ממנו והיות שם מעשים מיוחד לנמלאות השפלות יתיר הכסף הגדול הנמלא לח"ל בפקוק טוב ה' לכל ורחמי על כל מעשיו תמלאנו צבאשית רבה פרשה ל"ג ממנו היא פרשת ויזכור אלהים את נח שם אמרו טוב ה' לכל ורחמי על כל מעשיו ריב"ל אמר טוב ה' לכל ורחמי על הכל שכן מדותיו נראה שהוקשה אל אלו שני החכמים אמרו על כל מעשיו ולא אמר ורחמי על הכל כי נראה להם שאמרו על כל מעשיו מורה שיש דבר או דברים שאינם מעשיו וזהו שהרחיקו וחיצו כ"א מהם הקושיא בפרשו צמלת כל שהיא נפרדת לא נכמכה למלת מעשיו ריב"ל אמר שענינו ורחמי על כל מעשיו כלומר על הכל ויהי ענין אמרו מעשיו שכן מעשיו כלומר מעשיו ופעולתו לרחם על הכל ורוב שמואל חיצו חיצו קרוב לזה הפירוש מלת כל ג"כ ופי' מעשיו כענין מדותיו כענין רחמי על הכל שכן מדותיו והאמת אשר אין ספק בו הוא שדוד לא הפיל

שם מעשים רק על השפלה והם הם הלרעים לרחמי השם שנמלא להם ובהם
הלכות והלעגים להיותם מחוצרים מהופכים ודברים שונאים אלו את אלו
ונופקידים אלו את אלו לא העליונים שאין שם הפד ולא לזה רק שלום שלם
ומעולם לא נזכר שהשם מרחם על המלאכים ועל הגלגלים ואולם מטיב הוא
בלא ספק לכל כי ענין טובה כוללת עניינים רבים והממלא הדבר והמעמידו
מטיב לו בלא ספק כי כל מליאות טוב בלא ספק מכ"ס מליאות הנפדר או
הפשוט שאין זו ההפך: ואפשר שהחכם השלישי והוא ר' יהושע דקנין בשם
ר' לוי אל זה כיון באמרם טוב ה' לכל ורחמי ורחמינו הוא כותן
אל הצדיות כי זה לא הפריד מלת כל — ואולם פי' הפסוק טוב ה' לכל
עליונים ותחתונים ונותן מחדת רחמי על הצדיות כלומר ששם צטבע לרחם
אלו על אלו ובא ר' אבא ופירש דבריו ואמר למחר שנת בלורת בא ה
והצדיות מרחמים אלו על אלו וה"קצ"ה מתמלא עליהם
רחמים נראה שזה החכם הצין מלת כל מעשיו על הצדיות שהם השפלים
ודחק יחדיו אותם ברחמי השם ואמר שלא עשה כן שאין הכל מעשיו אבל
בנתינת מדת הרחמים שירחמו אלו על אלו הוא שיחד הצדיות השפלות הלריות
תמיד לרחמים נראה שראוי היה אלל זה החכם לומר שהשם מרחם על הכל
עליונים ותחתונים על כן הולך לדחוק ההיא: והאמת אין ספק זו הוא
מה שאמרנו שדוד ע"ה לא ראה לומר בשם מעשים רק הנמלאות השפלות
ההוות הנפקדות שנעשית יום ויום והם שצאה החורה לצאת שהשם עשאה:
וענין הפסוק כן הוא טוב ה' לכל עליונים ותחתונים כי הכל המלא והכל
יעמיד ורחמי על כל השפלים ללרכם אל הרחמים והעד שקרא מעשיו והוסין
מלת כל ולא אמר ורחמי על מעשיו שלא יאמר האומר שהשם מרחם על
קלחם לצד כאלו תאמר על מין האדם ע"כ בא להודיע שעל הכל הוא מרחם
על כל מין ומין הרחמים הראויים להם וזה הענין זכרו צמקמות רבים דוד ע"ה
כותן לצדמה לחמה לצד כי עורר אשר יקראו ורוב צמקמות ק"ד וזולתו
רבים מאוד: ואני האדכתי צפי' החלק הזה האחרון מזה הפסוק ר"ל פסוק
ה' בשמים הכין כסאו אשר אין ספק אללי צאמיתחו צדירותי החכם ר'
אברהם צן עזרא פירש בכל משלה בעליונים ותחתונים השווה אותם כמזן
מלשון ממשלה באמר ומלכותו בכל משלה.

ואחר שהגענו אל זה נאמר כי זה הפסוק לא היתה עיקר הכוונה
זו להודיע יחס השם לשמים או אומר יחס השמים לשם שהוא כיחס הכבא
אל היושב עליו ר"ל שאע"פ שזה הענין נודע ונגלה מוננו לא היתה עיקר
כוונת אומרו צמקום הזה רק להודיע שאע"פ שהשם הכין כסאו בשמים ומעלת
מליאות

מליאות דלורי לומר מעלת מליאות מעלת העלם להיותו עלם למליאות
ואשר היא עלם למליאתם בדברו כלומר אמלעי זינו לזינם דלורי לומר
השרפים וידוע שהשמים עליונים על הארץ ואשר זה מעלת מליאות כלומר
מעלת העלם ועליונות מקום חסו אמרו כגזרה שמים על הארץ ואמר
כי גזרו שמים מארץ. ואעפ"כ מלכותו מושלת בארץ וכל אשר עליה
כמו שאמרנו שכסא מלכות השם ואשר בו ועליו מושלים בכל השפלים ומלך
ומשלתו זהם השם משגיח זהם כי הם ר"ל התחתונים הוא שראוי ליטח עליהם
ומשלת זולתם זהם כמו שאמרנו וענין ממשלת השם או ממשלת מלכותו זהם
הוא המלכות השם אותם באמלעות פולייחו והעמדתו והנהגתו להם הנהגה
טובה וחסו ענין השגחתו זהם וכ"ל לחלוק על האומרים עזר ה' את הארץ
אין ה' רואה חסו הענין אשר אמרנו שהיתה עיקר כוונת אומר זה הפסוק
ר"ל גלות לבני אדם שרוממות השם ועליונותו בכל מיני העליונות הן עליונות
מליאות הן זולתו ממיני המעלות לא ימנעוהו מלהשגיח בשוכניו בתי חומר
אשר בעפר יקודם ומלכות מעשיהם ובחון לבותם כזכר בקשר ההוא ר"ל בם'
זהלים במקומות רבים מאוד וברובם כזכר במלות מורות עליון בציאור כלומר
מלות מורות על עליונות השם ועל השפלות מה שבארץ ובקלותם כזכר הענין לבד
ועשה כל זה החזק ר"ל לכפול דבר א' בקשר א' פעמים רבות מאוד מפני שראה
שהדבר שהפקיד הראשונים והאחרונים היה השם שאין השם משגיח בשפלים
והוא אמונת הקרי אשר השתדלה המורה למחותה ולמחות זכרה וכדן היה
לה להשתדל בזה כי האמונה ההיא קותרת החורה לגמרי שאם אין השגחה
עליונית אין חורה עליונית כלל אחר שהדבר פשוט שהחורה לתועלת מקצליה
לא לתועלת כותנה כי אין זה תועלת רק למקצליה ומקיימיה וכשראה דוד ע"ה
שהאמונה ההוא ר"ל אמונת העדר ההשגחה העליונית בשפלים לא נעקרה
מלבות בני דורו ולא הועילה החורה עמהם זה עם כל חזק מניעתה מלכת
בדרכה אך היתה מפקדת כל קדוים וקצון המונס וגורם לגזול ולהרעו קלותם
לקלותם וכל שכן העצים התקיפים את החלשים העניים הנקיים והיתומים
והאלמנות כמבואר במזמור עשירי הוא מזמור למה ה' תעמוד בדחוק
ובזולתו במקומות רבים מן הקשר ההוא כנה כל הקשר ההוא על יקודות
ההשגחה תפלות והודאות ותחנונים ותהילות כולם דברים נתלים באמונת
ההשגחה כי הודאותיו לטם היו על מה שהיה מאמין שהטיב לו בזה שעבד
מן הזמן ותפלותיו ותחנונותיו לבקש מונסו שייטיב לו בעתיד וירע לשונאיו
ולשונאי השם וכל זה נתלה באמונת ההשגחה וזה מה שאין ספק בו י גם יש
בקשרו מזמורים רבים בפרקוס ההשגחה בציאור וזה החל קשרו אומר בהפסוק
בתורת

צחורה ה' הנזהר מאשר הזהירו והיה כעץ שתול וגו' ואמר כי יודע
 ה' דרך לדיקים וגו' שעניינו שדרך הדיקים הוא תמיד בין עיני השם
 כי היא דרכו הישרה אין זה מכשול ועל כן ההולכים זה נשארים מושגחים
 מהשם תמיד אך ברשעים אומר שדרכם אובדת וזה מפני שאין השם מצינו
 אליה והצינו אל עמל לא יוכל וההולכים זה גם כן אובדים נכשלים זה תמיד
 כי כלה מוקשים ומכשולים לא אומר ודרך רשעים אין השם יודעה שלילת מה
 שנאמר בדרך הדיקים ולא דרך הרשעים השם מאבדה הפך המוצן מאמרו
 יודע ה' דרך לדיקים וכן לא אומר הרשעים השם מאבדם הפך המוצן מאמרו
 ג"כ יודע ה' נפש לדיקים אך אומר שהיא אובדת מפני שהשם מקחיר פניו וממנה
 וכאלו לא ידעה וע"כ אינה נשמרת ולא ההולכים זה נשארים באזור כל הדברים
 שאין השם שומרה כי זה הוא דרך השם עם כל הנמללות וזולתו שהוא קצה
 פועלת להם ר"ל ומליאה אותם וקצת שמירתם וקיומם הזמן שאפשר להם
 להחזיקים ולהשמר על הדרך שאפשר להם להשמר קלחת נשארים בצחות טבעיות
 או נפשיות שום השם צומחם ההוא כדומם וכלומם וכצעלי חיים שאינם
 מדברים וקלחתם צכת שכלו נתנו השם צמחם יוכל לדעת זו הטוב ולצחור צו וצחור
 לטוב כמין האדם והצחור מהם צמח שרלון השם מן האדם לצחור צו
 והוא החיים והטוב הוא ההולך בדרך השם והשם שומרו על ידי המלאך שילוח
 לשומרו תמיד. והצחור מהם ר"ל מצינו אדם צמח שאין ללון השם מהם לצחור
 הוא ההולך בדרך אין השם מצינו אליה אך הוא כאלו אין השם יודעה וע"כ
 היא אובדת וההולכים זה אובדים מפני שאין לה ולא להולכים זה שומר שהשם
 אע"פ שעשה הרשעים והמליאם בדרך שהמליאם הדיקים אינו שומרם בדרך
 שהוא שומר את הדיקים לא שהשם יעות צמחטו חלילה לאל מרשע אך דחקו
 ממנו והרחיק שמירתו מהם מידם היתה זאת להם. — ועניינים מצוירים
 כאלו הם כמפתח לפתוח צו שערם קגורים צמקומות רבים קוגרו לכונת
 טובה וללורד המוני כל מקום שאתה מולא שהשם מאבד את הרשעים או משמידם
 או כיוולא צו מרעות שיעשה להם זהו עניינם ר"ל הקחלק השגחתו מעליהם
 לצחירתם הרעה; ובדרך הזה אשר נהג זה המדבר צדוק הקדש צענין זה
 ר"ל ענין אבד השם את הרשעים נהג הוא וזולתו בכל קודות החורה
 והאמונה ר"ל שיכחצו הענין האחד צדוק המקומות לפי לורד ההמון ואע"פ
 שאין פשוטי הדברים ההם מקיימים עם מליאות הענין ההוא וצמקום אחד
 או יותר מאחד אצל מקומות מעטים ירחצו צו או צהם אל אמינת מליאות
 הענין ההוא כדי להעיר צו החכמים הנצונים לקלק מעליהם חסדם ולהתגלל
 להם על מה שידעה מפשוטי דבריו צמקומות האחרים ממה שאינו מקיים עם
 המליאות:

והבן זאת הכוונה וזכרה תמיד אל תזיז מצין עיני לצדך כי זה לא
צולתה אפשר להעמיד על קדוה התורה: ואני פירשתי לך הפסוק הנזכר
בדרך מקפיק להיותו. ראשון לצאור זאת הכוונה בפרס ההוא ר"ל כוונת אמונת
היות ההשגחה עד שלא אלמדך לפרש שאר הפסוקים אשר בפרס ההוא כענין
הזה וידעתי שאין לי לורד עומך ועם כיוצא בך. לצאור שכל הפרס ההוא כנוי
על ההשגחה או אמור כל התורה וכל פרי הגזאים ורוב פרי המדברים
ברוח הקודש.

ואולם הדבר אשר קצבתי קצבתי הוא להודיעך כי דוד ע"ה דחה וידע
שקצת רוב הכופרים בהשגחה העליונית בזמנו אע"פ שהיו מאמינים במלאכות
האלהי היתה השגחה המנע השגחה הנעלה במלאכות העליונית הגדולה אשר
אין לערך גדלה צליל עפר שוכן בתי חומר וזה שהציאם לומר כי מי שומע
לא יראה ית' ולא יצין אלהי יעקב אין ה' רואה אותנו וכיוצא
במאמרים ההם המורים על אמונתם זאת עם המאמינים במלאכות אלה וצא
דוד ע"ה לחלוק כנגד האמונה ההוא ולפרסם ששם היות השם נעלה על כל
נעלה וגבוה מעל גבוה וגבוהים הוא שומר את השפלים ומשגיח בהם כל שכן
במין האדם שהשגחתו במוצאים שבו השגחה יחידה כמלא זה החידוש בפרסו
כמו שאמרתי למעלה במקומות רבים מאור לא רצוי אחדים אך רצוי עשרות
ר"ל חרוש צארו קעלינו השם ית' וגדלו ורוממותו לא ימנעוהו מלהשגיח
צארו ואשר זה ועליה עם שפלותם ופחיתות מליאותם אך משגיח בכל כמלא
כפי מנה סקובל מן ההשגחה על הדרך שצארה הרב מורה לך ב' י"ז מן
החלק השלישי ומאמר מורה הנבוכים בשם ארכטור ועל הדרך שצארה בשם
עלמו מן ההשגחה צאישי מין האדם לצד.

פ ר ק של שה ע ש ר

וקודם שצאור יתר הפסוקים הי"א אשר נטמרו עלינו לפרש מן הי"ב
פסוקים אשר יעדנו לפרש אותם צד' ממזמור ק"ג וס' ממזמור ק"ד
וצאור כל המקומות שצארה לנו בהם בפרס ההוא זה הענין אשר נגיע למזמור
ק"ג ושם נשלים פי' הפסוקים הי"א ג' ממזמור ק"ג וס' ממזמור
ק"ד ונאמר כי התחיל דוד ע"ה לצאור זה הענין במזמור ח' אמר ה' אלונינו
מה אדיר שמוך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים כלומר עם
היות הודך על השמים ואתה נעלה עליהם שמוך אדיר בכל הארץ והאדירות
הנמלא

הנמלא לשמו צאריך הוא מלך ממעלחו בכל אשר זה כלומר המלאחו כל הנמלא והשגחתו זה ושמיחתו אותה על הדרך שפירשנו וכן צמזמור ע' צאך זה הענין אמר וה' לעולם יש צ כונן למשפט כסאו שעניינו יסד לעולם צכסאו וכוון למשפט כסאו וקמיד לו והוא ישפוט חצל צלדק ויהי ה' משגב לדך וכל המזמור צאך שהכסא אשר אמר שכנו השם למשפט רולם צו לשפוט חצל ואשר זה צלדק וצמישים והלדק לחת לכל נמלא חקו וצאו ענין ההשגחה צו וכן צי"א וצי"ד וצל"ג וצמזמור ל"ו נמלא זה הענין צדק לא דרכו זה המפורשים ולא הרגישו זה הישר זה האלהים ורצחו חמלאנו ר"ל זה הענין צפוקים צהשמים חקדך והפסוק הצא אחריו ע"כ ראיתי לפרשם ואחר שהולכתי לפרשם לצאך חמלא זאת הכונה צהם אפרש גם הפסוקים הארבעה אשר לפניהם מפני שראיתי שלא הרגישו המפורשים לכוונתם ומפני שהם נקשרים עם השנים הנזכרים בצאורי הכוונה ואשר הביאורו אליה וה"ג פסוקים הראשונים מן הד' הם ומאמר אחד התחלתו כמשכת עד אמרו „דברי פיו און ומרמה” וספרו הוא „חל להשכיל ולהטיב” וענין המאמר בכללו הוא באורו של דשע הוא צקצ צבי והוא חל אלהים להשכיל להטיב כלומר חל לדעת מה שצאריך ולהטיב לו זהו שאמר הדשע צפיו וצלצצו ועתה אפרש דברי המאמר ההוא ואצאך המלא זאת הכוונה חה הענין צו אמר נאם פשע לרשע צקצ צבי אין פחד אלהים ולכגד עיניו אמר מדבר הפשע שאומר אותו הרשע הוא צקצ לצו של עבד ה' הוא דוד הקודם זכרו יחס עלמו צמקום זה צעבד ה' לנקות עלמו מדברי הרשע ההוא ומאמונתו אך מודה הוא שהוא עבד ה' צהאמינו שהשם יודע צו וידע כל עניינו וכל מחשבותיו ושהוא משגיח צו וגמלו חקד תמיד וקדא הנאם זהאי נאם פשע לרעמו כלומר שהוא פשע כאמרד דבר חטא או דבר און או דבר ירמה וכאמרו לשון שקר ופי' מרמה וכונו שחאר הנאם צפשע צא לחאר הרשע האומר הנאם ההוא שחמיד לזכרו צסוף ואמר צחאר הרשע אין פחד אלהים לכגד עיניו כלומר הרשע שאני אומר עליו שקאם פשעו צקצ צבי הוא הרשע אשר אין אלהים לכגד עיניו אך חושב שאין רואה אותו ולא יודע עניינו ומעשי כאילו אמר צקצ צבי נאם פשע רשע אשר אין פחד אלהים לכגד עיניו. ואחר שחאר הרשע צמחשבה הרעה הזאת צא לזכור הקצה אשר הביאורו אליה והוא „כי החליק אליו צעיניו למלוא עורו לשכור” ומלת החליק שזה אל השם כלומר קצח חשבו כן הוא מפני שהשם החליק כל עניינו והמתיקן כי העמידהו צשלוס וצנחת וצבריאות כנמלא להרצה מן הרשעים וכזכר צמזמור ע"ג והעניינים ההם מתוקים לו ואינו יודע מחק וחלקות ועוצה צזולתם וע"כ

וע"כ הוסיף מלת צעיניו לומר שהחלקות אינו חלקות באמת אך צעיניו לבד
הוא חלקות רולה צה שהחלקות ההם הנמנאות לרשעים אינם טובות לו
באמת אך הוא חושב צעניינים ההם שהם טובות לו. ולא הספיק לו בשלול
מן העניינים הנמנאים לרשעים אך צא לחייב להם הרע והוא אמרו למלא
עונו לשכורא כלומר לא כמלאו לו העניינים ההם החלקים והטובים צעיניו רק
לרעתו שהם ימנעוהו לשור מדרכיו הרעים צראתו שלא כענש עליהם דעתו
שאינו יודע עונש אחר רק העדר הטובות ההם. ובהמנעו מלשור ימנא השם
עונו וישנאהו והוא קרוב לענין ואני אקשה את לב פרעה כי אני
הכבדתי את לבו וגו'. כדרך דברי הכתוב ליחס כל מעשי האדם ורולתו
אל השם. ואפשר שזמלת צעיניו צאה לרמז ג"כ שצמצמתו הרעה יביא לרשע
שיחשוב העניינים ההם טובים וחלקים לא שהשם כיון לזה וצא ללמד על
חזירו ואין מקום ההארכה צה הענין. ואחר שתאר הרשע חזר כצוב מליאות
התאר ההוא צו וארכו צאלו הדברים והפסיקו צין התחלת המאמר וספורו
הולך לזכור ההתחלה פעם שנית כדרך הכתוב והמירה מלשון יחיד אל לשון
רבים כלומר המיר מלת נאום צמלת דברי — והמיר ענין פשע צענין און
ומרמה. וגרסה שהמרתו מלת פשע צשתי מלות און ומרמה היתה קצה להמרתו
מלת נאום צמלת דברי ואמר דברי פיו און ומרמה צמקום נאום פשע לרשע
כלומר דברי פי הרשע המתואר הם דברי און ומרמה ר"ל צאון השקר הצטל
וצמרמה שמרמה צהם עלמו ורולתו ור"ל שר"ל צאון אמרם חדל להשכיל להיותו
שקר וצמרמה אמרם חדל להטיב להיותו צמרמה צהם אם עלמו צהיותו חושב
שהשם צלתי מטיב לטובים ולצרי לצב מה שדמה לו שהיא טובה וגזר אומר
שאינו מטיב כלל או מרמה ומטעה צה זולתו ואומר הנה אין השם מטיב
הטובה הפלגית והפלגית מוכים לצותם ודוחלים צנקיון כפיהם ר"ל לצרי לצב
וטובי מעשים וזה ראיה שאינו מטיב כלל והיותו דאיה שאינו יודע. וזאת
המטאה שאע"פ שאינו מטיב להם הטובות ההם המדומות אפשר שהוא מטיב
להם טובה גדולה מכל הטובות ההם כמו שנבאר אחר זה וכאמרו מה רב
טובך אשר לפכת לריאיד וגו'. ואחר ששנה ההתחלה למה שאמרנו על
הדרך שאמרנו והוא אמרו דברי פיו און ומרמה קמך לו הספור והוא אמרו
חדל להשכיל להטיב ומלת חדל שצה אל השם הנזכר כאלו אמר דברי פי הרשע
און ומרמה והם חדל ה' להשכיל חדל להטיב ואע"פ שאמר הדבר קחם הכונה
צו וצכל חזירו שחדל לראות מה שצאריך ולהטיב להם לשפלותם ולרחקם ממנו
רחק המליאות עליונות צאמרו אין ה' רואה אותנו כלומר ואם הוא רואה
העליונים וכן אמר עזר ה' את הארץ. מה שלא אמר כן בשמים כי

בהשגיח השם בשמים לא בא רשע לחלוק. שהשגיחו בשמים לא יחסוס אותו מלכת בשירות לבו ולא ימנע בעבור ההשגחה ההיא מדרוך אחר תאוותיו אשר לא טובות. ואמרו להשכיל להטיב הם שני דברים כמו שפירשנו וענין להשכיל לדעת כי הידיעה וההשכל שני שמות באים זה אחר זה על ענין אחד וענין להטיב ידוע שכולל מיני טובות דברים וזהו נאום פשע של רשע שהתחיל בו המאמר כלומר זה הנאום הוא שאומר והעתיקו אותו למלת דברי ואפשר שעשה זה בשביל שהיה עתיד לזכור על שום שני דברים והם אומר להשכיל להטיב כמו שאמרנו אע"פ שאין המכוון לו וזהם אלא האחד אפשר שאמרו להטיב הוא במקום ולהטיב בחסרון וא"ו העוון ואפשר שהוא תמורה המיד ענין להשכיל בענין להטיב להיותו עיקר כוונתו באמונתו הרעה ואין ספק חסרון מ"מ שני דברים הם ואמר תחלה להשכיל להודיע שהקצה אללו להמנע ההטבה הוא העדר הידיעה לא זולתה מן הקיצות שאפשר שימנעוהו בליאות ד"ל שילאה השם להטיב לשפלים אע"פ שידעם או ע"ד הציזיון שיבזה אותם ולא יחוש להטיב להם אע"פ שידעם על כן או על כך הדורע לא לקח אחת מאלו הקצות כי אחר כללו שימנעו המוקצלים דבריו כי כל אחת מאלו המדות מרוחקות אלל כל אדם מהשם ית' הליאות והדורע דבר פשוט שכל אדם הרחיקתו מהשם גם הציזיון אחר שלא בזה אותם בענין הידיעה למה יבזה להטיב להם ע"כ אמרו שלא ידעם כלל ויפז מליהם שאלו עלינותו לא ידעם, ובה פנים דבות מן הטענות יכריחו השומעים שלא להרחיקו. וכן עליו להטיב יוצן עמו ענין להרע והוא כאלו אומר להטיב ולהרע וכל זה נודע מאמרו בזמור האחר „איה ידע אל" הנה אלה רשעים אך הציא ראייה על העדר הידיעה והעדר העצתו לטובים והרעתו לרעים כמו שאנו עתידין לפרש בפרושינו כל המזמור ההוא אשר הקבחנו לפרשו במקומו לטוב כוונתו והיותו מוצא עיקר זה הענין ר"ל היות קצת פפירת רשעי אכשי דורו באמונת ההשגחה השבם שעליונות השם מנעהו מלדעת ענייני השפלים ואחר שלא ידעם ידוע שלא ישגיח בהם לא להטיב ולא להרע וע"כ קמך הנה באמרו חדל להשכיל והקפיק לו מזכרון העניינים המכוונים לו והם העדר הגמול והעונש זכרון העדר הגמול ואמר חדל להטיב לצד כי ידוע שחדל להרע ג"כ אחר שלא ישכיל. גם אפשר שהרשע המתואר לא כיון רק לבזות הטובים ולומר שאין השם מטיב להם לא שש לצאר שאין השם מריע להם לרשעים — ועוד שהנה תאר שהרשע האומר זה הוא רשע שהחליק השם לו בעיניו וא"כ צידוע שלא הרע לו בעיניו, זהו ענין שלשת הפסוקים הראשונים.

ואחר

ואחר שאמר זה בא להודיע האמונה הרעה המורה עניה המאמר הרע
הנזכר אל מה זה מציאה צעליה והוא אמרו יתילצ על דרך לא טוב דע
לא ימאס אומר שצטביל האמונה היא שהוא מאמין עומד על הדרך לא
טוב ואינו מואס בשום דע. ואמנם לקחו השליחות ר"ל שלילות הטובה מדרך
ומאסו בדע ולא לקח החיצים שנגדם והוא שאומר יתילצ על דרך דע ובכל
דע יצטר הוא דבר שראוי לחשוב בו ואפשר לוותר עלקחם במקום החיצים
וכנולא בהם בכתוב והוא שאמר לא טוב במקום דע ולא ימאס במקום יצטר
לו. או אפשר לוותר שרלה בזה לכלול אנשים שהיו כמלאים בדורו באמונה הרעה
הזאת שלא היו עושים הרעות אשר הזהירה התורה מהם ולא מתילצים על
דרך הרעה לא ליראת השם ועונשו אך לנצטעם לצד והאנשים ההם אע"פ
שאנים מפקידים צומעשיהם מפקידים צומה שלמידים הרעים מהם צנצטעם
ושומעים מדבריהם ויודעים מאמונתם וכמו שכתבנו מפירושינו לפסוק. ואחרי
שהודיע דברי פסע הרעע ההוא המתואר המורים על אמונתו הרעה ומה
הציאו אליה ועל מה זה מציאהו התחיל לחלוק עליה ולפרסם שנגדם והוא
אמרו ה' צהשמים חסדיך אמונתך עד שחקים כלומר אני יודע
ומודיע שאין הדבר כמו שהרעע הנזכר אומר אבל אתה ה' צהשמים חסדיך
וזה מה שאין חולק עליו שאתה גמלת השמים חסד ר"ל העליונים שאין מקום
עליון מהם ולזה לא אמר בהם עד והחסד הוא חסד ההמלאה וההעמדה.
ואתה נעלה עליהם מזה הלך אשר אין עליונות גדול ממנו ר"ל עליונות
מומלא הדבר על הדבר שהמלא וכלצד כשהוא מעמיד אותו ואמרו אמונתך עד
שחקים דולה בהם הרקיע שצברא ציום שני וע"כ אמר בהם עד לשפלותם
במקום לנגד השמים העליונים הנזכרים. ורלה בהם שנים האמינם שצשמים
חסדך ואם נעלו אני מאמין ג"כ שאמונתך עד שחקים צאם שפלו לנגד ומלת
אמונתך אפשר שרלה בה מה שאמר כציאו הכאמן בכל ציתו שהוא צראם כמורה
עליו מאמר יהי רקיע ויהיה ענין אמרו במקום אשר ועד שחקים אמונתך גם
הוא וכן אמר דוד ע"ה במקום אשר ובענין אשר, כי טוב ה' לעולם חסדו ועד
דוד ודור אמונתו וגם בו אפשר לקרבו אל ענין דומה לזה הענין. עד שיהי ענינו
כי חסד ה' לעולם וירלה צעולם העליון ר"ל הגופים העליונים העומדים
באישיהם ויהיה אמרו ועד דוד ודור רמז לעולם השפל כל' הנמלאות השפלות
ואם הם נפקדות באישיהם שפרטיהם אובדים אבל מיניהם עומדים דוד הולך דוד
בא והארץ לעולם עומדת ורמז באמונה אל אמונת דודו, באמרו ולא ארסוף עוד
להכות את כל' ואומרו עוד כל ימי הארץ כי אלו כל החיים הנפקדים נקראים
דוד זמן מליאותם ודורם צעולם ואם לא ייטב לך זה אינו יודע להם ענין כלל

שאינן ספק שענין אמונתך במקומות האלה אינו מענין החרק והקיום מענין במקום כאמן וחבריו כי מה יהיה ענין אמונתך עד שחקים וכ"ס שאמתך מוכיח עליי גם עד דוד ודוד אמונתו לא יאות בו ענין הקיום כי גם אחר הדורות הוא קיים כמו שאמר „אני אחרון, המה יאזדו ואתה תעמוד“ וחזיריהם ור' אברהם בן עזרא שתק משלשם כמנהגו צעיקר דברי המדברים ברוח הקודש והנביאים.

ונשוב אל מקומנו ונאמר שאמר שאמונת השם עד שחקים שהכוונה בו כמו שאמרנו השמים הנזכרת בריאתו ציוס שני בל לזכר המלא לדרקו ומשפטו וישועתו בזה שמו השמים ההם ולמטה עד שכל המקומות ואומר לך דק תך כהררי אל משפטיך תהום רבני אדם ובהמה תושיע ה' מלת כהררי אל אללי כענין כהררי אל והיא שהכ"ף בה במקום צ"ת ואולי כמלא כן בזולת זה המקום ואפי' תאמר שלא כמלא אין דחוק לאמר אחר שאלאנו אומיות השימש בזה אחת במקום חזרתה או תהי' הכ"ף מושכת עמה מלת עד הקדומה צענין בעד הררי אל. — ויש לי בזה דרך אחרת איני רשאי לאומרה ולא רחוקה ממך: קוף דבר ענין הפסוק בלא ספק אללי וכוונתו הם שדקת השם מוגעת עד הררי אל וענין הררי אל הרים שאין ליחסם רק לשם והם ההרים שאין לאדם ולא לרוב צעלי חיים או לכלם דרך עליהם ולא ליהנות מהם אם לגורם או לתכונתם או למקומם ובל להודיע שגם בהרים ההם לרקת השם מליה שלא תאמר שאם יש השגחה בשפלים אליה רק בצני אדם שנברא בללם אלהים אך השאר נעזים לגמרי גם בזה בל לחלוק וכן אמרו תהום רבה והוא במקום כההום רבה תשמש אליה הכ"ף שהיא במקום צ"ת אשר במלת כהררי אל או מלת עד ורולה בה זה הענין לוור שאפי' הההום רבה והוא הרחוקה מן הישוב שאין דרך לבני אדם אליה ולא ליהנות ממנה גם צעלי חיים ולא למוח לא ימלא בה כי אם הדגים הקטנים הנזונים מלוח האדמה ומה שזכנכ לים מן היצשה מאשפות ועפושיו הלוחים וצעלי חיים ממים אינם כמלאים בזה כי לא ימלא להם שם מזונם לרוחם המקום ההוא מן הישוב ואחר שהמין ההוא מן הדגים נעדרים שם יעדר גם המין שמתחתיו מלודת דגים אחרים כי לא ימלא מה ילוד. זה שכיון כהררי אל ותהום רבה לא שבל להודיע כמות לרקת השם ומשפטיו ושיעורם כי לא זאת היתה הכוונה אך הכוונה היתה כמו שאמרנו לחלוק על דברי הרשע האומר שחל השם להשכיל להטיב כלומר לרעת ענייני השפלים ולהטיב להם ושעליונות השם והיותו נעלה על השמים העליונים אינו מוכח אחרת מלהטיב לשפלים בכל מקומותיהם כאמר ברכו ה' כל מעשיו בכל מקומות-ממשלתו, ואומר הללו את ה' מן הארץ, ואומר ההרים וכל גבעות, ואומר מוסקה הרים

מעליותיו

מעלייתו, ואומר הרים הגבוהים ליעלים שהשם ממלא בהם מה שהיעלים מתפרנסים ממנו ונראה שהיעלים לריבים אל ההרים ההם. זאת היא הכוונה בלי ספק ועמה ימלא למלת הררי אל ותהום רבה טעם מספיק טוב לחזק הכוונה על הדרך שאמרו. אך לדברי המפרשים שאמרו שצא להודיע גודל הכמות תהיה מלת הררי אל ותהום רבה מומעטים הפך מה שכיון אליו להגדל השיעור וטוב היה לו לומר לפי דעתי בכוונתו לדקתך קהדים כי הררי אל מועטים במקצת מהרים קתם צלל ספק זה אפי' דלה ככל הררי אל וכ"ס אם תאמר והוא שיהיה יותר נאות לפי דעתם שר"ל בלחוד מהררי אל כלומר שהוא גדול מאד משאר ההרים כי לפי דעתם יותר היה ראוי לערוך כמות משפט השם לאחד גדול צמינו משיערוך לרבים מהמין שאחר שיעריך לרבים היה לו לערוך לכל המין כלומר לכל ההרים ואף לכל הארץ ואם כל זה היה רחוק מאד שיערוך גדול לדקת השם להר אחד ואפי' לגדול שזהרים והיה לו לומר כאשר אמרו לדקתך ככל ההרים או ככל הארץ וכן הענין בתהום רבה צורה כי היה לו לומר לדקתך בתהום או בים או רחצה מני ים כמו שאמר „ארוכה מארץ מדה ורחצה מני ים“ שכולל התהום הרבה וזולתה מן התהומות ושאינו תהום כי מקרים האלו ר"ל לדקת השם ומשפטי ששואים על כל הכללות ופעמים אין להם שיעור ואין לערוך אותם לבעל שיעור גם אמרו במקום אחר ולדקתך אלהים עד מדרס לא צא להודיע גודל כמות ההשגחה אך כשהתחיל ספור לדקת השם אליו אמר שעד מדרס הוא עושה לדקת כלומר שדקתו כוללת הכל עליונים ותחתונים. הארכת והרציתי ראיות על מה שאמיתתו גלויה צלל ראיה ושעשיתי זה מדעתי מה שנתיישב בלבות הנמלאים היום מאשר ידעו ספר ושהרגילוהו והוא מה שלמדו ונמקד להם מקטנותם צפידות אילו הפסוקים. ואם כיוולא צאילו הדברים הפשוטים נעלמו מן המפורשים מה יהיה עניינים צעניקים עמוקים הקתומים.

ואולם אמרו אדם ובהמה תושיע ה' נראה שזמלת תושיע דולה צה הללחו אותם מן הלכות והמכאוצים והחללים שהם מוכנים להם להיותם מרגישים והם צולתם הנמלאות האחרות השפלות ר"ל הלמחים והמתנות מן ההפכים מורכבים והולך לזכור את שניהם שלא תאמר האדם הוא תושיע באמלעות שכלו שאף הבהמה הוא תושיע באמלעות כוחות אחרים זולתם כאמר „נותן לבהמה לחמה“ ואפשר שלקח הבהמה במקום צעלי חיים אם מלת הבהמה היא כפשוטה:

ואחר שצאנו צה המזמור מה שנראה לנו כשנצטט לעניינים ונאמר במזמור מ"א כולל כי ה' עליון כורא כי מלך על כל הארץ כי לה'

הראויות לנפש לצד ואם היא צמיגי הטובות הראויות לה צעודה עם הגוף לצד כלומר צעוד האדם חי או אם היא הראויה לה אחר המות לצד וזה אפשר לה עם האמנת השארותה או אם היא לה צעני הזמנים יחד כלומר בטובות הראויות לה צעודה עם הגוף וצטובות הראויות לה אחר הפרדה מן הגוף ורלוני לומר צאיכותה אם היא על דרך מופת או אם היא הכרחית נמשכת אחר קצותיה. ורלוני צאמרי מי הוא הראוי להשגיח בו אם כל אדם אם כל ישראל או צרי לצד לפתח צד דבריו מישב זהם אמנות ההשגחה כמקפר על עלמו שהוא יודע שהיא אחת מפינות התורה ומיקודות הדת וכי זה יאמין כל מאמין בתורה ושהוא מן המאמינים בה מעורר שלא היה מן ההוללים ולא מן הרשעים ועשה זה מפני שהקדים להראות על עלמו שאירע לו זה מה שלא אירע לו מזולתה מפינות התורה וקודותיה והוא שקדמה לו מזכרה גדולה צעניינה וספקות צמליאותה עד שהולך צעורה לחקור על אמנתה ולבאר איכות מליאותה ורלה להתחלל צפוק שפתח צו המזמור על אשר גלה צמחותה ואיכותה וצאמנתה יותר ומה שהיה גלוי זה לפניו ולא הניח אמנתה קחם כאשר היתה מקובלת ציד אנשי הדת ולהודיע שהכרח גדול הציאו לזה והיא חזקת טענות הכופרים וראויותיהם לאמנת העדרה והמליאות הגלוי העומד לנגדה ר"ל לנגד מה שמאמנים ההמון צמקובל צידם זה אשר כמעט שהציאורו העצמות ההם והמליאות ההוא לשון מדרכה כאשר הציאו רבים מאנשי הדת כמו שעתיד לזכור כל זה ופחד שיפסידו ר"ל מאמנות הנשארים עד שתצטל הפינה ההיא לגומי מאנשי הדת ובהצטלה על הדרך צצטלה והוא מלך הכחישם ידיעת השם ענייני הנמליאות השפלות הצטל התורה בכללה כי מן הידוע שאם אין ידיעת השם צשפלים אין תורה מן השנויח ולא צבואה על הדרך המפורקים זה גם צהכחישם צהשגחה לצד הצטל התורה האלהית כי קמינתה השגחה צאמנת מנותנה כאשר נותנה להם וסנינת טובה גדולה מומנו אליהם.

ואחר שזכרנו כוננת החכם צזה המזמור צפתחו צמה שפתח צו נחחיל צפי' ענייני מלותיו וצצאור ענייני כוונותיו על הדרך שאפשר פקוק פקוק אמרו אך טרצ לישראל אלהים וגו' כלו' אך זה ידעתי ידיעת קצלת כאמנת לי לא אפקק צה מעודי שהשם טרצ לישראל כלומר מטיב להם ואחר שזכר ישראל קחם צענין ההשגחה המירו צצרי לצד והוא אמרו לצרי לצד וזה חלק א' מחלקי המזמור והוא להמיר הכל צקלת עד שעיני יאמרו אחר התמורה הוא אך טרצ לצרי לצד אלהים וענין התמורה ילא הדצה צלשון העצר וכיולא צזה הפקוק אמרו "קדוה ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו צאמנת" אחר צאלמר

שחמור לכל קוראיו המירו בקוראיו צאמת לכל והנה יש צה שער צק"פר
 הרקמ"ה. וזה וברי לצב הוא שם אמרהו אנשי הלשון בכללות ויחוד ואמרהו
 על כל חמים דרך ישר ירא חטא וקור מרע אע"פי שלא השלם צחכמה ואין ספק
 שאם ילורף כל זה שיהיה שלם בכל חכמה אמתית שזה השם יותר נאות צו
 נפשי שהוא צר מכל מדה מגונה וצר מכל אמונה בטלה כחצת צשם וצדרכיו
 וצר מכל דעת בטל שקר עד שלצו נקי מכל גנות ומכל טומאה ומכל לכלוך. ועל
 דרך האמת הוא שם נאמר בכלל על שני הצדים הנזכרים על החכם ועל שאינו
 חכם אך שיהיה ישר דרך ירא חטא ונאמר ציחוד על החפס הלדיק כי הוא צר
 לצב צאמת כי כל כחות לבו צרות הכחות אשר מהם וזהם המדות הטובות
 והכח אשר צו יושגו המשכלות האמתיות ועם כל זה ידוע שההמון לא יתנו צו
 רק עוצ המדות וישרון המעשים ועוצ האמונות דרך קבלה והמדתו זאת מורה
 כי הטובה אשר כיון אליה החכם צמקום הזה היא הטובה שהיתה מקובלת
 צידו קחם שהיא מיוחדת צברי לצב והיא תכלית ההשגחה צמין האדם כמו
 שיתצאר לנו צקוף ענינו אע"פי שהשם מטיב לכל כאמרו עוצ ה' לכל אשר
 הכוונה צו שהשם מטיב לכל כמלא לאיש איש הטובה הראויה לו ושהוא יכול
 לקבלה וזה כולל הטבתו לעליונים ותחתונים כמו שאנו עתידין לומר. ואח"כ
 פרט מהן הנמללות השפלות הם שקראם מעשיו ואמר ורחמיו על כל מעשיו
 כמו שיתצאר ג"כ לזה המאמר כשאדצר צזה הפקוק אשר נצוכו צו קלת החכמים
 ז"ל (עין לעיל פ' י"ב) וצמקום אחר יחד מהם צעלי חיים לצד פותח את
 ידך ומוטציע לכל חי רצון וצמקום אחר יחד מין האדם וצכי אדם
 צלל ככפיד יחסיון צלל השכל המושפע מאתו אליהם שהתחדו צו משאר
 צעלי חיים נמשך אחרי יחדו אותם צצריאתם צעשותו אותם צללמו וצמקומות
 יחד ישראל בטובה מיוחדת צהם אמר כי מי גוי גדול וכמו שיעידו עליו
 דוצ פקוקי התורה שהשם יחד צהם השגחה מלא וכמו שהלעי זה החכם צראש זה
 המזמור כי לא היה יכול להכחיש הטוב שהטיב השם לישראל וכמו שזכר הוא
 צעלמו צמזמור ע"ז וע"ה וכמו שזכר צמקומות דצים זולתם וגם צאדלם מלאנו
 שיחד השגחה כמו שכ' תמיד עיני ה' אלהיך צה רומז להשגחה מוספת על השגחתו
 צכל הארץ כי בהשגחה ההוא אמר עיני ה' המה משוטטות צכל הארץ
 וההפך ציניהם מוצן וצמקומות אין מספר יחד ההשגחה צלדיקים להנחיל
 אלה צבי יש, עיני ה' אל לדיקים, רצות דעות לדיק ומכולם
 יללכו ה' וכאמרו צראש המזמור לצרי לצב וזה מורה שיש לכל כמלא מאלו
 הנמללות טובה והשגחה מיוחדת צו כמו שמורה שיש ללדיקים השלמים טובה
 מיוחדת צהם משאר מינם והם הנקראים צני עליה והם מועמים והוא אשר

כיון אליה החכם במקום הזה להודיע תכליתה שהיא תכלית ההשגחה צמין האדם או אמור תכלית ההשגחה בשפלים ומלת אך יש לפרשה לפי המפורקים זה שהיא מלה מורה על מיעוט שני פנים, האחד, שנאמר זה שצאה למעט ידיעתו אמיתת ההשגחה בדרך עיון שכלי מופתי אך מדרך הקצלה לצד הוא שהיה יודעה קודם החקירה הנזכרת לו בזה המזמור שהשם משגיח על ישראל על צרי לצב ובעודו צלתי יודע אותה רק ידיעת הקצלה ההיא הוא שנתחדשו לו זה המצרכות והספקות ההם, והשני, שנאמר זה שצאה למעט מזולת ישראל השגחה בעין השגחתם כלומר שאין השם משגיח על שאר אומות כהשגיחו על ישראל כנראה מפקוק כי מי גוי גדול וחזירו בענין הזה ואינו מטיב למי שאינו צר לצב כהטיבו למי שהוא צר לצב כנראה מפקוק ועושה חסד לאל פיס לאוהבי ומפקוק עיני ה' אל לדיקים וכיוצא בהם רבים גם אפשר שכיון צו מליאות ההפך להפך כלומר שהשם טוב לצר לצב אצל לחנפי לצ הרשעים הוא מריע כנראה מפקוק פוקד עון אצות ומפקוק פני ה' בעושי רע וכיוצא בהם רבים אע"פי שאין הצנת מליאות ההפך להפך מוננה ר"ל ממלת אך קרובה בקרבת מליאות ההעדר להעדר או להפך ואולם מפני שדבר צמזמור צרעות שערות השם לרשעים בצקות רשעים יסבול ג"כ מליאות ההפך להפך כלומר היות השם מריע לחנפי לצ הרשעים. גם אפשר שצאה מלת אך למעט קלת הטובות המדומות אף מן הראוי להשגיח בהם בענין יודע אני שהשם טוב לישראל ולצרי לצב כמקובל צדי אצל רואה אני שאין הדבר כמו שהייתי מאמין בו כי אני הייתי חושב שהיתה השגחתו בהם הטיבו להם כל הטובות המפורסמות והנחשט בכל אחת מהם טובה עד שלא תעדר מן הלדיק אחת מהם וכנגדה שיעדרו כולם מן הרשעים ואני מולא ורואה שאין הדבר כן אך רואה אני הרשעים משיגים אל הנכבדות שצטובות אלל בני אדם והוא העושר והשלוח והצריאות והלדיקים צמכאוצים וחללים ע"כ רואה אני שאין ההשגחה בכל הטובות כמו שהייתי חושב. אחד מאלו המעוטים אפשר שצא למעט צמלת אך או יותר מאחד או אפשר כולם. ולקח מלת טוב מפני שטוב כולל עניינים רבים מן הנמלאות אשר כל נמלא מהם כשיגיע האדם אליו ואמר ויחשוב שחגיע אל טובה כמו שזכרו חכמי העיון בקפריהם המחזירים בזה הענין ולא צבוק אחד מן הנמלאות לצד היא נמלא אך צבוקים רבים מהם ואין ספק ג"כ שיש לעוצה אחת יתרון על טובה אחרת כפי יתרון מין הנמלא אשר צו הטובה האחת על מין הנמלא אשר צו הטובה אחרת עד שיש צו טובה אחת שתשרה אלף טובות אחרות כמו שאין ספק שכל חוכן אחת מן הטובות ההם לזולתו וכל שכן אם תהיה מן הגדולות שהוא טוב ומטיב לו ועושה חסד לו ומשגיח

ומשגחה. עליו וכל שכן אם תהיה הטובה ההיא גדולה שבגדולת וכו' אם ייטיב לו עם הטובה הגדולה ההיא טובות אחרות קטנות מונחה. זהו שכיון צמלת טוב מפני שלא היה ידוע אללו לפני חקירתה כל עוד שלא היתה צידו אמונת ההשגחה אך דרך קצלה לצד צאיזה מין מומיני הטובות היא ההשגחה או צמחה מהם אם היא ציורת מומין אחד. וזכר ישראל תחלה מפני שידע שהתיסדור ההשגחה כולם משאר מינים כמו שזכרנו והמירר צצרי לצב מפני שהשגחה צהם היתה כוונתו צצחינתו זאת כמו שאמרנו ג"כ.

ואחר שישב זה החכם אמונתו זאת קתומה משלשה פנים, מלד מהות ההשגחה ומלד איכותה ומלד המושגח בה כי לא זכר אם היא צמייני הטובות הראויות בגוף או צמייני הטובות הראויות לנפש כפי מה שזכרנו למעלה ומייני הטובות הראויות לגוף כמו שידעת רבים בכח והכוי והצניעות כלומר שווי מוז האברים אשר עמו אפשר אריכות ימים וכן מייני הטובות הראויות לנפש רבים יש מהם צמדות האדם כגזורה והנדיבות רולתם מן המדות הטובות הראויות לקצון ההמוני ויש מהם צשכל ההמוני הוא מה שקוראים ההמון צעבורו האדם משכיל ויש מהם צידיעת המושכלת והיא ידיעות הנמלכות על אמתתם שפלות וגבהות וקחכונה וזכות השכל ומינים רבים אין להם שמות מיוחדים צלשוננו וכל אלו הם טובות לנפש צעודה עם הגוף. ויש עוד טובה ראויה לה והיא השארותה אחר הפקד הגוף כפי מה שמאמין כל צעל דת ויש מינים אחרים מוטובות מדמות כעושר והשררה והרשות שאדם שמוח צהם ונהנה צהם גם לא זכר אם היא הכרחית כמשכת אחר קצותיה או אם היא על לז המופת גם קתומה מלד המושגח עליו והוא פתחו צישראל והמירר אותו צצרי לצב ומלת צרי לצב נאמרת צכללות ויחוד כמו שאמרנו למעלה ואחר שיש צה צכל אלו הקתומות התחיל לזכור מה שזולדו לו צה מקפקות ודצרים נראים כקותרים אמונתו אחר וא כי כמעט כעיו רגלי וגו' וזה הפסוק נקשר עם שלמעלה מומנו על הדרך שהזכרנו כלומר עם היות אמונת ההשגחה מקובלת על הדרך שהזכרתי אך מלד עלמו ומלד צחינת שכלי כמעט היה ציני וצין כנטיית רגלי מונחה ומדרכה. ואשר שאמר כן המירר הנטייה צש פוך והמעט צאין ואמר כאין שפכו אשורי מדרכה שהשפוך צלא ספק הוא יותר מן הנטייה שהוא ליאה מן הדרך לגמרי כדצר הנשפך שלא ישאר מומנו צכלי כלום וזה ישלם צהפוך הכלי שהיה הדצר נשפך צחורו כאמרס ז"ל כפה קערה על פיה מהנטייה עדין הרגלים לא נהפכו לגמרי ולא ילאו מן הדרך אכן נטוי לצד כמו שזמלת אין היא יותר ממועטת מומלת מעט. וכראה כי רמו צנטיית הרגלים לספק שזכנך צלצו עליה כלומר ספק צין אמתתה או אמתת קותרתה והוא שאין השגחה עליונות

עליונות צפרטים ורומז צפון לגזרת אומר באמתה קותרה זה כי שני הקותרים בתכלית הרוחק זה נזה והמאמין באמתה האחד וצסקרות קותרו שאי אפשר באמונת האחת מוצלי חזרתה כי שני הקותרים האחד אמת והאחד שקר בטל בלא כפק צוטא הראוי להם ובתנאים הנזכרים במקומות הראויים לזה אין כפק שמגמת פניו אל הקותר הוא אשר יאמין אמתתו ועיניו יציטו נוכחו ועפעפיו ייטירו בגדו ואחוריו ועקציו וערפו ללד האחד שמאמין צסקרותו ואם יכנס לו אח"כ כפק איזה מהן הוא אמת צידוע שיחליף התנועה שהזכרנו אל תכונה שיוכל להציט אל שניהם צטורה שהרי אינו מכון עתה צפניו לאחד לצד לגמרי ולא לערפו ועקציו לאחד לגמרי אך ילטרך להציט אל שניהם צטורה עד צנודע לו איזה מהם הוא האמת זה יתכון צהטות גופו ורגליו עמו. ואולם אם יגזור אומר באמתה הקותר אשר הפך אליו ערפו ראשונה ואשר האמין צסקרותו אין כפק שייציט עתה אליו פניו אחר שיאמין באמתתו וייציט ערפו אל האחד אשר יאמין עתה צסקרותו וילטרך לשנות כל תכונתו אל הפכה ויהפך תכונת רגליו ג"כ עד שיחזור עקציו אל הראשון — ואלצטות רגליו לככה השני אשר יכון אליו צפניו עתה זה השינוי למלצ הרגלים הוא שקראה שפור כענין הפוך ושמורהו משל כלומר הפוך הרגלים למי שייציט להאמין באמתה קותר מה שהיה מאמין תחלת אמתתו ואמר על עלמו כי כאין היה צינו וצין הגיעו אל כיולא בזה באמונת ההשגחה כלומר כי מאור קרצ להאמין בקותרה. זהו מה שקפר ממה שהגיע אליו כפק להכחיש ההשגחה שהמשילה צקרתה נטיית רגליו מדרכה ואף לשופכם מומה.

ואחר שאמר כן צא להזכיר הקצה אשר הציאתהו אל זה ואמר כי קנאתי צהוללים וצדשעים לשלומם שאני רואה או כי קנאתי צהוללים הרשעים לשלומם שאני רואה ויתר מה שזכר מהללחותם עד שיהיה עניינו עם אשר נפניו כי כאין היה ציני וצין קורי מן הדרך אמונת ההשגחה צראותי שקכלת הקכל ורשעת הרשע לא ימנעו מהם ההללחות הנזכרות לא יחס לעלמו קצה אחרת לקרצתו לקור לגמרי מאמונת ההשגחה רק מלאו הרשעים הקכלים צטורה זהו שאט"פי שלל זכר מן ההשגחה המקוצלת צידו רק השגחת השם צטוצים להטיצ להם ואומנם כן היה מקוצל צידו שהשם משגיח על הרשעים לענשם על רשעם כנראה כל זה מן החזרה ויתר הכחוצ ושתי ההשגחות האלה ר"ל השגחה צטוצים לגמלם מוצו וההשגחה צרשעים לענשם אם ראוי לקראה השגחה דומות ושורת באמונה. ואחר שהוא רואה שאינו מולא ההשגחה האמת כאשר היה מקוצל ציד אמונתו כלומר ההשגחה צרשעים לענשם אומר לצלתי האמין בהשגחה האחרת הדומה לה והיא ההשגחה צלדיקים לגמלם מוצו זהו שאמר שהקריצהו להאמין

להאמין שאין השם מטיב לבני לבב כלומר להאמין שאינו משגיח עליהם להטיב להם על לדקתם ראותו שאינו מריע לחנתי לבב כלומר שאינו משגיח על הרשעים הכללים להרע להם על רשעים. ועדין יש לשאול למה לקח זה החכם במקום הזה הדרך הזאת מן הראיה והצאור ר"ל למה לקח לטעם ולקצה לסודו ומאומת השגחת השם צטוצים להטיב להם ראותו שאינו פוקד על הרעים להרע להם על רשעים היה לו לקחת לטעם ולקצה על זה מלאך שאין השם מטיב ללדיקים ולבני לבב וראותו אותם עין בעין כנגעים וצמאצוצים כי איך יאמין נגד המורגש בחושים עד שיאמר במקום כי קנאתי בהוללים וגו' כי כלעצמתי על נגעי הלדיקים בני לבב ומכאצויהם אראה או כי אראה זכי לבב ונקיים כנגעים ומכאצוים כי בזה היתה קתירה גלויה ומפורקמת למה שטעז מהטבת השם להם? וזאת השאילה כוללת דברי החכם הזה ודברי חזריו הלוקחים הדרך הזאת צענן הזה כירמיהו צאמרו מדוע דרך רשעים ללכה וגו' ולא אמר מדוע לדיקים צלער וצדע? וצמלא כי צשני מקומות שספר על אכטי דורו המתלוננים והוא אמרם כל עושי רע טוב צעיני ה' וצדעם הוא חפץ או איה אלהי המשפט ואמרם ועתה אכחנו מאשרים זדים גם כצכו עושי רשעה גם צכחו אלהים וימלעו?

ואשר כראה לי בהתרת זה הקפק הוא מה שאומר מפני שהיה העדר ההשגחה יותר מוצא צרשעים ר"ל העדר השגחת השם עליהם לנענם על רשעים והתצאר ללדיקים שאינו משגיח עליהם לגמלם טוב על לדקם מפני שאין הלדיקים שצכל דור ודור ידועים לאדם כהודע הרשעים עד שיוכל המתלונן להתלונן על השם מלאם כשינגעו כהתלונן עליו מלא הרשעים כשיצאו צשלות כי צרשעים אפשר לאדם לומר שלום רשעים אראה כלומר אני רואה צעיני שאני מכיר שהענין הנמלא לאיש הזה ועיני רואות הוא שלום וכן אני יודע שהאיש ההוא אשר נמלא לו הענין ההוא הוא רשע גמור כי כל זה אפשר לאדם לדעת אמתו ודאום ללדיקים לא היה יכול לומר רעת לדיקים אראה כי אע"פי שהדבר שחל על האדם ההוא היא רעה גלויה אין ספק צרעתו ואולם לא ידע ידיעה צדורה-שהאדם ההוא הוא לדיק עד שיתלונן על השם מן הרעות שחלו עליו וזה מפני שלדקת הלדיק לא תשלם רק צשני עניינים והם שיהיו כל מעשיו טובים וישרים כלומר שיעשה הטוב לעשותו והמורה עליו לעשותו ושיניח מעשות מה שהורה מעשותו ושיהו אמונותיו ג"כ אמתיות לדקת צשם וצדרכיו והאחד משני עניינים האלה אפשר שיראה לעין האדם והוא ישרון המעשים אע"פ שאפשר צו לא חונק והוא שיישיר אחד מצני אדם מעשיו הגלויים ויעשה צקתר דצדים לא רלויים או אם לא יעשה צקתר מעשה רע לא יעשה

הטובים

הטובים כדי לשמוע אל מלות השם אשר לזה בעשייתם ולא יאמין בעשייתם
שום חועלת אך יעשה אותם להתגדר בעשייתם חלל הרואים בשביל שיחזיקוהו
כלדיק „כאמר בשביל שיקראוני חכם“ ואולם ישרון האמונות אי איפשר לדעתם
כלל רק השם ידיעה ברורה כמאמר החכם צוקן מסכת חולין דילמא
מהרהר בע"ז הוה אמרו על מי שאמר לו אציו עלה לצירה
והבא לי גוזלות ועלה לכבוד אציו כמלוא עליו ושלח את
האם כמלות התורה ג"כ וצירידתו נפל ומת „זכר שתי מלות
שמתן שכן בלדן אריכות ימים והולך החכם לומר דלמא מהרהר בע"ז הוה
כלומר מודה זה בדעתו והמודה זה ככופר בכל התורה כולה וכלל מלותיה
א"כ למה היה עושה המלות ההם והוא מאמין בהם וכוונתם או צירידתו אחר
שעשאה הוא מהרהר בע"ז והמתרץ היה רולה לקיים ההשגחה בעולם הזה בענייני
הגוף. כבר נגלה ממאמר דלמא מהרהר בע"ז הוה שלא ידע אדם לרקת
הלדיק בצירור רק הלדיק עלמו והשם שהוא יודע אמונותיו ומשנותיו.
והרחיק החכם לפתוח תלונתו על השם מלד לרקתו עד שיאמר ואני כמעט
נטוי וגו' בראותי עלמי נגוע כל היום ותוכחתי לבקרים ואני יודע לעלמי שאני
לדיק דלאו אורח ארעא או שמה פחד שיחשדוהו השומעים מן הלד שאמרו
והוא שאין לרקת הלדיק ידועה לזולת השם וכאשר קרה לאיוב וחזריו אמנם
רשעת הרשע תשלם בהעדר ממנו הענין הנראה לעין לצד משני עניינים
הנזכרים שמי שכל מעשיו הנגלים רעים או רוצם או אף קלחת אין ספק צו
שהוא רשע כגון שיחלל שבתות ויבזה אבות וישא שם ה' לשוא ויגנוב ויגלה
ויחמוד וכ"ס שיטתו עם השם זולתו עד שיעשה תמונות וישתחוו להם או יקטר
למלאכת שמים כ"ס אם יגלה באמונתו בדרכי השם מה שאינו כן כגון שיאמר
צפרהקיא לא יראה יה ולא יבין אלהי יעקב אין ה' רואה אותנו לא ייטב ה'
ולא ידע וכיוצא בהן שאפי' לא יהיה פיו ולבו שווין בזה הוא רעה גדולה
ממנו שמפקיד זולתו ומתעבה ומשגה ומקית ומדיח ועוד שאין אדם מפרסם
עניינים אלו ולא אמרם רק בהקטנה מדעתו ואמונתו שאינו דבר שיקנה באמירתו
תועלת אך הדבר בהפך שהוא נכחד זה אלל רבים מן השומעים אותו ובראי
לא אמרם עד שהקדים עליהם ואין לספק בכיוולא צו שהוא רשע גמור ובראי
לכל עונש ואם יראה אדם אחד מכיוולא צאילו צעוצה וצטלוס ידע בראי
שהרשע צטלוס ומן הדין היה על החסיד בעל המזמור לפי מה שהיה נראה לו
אז בראותו הרשעים גמורים צטלוס ללוקחה ראה לספק בהשגחה או להאמין
בקורתה כפי מה שהיה חושב או כמקובל בידו והוא היות עונש הרשעים ג"כ
בהאי עלמא ואחר שראו הרשעים הידועים צטלוס הוא כמבואר אללם שהלדיקים

ג"כ אפשר שיהיו צרעה כמאמר שוא עצור אלהים זה הוא העוב אללי או אמור האמת בהחלפת זה הספק.

וכשנבין למה שהיינו בו וכאמר כי נראה מדברי זה החכם כמו שאמרנו למעלה שלא ראה לגלות על עלותו שהציאנו לספק בהשגחה רק המליאות המכר ר"ל מלא הרשעים בשלום ושלום ע"כ האריך בסקוד שלום והללחותם בפקוקיהמאמר והם כי אין חלוצות למותם וגו' צעמל אכוש עינינו וגו' לכן עכסמור גאור וגו' ילא מחלצ עינינו וגו' ואין לי צהם חידוש ע"כ דלגתים.

ואולם אמרו ימיקו וידצרו צרע עושק ממרום ידצרו היא צחור חכלית רשעים עד היכן הגיע ומה היתה שרשו וקצתו והוא המוקדם ודצרו צרעה ואחר שכתם הרע שמדצרים פירש ואמר עושק ממרום ידצרו צענינו הדצור שאמרתי שמדצרים צרע עושק ממרום הוא כלומר העליון המרום הגבוה מעל גבורה הוא שעושקים צדריהם כי ידוע שאין לעשוק העליון רק צדור כלומר אחת מפעולותיו ואחת מדרכיו ואע"פ שלא צאר הדצור הרע ההוא שאומרים אותו והפעולה שמכחישים אותה מה היא קמך על מצין שיצינאו מנוף הענין וממה שיגלגל אליו הדצרים ומה שהשלים צו הפסק הזה מדצרים במרום התחיל צו הצא אחרין כדי להוקיף אמר שחור צעמים פיהם ולשונם תהלך צארין אמרו צעמים וקום צאלהי השמים כלומר דצור צאלהי השמים כי אין לדצור צעלם השמים דצור טוב ורע ודצרי כל איש רע צעם אחר שידע צמליאותו ידוע שהוא אמרו עליו שאינו רואה ולא שומע ולא יודע ענייני האדם ופעולותיו ייטיבו או ירעו ולא ייטיבו למטיבים ולא ידע למרעים כפי אמונתו אשר יורו עליה פעולותיו ומעשיו הרעים כי האמונה הזאת היא הגדולה שצקצות רשע הרעים והיא המציאה אותם לרלוף ולכאוף ולעשוק ולגנוב ולזולתם מומיני העול המפקידים הקצוץ האנושי שתקונו הכרחי בשלמות האדם ר"ל שלמותו הראשון אשר הוא הכרחי לשלימותו האחרון המכוון צו והוא חכליתו כמו שהמכוון בכל נמלא הוא הגעתו אל מה שאפשר לו מן השלימות צמינו כי ידוע שאין לאדם לדצור רע על השם צולת זה ר"ל צולת השגחתו צאדם לא צענינו עם המלאכים ולא עם הגלגלים ולא עם היסודות הארציים מלך עלמם אך אם ידצור צענין השם והנהגתו לאחד מאלו המצבים לא ידצור צו רק מלך היות האדם מוקבל צענין שהוא רע או טוב ע"כ לא הולך לצאר הדצור הרע מה הוא והקפיק לו מה שרמז אליו צולת עושק ועוד כי קמך כמו שאמרנו על מה שהקכים לצארו צפקוק ואמרנו אי כה ידע אל וגו' יהיו האומרים המאמר שהוא מי שיהו לו לפי חילוף הפירושים שאני עתיד לזכרם

צו שאפילו יהיו האומרים אותו השבים לאמונת הרשעים בהכחשת ההשגחה
 כפי אחד הפירושים שאני עתיד לפרשם בפסוקים שאחר זה ידוע שדברי
 הרשעים אינם צרוע למטה מדברי השבים לאמונה שבה דין לבא מן הדין
 להיות כדון ואלום כוף הפסוק והוא אמרו „ולשונם תהלך צאריך“ אפשר לפרש
 צו שהוא צאריך לראשו כלומר מה שמשימים פיהם בשמים הוא צענייני הארץ
 שהם אומרים אין השגחה עליונות צענייני הארץ השפלים הנפקדים ההרים
 הנשוא בגזרתם השוללת הוא בשמים שהוא מקום צאלהי השמים כמו שאמרנו
 והנשוא צה הוא צאריך שהוא מקום צענייני הנמלכות שצאריך כמו שאמרנו
 גם כן והם שוללים הנשוא לנושא שוללים ההשגחה צאריך ואשר צה מאלקי
 השמים חאת השלילה המלויה בדבריהם הוא שקראה עושק כי כל שולל דבר
 לדבר שהוא נמלא צו או לו הוא עושקו הדבר ההוא וכשהשלילה היא צדיבור
 הוא עושקו צדיבור וענין ידברו צרע עושק ממרום כענין עושקים המרום
 צדבור רע שאומרים והוא אמרם „לא יצין ולא יראה אלהי יעקב“ ואפשר לפרש
 צקוף הפסוק ענין מוסף על ענין המכוון בראשו עד שיהיה עניינו לשונם
 הולכת צרובי הארץ כי כמו שלקח מלת בשמים במקום צאלהי השמים שהוא
 העוז מכל המיוחדים לשמים כן לקח מלת צאריך במקום העוזים מכל המיוחדים
 לארץ והם הלדיקים שהם תכלית כל הנמלא צאריך-שמן האדם היא תכלית
 כל המורכבים מן החומר השפל והשלימים מצוי אדם שהשלמו השלמות האנושי
 כלדיקים הם תכלית מין האדם א"כ הם תכלית כל מה שצאריך והם אומרים
 עליהם כי לא יועיל להם לדקס ושלמותם וחסידיהם ושא יעצרו השם
 כמפורקים מדברי הרשעים לחסידים וצרי לבצ וכמו שעמיד לבקר השבים לרעת
 הרשעים האוחזים בדרכיהם מאמרם למפורקים בחסידות אך ריק זכה
 לבצו ורחץ צנקיון כפיו. ואפשר שהיה אמרו ולשונם תהלך צאריך
 כפשוטו על דרך הרחקה צרעם כענין ואם לשונם הולכת צאריך כלומר והיו
 די להם שידברו צמה שצאריך שהוא מקומם ולא כן עושים אך מדברים ממרום.
 וכשהשלים לבקר שורש רשעת הרשעים וכצת מעשיהם הרעים שהיא רעה
 גדולה מוספת על רוע מעשיהם ועם כל זה הוא רואה אותם בשלמה גדולה
 עד שהיה כאין ציו וצין קורו מאמונת ההשגחה צל להודיע שהמליאות ההיא
 אשר זכרו ממלא הרשעים בשלמה הזיק לרבים זולתו יותר ממה שהזיק לו
 והיא שהכחישו צעבורו ההשגחה לגמרי. והוא אמרו לכן יסוב עמי
 הלוים ומי מלא ימלו למו אחר שהתחיל להעיר על עלמו שפאין היה
 ציו וצין קורו מאמונת ההשגחה אשר היתה מקובלת מאז צידו אמר שרבים
 מישראל עד שמדרכם ראויים להקרא עם קרו לגמרי מאמונת ההשגחה ושבו
 לאמונת

לאמונת הרשעים זה והיא אמונתם שאין שם השגחה כלומר שבו להאמין באמונת קוחרת וקראן אותם עם השם ככראת מכינוי הו"ו צעמו שהנאות צו שהוא שז אל האלהים הקודם זכרו צפוק הראשון או הנכתב צפוק שלפני זה במלת צשמים כמו שפירשנו זה הוא מפני שעמו היו נחשבים עד עתה עובדים לתקות הגמול ונזהרים ליראת העונש עד שראו הללחת הרשעים ושמעו טענותיהם החזקות ששבו להאמין שאין שם השגחה וידעוה. גם אפשר לומר שעדיין עמו נשארו בכל מלות התורה זולת האמונה הזאת שאף על פי שקרו מאמונת ההשגחה שמה היו עובדים מאהבה או מקיימים המלות לטוב טבעם ואם לא לגמול.

ואולם קוף הפקוק והוא אומרו ומי מלא ימלו לנו הוא כחוס ההמשל והדמיון מאור מאור ומפני זה רבו צו הפירושים הנמלאים צו היום ודחקו זה מזה. ועוד יקבול פי' זולת מה שנמלא צו כי אפשר שיהיה עניינו מי כוס מלא ימלא לנו כלומר הם שותים אותם ר"ל אוחס הרמז אל הטענות החזקות והראיות הברורות הן מדרך העיון הן מדרך המליאות שמורות שאין שם השגחה שירדעים אותם כולם לא ישאירו אחת וזהו שכתב ימלא והמשל החכמה צמים מפורקים וכן המים אין להם שמרים ויכול השותה אותם למנותם כולם שאינם כחומר שיש לו שמרים רעים כאמרו, אך שמריה ימלו ישמו כל רשעי ארץ" ע"כ אמר בהם-שימלו כל המים ההם שזכרם ההוא המלא ורומז במליאת הכוס אל ריבוי הראיות ההם והיות מקסיקות צבוכה ויש להם די לפי הכראת ורומז צימלו לנו שהם מן הציאור עד שיוכל כל אדם להציגם כולם עד תכליתם לא ישאירו מהם אחת שלא יצוה ויצאנה לראייה על האמונה ששבו אליה. וכשאמר זה דרך קיפור עליהם צא להודיע קלת טענות שהם יודעים ואומרים אמר איכה ידע אל ויש דיעה צעליון הנה אלה רשעים וגו'. ואכי אך ריק זכיתי לצדי וגו' ואהי' כגור כל היום וגו' כלומר אחר ששמעו הטענות הרבות והמקסיקות ההם שהמשילם כמים מלא כוס היו אומרים ומגלים אותם והראשון מד' פקוקים הנזכרים הוא צקיפור שרש טענותיהם העיוניות על דרך רמז והוא צהמירו מלת אל הנזכרת בראשו במלת עליון אשר צקפרו המיר שם תואר אחד מתארו השם והוא אל צשם התאר ההוא הנכתב מוצן מן הענין מלדקף אליו שם תואר אחד מתארו והוא עליון זה אם כצין מלת עליון זה אם כצין אמרו ויש דיעה צאל עליון ואם כצין מלת עליון שם תואר צפני עלמו צלל חסרון והקטרת היתה המדת שם תואר אחד צשם תואר אחד עד שיהיה ענין הפקוק אחד ההמרה ואמרו לי איכה יש דיעה צאל עליון או איכה יש דיעה צעליון לפי שני הפירושים והוספת

והוספתי מלת לי כי הנראה אלי וקדר המאמץ כי היכוח היה עמו כמו
 שיחזק מפסוק אך ריק זכיתי לנצני. ואפשר להצין ענין מאמץ ר"ל אמרם לו
 איכה ידע אל ויש דיעה בעליון על שני פנים. האחד היותו שאלה על איכות
 ידיעת השם וענין הודיע אותנו איכות ידיעת השם כי נראה לנו שאי אפשר
 היותה כמו שהיינו חושבים אותה מקובלת צדיקו והוא שתהיה פרטית מכל
 לך כמו אמונתנו היום ר"ל אמונת ההמון המפורקת צדיקתו והיו מרחיקים
 אפשרותה מפני עליונותו כלומר עליונות מליאותו על כל מליאות כל כמלא
 שלא יכלם רק בהיותו אחד בכל לך ובכל ענין צלי שום שינוי זה נמנע המלא
 על מליאות ידיעת פרטית משתנה ואחר שאין הידיעה וההשגחה הנמשכת
 אחריה כמו שהיינו חושבים הודיענו איכותה אם היא נמלאת כי לא רלו להתרים
 ולגזור אומר שאין שם השגחה כלל בדשעים הגמורים אשר שמו בשמים פיהם.
 והפנים השניים הוא שכנינהו גזרת אומר שאין שם ידיעה וקפור בהעדרה
 ואם לא יכולה תהיה בפרטית מוננה עד שיהיה עניינו איכה הוכל להאמין
 או איכה יתכן שיש ידיעה פרטית אישית בעליון ושעליונות מליאותו לא יונע
 מליאותה לא זכר מדרכי העיון המרחיקים ההשגחה הפרטית רק העדרה בדרך
 קלרה כאשר יבאר הוא הטעם אחר זה. ויהיה לפי זה הפירוש דברם בדברי
 הרשעים שום צורה לגזור אומר שאין שם השגחה פרטית ואולם יפו מלילה
 בהראות טעם העדרה מלך עליונותו עד שלא יבין מדבריהם שגזרו בהעדר
 ההשגחה מלך חקרון בעלנו.

ועתה נשוב ונאמר שקצת המדותיו בשני הפסוקים הנזכרים ר"ל פסוק
 אך טוב לישראל זה הפסוק אשר אנחנו בפירושו היתה לורך ההקשר המפורז
 לכל מי שידבר בענין כזה שהוא אחד מקטרי תורה אך מן הגדולים שבהם
 ורלוני באמרי שקצת המדותיו היה לורך ההקשר כלומר לורך הליע (ס"א
 הליו) בכל אחד משניהם דבר אחד והמירו באחד ולא הביא האחרון לצד אף
 כי הראשון וצניהם הראשון הוא להקטיר וצני היתה לרמוח אל הדבר אשר
 חשבוהו קצה עלמית להעדר ידיעת השם פרטי ענייני צני אדם השפלים אשר
 חשבו שהמליאות העיד על העדרה כמו שעתידים לזכור ושהדבר ההוא הוא
 עליונות מליאותו אשר בגללו המיר השם הראשון אשר כנה צו השם הנכבד
 והוא א ל צו עלמו מלורף אליו מלת עליון או המירו בעליון לצד כמו שאמרנו
 כלומר להודיע בה ר"ל בהמורה ההוא שהוא מרומם ונעלה מידעת הפרטים
 ההם הנפסקים המשחנים בכל אופני השינוי תמיד שלא היה נמלט צדיקת
 שינוייהם וחדושיהם משינוי וכבר נאמר „אני ה' לא שניתי" ואם לא ידעם ידיעה
 פרטית צדיקת שאינו משגיח עליהם השגחה פרטית וגילו הטעם הזה להרחיק

מעגלה היותם מאמינים שידיעת הפרטים היתה שלימותו בשם וחוספת אילו היתה נמלאת לו כמפורקם שכל חוספת ידיעה שלימות ציורע אמנם הוא נעדר השלימות ההוא הרחיקו זאת האמונה מהם לשקרותה צוופתים חזקים ר"ל שקרות מליאות שום חקרן גדול או קטן בשם ית' כי כבר התבאר צוופת קומרה כמו שהרחיקו מעגלם אמונת שהשם יודע הפרטים השפלים ואינו משגיח עליהם יטיצו או ידעו על כל הציון בהם כנראה מאמרו „כל הגוים כאין נגדו" ומזה הטעם לקחו הידיעה בצחינתם אע"פ שענין המזמור אינו רק בהשגחה מפני שהעדרה ר"ל העדר הידיעה הפרטית הוא הקודם בעלמנו והוא המתבאר תחלה מלד העליונות כלומר מלד היות העליוניות קצה להעדר הידיעה והעדר ההשגחה נמשך אחריו שאם אין ידיעה אין השגחה בהכרח והציאו ראייה על מליאות העדרה ר"ל העדר הידיעה ומליאות העדר ההשגחה כי מליאות המאחר היה יותר הנגלה לבני אדם במקום הזה ממליאות קיצון וצדו הדברים ימלא כן כמו שהתבאר בחכמת הדבר ועשו זאת להראות שהוא כמחוייב אללם ומבואר מלד אחר שאם אין השגחה אין ידיעה ואם אינו מוכרח מלד הידיעה וההשגחה בעלמם ר"ל מלד הכללות והיחוד כי ידוע כי הידיעה יותר כוללת מן ההשגחה כי ידע היודע מה שלא יסגיח עליו ולא יסגיח משגיח על מה שלא ידע וידוע ג"כ שבהסתלק הכולל יסתלק המיוחד ולא בהסתלק המיוחד יסתלק הכולל כי לא בהסתלק האדם יסתלק החי אך בהסתלק החי יסתלק האדם כן בהסתלק ההשגחה לא תסתלק הידיעה בהכרח מזה הלד ואולם היא מקולקת אללם מלד שהיה זה מציא לחייב אל השם אם ליאות שלא יוכל להשגיח או שיוכל ולא יכלה וימנע טוב מן הראוי לו ושניהם מדות רעות ואפילו אללם ראוי להרחיקם מן האל הטוב לכל עד ששבו מזה הלד הידיעה וההשגחה צחק השם כשני המתהפכים האחד על חצירו שבהמלא האחד איזה מהם שיהיה ימלא האחר ובהעדרו יעדר כלוחק והמדבר המת וזהו אמנם הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגור חיל אך ריק זכיתי לצידי וגו' כלומר איכה יש דיעה בעליון והנה אנחנו מולאים שלא יסגיח לא לענוש הרשעים על רשעם ולא לגמול טוב ללדיקים על לזקם לפי שני הפי אשר פירשנו באיכה יש דיעה בעליון כי לא יסנה זה הענין בהם דבר כי מפני שלא גילו מן הראיות העיוניות מופת מבואר רק רמז מעט וראשי פרקים קמכו אוחו וחזקוהו צראיות המליאות הנגלות לעין כל על דרך שהם מראים שהם עיקר הראיה או כאלו אין שם ראייה אלא היא ושהם גרמו לצקש הקצה והיא עליונות השם לא שהקצה מבוארת בעלמם זהו הנראה מפשוטי הדברים.

ואולם

ואולם אמתת הענין הוא באלו אשר ואם תצא לחלוק על הדמיונות
העיוניות אשר שרשם עליונות מליאות השם שזכרנו^{לך} מזה המליאות גם הוא
מכריח שאין ידיעה צפרעים שהרי אכחנו מולאים אנשים דמו אליהם צמלת אלה
הם רשעים נודע רשעם וחצר אל פרכוס רשעם מליאת תמידות שלותם או
הפלגתם עד שראוי לקראם שלוי עולם כלומר השלויים שצבולם או השלויים
תמיד צלי הפסק כל זמנם ועוד שהם מלליחים ומעשירים בכל מיני עושר עד
שילדק עליהם שהם משיגי חיל ותהיה מלת אל ה' לצדה לפי הפי' הזה הוא
הנושא במאמר [ר"ל ההתחלה] ומלת רשעים ושלוי עולם השגו חיל הנשוא
[ר"ל הכפור וההגדה] ותהיה מלת רשעים תחלת ההגדה כנראה מהעדר ה"א
הידיעה מונה לא אמר הנה אלה הרשעים כמו שהיה ראוי זה לומר אלו
היתה מלת רשעים חלק מן ההתחלה שאז היתה מלת רשעים תואר למלת אלה
ומלת אלה ידיעה והיה ראוי להיות התואר זה"א הידיעה ולהיות מלת שלוי
עולם צלי וי"ו כמשפט התחלות הכפורים אך להיות מלת רשעים תחלת
ההגדה והכפור תהיה מלת ושלוי עולם חטופה עליה כמו הוראת הו"י ו
ומלת השגו חיל עטוף שני בלא וי"ו כנמלא בכחוצ הרצה או יהיה ענין השגו
חיל משיגי חיל צעניך תואר לשלוי עולם; ואפשר לפרש היות וי"ו ושלוי עולם
נוספת ותהיה היא תחלת ההגדה והכפור ותהיה מלת רשעים מן ההתחלה
כענין הנה אלה הרשעים שלוי עולם והשגו חיל כי נמלא בלשון תואר ידועה
בלא ידיעה. וכראה לי שאל זה נכו רוב המפרשים ודעתי נועה לפירוש הראשון
להוראת הלשון גם כראה שרצונו שלמה הלרפתי ז"ל נטה אליו
צפירושו למזמור הזה. — ואחר אשר זכר צטט עם האל השמים לדעת
הרשעים מליאות אחר שלקחו אותם לראיה על העדר ידיעת השם צפרעים
והוא מלאם הקשעים צלולת צא וקפד על שום מליאות אחר שמציאים אותו
ג"כ לראיה על זה והוא אשר מלאך זכי לצב צנגעים ומכאוצים והוא אמרו
אך ריק זכיתי לצבי וגו' שהנראה והטוב צו שהוא השלמת מאמר
האומרים היום וקוף ראיותיהם מן המליאות ועל שום אמרה עד שיהיה קדר
דצריהם ונענתייהם כן ואמרו לי איכה ידע וגו' והנה אלה רשעים וגו' ואמת
אך לריק זכית לצבך ורחלת צנקיון כפך שהרי אתה נגוע אלהים ומוכה מכאוצים
לצקרים. ואולם צעצור שהמסורר היה המקפר סיפור הדברים כלשון המדבר
על עצמו כאלו אמר ואומרים לי אך לריק זכיתי לצבי ואהי נגוע כל היום וגו'
והו' שהציאני להרוקף מלת לי כאמרו ואמרו איכה ידע אל עד שיהיה השלמתו
ואמרו לי איכה ידע וגו'. — ואם כאמר צשני הפקוקים האחרונים האלה
אין מוקדם ומאוחר ונקדים המאוחר עד שיהיה הקדר כן איכה ידע אל וגו'

והנה אלה הרשעים וגו' ואתה נגוע כל היום וגו' א"כ לריק זכית לזבד וגו' יהיה יחד נאות צעיני והענין אחד. ומונה שאמר צלדיקים שלריק זכו לזבס נודע שאלא אומר ברשעים ג"כ שלא הפקידו כלום ברשעים ושני הענינים הנמלכים תדיר והנוללים לכל דלוגי לומר שלות רשעים ויטורי הלדיקים שמו ראיות מליאות על העדר ההשגחה הפרטית מפני שהם אללם כמתהפכים זה על זה אע"פ שאינם מתהפכים מלד עלמם כמו שאמרנו למעלה. ואלו הראיות כולם אשר אמרם בשם עם האל השצים לדעת הרשעים צעיני ההשגחה הפרטית הן ונה שרמו אליו משרש ראיות העיון השכלי הן מה שזכר צציאור מראיות המליאות המורגש בחושים הם יותר ראיות להאמר על שום משיאמר אדם אהתם על שם הרשעים עלמם ולא שיאמר אותם המשרר זך הלצצ בשם עלמו כי איך יאמר אותם בשם הרשעים והם לא יאמרו על עלמם ולא על כיולא זהם הנה אלה הרשעים כי אין הרשע מכיר ברשעתו צעורו מחזיק זה כאמרו כל דרכי איש זך צעיניו. ואמרו דרך אויל ישר צעיניו ואפילו אם יכיר זה לא יודה בהכרתו זה עד שיקרא עלמו רשע ועוד שהרשעים הגמורים רעי מדות אינם אומרים איכה ידע אל ציפוי המלילה נאה ואף כי דרך שאלה אצל גורמים לגמרי לא ידע ולא יצין אין דואה ואין שומע חדל להשכיל להטיב. וכיולא באלו המאמרים הנמלכים להם ועוד שהרשעים קגמורים צעלי התארות יחסד כל משכיל טענותיהם צעיני כזה ויאמר כי ממוקור ילדו ותאורות המשתחת ילאו אך מי שהיו ראויים להקרא בשם עם ה' לטוב מדותיהם הם צודאי אומרים הנה אלו רשעים ראוי ליפות מלילה באלו הענינים והם אין לחשדם אך צידוע שהכרח גדול הציאם להכחיש ההשגחה גם החסיד זך הלצצ הרחיק שיאמר על עלמו שהוא האומר איכה ידע אל וגו' ואף לפי אשר אמרנו שעיניו שאלה על איכות המליאות כי דבר המפורסם באומה כפיקוס ידיעת השם אין ראוי לאדם מפורסם בחסידות לחדש צו חקירת איכות אך ראוי לו בחקירתה זכירות ושמירה רבה. וכל שכן לפי השני שיש לומר שהרחיק להעיד על עלמו שהוא מקופק צדיעה ובהשגחה או מראה פנים על העדרה או גורר עליו אומר כי שפור אשורים גמור והוא אומר כאין שפכו אשורי לא שנספכו אשורי וגן לא היה נאות שיאמר הוא על עלמו אך ריק זכיתי לזבי דלאו אורח ארעא כמו שאמרנו ע"כ בגלג הצחינה מעלמו ומהרשעים הגמורים אשר המחיל זהם קאמרו כמעט כטור דגלי כי קנאחי צהוללים אל עם השם השצים בהכרח לדעת הרשעים באמונת ההשגחה כנראה מפקוק לכן ישו צענו הלום ומפקוקים הצאים אחריו להיות הטענות ההם יותר ראיות זהם מאשר צחסי המפורסם צחסידות וברשעים הגמורים עלמם לטעמים שאמרנו. וכן נראה לי ציחם החסיד המשרר

הנשורר בשם האומרים ההם מליאות יקורי הלדיקים אל עלמו ולא אומר על שם אך ריק זכו הלדיקים האלה לצבם וידמו אל לדיקים אחרים שמלאו אותם כגועים ומורכים במכאובים שאין ספק שהיה בדורות ההם לדיקים אחרים מנוגעים ומורכבים במכאובים מלצד החסיד הנשורר לא היה הוא לצד לדיק ודע לו בדורו. — זה אם נאמר שהיה מליאות לכל הספור ההוא כאשר קופר לא שהיה משל נשוא כמו שכאמר באיוב וכמו שאנו עתידין לומר בזה המעמד ג"כ מ"מ אם היו אומרים הדבר על לדיקים אחרים היה אדם יכול לדחותו ולומר להם כי לא נמלא כן כלל ואשר חוטאים לדיקים מנוגעים אין לדיקים כי אין תוכם כצבם כמו שאמרנו למעלה. ואולם כשאמרנו כן לאדם נודע לכל בחסידות וגם הוא מראה עלמו כן ואינם מכחישים באמנם לו שזכה לצבו הוא ראה שאין השגחה בלדיקים ולפחות היא ראה בערך אל החסיד ההוא הנודע בעלמו שהוא יך הלצב והוא היה שהתחיל להתלונן בענין ההשגחה ולהדלות מזכותה עד שקרב להרחיקה ואע"פ שאמרנו למעלה שאין מן המוסר שיאמר האדם על עלמו שהוא לדיק ויציא ראה מזה ושמו יכחישוהו השומעים אין זה דומה לאחר שיאמר ללדיק מנוגע הנה אתה לדיק כידיעחד וכאמננה כל יודעך לפי ראות עינם והכרתם כך וניגעת הלא לדיק יגעת שאין על היודע עלמו שהוא יך לצב וישקד בצוונה ולא יפרע מוסר אם ישחוק כמנולח ולא יכחיש.

ואחר שזכר על שם שני מיני הראיות שהציאם לומר איכה ידע אל אשר האחד מדרך העיון והאחד מדרך המליאות שני פנים האחד העדר ההשגחה ברשעים לצלחיענשם על רשעם והאחד העדרה מן הלדיקים לצלחי גמול אותם על לדקם וזכותם לצבם אחר שיכול היה לחזק הדעת ההיא ר"ל דעת שאין השגחה עליונית צפרטים השפלים ביותר ויותר ממה שגלה מן הראיות והוא אמרו: אם אמרתי אספרה כמו הנה דור צניך בגדתי וראש זה הפקוק קוצל שני מינים מן הפי' והלד השור שצנניהם הוא שמענו התחיל הנשורר לדבר בשם עלמו כי צד' פקוקים שלפניו קפר דברי העם ההוא כאשר יורה עליו מלת אמרו ולשון אך ריק זכיתי לצבי לא יספיק הענין כמו שאמרנו. אך בזה הפקוק גלה שהוא האומרו כמו שירה עליו מלת אמרתי בלא ספק. ואולם אחד משני מיני הפי' אשר אמרנו הוא שיהיה הנגלה באמרו: „אם אמרתי אספרה כמו“. אם אצא לקפר כלמה שאני יודע כמו שאני יודע כלומר שאקפר הענינים כמו שהם בעלמם. והשני שיהיה ענינו אם אצא לקפר כל מה שהם אומרים כמו שהם אומרים אותו דומה אל עם השם אשר קפר על שם. מה שקדמו מן הראיות כלומר אם יקפר כל הראיות החזקות שהם מציאים על העדר הידיעה והעדר ההשגחה הנמשך אחריה וזה השני הוא הטוב צעני ואולם

וחוסס סוף הפקוק והוא אמר, "הנה דור צריך צגדתי" ענינו הייתי צוגר צדור
צריך אם הייתי מקפד הדברים ההם כלומר הייתי צוגר צצני השם וכלו אמר
ואין ראוי לי לצגור צהם א"כ אין ראוי לי לקפד הדברים ההם ע"כ אשתוק
מהם. וידוע שהצבים יותר מיוחדים ונאהצים לאצ מן העם לארון ע"כ יש לומר
שקרא צנים החסידים התמימים המאמינים צידיעה וצהשגחה צכל לד וצכל ענין
וצכל זמן ולא יציאם לפקפק צה ואף כי לקור מונה שלות הרשעים ולא יקורי
הלדיקים כי צכל דנין לקף יושר צדרכי השם צמינים מן הטעמים קרצו אורחקו
כידוע מנענות החסידים התמימים צענינים האלו שאומרים צראותם רשע
מלליה טעשה מעשה רלוי לשם צקלת העתים ומן היושר שיגמלהו עליו וצוראוי
יענשהו על פעולותיו הרעות צחיו כאמרו על פניו יש לשם לו או אחד
מותו צהכרת נפשו אחרית רשעים ככרתה כמו שאנו עתידין לחבור והוא
ידוע הראוי לכל אחד מהם וכל טובה שצצוא לו תצוא לו מלד היושר והמשפני
וכן אומר על הלדיקים השדויים צלער פנים מן הטעמים לא אצריך צצכר
כי ידועים הם לכל מי שיעיין צקפרי חכמי תורתנו, כיולא צאלו הוא שקראום
צני השם שאינם יולאים מדשותו ומלותו כ"א צהכרת גדול ועליהם אמר כי היה
צוגר צהם אם היה מגלה כל טענות המפקקים ההם החזקות ואמנם להם
כמו שעם השצים לדעת הרשעים צהשגחה אומרים אותם פן יכנס ספק צלצם
כשומעם חזקת פשוטי הטענות ההם וכל שכן למי שלא שלם מהם צחכמות
ויהיו גם כן שצים לפקפק ותחלש אמונתם או היתה צטילה לגמרי כאשר אידע
ליוחקן כהן גדול ששימש צכהונה גדולה שמונים שנה ולצקוק נעשה לדוקי
והיה דרכי ספורו הגורמים זה והיתה צגידה גדולה מומנו צהם כי הם כאחיו
צני צדיהו. ונראה לי שרמז צמאמר הזה ר"ל צמאמר, "אם אמת צקפדה כמו"
לטענות העיוניות כלומר לטענות שצציאין מדרך העיון שהם היו עיקר הראיה
צאמת וראיות המליאות היו סמך וחזק לה והראיה על זה על היות הרמז אל
ראיות העיון כי ראיות המליאות כצד הציאם כלם למיניהם לא נשאר לו להוסיף
צהם מאומה אך הטענות שהם מלד העיון והם הטענות אשר מלד עליונות
מליאות השם אשר רמז אליו על שום צחללת דצריהם הוא שנשאר עליו לאמרם
כי לא אמר מהם כלום ועליהם אמר שהעלים ונתן טעם להעלמותו כי הטענות
השכליות למי שלא תמלא ידו לדחותם יכריחו האדם להאמין כיולא מוכחם או
לפחות יחלישו כל אמונה שהטענות ההם קומדות אותה ועל כן ראה לשתוק
והם אע"פ שגלה ראיות המליאות וזאת ראיה גדולה לפירושן שטענות העיון
הוא שהעלים. והתימה הגדול איך לא הרגיש לזה אחד מן המפרשים. וגם הרמז
הזה הוא יותר ראוי שיאמר אותו אדם מפורסם צחקידות צסם אחרים כלומר
שיאמר

שיאמר עליהם שיש צפיהם טענות יותר חזקות מאשר גלה ויותר מזהילות שוועיהן משיאמר כן על עלמו כלומר כשיאמר על עלמו שהיא יודע טענות יותר חזקות מאשר אונרו הם לקיים בהם דברי השצים לדעת הרשעים בהעדר הידיעה וההשגחה ועל זה בחרתי צפי השני למלת כמו צאמרו אקפדה כמו והמפרשים נטו ללד אחר כי לא הרגישו אל הטענות העיוניות ולא שמו לב להם כמו שנטו צענין הבגידה ללד אחר והמעיינים הראים לבחור יצחרו מהם הטוב לפי הענין המכוון אליו. ויש לומר שעל זה חקר המדמה צמלת כמו עד שיקצול שני המינים יחד כלומר שיתכן למלאות הנחקר בכל אחד משני העניינים הנזכרים. שהלאחד אקפדה העניינים כמו שהם צעלום וטענות כמו שיציא אליהם העיון השכלי ויאמר הדבר צדש עלמו. והשני אקפדה הטענות העיוניות אשר הם אומרים אותם כמו שהם אומרים אותם ויהיה צזה דמו גדול ר"ל צשתקו מן המדומה צמלת כמו ולא אמר אותו צמפורט והצינהו.

ואחר שרמז מה שרמז צמלת עליון וזכר מה שזכר על שום מראיות מליאות העדר ההשגחה צרשעים לענשם וצלדיקים לגמלם טוב והוסיק דמו צהודיעו שנסאר לגלות עוד טענות עיוניות חזקות נלחות מזהילות יורה על חזקתם אמרו „הנה דור צניך צגדתי“ מה שלא היה צצגד בהם צעניו כשקפד ראיות המליאות אשר היו אומרים ומציאים אותם לראיה על דעתם בהעדר ההשגחה או שהציאו אותם להאמין לדעת ההוא הוסיק ואמר ואחש צה לדעת זאת עמל היא צעיני כלומר אע"פ ששתקתי מהם ר"ל מן הטענות העיוניות שהיו אומרים אותם לצטל אמונת ההשגחה לטעם שאמרתי ואמנם מחשב הייתי בהם כי חדשו צי מצוכה גדולה ומלת זאת צמקום הזה הנראה שהוא טבה צרמיזתה אל גוף השאילה אשר צה העיון והתוכחות ר"ל שאילת ידיעת השם הפרטים והסגיון באישים ההויס והנפקדים צראשיתם כלומר צחיהם צענייני גופותם צענין שהיה מחשב לדעת אי זה משני הסותרים צהם הוא האמת אם מליאותם ר"ל מליאת הידיעה הפרטית וההשגחה צשפלים הוא האמת כמקובל צידו או העדרה כדברי השצים לדעת הרשעים צאמונה הזאת כפי פשוטי הראיות ההם אשר הסתיר שהם מציאים לראיה על העדר ההשגחה ולעיין בהם וצראיות המליאות אשר גלה על שום נמשך צזה אחר פירושו לפסוק ואמרו איך ידע אל שאמרו צו שיחסר ממנו מלת לי כלומר שצמו היה הויכוח וממנו שאלו אם עניינה שאלה ער שיהיה ענין הפסוק כן עם העלומי מה שהעלמתי מן הטענות לטעם שצמירתי צלצי היה מה שגיליתי על שום מראיות המליאות וכל שכן מה שהעלמתי מן הטענות העיוניות כאש צוערת והייתי מחשב צעניינים ההם מן הדרך הנזכרת והוא שהוא דמו אליה צמלת זאת כלומ' הייתי מחשב צזה הדרך מן ההשגחה אשר שצצנו צה שהיא המקובלת צידינו

צדיקו והוא ההשגחה בהללחת ראשית האדם מרח ימי חייו הקלרים מחשב לדעת אם אמלא לטענות החזקות אשר העלמתי. מקום מרחו ואם יש זהם נד הטעמה או יש להם קוטר כי אלו הייתי מולא להם קוטר או דחייה לא הייתי נבהל כל כך לראיות המליאות הנזכרות אע"פ שקנאתי צטצלים בהוללים והכניסו ספק כלבי צענין ההשגחה וכאשר הודיע הטרידו רעיוניו צטענות ההם אומר טעמל הוא צעיניו כלומר טורח לצד בלא תועלת כי לא היה משיג אל מוצקשו כלומר אפשרות מליאות הידיעה הפרטית וההשגחה צפרעים ההרים הנפסדים צענייני הגוף והללחותיו שאי אפשר היותה כי אם פרטית גמורה מפני שהללחות ההם אינם הכרחיות ולא כמשכת צעלם אחר הדבר אשר נאמין שצטצורו הגיעו והוא צרות הלצצ וחכחו כלומר שלימות הנפש כי אין צין שלימות הנפש והללחת הגוף שום יחס ולא שום ערך ולא שום דציקות וא"כ אינם לו צטציל שלימות הנפש רק על דרך מופת ושינוי טצע לכל איש ואיש עת אחר עת כנראה ומאמרו כי תעצור צמים אחר אכני וגו' ר"ל כנראה מפשרטו וכן מפשרטי שיר של פגעים וחולתם רצים וגם כל יעורו התורה מזה המין וזה המין מן ההשגחה המופתית הוא שנתחדשו עליו כל המצובות והקוטרם מן המליאות העומד לכגור טעענות העיון החזקות המצבילות המרחות העדרה מן הלך ההוא ע"כ העתיק עיונו מן הדרך ההיא כלומר דרך צקשת ההשגחה כענין ראשית האדם הם ענייני הגוף אל דרך מליאותה צאחרית והם ענין הנפש כלומר טלמות המציא אותה להשארות וזה אמרו עד „שאצור אל מוקדשי אל אצינה לאחריתם". וענין הקשרו עם הראשון הוא שהטרת מחשבתם צענין אמיתת ההשגחה מן הדרך שהייתי מחשב זה והיא הראשונה כלומר ענייני הגוף המשתנים היה טורח בלא תועלת עד שצא והצבון צענין האחרית שהוא כאלו אומר כל עוד שהייתי מצקש אותה צענין ראשית האדם והם ענייני גופו היה מרחי זה לריק וזה הענין והוא עיקר הכונה היא מוצור מן הפסוק מאור.

ואולם המוצן ממלת מקדשי אל והמכוניס והמצנינים צמ"ס לאחריתם היא מקופק מאור ע"כ רצו צו הפירושים ודחקו זה מזה החכם ר' אצרהם צן עזרא פי' עד שצאתי אל החכמים היושבים צלטכות צ"המק והצינוני ענין אחרית הלדיקים והחכם ר' משה צן גקטילא פי' צו עד שצאתי לחור אל צ"המק להקריצ שם שלמי תורה לאל אשר גמל עלי והליילי מנגעי ומנאצוי ואז ירדע ההפרש צין אחריתי לאחריתם של רשעים וזה הענין כמלא אחר ההללה ר"ל הציאה לצ"המק וההודאה לשם צוקוס ההללה כענין עד אשר הליילי השם וצאתי אל המוקדש להקריצ שם שלמי תורה נראה שהצין ענין הפסוק עד שהסיר

שהקיר השם מעלי הנגעים והמכאובים שחלו בי תחלה וצאתי אל מקדשו להקריב אליו זו שלמי תודה על אשר גמל עלי ולא הצניתי הפחד אשר יש בין הלדיקים ואפילו יחולו זהם לרות צדאשיתם ובין הרשעים ואפילו יהיה טלוח צדאשיתם. זה הוא דעת ר' משה בלא ספק הצניו כענין יעתר אל אלוה וירללו וירא פניו בחרושה ויש צ לאכוש לדקתו שאמרו אליהוא צענין האדם המוכח שימלא לו מלאך מליץ.

ואשר נראה לי יותר קרוב צמלת מקדשי אל שיהיה כענין קדושים כי אין רחוק לתאר האדם הקדוש גם צמלת מקדש כמו שתארוהו צמלת קדש אחר קדש קדשים הוא וצניו עד עולם. ומלאכו הדברים הנקראים קדושים יקראו מקדשים אחר ולא תחלל את מקדשי. וכן מלאכו היום שיש בו קדושה נקרא קדש וקדוש. קדש יהיה לכם, קדש היום לאלהינו כי שלשת השמות האלה ר"ל קדש ומקדש וקדש הושמו שמות תארים לכל דבר שיש לו קדושה אף ע"פ שלא כמלא צמלת קדש ומקדש תכונת המלה התאריית הנהוגה בהמלאה צמלת קדש. ואולם עניינם יורית שהושמו כתארים לעולם שיש בו קדושה או לחלק זמן שיש לו קדושה כי אינם שמות מקרה גמור כמלת קדושה שלא יוצן בו העולם הנושא למקרה שהוא כי לא ילך על פרכי הגשמים שהם עלמים צמנת שהם קדושה שהוא מקרה ונושאה שהוא העולם המתואר. וזהו ענין מלת התואר. —

סוף דבר היולא מבח דברינו כי כמו שהרשינו הלשון לתאר עלם אחד צמלת קדש ומקדש. — וקדש וקדוש כן אומר שתארו בקדוש ומקדש עד שקרא האדם הקדוש קדש ומקדש גם כן ויהיה הנוכחון צמקדשי אל צרי לצב שצבצורם היתה הצניכה שהם קדושי עליון צמנת כי נתקדשו מכל עומאה וכן מ"ס צאחרייתם יש צפידושה שלשה פנים האחד שצניכה כנוי לרשעים לצד ונאמר שהקדימם צעיון הזה השני והוא העיון באחדית כאשר הקדימם צעיון הראשון, והשני שצניכה כנוי ללדיקים דקליק מינייהו צעיון הראשון, והשלישי שצניכה בוללת לשניהם כמו שהוצאה הראיה משניהם וכמו שקדמו שניהם לה כל זה אם כצין מקדשי אל בית המקדש כאשר עשו המפרשים ואולם אם כצין מקדשי אל קדושי אל אין ספק שכיניו מ"ס צאחרייתם שזה אליהם אין זה דרך אחרת ויהיה ענין הפסוק עם זה נאה ומקובל ולא כלכך עמו לרצרי הנציאות הלריכות צאשר הפידושים ולא להשלמת חסרון גדול כמלא צו ויהיה דרך הפסוק הזה דרך תמורה גם כן אחר שאמר עד. אצא אל מקדשי אל אצניה כלומר אצנייה מהם הכולל אותם וכל ענייניהם המיר מלת מקדשי אל צמלת

צמולת לאחריתם שעניינה לאחרית מקדשי המיר הכל צקלת כלומר המיר כל ענייניהם שעניינם לאחרית לצד עד שיהיה אחד החמורה עד אבא לאחרית מקדשי. אל אבינה כלומר אבינה זה או אבינה אותה כי ההצנה זהם ר"ל במקדשי אל בעלם מליאותם או צאחד מענייניהם הנמלאים להם צחייהם לא היו מועילים לו כלום צעיונו דק ההצנה צאחריתם הוא שירותה לנאו ועל כן המיר הכל כמו כן במקדשי אל וכלל עמם זה כלומר צאחרית לצד וכל העתידים כמו שאמרו הם במקום העומדים שהם במקום העוזרים עד שיהיה ענינו עד שצאתי לאחרית מקדשי אל והצינותיה כלומר מלאתי שיש להם אחרית ותקוה שאין אובדין צמותם אך חיים לעולם באמנם לדיקים אף צמיתתם קרובים חיים וכענין מה שאמר דוד ע"ה צקוף מזמור ל"ז הוא מזמור אל תתחר בתרעים וגו' אמר שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום ויהיה איש שלום כמו איש שלם והוא התם והישר הקודמין בדבריו ואפשר שמהא מלת שלום מוכרחת והיה ההגדה והקפיד צענין כי אחרית כל איש מה שלום כלומר שאחריתם תהיה שלום. ולשני הפירושים צאחרית לאיש שלום הרמז הוא אל השאר כפשו אחד אבד הגוף שא"ל מכלעדי אבדתו שבעות לא יוכל לחקון — גם אפשר לומר שענין אבינה היא החצונות צענין האחרית והעתיקו חקירתו אליה אם ימלא זה השגחה אמיתית לא שהצבאר לו עדיין כמו שכללד לומר צפירת האומר שום צאחריתם שזה אל הלדיקים ואל הרשעים מ"מ ענין הציאה לפירושונו זו ציאת העיון כלומר ילא עיוני מן הדרך הראשון וצא אל הדרך השני לא ציאה אל מקום אך ענינו שצאתי צעיוני לאחרית מקדשי אל והצינותיה כלומר מלאתיה ותהיה למד לאחריתם קשר אבא הנקשר צאל וצלמד לא קשר אבינה ולא נוספות רחוקה צענין. ואם לא תיעצ צענין צו תמורת הכל צקלת אמר שקופר ציאור תחילתו כענין עד שצאתי צעיוני אל מקדשי אל וצמותי צאחריתם כלומר עד שצאתי צעיוני והצינותי אל מקדשי אל צאחריתו כמו שפרשנוהו עד שיהיה ענינו עד שילאתי צעיוני מן הדרך הראשון הוא דרך העיון בראשית וצאתי אל דרך העיון צאחרית ולשני הפירושים מם צאחריתם שצ אל מקדשי אל הם הלדיקים הגמורים דקליק מניהו צעיון הראשון כמו שאמרנו שהראיה אחרונה הייתה זהם צפוקים אך ריק זכיתי לצבי, ואהי נגוע וגו' התחיל זהם צזה העיון וכ"ש שעיקר כונת המזמור היתה בהשגחה צמובים צרי לצב להטיב להם כמו שנראה מהפסוק הראשון אע"פ שצבין מומלת אך גם ענין עונש רשעים כמו שפרשנו למעלה במקומו שאפשר המיעוט ההוא ואולם עיקר הכונה צו הוא ההשגחה בלדיקים וזה מה שאין ספק צו וע"כ ראוי להתחיל מהם

מהם. והלך השור שצנני הפי'הם שפרשתי באזינה לאחריהם הוא הפי' האומר שהלכו צו עד שהצניתי אחריהם הלדיקים והחצירה לי הן הפירוט הוא אומר שצנתי לעיון ולהתבונן בענין אחריהם הלדיקים הוא שהכוונה בכל אחד מהם הוא עד שצנתי והצניתי באחריהם הלדיקים אז נח לי מעמלי ידעתי והצניתי שהוא הטובה הגדולה שאפשר לאדם להשיג אליה והוא טובה שלא ימנע מליאותה עליונות מליאות השם מפני שהיא נמשכת אחר קצתה ר"ל שלימות הנפש בדבקה לה בהכרח דביקות עלמי כי השלמותה הוא קצת השארה בעלם ר"ל כיצת עלמית להשארה לא פרטית מקרית מופתית עד שיעיג השם שנוי מלדה כהלכות הראשית אך הוא הכרחית לכל מי שתשלם נפשו וחזקל מן החומר לגמרי ותדבק בשכל הפועל המשלימה הוא האלהים הנקרא אישים והוא השדך העץ אל האדם המגיע על פיו רלפה מקיר זה עוורו ומכפר מטאתו כמו שאמרנו למעלה ואז בהדבקה בשכל ההוא חשיב היא והוא דבר אחד כי אז תשוב אלהית עליונות נשאת בהשאר השכל ההוא אשר התאחדה עמו אשר הוא במליאותו כדל מן החומר הוא מה שאמר דוד ע"ה אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם זהו הנראה לי צפי' זה הפסוק ר"ל פסוק עד אבא אל מקדשי אל והוא הטוב צו לפי הכוונה וכאשר הודיע שהצין באחריהם הלדיקים קדושי אל ומלא השגחת השם בהם וגמולו הטוב אליהם שהוא באחריהם בהשאת נפשותם והתענגם תמיד מזון כבודו והאירם באורו אמר שהצין גם כן באחריהם הרשעים ומלא ג"כ שיעקר כעס השם עליהם ופקדו מעשיהם וענשו הוא באחריהם בהכרת נפשותם כאמר פני ה' צעושי רע להכרית מארץ זכרם כלומר כעס השם צעושי רע להכרית להם כל זכר. וכאמר ג"כ במזמור ל"ז הכזר אחר אמרו שמד הם וגו' ופושעים נשמדו יחדיו אחריית רשעים נכרתה כלומר אך הפושעים הרשעים ישמדו יחדיו הגוף והנפש וזאת צו מה שאפשר שיספק באצרתו והוא הנפש ואמר אחריית רשעים נכרתה כלומר שלא יהי' השארות לנפשותם אך הם כזהמות לגמרי וזה יסלם השמים יחד.

ואולם הוסיף החכם המסורר הזה על מה שהצין ומלא מכריות נפש הרשעים אמרו שגם הטובות והלחות אשר מגיעים אליהם קלת הרשעים בחייהם הוא לרעתם והקדים לדבר בהם להקדמותם ואמר „אך בחלקות תשית למו הפלתם למשירות" כלומר אך הרשעים הטובות הנאות אליהם בחייהם הם בחלקות לדרך להולך צו הנראים הנאה לו מהם קצת נפילתו כן הטובות ההם המגיעות לרשעים הם קצת הכרת נפשותם כהכרת נפש הבהמות מפני שהם קיצות רחקה משלימות נפשותם כענין כי החליק אליו צעורו

צעורו וגו' כמו שפירשנו במקומו למעלה ויחס הענין על השם צעירהם כמו
 שדרך הכחוד ליחס כל הדברים אליו יהי' מצביים או רלוויים או מקדיים גמורים
 להיותו קצה ראשונה לכל כמו שציאר הרב ז"ל צ"ח מ"ח מן החלק השני לא
 שהוא ידיעה ופקידה פרטיות יציאו אל שינוי צי"ח אשר נראה שהציא החכם
 המפורד הכרח הטענות העיונות אשר העלים לצדו ממנו ר"ל מלדנות שני
 צעם ולא דבר מציא אליו — וענין הכרח נפשות ד"ל נפשות הרשעים הוא
 שרמז אליו צקוק הפסוק באמרו הפלחם למשואות — אפשר שענין למשואות
 גופל על כל אחד ואחד מן הרשעים כלומר כל רשע ורשע גופל לשתי משואות
 משואות הגוף ומשואות הנפש — ואם לא תראה זה אך שיהי' דברי המשואות
 לרצוי הרשעים לכל רשע משואה תהיה המשואה כוללת שני ענינים כי צאיצור
 שניהם ד"ל הגוף והנפש ישאר שואה ומשואה באמת שוממה וחדרה וכבר ציאר
 זה בפסוק הצא אחריו והוא אמרו איך היו לשוממה כרגע ספרו תמו מן
 צלחות כלומר שמוצב שוממותם ושואתם יאמרו יודעיהם ויודעי ענין נפילתם
 למשואות איך היו לשוממה כרגע. או יהיה ראוי לומר עליהם כי הענין כרגע
 אחד היה רשע שוממה שלא נשאר כלום כי ספרו גופותם ותמו נפשותם כלומר
 כלו ואצדו ואמרו מן צלחות אפשר שרולה זו השניות לכל אור"א צלחת אצדת
 הגוף וצלחת אצדת הנפש כמו שאמרנו במשואות ואולי בזה היא יותר נאות
 לצואו אחר ספרו תמו עד שיהיה קדרו והשלמותו ספרו מן צלחות אצדת הגוף
 ותמו מן צלחת אצדת הנפש. —

ואמר אח"כ בחלום מהקיץ ד' צעיר ללמס תצזם כ"ל שאחר
 הודיעו מה שנגלה לו ברשעים מהכרח נפשותם צמותם צא והודיע בהם
 עונש אחר צחייהם והוא שנפסם צזיה לשם צעודה צעירה כלומר צעודה
 צגוף שגומל צעיר כמשל „עיר קטנה ואנשים צה מעט“ — זה למפרשים מלת
 עיר משל על הגוף והרצ מורה לך בכללם וגם למפרש אותה משל על הנפש
 לצד ויהי' האנשים המעט דמו לכל כוחותיה והאיש המהבן החכם דמו לכל
 השכלי מהם כמו שפרשנו אחריו במקומו צפי' קהלת לא יפקיד צזה הענין
 מאומה ויהיה פנינה שאפי' צעור הנפש שהוא העיר וכל כוחותיה קיימים רו
 צעור האדם חי השם צזה ללמס שהוא הכח השכלי שזהם שכל עוד שהכח
 הוא כח לצד ולא ילא לפועל שיליאתו. לפועל הוא שלימותו המכוון צו הוא
 צזוי מאשר הוא כח לצד והודצק צו העדר מה שהוא צכח עליו והוא לריק
 עדיין ליתר הכוחות החיונות ואין לו קיום זולתם כי לא הפשיט מהם ולא
 כלל מעוותם ולכלונם והכחות ההם נפקדים צלא ספק בהפקד הגוף ההוא
 מן העפר השז אל העפר כלומר ההוא מן ד' יסודות השז אליהם צחתהותם
 כהתהותו

בהתהוותו כי הדבר ידוע כי הדבר הנדון למליאותו לדבר נפסד ואין לו קיום
זולתו הוא נפסד בהפקדו כמ"ס כל זה במקומו וזה ציונו להיותו מכלל
הנפסדים וזה שכוון באמרו כחלום מהקיץ וגו' ענין המשל הוא והדימוי
הוא כך הוא כלומר כמו שענין הדבר הנראה או הנשמע בחלום שהוא אז
דבר נמלא אלל החולם הוא נודע לו מהקלתו שלא היה לו מליאותו ר"ל
שענין הדבר הוא הנראה בחלום בהקלת החולם כשיכיר שאין לו מליאות
אחר ההקלה כלל ידוע לו שגם צעת החלום לא היה לו מליאות כלל ר"ל
מליאת אחת רק דמיוני כלומר דמיון לצד היה לו מליאות לא בעלמו חוץ
לדמיון כאמרו והיה כאשר יחלום הרעב והנה אוכל והקיץ וריקה נפשו. כמו
שידוע מן הכח הוא שמדמה מה שאינו גם מה שא"א המלאו כלל אומר
כמו שנודע זה המוקדם הנעלם היא הענין הנראה בחלום מן המאוחר הידוע
והוא ענינו אחר ההקלה כן נודע ציון ללם הרשעים בחייהם אלל השם
מענינו אללו צמותם המאוחר והוא עת יליאת הללם מן העיר הנודע מענינו
או שהוא נכרת מלפניו ואוצר שאין מה שיקיים מליאותו מדרך העיון ואף
מדרך החושים שאינם מרגישים שום דבר קיים לא לרשע ולא לזולתו אלל עניים
אלל החושים ענין הצהמות צורה כאשר זכר ספר תמו כמו שפרשנו שאילו היה
נכבד בחייהם אלל השם והוא מה שלא יתכן רק בהגיעו אל שלימותו המכוון בו
לא היה אוצר נכרת צמותם כי היו אפשר לקיים מליאותו מדרך העיון. —

ואחר שהתבאר מנפש הרשע שהוא אוצרות צמותו שאין שום דבר שידוע
בו מליאותו צמותו שידוע שלא שלמה צחייו ואחר שלא שלמה צחייו שידוע
שלא היתה נכבדת אלל השם וענין זה המשל הוא ענין ספרו הוכיח על תחלתו
והוא הודע הקודם מן המאוחר ענין הללם צהירותו צעיר הוא שהמשילו בחלום
ואולם מה שהוא כנגד ההקיץ לא המשילו צזה הפסוק כי סמך על מה
שזכר לפניו והשלמת המשל בדרך הקלרה שהתחיל בו יהיה כן החלום מהקיץ
ד' צעיר ללמם תצזה מצותך אותו כללית מן העיר והשלמותו בדרך תצזה
הוא כהודע ענין הדבר הנראה בחלום צעת החלום מענינו צעת ההקלה
כן נודע שאתה ד' צעיר ללמם הרשעים תצזה מצותך אותו כללית מן העיר
ואמתת צותו אותה חוץ לעיר נודעה ממה שקדם מזכרם הכרחות נפשו שהוא
ללמו המורים עליו אמרו הפלתם למשואות ואמרו איך היו לשמה כרגע וכ"ס
אמרו ספר תמו מן צלהות וזה מה שהוא כנגד ההקיץ מן השנייה לחולם ר"ל
הכרת נפש הרשע צלאתה מן העיר ר"ל בהפדרה מן הגוף ואמתת התחייב
מאשר זכרנו למעלה זה הוא עונש הרשע על רשעו צחייו והוא עונש נמשך
צעלם אחר רשעו שהוא בחירתו הרעה להשתמש בכח שהוא השכלי שנתן בו
האלהים

האלהים צמה שלא כיון זו הצחירה הרעה ההיא מונעת אותו מלהשלים
הכח ההוא השכלי שהוא ללמו השלימות המכוון זו והעדר שלימותו הוא ציורו
אלל השם — זהו ענין הפסוק והוא העוצ שנאמר זו והנאות לכוונה:

וארבעה הפסוקים הצאים אחר זה הפסוק הם כולם כנגד זה הפסוק
כלומר הודיע צהם גמול הלדיקים בחייהם על לדקם והשגחת השם צהם
השגחה שאינה נעדרת מהם כלל כי הוא צטובה נמשכת אחר לדקם וטוב
צחירתם לצלתי השתמש צכח השכלי שצהם רק צמכוון מהשם להשתמש צו
ולצלתי שמוע לקול האשה צמה שאינו רלון השם ואינו מכוון מאתו והוא גמול
מוסיף על גמולם צאחריהם מהשאר נפשותם שהוא עיקר ההשגחה ואלום הוא
דבר עזר לגמול ההוא ומציא אליו אומר כי יתחמץ לצצי וכליותי
אשתוכן, ואני צער ולא אדע צהמות הייתי עמד, ואני
תמיד עמד אחזת ציד ימיני, צעלתך תכחני ואחר צכוד
תקחיני. — התחיל לקפר התחמץ לצצו ושמן כליותיו מפני שצב הקדים
להעיד על עלמו שכתעט הי' צינו וצין שפך אשוריו מדרך השגחת השם
צפרטים השפלים הנמשכת אחר ידיעתו אותם כאלו אומר שעם קצצת קורו
מן האמונה ההוא מפני שכתחמץ לצצו צה וצצ ינו צה לחומץ כלומר נשתנתה
מאשר היתה עד ששן כליותיו לירות כנגדה מרוב הקפקות שנתחדשו לו צה
והראיות אשר הקחיר העומדות לנגדה ושכל זה היה להיותו צער צלתי יודע
אמיחת המליאות כצהמות ולא אמתת ההשגחה עם כל זה היה עם השם כלומר
עם כל החומץ ההוא והשכון ההוא היה עם השם לא קר מדרכיו ואם היה
מעט צינו וצין קורו מהם. והוא אומר הייתי עמד כענין גם צחומלת לצצו
ושמן כליותי לצערותי וקבלותי ולא ידיעתי כצהמות לא קרתי מומך: —

ואפשר לפדש היות מלת צהמות מתחלת הקפור מחצב אל הייתי עמד
כנראה מן הטעמים לא סוף ההתחלה כמו שפרשנוהו ויהי' הענין כן עם
חומלת לצצי ושיכון כליותי והיותי צער צלא ידיעה צהמות הייתי עמד כלומר
עם כל החימוץ והשיכון לא הייתי כחיה שאינה מקצלת מרות וכצצא עליה
שום לער צורחות ויולאה אך כצהמה המקצלת מרות שאינה יולאה מרשות
צעלים אפי' תקצול לערים גדולים כשור היודע קונהו הכוונה שלא קר ממלות
החורה ולא מאמונותיה המקובלת צידו אע"פ שגולה לו מצובה גדולה צאחת
מאמונותיה אמונה שהוא עקרה וקוטצה עד שהציאתו לחימוץ לצ ולשיכון
כליות. אע"כ לא נשתמש צצצילם צכח השכלי שצו צמה שמונעה החורה לא
כמו שנאמר צהם ישראל לא ידע. זה היה ענין נמשך אחר טוב צחירתו הנמשך
אחר טוב הכנת החומר שלו. ואמר צהמות ולא אומר צהמה אפשר שענינו

כאחת

כאחת הצהמות שדרךן לעמוד בנרות בעליהן שגדלו עממן אפי' לקצול הלערים
 כן היה הוא עומד עם השם באמונתו השגחתו אשר גדל זה ועמה אשר כל
 המאמין זה הוא עומד השם באמנת השגחתו מלד שהוא מאמין שהשם רואהו
 ויודעו תמיד וכ"ז עם קצלו ופוצד המצרכות אשר נתחדש לו זה והוסיף אח"כ
 לומר שפניו שהיה עם השם אפי' אחר שנתחנן לצדו ובחר צטוב ומאס צרע
 במלכו השם לאחוז ציד ימינו כלומר לקמכו שלא יפיל ולא ימוט דגלו מדרך
 אמנת ההשגחה והידיעה אף בקצרו לקור ממנו ולא יטוהו מהם רוצ הספקות
 שנתחדש לו זהם כענין צא לעהר מקיי עין אותו והוא אמרו ואני
 תמיד עמד — וענין זאת האמירה ציד הימין רזה הגמול מהשם ג"כ הוא ענין
 כמשך אחר בחירת הלדיק הטובה ואחר התמידו להיות עם השם עד שהתחזק
 שכלו והוא שלא הרס מהר להכחיש באמונה טובה ונקובלת צידו בשביל ספק
 שיכנס לו זה ואם חזק ממנו עד שהחמיץ לצו וגרס לו לשון כליותיו כי אין
 צו ילד רע ולא רוח רעה שיהי' מיפס צעינו הכחשת האמונה שהוא הטובה
 עד שימהר להכחשה אך שכלו הטוב וילדו הטוב להמתיק ולהשתדל לצדד הספק
 שהוא לראות אם ימלאו לו מדה ואם ימלאו לו פתח לקיים אמונתו הטובה
 והמטיבה לעולם אשר כל לונה לקיימה ולאמתה והוא ענין אמרו ואני תמיד
 עמד וגו' כלומר ואני מפני שהייתי תמיד עומד חזקת שכלי לעמוד כנגד
 הספקות הגדולות ההם רזה גמול מאת ד' ללדיק צחיור והוסיף ואמר צעל תך
 תנחנו ואחר כצוד תקחנו צענין אומרו צעל תך תנחנו הוא השלמת
 הענין הקודם והשגחה מוספת על השגחת האמירה זה ציד הימין שלא תאמר
 שלא אחז השם ציד ימיני רק כדי שאעמוד על עמדי ולא תמוט רגלי ולא אפול
 כלומר שאעמוד באמונתו ולא אקור ממנה בשביל הספקות עם השארי במצרכתי
 ובפקפוקי ולא זו בלבד עשה עמי רק גדולה ממנה והוא הנחותו אותי צעל תך
 מענין אחז ציד ימיני והוליכני אוחז צידי בדרך הישרה אשר אין זה מכשול ולא
 אצן נגף עד אשר הגעתי אל מקום חפלי כלומר כ"כ התחזק שכלו לעמוד כנגד
 הספקות ההם עד אשר התבאר אמיתת ההשגחה מדרך החקירה והחיפוש
 ולא נשאר לו שום ספק ולא שום קושיא ולא שום דבר קוטר אמונתו לא ראות
 מליאות ולא טענה עיוניות זאת השגחה נוספת על השגחת האמירה לצד
 כלומר השגחת ההנח"א והיא ג"כ נמשכת אחר בחירת הלדיק צטוב ומאס
 צרע והשתמשו בשכל בראוי להשתמש צו ועל הדרך הראוי להשתמש צו מחלה
 פשטמחדשו לו הספקות הגדולות והמצהילות עמד כנגדן ולא הרס להכחיש
 באמונה הטובה אשר היתה צידו והוסף אומץ צעז השכל אשר השפיע השם
 עליו לדרוש ולחקור אמנת אמונתו על ענין הספקות ההם עד אשר תלא שכלו

מתוך

מתוך יגיעו והוא מלאו שאמונתו אמת והספקות בטלות וכ"ז ראוי ליחסו אל השם אשר השפיע עליו השכל ההוא והכל השגחה מאתו בלא ספק:

ואולם קוף הפסוק והוא אמרו ואחר כבוד תקחנו רולה זו ואחר ההשגחות האלו והטובות שצאו לי מאתך מן האחיזה וההנחאה ידעתי שתקחני ואני כבוד כלומר תקח ממני כלומר כח השכלי והוא נכבד כי השלם השלמות שהוא מכון זו שהוא כבודו וענין לקיחתו אותו הוא השארתו והדבקו בשכל הפועל המשלימו והמוליאו מן הכח אל הפועל ולא צא להודיע הלקיחה לפירושינו לפסוק האחר עד אבא אל מקדש אל אבינה לאחריתם כי כבר הודיע שהבין ההשגחות והוא הכרחו במלת אבינה לאחריתם כנו שפרשנו זו ואולם המכוון לו הכה הוא לקיחתו אותו והוא כבוד כלומר היות לנו כבוד קודם שיקחהו כנגד מה שזכר ברשעים שיהי' ללמם צווי צעודו צעירו וזה גמול ללדיק בחייו כלומר שוב נפשו נכבדת יקרה זהקיר כל עומאתה ולכלוכה ומקדויותיה וזה שלמו גמולי הלדיק כנגד ענשי הרשע אחר ברשע שהוא הולך בדרך חלקות מקום שמועדת רגל ההולך תמיד ולצקוף נופל ואמר כנגדה הלדיק שהוא בדרך שהשם אחז ציד ימינו שלא תמעד רגלו ועוד מנחה אותו בדרך ישרה ושומר אותו מן המכשולים ומן אבני נגף שלא יפול עד שיגיע אל רגלו. ועוד אחר ברשע שללמו צווי צעודו צעירו וצלדיק אחר כנגדה שללמו היה כבוד צעירו וכל אלו הדברים הם מענשי הרשע וגמולי הלדיקים בחייהם והם דברים קודמים בטבע לגמולם ולענשם באחריתם כלומר מה שזכר בענשי הרשעים מן החלקות והנפילה וציון ללמם צעיר הם קודמים בטבע להכרת ללמם והגמולים שזכר ללדיק מהאחיזה וההנחאה וכבוד ללמם צעיר קודמים בטבע להשגחות ללמו ואף ע"פ שאינם עיקר ההשגחה והעונש לרשע הם הגמולות להם באחרית כבר בארם בשניהם אעפ"כ ראה לזכרם לאמתת מליאות ולהודיע שיש לרשע עונש בחייו וללדיק גמול בחייו להיות רוב המקצלים האמונה ההיא ר"ל אמונת ההשגחה בצני אדם חסובה כחיים. —

וזה הפירוש המשכנהו אחר פירושינו כינוי מ"ם לאחריתם שז אל מקדשי אל שפרשנו לו קדושי אל והוא הטוב זו אללי לפי הענין ולמין האחד מהם וכן אם תבין במקדש אל כמה שפירש בו החכם ר' אברהם בן עזרא ז"ל ותבין כינוי מ"ם לאחריתם שז אל הלדיקים שקדם זכרם באחרית הצחינה אפשר להמשיכו ג"כ ככל הדרך הנזכר אך אם לפירשנו השני (הנזכר) באבינה לאחריתם וכן אם יוצן כינוי מ"ם לאחריתם שז אל הרשעים ואל הלדיקים יחד כמו שאפשר בו וכמו שקדמו שניהם בצחינה הראשונה וכמו שעתיד לזכר באחרית שניהם צביאור הצחינה השנית והתחיל בהם באחרית הרשעים נאמר שהודיע ענין עונש אחרית הרשעים באחריתם תחלה וקלת ענשם בחייהם.

מה שהוא נמשך אחר רשעים וצחירת שכלם צרוע ועצם חורף ד' בלמונה
 וצמנשים ואח"כ הזכיר גמול השם ללדיקים צעור אחריתם ולקייחיו אורחם כמו
 שאמרנו והזכיר לפניה קלת גמול אורחם גם צחייהם גמול והשגחה נמשכים אחר
 צחירתם הטובה להשתמש לטוב ולשמור החורף הנתונות ממשפיע השכל על
 כל משכיל ויהי' אחרית ענין הלדיקים כלומר השאר ללום כרמז צמלת תקחנו
 רומז אל שני הענינים הלדיך להודיעם, האחד, והוא העיקר הוא הודיעו שהשם
 יקח אורחם שהוא ענין השארת ללם (כפש) הלדיק והשלי הודיעו שצמעה טיקחהו
 יקחהו והוא נכבד כבד צעור חיי הגוף דולה בזה יליאות ללמו צחייו מן הכח
 שהי' ציונו אל הפועל שהוא שלמותו וכבודו ואחר ששז שלם חהי' הלקיחה
 הכרחיית כלפי אמונתו ומצלעדי זה נתנעת. וענין מלת אחר צאמרנו ואחר
 כבוד תקחנו בזה הפי' האחרון הוא ענינה כפי' הראשון לא ישאנה זה דבר
 אך צענין כבוד תקחנו לצד יש חילוק ביניהם כמו שאמרנו.

וענין אלו הפקוקים מעניני הלדיקים והגמולם צחייהם הוא שרלה
 צפוקים שצוק שיר של פגעים ר"ל צחורם והוא אמרו כי מלאכיו ילוה
 לך וגו'. על כפיים ישארכך על שחל ופסן תדרוך. כי צי
 השק כלומר יען לא קר מאתי כדרך החושק שאינו קר מחשוקו ישמרהו מלאכי
 וישארוהו על כפיהם והוא כאחיה ציד ימין וידרך על השחלים ועל הפתחים
 וירמוק הכפירים והתנינים ואפלטוהו מהם ע"י המלאכים אשר ליוותי לשומרו
 בכל דרכיו והוא ענין ההנחלה וכשידע שמי אשגבהו כלומר יהיה נשגב ונכבד
 רומז צשחלים וצכפירים וצפתחים וצתנינים אל הקפקות והטענות הנאות
 לקחת אמונתו:

ואפשר שכלל שם עומה ר"ל עם הטענות ההם האנשים המעט אשר
 עם הילד המסכן ההכם צעיר קטנה הם הצומחים על חילם כי הם סיבות
 אלו הקפקות כי הם המונעים מהשיג האמיתת עד שיתחדשו הקפקות ההם —
 וענין הדרכה על השחלים צפי' בזה כענין הוא ישופך ראש ולפי' הראשון
 יהיה ענינה החרת הקפקות ההם וקחרתם והמלאכים אשר לו לשמרו
 ידועים מרמז הרב ז"ל צפי' מן החלק השני על שיחוק שם מלאך — למה שהציא
 שם מדברי החכמים מדרש קהלת קרא בם השכלי והבנה המדמה מלאכים כי ברוב
 ומלאך אחד הוא בזה הענין שאם המדמה יקרא מלאך כש"כ השכלי וענין
 יקראני ואענהו וגו' ציאר לפסוק הראשון כלומר כשהיו צאים עליו לכת
 הקפקות והפקפוקים הגדולים צענין הידיעה וההשגחה לא היה הורק ללאת
 מאמונתו בגלל הקפקות ההם החזקים אך היה קורא אלי [כ"א אני] להלילו
 מהם רומז להשתדלותו בחקירה וצעיון להתייחס ולהשיג אמיתת' והייתי עוב' אורח

צהשיגו מה שנקט ומחליץ אותו מן הלכות ההם על ידי המלאכים אשר
 ויתנו לו לשמרו ומכבד אותו כי אז שז נכבד צהשיגו האמת וקור כל ספק
 מלפניו שהספקות הם טומאת השכל ובזיונו וכבודו בקורם ואחר שהגיע אל
 המדרגה הזאת ישבע אורך ימים לעולם שכולו ארוך דומה אל ההשאלות לכפש
 המשכלת כלומר לכח השכלי מכחות כפש האדם ויראה ציטועת השם לו כלומר
 שישיע מן האצדה ומן הכליון המגיע לרשעים שכלם ספים והוא שרלה צאמרו
 ושלומת רשעים תראה, ואל יד הוא לא יגש רק אל הרשעים הוא
 נגש עד שיכלו ומה שאמר יפול מלך אלף ורצצה אפשר שרלה צו
 כפילת אלף חלים וכן רצצה מן החלים כלומר יפלו קרוב לו ולא יגשו אליו
 ולא יזיקו והיה הדומה צחלים אל הטענות כמ"ס, וכליותי אשחוקן" ואין דעתנו
 עתה לצאר כל המזמור ההוא אך הפסוקים לצד שצופו שרלונו לצאר צהם
 ד"ל צחוכם ענין גמול הדיקים צחיהם הכרחיים לא צופתים כאשר ילמדך
 להצין צהם אם ילקחו כפשוטיהם וזה אפשר עם היות ההשגחה ההיא המופתית
 ליחידים וילמדך לתנאים אשר התנה צהם הרצ מורה לדק ז"ל צפ' כ"א מן
 החלק השלישי וצ"ע ש"ל הגעתי לכוונתו צפ' ההוא, האלהים! אם לא
 אמרו לחוספות הסתר וללורך המוכי.

ונשוב אל מקומנו לפרש מה שנשאר מפסקי המזמור אשר אנחנו צפירושו
 אמר מי לי צטמים ועמד לא חפלתי צארץ כ"ל שזה הפסוק
 והפסוקים הצאים אחריו הם כעין חתימה לדבריו כי צצר שלמה צחינת הידיעה
 וההשגחה והגיע אמתם וענין ראש הפסוק הנזכר אפשר שענינו חתנה
 ובקשה כאלו אמר אחר שנגלה לו מה שנגלה (לו) מאחרית הדיקים ואחרית
 הרשעים מי יתן חלקי וטובתי צטמים כלומר כאחד מן המיוחסים לשמים דומה
 אל הדצקות צעליון אשר יגיע ההשאלות עם הדצקות צו ואפשר שענינו הודעה
 וספור כלומר מי שהוא חלקי וטובתי צטמים הוא דומה ג"כ אל הדצקות צעליון
 ואולם קוף הפסוק והיא אומרו ועמד לא חפלתי צארץ ענינו ועמד כלומר עם
 הדצקות צו לא אחפון צטובה אחרת מוטות הארץ כי הטובות ההם פחותות
 כלות והטובה ההיא גדולה עומדת לעד ואמרו עמד צנוכח אחר שהתחיל
 לדבר עליו ולא עמד נהג הפסוק אם חגאל גאל ואם לא יגאל וכיוצא צו רבים.
 ואולם שני הפסוקים הצאים אחריו והוא אמרו כלה שארי ולצצי
 לור לצצי וחלקי אלקים לעולם כי הנה דחקך יאצדו הלמות
 כל זונה ומך כ"ל ששניהם טעם לאשר לפניהם וע"כ היה טוב להקדים
 האחרון מאלו השנים ולאחר הראשון עד שיהיה כי הנה דחקך דבק עם
 ועמד לא חפלתי צארץ להיות מלת כי מלת טעם צענין ע"כ איני חפץ צארץ
 וצטבותיה

ובטובותיה כי החפלים ההם מרחקים מהשם והרחקים ממנו ארזים גלמתיים וכן אני מתארה להיות חלקי בשמים מפני שני שחלקו צעליונים וידבק עמם כשיכלה שארו ולבצו שהוא מן השאר דולה. זו האצר הידוע הנקרא כן והוא הנדעא לנפש ולכל כוחותיה שכליונו הוא כליון לגוף ומתו יטאח הכח השכלי שאינו מן השאר להיות חלקו העליון שדבק בו כי אמרו לו ר' ל' צ' ד' דולה זו השכל שנקרא ג"כ לב כמו שידעת משיחוק מלת לב דה הפלגה בהסתר לשמש במלת לב במקום אחד משני פנים משיחופו וחלקי דולה זו חלק הלז כלומר חלק השכל כי לא נשאר דבר זולתו שיבקש לו חלק שהשאר והלז והוא ממנו כדן כלו ואצדו ואמרו הוא אלהים דולה זו העליון שבו דבק ואחר שחלקו הוא אלהים יחי' לעולם שהעליונים נלחיים לא יכלו ולא יפקדו ולא ימותו כמורכבים מן החומר והי' ענין הפסוק ובאורו כן כשיכלה שארי ולבצו דה הוא המות לגוף לור שכלו וחלקו אלהים לעולם דה היא החיים לנפש הלידקים הנקראים חיים אפי' אחר מיתתם בהשארות נפשותם ואחר שהגיע אל זה מהיות לור שכלו שהוא ללמו אלהים כלומר הקדצות אל העליון שאפשר להדבק בו ולהתקרב אליו אמר ואני קרצת אלהים לי טורצ שתי צה' אלהים מחסי לספר כל מלאכותיך אם נאמר בפסוק כלה שארי ולבצו וגו' שהוא מלאחר לפסוק כי הנה דחקיך היה זה הפסוק דבק עמו כענין וחלקי אלהים לעולם וקדצתו לי טובה לא זולתה ואם לא נצין זהם שינוי קדר נאמר שאחר שאמר כי הנה דחקיך יאצדו צא להודיע שאינו מן הרחוקים ממנו אך מן המחקרצים אליו שקדצתו הוא הטוב צעיניו כמון שהקדים לו מי לי בשמים והתבאר לו מה שפתח בו דצרי צאך טורצ לבצו אלהים וענין סוף פסוק והוא אמרו שתי צה' מחסי לספר כל מלאכותיך כל שהוא חוספות התגללות נאחר כשיצב דצב שהוא מחתרי התורה והאמונה. אך מן הגדולים שבהם ושם הדצרים בו דצורים על אופניהם גם הרחיצ נקצי להמשכיות אשר על תפוחי זהצו ואמר בהתגללות על זה ששם צעונו צה' להיישירוצמה שידבר ולשומר דצרי פיו ומטיאה בפקדו כל מלאכותיו דולה זו דרכיו שהן מעשיו ומלאכתו וישצות מכל מלאכתו שם קפדו ידיעת השם עניינו בני אדם והשגחתו עליהם כאלו הוא סיפור כל דרכיו צעצור שהם עיקר דרכיו בעולם השפל שעל ההשגחה זו וצמה שצחוהו הוא מדבר התגלל שלשם שמים עשה מה שעשה להליל בני אדם משוב לרעת הרשעים המכחישים השגחתו וגם ידיעתו בשציל הכחשת השגחתו לרוב הטענות אשר נמחדשו לקתרה לא עשה להרוס ולא למרות בו כי אלו כיון למרות בו לא היה משים בו מחסו והוא כאלו אמר ואני קרצת אלהים לי טוב ואחר שקדצתו הוא צעיני הטובה הגדולה ודי צה

השגחה

השגחה שתי באלהים מחקי לקפר אומות דרכיו ואומות השגחתו והיא נמלאת
באמת לא נעדרת כאשר חשבו עד שסלקו הידיעה מהסתלק ההשגחה אללם
אך היא יודע ומשגיח באמת וכיולא בזה מענין ההתכללות הוא שפירשנו צור
של עת לחסות ועת לדבר מזונות העמים שאמרנו צו שאפשר לפרש צו שהוא
התכללות ממנו כשדבר בזה שחשה ושתק ממנו מי שלפניו גדול ממנו.

פרק חמשה עשר

ואדרבא שהשלמנו פירוש המזמור באמרנו שג"ל צענינו והיא שג"ל שהחכם
המחזר אותו ברוח הקודש נשארו משל על דרך חקירה ופסוק בהשגחה לרמז
ין אל אומותה לא שהיה מליאות לדברים ההם עד שקרב הוא לנבואת מאמנות
ההשגחה ולא שקנא בהוללים וכן יתר הדברים אבל נשא משל כפי הראוי
והמחוייב שיקרה צענין ההשגחה תמיד וכ"ש צמנו והיא שימלאו רשעים מלליהם
ושלום שהגיעו לתכלית הרשע ולתכלית השלום וההללחה מכחישים ההשגחה
העליונות מדברים בשם ובטובי הארץ וחקידיה ושימלא זך לבב וכ"ש קודם
שישלים בחכמות יתחדשו לו ספקות בה ופקפקין עד שכימנו ויליאוהו מן
השטח בראותו מה שקיפר מהללחת הרשעים ושלמותו ושימלאהו אנשים אחרים
שאינם רשעים ולא רעים צמודותיהם אך בראותם ג"כ שלות הרשעים ושומעם
דבריהם וטענותיהם ילאו לגמרי מאמנות ההשגחה כי לא יוכלו להכחיש הנמלא
והמוטבל אללם וכ"ש כשיקרב אל זה ראותם יקורי הדיקים שהוא דבר בכל
זמן נמלא ובעבור זה יבקשו קבה שלא יהיה בה חקרון צמעת השם למליאות
ההוא והקדוזה להמלא הוא עליונות מליאות השם ורוממותו וכן אין ראוי
למפורקם בחקירות שיפליג בסקפור הטענות ההם החזקות אשר חשבו האנשים
ההם אמתיות למיעוט שלמות חכמתם כי ירבה נזקו להפקיד עוצים תמימים
וכן ראוי לכל זך לבב שיסתדל ויחמור ללאת מומללות הספקות והפקפקים
אשר נתחדשו לה בהשגחה אל יבוסת הציאור להיותה יקור ויקורי המורה ועיקר
ישוע העולם להעמיד קצון בני אדם על הטוב שיכתן אשר אי אפשר למין ההוא
מצלתי עמוד מקוצץ והוא ג"כ אחד מדרכי השם אשר ראוי לכל מושלל להשיג
אומותו כפי היכולת וזה לא יתכן רק בחיפוש החכמות וצלימוד וצליאה מן
הצערות ומן הבהמות אשר כל היולא מהם ילא צעור אלהי ועל כן התפלל כל
חקיד לשם להנחותו באומותו ולהורות אותו דרכיו ולהיישירו וללמוד לגלות
שהכל יולא מאתו ומאת השכל המושפע ממונו כן קדר זה החכם זה המזמור
בחקירת

בחקירת איכות ההשגחה ואמתותה ונדלחה שהניצ לרמח זה על כל הנרמח זה לפניו ולאחריו עם קלורו בכלל כל מה שכלל עליו ספר איצו ונציאור על דרך רמח ויותר מציאור הוא צזה המחמור מאשר בקספר ההוא לאורך הדברים צו ולערבצוים עד שיקשה מאוד להבין ממנו הכוונה וצזה קלורו הדברים וקדצו לקלורם אחד לאחד למציגם והיו לאחדים צידו ואולם אשר יוסף עליו ספר איצו הוא ציאור רמחם לקיצת מליאת הללחת דשעים ונגעי הלדיקים וזה נמלא בקלת דברי אליהוא ואין זה מעיקר אמינות ההשגחה והמשיג אמתותה לא העלם ממנו קצתם ולא ישאל עליהם כי לא יקוש להם ואף כי יבקש להם קצה וכבר אמר בהללחת הרשעים צממור הזה מה שספיק להמון מענין החלקות וממנו יוכלו להבין צייקורי הלדיקים היותם קצה להפך מלד אחד וכ"ל שאליהוא רמח גם צייקורי הלדיקים הפך הטעם שכתן המעורר הזה להללחת הרשעים לאורך ההמון גם כן כדי שלא יקשה עליהם ראותם הלדיק בלעד וצייקורין כמו שאני עתיד לפרט אחר זה.

ואשר הגיע אליו זה החכם בצחינתו הוא מה שהגיע אליו המחבר ספר איצו בצחינתו צחיתל דברי אליהוא רמח לעיקר ההשגחה בלמודו להשיג כפסו מני שחת לאור צאור החיים רמח ונצואר להללחת הנפש מן ההשגחה וההכרת ולהשאירה צאור החיים. ואיצו בקוף דבריו הודה כי לולא הצנחו ולולא ידיעתו הדברים הנפלאים ממנו הגיד מה שהגיד ואמר מה שאמר ומחלונותיו ומדענותיו וזה היה כשלא ידע השם שאינו נודע רק מלד דרכיו רק לשמע און כלומר מלד הקבלה אך צעת שידע השם ודרכיו ידיעה אמינית שכלות וזהו שקרא ראות עינו מאס המוצות שהם עפר ואפר ונחם על אשר התרעם על העדרם ממנו ועל אשר בקשם והתאווה להם וזהו אמרו על כן אמאם וכחמתי על עפר ואפר וקדר השלמת הפסוק כן הוא על כן אמאם עפר ואפר ונחמתי על אשר בקשתי עפר ואפר ועל אשר התרעמתי כשחקרתי עפר ואפר כי כן דרך הלשון כשיחבר שחי הפעולות על פעול אחד והאחת מן הפעולות נקשרת עם הפעול ההוא צמלה אחת והאחרת באחרת או בלא מלת קשר שיצוא על הפעול באחד מן הקשרים הראויים לפעולה האחת ולא יקפיד לאחרת וענין על כן אמאם ונחמתי על עפר ואפר כענין מי לי צשמים ועמד לא חפלתי בארך שניהם כווננו אל המוצות העפרות האלויות והל קלת זה הגיעה צחינת מלא כי בקלרה מהיות הרשעים ליום הנצא בקס לפני אש לא יעזב להם שרש וענף אך חכרת אחריתם ומציתם ללדיקים ציום ההוא שמש לרקע ומרפא בכנפיה רפואות חלי כליות הגוף צשמש לרקע השאר הנפש חרימת השמש ההוא להם כנגד השך ענן החמר הצועד לרשעים ואולם אליהוא וזה

זה החכם המפורד המצדד המזמור הזה עם הודיעם עיקר ההשגחה בגמול
הלדיקים ובעונת הדשעים לא כמנע מלחת טעם מספיק לזמן בהללחת הדשעים
ויסורי הלדיקים כמון שאמרת למועלה שהחכם המפורד צאך מוטעם הללחות
הדשעים והיותם בחלקות להפילם ושחק מוטעם יסורי הלדיקים נשען על
המזין ללמד סתום ומפורד ואלהיהוא צאך טעם יסורי הלדיק טעם אומיתי ברמז
והיא היא בעלמו טעם להללחת הדשעים וטעם המוני צציאר כמו שחזין עתה
מדברינו בפרק הצא אחר זה והוא נפרש בו העולה צדינו מכוונת אליהוא
צענין ההשגחה.

פ ר ק ש ש ה ע ש ר .

זה הפרק נצאך בו מה שגראה לנו מכוונת אליהוא בהשגחה ונאמר
כי תחלת דברי אליהוא לפני ציארנו עיקר ההשגחה והגמול התחיל להוכיח איוב
על אשר התרעם על השם ציפורים אשר חלו עליו והוא אמר שמוע נא איוב
וגו' ישר וגו' רוח וגו' אם תוכל וגו' והן וגו' הנה אימתי
וגו' אך אמרת וגו' זך אני וגו' הן תכונות וגו' הן זאת לא
לדקת אענך, כי ירצה אלוה מ אכוש. נראה שאמרו הן זאת לא לדקת
רומז אל התלונה שהתלונן באמרו כי הוא זך ולא חטא לשם ולא פשע והוא
הציא עליו דעות והיה אללו זה עוות משפט כי היה הידיעה אללו והנהיג
כשלא יחטא איש לאיש אין עליו להרע לו כ"ס אם ישעה דלונו בדברים אך
אם ידע לו יקרא עוות משפט ועול ואיוב היה חושב שכן הקדר כי על כן קפד
על עלמו שלא חטא לשם ושזך היה ועם כל זה שעשה דברים שהם דלון השם
כמו שאמר בדרכת ארצך, לך לבשתי, עיני ה ייתי, אז אכבי,
ואשצרה מלחמות, ומה שקדם מביולא בהם ומה שהתאחר והיה אומר זה
לגלות כי כביכול שהשם עוות עליו כמו שצאך באמרו דעו איפוא כי
אלוה עות כי ואמר לו ר"ל אליהוא לאיוב על תלונתו זאת שלא לך בה ולא
דבר ככונה ונתן טעם דרך רמז להכחישתו בה באמרו כי ירצה אלוה
מ אכוש כלומר גבהו דרכי השם מדרכי צדק ודס שאם ביולא בהם הוא דרכי
צדק ודס עיות אינו עיות דרכי השם הגבוה מעל גבוהים כי אפשר שיצאו
יקדין על מי שלא חטא לשם גם אם עשה עם זה דלונו ואל תצין מדברי שיציל
השם בעלם יקדין על מי שלא חטא ועשה דלונו לא כדעת האשערי
ולא כדעת המעת זילה הם דעות צלדד ולופר ואולם שיצאו לו צבטון
השטן

הסטן כלומר צקצת קלח האמלעים אשר נתן האדם צידו לפי החומר שלו ד"ל
 גופו לא נפשו אם ירלה לשמרה אך הגוף ההוא מן החומר המעוות אין ציכולת
 לשמרו לגמרי לא מהפקד גמור ולא מקלת הפקד כלומר מיקודין ואין עוות
 לפני השם כשלא ישמור וזהו מה שאמר שלמה ע"ה אם עשק רש וגזל
 משפט ולדק תראה צמדינה אל תתמה על החפץ כי גבזה
 מ על גבזה שומר וגבזהים עליהם, שהכוונה זו אם תראה בעולם
 השפל המורה עליו מלת מדינה מדרכי השם וזה שיראה לך עוות דין ומשפט
 אל תתמה על זה כי קצתו גבזה השם השומר שהוא גבזה מעל גבזה ומעל
 גבזהים שעל בני אדם שהם בני מדינה וכל הגבזהים ההם הם תחתיו אמלעיים
 צינו וצין בני המדינה שבהם ומהם ימלאו נעשקים וגזלים על כן אין לעוות
 משפטו צטיל משפטי הגבזהים ההם אשר תחתיו אם יראו לך מעוותם שאין
 העוות ההוא לא מהשם ולא מהגבזהים ההם בעלם וכונה ראשונה רק מעוות
 החומר השפל המקבל פועל הגבזהים פעם הווה פעם הפקד כאשר פרשנו
 במקומו צקפר קהלת ושם זכרנו צס הר"ר יחזקאל אבן גיאות שהציא צפירושו
 לפרק קהלת על הפסוק הנזכר דבר אמרוהו החכמים ז"ל על זה הפסוק אמרו
 אם ראית שיש גזלים ונעשקים ולדיקו שלעולם משפיע להם שלום אל תתמה
 על חפלו של הקצ"ה למה כי גבזה מעל גבזה שומר זה הקצ"ה שהוא גבזה
 מעל גבזה והוא מלמעלה והמגביהים עלתם מלמטה וגבזהים עליהם הם
 מלאכי השרת זה לשונם ואם אינו מסכים לגמרי עם מה שפירשנו אנחנו צפוק
 ההוא מכל לך שהם מצינים הנעשקים נעשקים מצני אדם העושקים אותם
 והצינו העושקים הגבזה השני ואנחנו פירשנו הפסוק צנעשקים מן העת והזמן
 והגבזה והגבזהים הצינתי אותם על האמלעיים מלאכי השרת והגזלים
 וזולתם שוכללם וצחוכם הסטן כמו שתראה במקומו ואולם המוסכם עליו הוא
 שהאמלעיים הם קצת עשק רש וגזל המושפט ההוא ע"י הסטן הצא צחוכם
 ואין לתמה עליו ואין להתרעם על השם צטילו זהו שרלה באמרו הן זאת
 לא לדקתי אענך כי ירצה אלוה מ אכוש כלומר אין צמה שהתרעמ'
 על השם תרעומות לדק כי אין להתרעם עליו על זה כי גבזה דרכו מדרכי
 צס רש, ועוד הוסיף למת טעם המוני ליסורי הלדיקים ולהוכיחו על תלונותיו
 מדרך אחרת ואמר מדוע אליו ריצות כי כל דבריו לא יענה
 נראה שהוכיחו על מה שאמר מי יתן ידעתי ואמלאהו וגו' א דעה
 מליים יעניי וגו' וכן אמרו הודיעני על מה תריצני והודיע
 שהשם אין צדבריו קול ומענה עד שתשאל ממנו שיענך או יודיעוך ולא היה
 זה המכוון כי יודע היה איצ"כ ולא היה דבריו רק לחזק טענתו שאין חטא

לו שיהא ראוי עליהם הנגעים ההם על כל העונש כי לולא זה לא היה מתארת
למלוא השם ולדעת מה יענה אותו שאלו היה חושב שהיה אומר על החטאים
הפלוניים שחטאת או על האמונת הדעות הפלוניות שהיית מאמין בהם הבאתי
עליך מה שהבאתי לא היה מתארה למלוא אותו ולדבר עמו אך יודע היה
שנקי היה מכל זה ואולם המכור מאלה הוא היה שירדיענו איך יודיע השם לבני
אדם כוונתו בזה שיעשה וצמת יזהר ממנו וכן שירדיענו דרכי השם עמהם
להטיב או להרע כלומר הטובות שיצאו לבני אדם או הרעות על איזה דרך
יצאו להם ועל אי זה דרך השם מדבר עמהם או כמדבר עמהם חת חמלאהו
ב"פ פקוקי' אלה, והם, כי באחת ידבר אל—בחלום חזיון לילה—
אז יגלה אמן אנשים—להקיר אדם מעשה—וחשך נפשו מני
שחת—והוכח צמכאור—וזהמנו חיתו לחם—יכל צשרו
מראי—ותקרב לשחת נפשו—אם יש עליו מלאך—ויחנכו
ויאמר פדעהו—רעפס צשרו מרוער—יעתר אל אלוה
ויראהו—ישיר אל אנשים—פדת נפשו מעבור צשחת—הן
כל אלה יפעל אל—להשיצ נפשו מני שחת—אומר צפקוק ראשון
שהשם הוא מדבר עם האדם להודיעו דרכיו צמליאות צשחת כלומר מלך אחד
ונודרד אחת וצשתיס כלומר צדק שנית הוא כמדבר גם זה לבני אדם. ואולם
לא ישורנה ולא יציע זה כענין טהור עינים מראות צרע וגו' וענין מה שאמר
החכם צעלמו אחר כן אך שוא לא ישמע אל וסדי לא ישורנה,
שענינו אך דבר שוא לא ישמע אל ופעולת שוא לא ישורנה או אמור אך שוא
יהיה צדור או צפועל לא ישמע הדבור ההוא ולא יסור הפעולה ההוא ואף
ע"פ שענין השוא הכמר צפקוק הזה הוא מה שפושט מנני אדם משוא האחד
לחצירו או לעלמם אין רחוק ללמוד ממנו הענין והוא שלא יראה גם כן השוא
הצא להם מלך אחד הגבוהים האמלעיים אשר צינם וצן השומר הגבוה מעל
גבוה ועל גבוהים שעליהם כאמרו מפי עליון לא תלא הרעות והטוב
כמו שאמרנו שאנו עתידין לפדש צו ואמר שקחם כל הדברים פרשם והתחיל
צראטונה. ואמר, בחלום חזיון לילה צנפול תרדמה על אנשים
צחכומות עלי משכצ. אלו הג' שמות הם הדרך האחת שמדבר זה השם
עם האדם צדרכים חלוקים כפי החלק מדרגות הכבואה להודיעו הראוי לו
לעשות והראוי לו ליזהר מעשותו ולהודיע דרכי השם צמליאות חתו שאמר
אז יגלה אמן אנשים כלומר צדק הזאת יודיע השם רלונו ודרכיו בלא
קול ובלא מענה לבני אדם הראויים לדבר עמם צדק הזאת והם החכמים איש
איש כפי מעלתו צחכונה.

ואולם אמרו וצמוריים יחתום כראה לי שענינו כי יודיעם צדק
החכמה והנבואה צמח יושרו ואיך יושרו על כל דבר שראוי ליקר עליו אם
יעברו ויעשוהו ויודיעם קצת כל תוכחה ומוקד שפסד שניעם לא ילמדו
לתוכחה ומכאוצים שיעידום, ואולם אמרו להקיר אדם מעשה וגורם
מגדר יכסה, ענינו וכל זה להקיר מאדם מעשה או להקיר האדם מעשות
מעשה שאינו ישר לפניו, כלומר יונע אותו צדק נבואה וחכמה מעשותו ולכפות
גור מלכו כל' שלא יתגאה ויעלה בלבו שהוא שלם וישר ואין ראוי שיחולו
עליו לרות לקבלתו בטבע המליאות ומחה הגאווה ההוא מלכו עד שידע חקרנו
וחקרין טבע המליאות ואמרו יחשך כפשו מני שחת כל' מהשחתה
ואצדון וגופו נמות בלא עתו על הרוב באמלעות השכל אשר השפיע עליו
וכן הדין בשאר ההפקדים כמו שאמר הוא בעלמנו אחר זה צמנה רביעי לזה
כי צו זכר עונש השם לרשע בחייו וגמלו טוב ללדיק והוא אמרו ואם ישמעו
ויעצורו יצלו ימיהם צטוב ואם לא ישמעו צטלח יעצורו.
ולא יראתי מרוב ההארכה הייתי מפרש עד שעה לפניהם ושלשה אחריהם
למה שיש לי בהם מחידוש עם כל זה נאמר בשנים שזכרנו לפי לרבינו הנה
שאפשר שאמרו וחייתו מעבור צטלח רולה צו שיללו בחייו שלא יפול ולא ימנע
רגלו צא עליו הקפכות ההם ולא ימיתוהו וכן היה אמרו ואם לא ישמעו
צטלח יעברו כלומר אם לא ישמעו לשכל המשפיע השם עליו ויהדקו וימחרו
להכחיש באמת צטלח יעברו כי רחם מן האמת הוא מיתתם באמרו „ציום
אכלך ממנו מות חמות“ . והוא שקמו לו ויגועו צבלי דעת כלומר בלא חכמה ונשור
למה שנפרדנו ממנו ונאמר שאחר שצא הדרך האחת שמדבר בהם השם עם
צני אדם בעלם באמלעות השכל הפועל השופע עליו מאתו ית' הדרך הנביא
וחכמה התחיל לצא הדרך השנית שהוא כמדבר בה עם האדם במקרה כמו
שאמר לא יסורנה והוא אמרו והוכח צמכאוב על משכבו ותוכחות ומכאוצים
סיוכח האדם בהם על משכבו עד שיהיה הקדר כן „כי באחת ידבר אל רשעים
לא יסורנה צחלום חזיון לילה וגו' „ובתוכחות ומכאוצים האחת שידבר בהם
הוא צחלום חזיון לילה. והשנית שהוא כמדבר בה אך לא יסורנה הוא צתוכחת
מכאוצים שיצואו לאדם הכונה שהשם הוא כמדבר עם צני אדם צדק הזאת
צמקרה והוא שיצואו יקורן ומכאוצים עליהם ע"י השטן הנאמר לו „הצו צידך
אך את נפשו שמור“ שענינו הנה צידך חזן מנפשו וע"י המכאוצים ההם תחנצ
כל אוכל נפש וידל צשור ויכחש ואם יהיה נמלא לו אז מלאך מליך אחד ינלל
ע"י על הדרך שהוא אומר, ואחר שחתם והעלים המלאך האחד ההוא מאימה מין
מן המינים המשותפים צשם מלאכים הוא נקצ צמשכיות ואמר מני אלה כלומר
שיהיה

שיהיה האחד האחר והוא מן המלאכים שהם אלפים ויהיה מליץ טוב צעדו ומגיד צעזילו ישרו ויחננו ויאמר למכאיו אחרו פדעוהו מדרת שחת כי מלאכי כפרו ירעצו צערו יחרו מאשר היה צימי עלומיו שהם לפני ימי הכעדות והגידול והלמיתה הם צמון האור יחרו חדים וחזקים, הכונה זו כי ימחר להחליף וללמוח זו מה שהוחר מצערו ע"י המכאובים, זאת הוא דרך אחת לפי' אלו הפקוקים והוא פקוק ויחוננו מן ההתחלה אשר תחילתה אם יש עליו מלאך מליץ עד שהי' עטוף עליו ותהיה הוא"ו פתוחה במקום חרוקה כמו שפירשנו ויהיה תחלת הקפור פקוק" רעפס צערו מנוער, והיא הטובה לפי הלשון והענין כי ההללה הוא החנינה בהקרת הכלצ שהוא הפדיעה אין שם הללה זולתה ואין שם דברים ומענה ולא היה דבר בעלם מהשם עד שידיעוהו העלין ויגיד ויעיד לו. ואפשר לפרש מלת ויחננו תחלת קפור ותשים הוא"ו זה נוספת והפועל הנקטר ד"ל החונן הוא האל הקודם זכרו צפקוק, כי זאת יד בר אל" ואם רחק ויחסר וא"ו עטוף ממלת רעפס יהיה מקום וירעפס עטוף על ויחננו והוא הכגלה בזה המשל והוא משכית הכסף אשר עליו ונקציו שמהם יראה תפוח הזהב אשר בתוכה הם מליאות וא"ו ויחננו אחר אם והעדרה מרעפס כהעדרה מתחלת כל קפור מדרך הלשון וידעתי שאל נגלהו כמו המפרשים ואולם פקוק, ויעתר אל אלהי, ישור על אנשים יקבול שלשה מינים מן הפירוש, הראשון שירצנו צחקרון וא"ו עטוף כלומר ויעתר אל אלה וישור על אנשים צענין אחר שעתה ואחר שער על אנשים ר"ל שהצריאות שהצריא ע"י הללת המלאך היתה אחר שעתה המוכיח אל אלה ושר על אנשים כי בזה פדה נפשו משחת ויהיה הכל על דרך אחת וענין אחר והפנים השניים שיהי' אומרו ויעתר אל אלה צמקום או יעתר אל אלה ויהיה אומרו ישור על אנשים עטוף עליו צמקום וישור על אנשים כלומר שנין מה שקדם מן הקפור מהללת המלאך והחנינה והפדיעה ישור המוכח לימי עלומיו ענין שלם בפני עצמו בלא דבר אחר ואמר אח"כ שיש דרך אחת להללת המוכח והוא שיעתר אל השם מחרוך תוכחותו וישור על אנשים ובזה יפדה נפשו מעצור צשחת וגו' ויהיה אומרו הן כל אלה יפעל אל טז אם לשני דרכי' להללת המוכח צמכאובים או גם לשלישית הקודם זכרה מענין הכבואה: והפנים השלישי' הם שיהיה פקוק ישור על אנשים גם הוא כענין או ישור על אנשי' ויהיה דרך שלישי' להללת המוכח צמכאובים והוא שיחודה על חטאיו ויכיר צעויותו וחסדנותיו ויהא ענין זולת העתרה לאל ואין ספק שעל שלשת הדרכים האלה תמלא הללת הנלל מן המכאובים והננעים והחללים אם שיכלל בהללת מלאך לצד בלא עתרה אל אלה כלל וכ"ש בלא ירדי והודאה ובלא תשובה על אנשי' וזה המין אין לרץ להציא

עליו

עליו ראייה לרוב מליאותו או יעמר אל השם ויכלל בלא וידוי חטאים וחטאת עוותם וחסרונות כחזקיהו וחולתו רבים מאין מקפר כמלאים חמיד ג"כ או שיחודה על חטאיו ועוותו וחסרונותיו וידה זהם לבני אדם ומן הנראה שהחודה יחודה לבקש מחילה ואחריה עזר וחושיה וכל העתודה מתוך מכאובים וכגעים ואנ"פ שלא זכרם החכם צביאורו לפי זה הפירוש העשולש יש לוומר כי העניינים הנמלאים צמוכה הראוי להכלל ע"י קיצת הללחו הם שלשה וכפיהם יהיו ג"כ ההללות שלשה דרכים לא ראי זה כראי זה שהכלל מהם צהללת המלאך לצד יצירא גופו לצד וישיב לעוז שבעניניו כי לא היתה שם שום הערה לכפש, ואולם הכלל בהעתרה אל אלה אחר שהתעורר אל הקצה הראשונה למכאוביו ולכל ענייני העולם השפל חסש לו הערתו ללדקה ותעלה לו לרלון לפני השם וזה אומרו „וירלהו וישב לו כלדקתו“ אך הכלל אחר הודאתו בחטאיו והכרתו בחסרונותיו ועוותו היא התעורר ליותר מאשר התעורר אליו אשר לפניו כי התעורר גם לקצות האמלעות והאחרונות כלומר לכל הנצוהים שעליו והתעורר לחסרון המקבל ולעוותו וע"כ אמר צו פדה נפשו מעצור צשחת כי ילא מן הסכלות והצערות צדרכי השם הישרים אשר אין מעוות זהם וידע טצע המליאות ויהיה אומרו הן כל אלה יפעל אל טצ אל ג' מינים האלה מן ההללת או גם אל הרביעית הקודמות מענין הנצוה. ואולם לריך להשתדל צשני המינים האחרונים ד"ל העותר והשר על אנשים אם האחרון והיא השר על אנשים לריך לכל אשר לפניו אם לא והנראה שריך לעתרה כמו שאמרנו!

ואולם אם ילמדך לטניהם וגם להללת המלאך וכן העותר אם לריך על עתרתו להללת המלאך עד שנאמר טע"כ הקדימו לקדמתו טצע או אין לריך לאחד מן השניים האחרונים הללה אחרת רק העותר מקפיק צעתרתו צפני עלמו והשר על אנשים יקפיק לו צהכירו חסרונותיו עם עתרה והוא שימפלל אל השם שיררהו ויגהרו צדרך אמת עד שיכיר האמת ולא ילמדך להללת מלאך אחרת להלילו ממכאוביו וחוליו הוא מקום עיון: ואולם מציאורו למזמור הקודם יתצאר שהדרך הראשון והוא היותם כולם עם הללת המלאך והוא הכרחי כלומר השגחה הכרחיות, והשנית כלומר בלא הללה מופתות וכבר אמרתי לך שהמופתים מעמי וכן יש לך להצין אמתת הענין מנוף הענין כי לולא לריך השנים האחרונים אל הראשון והוא הללת המלאך לא היה מזכירו כלל כי אין צו צדור השם ולא מה שהוא צדיצור כלומר הערה מאתו שההערה מאתו צאיה שתייה היא נחשצת צדיצור אחר שישני האדם צעצורו מה שיהי משיגו ע"י צדיצור זולתו אליו שיריעהו וילמדהו הדבר ההוא ואין צהללת המלאך שום דבר שנראה ממנו שיהיה הערה למוכה אחר שלא התעורר לצד ולא זברה רק לרמוז שא"א הללת המוכה ממרכחותיו

מחוכחותיו ומכאוציו מבלעדיו והיא עם השנים האחרים כדבר הקודם בטבע
 לדברים אחרים זולתו שאפשר המלאך מבלתי המלאים וא"ל המלאים מבלתי המלאך;
 ואולם הרב מורה נרדק ז"ל כראה שהציא שהחניכה והפריעה בהלכת
 המלאך עם עמדת המוכח וראונו פני השם בתרועה וסירו על אנשים הצין
 הכל אחד כפירושו הראשון כי לא זכר מכל ענין שהיא זולת ההלכה ושחק מן
 השאר כאלו הצין שאר הדברים הנזכרים עומה משכית לצד לא שהיה לריד
 אליהם בכוונה ואמת כי הוא עיקר להיותה רמז להשגחה הפרטית ההכרחית
 האמלכת לגוף בעלי חיים והוא הנרמז אליה צפרק ע"ו מן החלק השלישי כאמרו
 לא נעצזו אישי כל מיץ עזיבה גמורה אך אין ספק כי לא צאו פקוקי יעתר
 אל אלה ישור אל אנשים להסתרה לצד להיותם עיקר הדרך השנית שהשם
 כמדבר זה עם בני אדם לא בהלכה כמו שאמרנו כי זהם יהיה מה שיראה
 ממונו הערה למוכח לחקור על סבות ומכאוציו וחסדנותיו וחטאיו עד שימלאה
 באלו השם דבר עמו והודיעוהו אותם:

וכראה שפ"ז כיון זה החכם ר"ל להודיע לאיזו שפעמים חצא טובה
 למוכח במקרה בחוכחותיו כי יתעורר בשבילם למה שיהי' נסכל וממונו והם כדבור
 אליו ובהשגחה עליו במקרה א"כ אין להתרעם בשבילם אחר שהם גורמים טובה
 והיתה כוננו בזה כאלו אמר לו אפשר שמכאוציך כן יעשו עונך יגרמו לך
 טובת ההערה ע"כ למה תהרוק להתרעם על השם ורמז לו עם זה דברים
 אחרים כאומר אליו שאין ראוי לו להתרעם על השם בשביל המכאוצים שחלו
 עליו והוא מה שרמז אליו באמרו לא ישורנה כלומר שהמכאוצים שיציאו על
 האדם והוא המכונן באמרו וצטתים כלומר בדרך שנית שהשם הוא כמדבר זה
 עם בני אדם אינם מאללו בעלם ולא מכוונים מאתו כוונה ראשונה וכן רמז
 אל זה באמרו והוכח במכאוצ ולא אמר ויכחהו השם כמו שהיה ראוי לענין
 אם היה הכוונה להודיעו שהשם יוכחהו בעלם. — וכבר העריכו על זה —
 וכן כשלא זכר בענין חטא ופשע עד שאמר והוכח במכאוצ על משכבו על
 אשר חטא ופשע הוא קלת רמז וכן רמז אל זה באמרו כי ירצה אלה כאשר
 פרשנו בו וכן אמרו פדעוהו מדרת שחת נקב רוחצ במשכית כי אלו היה השם
 הוא המכאוצ בעלם מה ענין היה פדעוהו מיד מי יפדעוהו היה לו לומר
 יחננו ויאמר אפדעוהו מדרת שחת או הגת ארפה ידי מעליו כי מולאתי כופרו
 וירטש צטרו אך ענינו בלא ספק פדעוהו מיד המכאוצ כלומר השטן אשר
 נמסר ציוו כל אדם אף התם והישר ירא אלקים וקר מרע כמו שפתח משלו
 המז צידד עד שיהיה השלמות הענין ויאמר השם למלאך המליץ פדעוהו מיד
 המלאך הממשיח המכאוצ אשר שולחתי בו כופרו זה אם תהיה החניכה בשם
 ותהיה

וזהו האמירה והדבור ג"כ לשם עם המלאך המליך כמו שזכרנו אליו המפרשים והוא הנגלה ועב"ז לריך להאמן אמירת השם למלאך דלנו ממנו כלומר המליאן אותו בדרך שיוכל לפודעו פעמים שלש כמו שאמר וכדרך הכתוב ליחס פעולות כל המלאים אל השם ית' הממליאים מליאות שיעשו הפעולות ההם כמו שזכר הרב המורה לדק ז"ל בפרק מ"ח מן החלק השני ורמזה במקומות רבים בקפרו וגם אכחנו העירונו בזה העניין במאמר הזה במקומות רבים. — ואולם אם החנינה והאמירה הם למלאך המליך יהיו דבריו עם המלאך המכאיב המשחית ויהי' אמרו פדעוהו מדרת שחת כענין ששכחו ומנעו אותו מדרת שחת כלומר מהשחתה ואבדון כי מלאכי כפרו כענין אל תשחיתו כי צרכה צו או יהיה ענינו פדעוהו מיד המכאובים שהצאת עליו ושהיית קצתם כדי שלא ירד שחת ואחר זה ירעב צפרו מנוער וישוב לימי עלומו על ידו. קוף דבר אמרו פדעוהו רמז גדול בכוונה!

וכשיצא לפרש מה ששאר עלינו לפרשו צענין הן כל אלה יפעל אל הרמז במלת כל אלה ישוב אל שלשה מיני הלל המוכח במכאובים לפי הפירוש המשולש, אמר שנין המוכח הזה וההכאה שאחריה הלל המלאך וחנינה ופדיעה יעשהו השם עם האדם פעמים ושלש כלומר יש מי שיספיק לו פעם אחת וזה יכיר חסדו ורחמי ויש מי שלא יכיר צאת וילמד אל ז' או ג' ואפשר שכנגד מקרי של איוב אמרה שהוכח פעם ושתים ושלש וארבע ואע"פ שלא הזכיר מתוכחות גופו רק פעם אחת צענין כלם מוכחות הן במכאוב כי יש מי שמוחו חצי עליו מגופו ויש מי שמיחה צנו תכאיבהו ותלערהו יותר מחלין ויקורי גופו והוא כאלו אמר אם חלו עליך לדות פעמים ושלש אין להתרעם מהם על זה כי כן יעשה השם עם האדם ויהיה קצה להקיר נפשו מני שחת לאור צלור החיים ואין ספק שנין הלל המלאך והחנינה והפדיעה לא תהיה אך פעמים מתי מקפר לא הולך זה להודיעו. — והרב מורה לדק הצין כוונת פסוק הן כל אלה יפעל אל פעמים זה ענין לצד ר"ל ענין מיעוט תמידת מליאות המלאך עד שהשלמת הפסוק אללו הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש לצד לא תמיד עם גבר. — ומן החנינה אם לריך זה להערה וכי נעלמה המיתה מאיוב או עלה בלבו שהלדיק לא ימות ואולם אשר נעלם ממנו הוא חול היקורין על מי שאין לו חטא שיתחייב צעצורו היקורין ההם אך היה חושב שהלדיק הנקי מן החטאים במפעל ובאמונות הטעות לא יחולו עליו היקורין עד אשר ימות צעצורו של נחש וע"ז הענין שגלה איוב מדעתו והיה צעצורו כמתארה לדבר עם השם עד שידועהו על מה יתחייב לדיק כמותו להכאיבו ולנגעו רמז לו שפעמים יוכח מי שאין

צו עוות לפי הכרתו ואין חסרון אללו לפי ידיעתו יכאיצו וינגעו מי
 שמוכר צידו. — ואולם אם יהיה עליו מלאך מליץ יפדעו מן המכאוצים
 ההם וידע אם אחד הנללו מהם או קודם הנללו למה שה' נעלם ממנו וכיר
 צעלמו חסרון שלא היה יודעו לפניו עד שידע מה היה קצת מה שחל עליו והיה
 הענין אללו כאלו השם דבר אליו והודיעו מה שלא היה יודעו לפניו ויכלל
 משחת בעבור הידיעה ההוא כי ידע מה הוא אמתת ההשגחה אשר לא יחסרהו
 הראוי לה ע"כ קרא אותה דרך שנית מדיבור השם עם בני אדם להודיעו דרכיו
 ואולם לא יסור השם ולא יציע הדרך ההוא. הענין שאין הכוונה הראשונה מן
 השם אל בני אדם שידעו דרכיו מלד הדרך ההוא אך מלד הדרך הראשונה כלומר
 הדיבור בדרך מדרכי הנצורה צאמלעות המלאכים הידועים ואולם להיות הדיבור
 מלד הדרך ההוא ר"ל מדרך תוכחות מכאוצים מאתו מפני שהוא הכוונה הראשונה
 לכל נתיחם אליו אל דרך כוונת שנית כאשר רמז אליו הרב מורה דק בפרק
 כ"ב מן החלק השלישי על אומרו ויבא גם השטן בתוכם כי הצין מן
 הלשון ההוא שהשטן לא כיון בואו לעלמו כלומר לעלם היותו שטן. — וחזק
 זה הענין מאמרו להחליצ על ה' בפעם שנית לא בראשונה: גם נראה שלא
 הצין חלוקת מקירת השם את איור ציד השטן לשנים עד שחלקה לשני דבורים
 לשני זמנים חילוקים רק להורות ע"ז הענין ר"ל שלא היה שם בפעם ראשונה
 להחליצ על ה' רק בשני' לומר שאין השטן מכון כוונה ראשונה רק כוונה
 שנית ואל זה הענין לצד לפי הכראה מדעת הרב ז"ל חלק מקרה איור לשנים
 ולא רמז הרב דבר למה אמר בפעם ראשונה רק אליו אל תשליך ידיך
 ובשנית אמר לו הנה צידך רק את כפשו שמוך ולא איש אל ויכח
 וכן אדם ויתנחם וחלילה שיפוחה או יופס? ואם תאמר שהשטן לא צקש ממנו
 אלא לגעת בכל אשר לו לא לגעת בגופו והשם לא הרשהו אלא צמק שצקש
 ממנו כאמר לך אמת כי כן ואמנם היה ראוי לומר לו הנה כל אשר לו צידך
 או עשה כדצריך ולשתוק ולא ימנע ממנו מה שהיה עתיד לתת לו רשות עליו:
 ולדיך להסתכל בדבר זה מאוד ואשר עלה בלבי בזה הוא שנאמר שיש הפרש צין
 יכולת השטן לגעת במקנה הלדיק וצצניו וצין יכלתו לגעת בגופו והיות הרשות
 צידו לגעת במקנה וצצנים קודמות על היות רשות צידו לגעת בגופו הקדים
 השטן לצקש מהשם לגעת בכל אשר לו לאיור וכן הקדים השם לתת רשות לשטן
 ע"ד משל לגעתו במקנה וצצניו כלומר בכל אשר לו להשחיתם קלחם ולהפסידם
 ההפךד המחויב לחומר השפל לקבלו ולקחת קלחם מידו ולהקיר תועלתם
 ממנו ע"י בני האדם רעים המזיקים קלחם את קלחם כרלונם ובדעות הניתן
 צידם לעשות מה שיצחירו טוב או רע ובחירתם צדע גם הוא מפעולות השטן:

זה שרלה צמלת כל אשר לו באמרו הנה כל אשר לו ולא הרשהו על גופו רק באחרונה וכאילו הוא נמנע ממנו קלת מניעה בראשונה וזה שרלה באמרו בתחלה רק אליו אל תשלך ידך להורות על קלת מניעה לא שהוא נמנע ממנו לגמרי שעל המניעה כאמר לשון שמירה אמר על דרך משל רק את נפשו שמור כלומר שמור את עצמך מלהפסידה או אפשר לומר זו שאחר שהיא מפקיד את הגוף ואינו מפקיד הנפש דמיו לשומר ואע"פ שאין שמירת הנפש ציד השטן כלל אמנם רולה זו לומר שאין לו זה דעות ושהיא נשמרה ממנו לגמרי וכל שמירתה על בעלי' מה שאינו כן בגוף ואף כי בצנים ובמקנה ולא רלה באמרו צעקין הגוף המניעה לגמרי והוא מה שאי אפשר היה אומר רק את גופו שמור לא אמר רק אליו אל תשלח ידך כלומר אל תמהר לשולח אליו או אל תשלח בפעם הזאת הרמז אליה החילוק אשר בין שני מיני היכולת לשטן צין יכולתו לגעת במקנה הלדיק וצניו וצין כל יכולתו לגעת בגופו כי הלדיק עלמו מלאכי אלהים מליאים לשמרו ישמרוהו מיד השטן על הדוב באמרו כי מלאכיו יורה לך לשמרך, ובאמרו לנים ופחים צדריך עקש שומר נפשו ירחק מהם, ובאמרו חכם ירא וקר מדע, ובאמרו שומר כל עלמותיו. וכן ידוע שנקרי איוב לא נזכרו רק להודיע מעשה השטן ופעולותיו באיוב כלומר להודיע היכולת אשר לשטן והרשות אשר צידו להכאיב התם והישר הירא וקר מדע ולא זכר מקרה המקנה והצנים לעולם רק למה שהגיע לאיוב מהם מלער וכאז לב כנגלה מאמרו השמות לצד על עצדי איוב לא אמר השמות לצד על צני איוב ועל מקנה איוב שאם היו הצנים צמדרגת איוב צממימות וציושר היה הספור עליהם ככל הכחוצ באיוב והיה מזהיר על שמירת נפשו כהזהירו על שמירת נפש איוב אך האמת מה שאמר צלד' אם צניד חטאו לו וישלחם ציד פשעם ולא סיפר הכחוצ מותם רק למה שהגיע לאיוב עליו מלער וכל שכן אצדת המקנה לא זכרם שניהם אך להודיע שנקל הוא לשטן לגעת במקנה הלדיק וצניו כשלא יהיו לדיקים ולהשחיתם ואין שם אלא מניעה מועטת צערך אל המניעה שהיא נמנע מגוף הלדיק עלמו ואע"פ שהשם קד צעדם על הדוב יקלת שיכה צגלל הלדיק באמלעות השגחת הלדיק צהם ואחר שהדבר כן והיא ידוע גם כן צעלמו שלא ניתן רשות לשטן להמית ונקנה כדי להכאיב לצ בעליו ולא להמית הצנים כדי להכאיב לצ אצותם אך הנוקנה ימות לפי טבע החמר שלו והצנים ימותו ג"כ צחטאים אם כפי הדין עליהם צכל מיתה ראויה צהם איש צחטאו ימותו ע"כ צהחלה כשציקש השטן לגעת צכל אשר לאיוב הכולל מקנהו וצניו לא זכר להחליצ על ה' כי לא נטל רשות רק להפקיד המקנה והצנים לא להכאיב לצ איוב צהם ואם כאז לבו עליהם

עליהם מלכונו היה לא שהיתה הכאצת כבו מכוונות ואחר שלא כזכר המאורע
ההוא רק למה שהגיע לאיור מוננו וזמה שהגיע לאיור מהפסק המקנה והזנים
לא היה זו נטילת רשות מהשם כלל לא היה לודק זו להחליט על ה' שענינו
במקום הזה ליטול רשות מד' לעשות כל מה שיעשה כי לא יוטל צוה
רשות ואולם כשזכר בקשה השטן לגעת בעלמו וצצשרו ולהכאיב גופו
והשיבו חנו צידך אחר זו להחליט על ה' שכבר בקש מוננו להכאיב הלדיק
עלמו בגופו כמו שאמר וגע אל עלמו ואל צצשרו ונתן לו רשות צוה
צאמרו חנו צידך הראה צוה שיש לשטן רשות להכאיב גם גוף הלדיק ולהציא
עליו נגעים ומכאוצים ואין יכולת ציד הלדיק להשמר מהשטנחו ומהכאצתו
לגמרי אך אם הוא מאוחרת לרשות הנחונה צידו להכאיב או להפסיד גופות
אחרות ואע"פ שיכאיב לב התמים הישר שצביל הפקדם

הארכתי צענין זה צעצור שיש צהצנתי מעט עומק ר"ל להצין ההפרש
שיש בין שני מיני יכולת השטן דלה לומר לגעת במקנה הלדיק וצצניו
וצין יכולתו לגעת בגופו או להזיק לגופו. היולא ממאמרו צתחילה רק אליו
אל תשלח ידך המורה שהוא נמנע תחלה ואע"פ שהזדשה עליו צקוף ולהצין
ג"כ שאע"פ שמעשה השטן צתחילה צצנים וצמוקנה היה מואת השם כמורה
עליו אומרו אליו הכה כל אשר לו צידך לא כיון צענין להכאיב צהם לב התמים
בעל המקנה ואצי הצנים והכוונה כולה מן הקיפור ההוא היתה צמה שיעשה
השטן צאיור עלמו כאמרו השמת לצך על עבדי איור? כמו שאמרנו זהו שגראה
לי עיקר הטעם צחלוק מקרה איור צשנים צצצור להורות על ההפרשים
הנזכרים ציכולת וצנטיילת הרשות.

ואשר לא ייעצ צענינו זה כלומר שיהיה ענין אל תשלח ידך אל תמהר
לשום עליו מכתך אך שצצניה מניעה גמורה כנראה ממשועה ילטוך לומר
שהיה ענין רק אליו אל תשלך ידך כחכו אחר רק אל נפשו אל תשלך ידך
כלומר נפשו המתכלת או אחר הכח השכלי ומכוונתיה שהיא הוא עלם האדם
וע"כ אחר אליו מקום נפשו לא נמנע מומני רק הנפש לצדו לא צתחילה ולא
צקוף כדי שלא יהיה כענין כעין התנחמות וכעין פתוי והקתה וזה מה שלא
יפסיד עלינו מה שאמרנו מן ההפרש אשר יש צין יכולת השטן להזיק מקנה
הלדיק ולצניו וצין היכולת שיש לו להזיק לגופו.

אך זה הענין יתור מוצאר משנים פנים. האחד, שלא צקש השטן צצצור
הראשון וצזמן הראשון מהשם רק לגעת בכל אשר לו לאיור לא צגופו וצצצור
השני צזמן השני צקש מוננו לגעת בגופו מה שמורה על זה ציאור טוב והשני
שצצצור הראשון נתן השם רשות לשטן בכל אשר לאיור צאמרו הנה כל אשר לו
צידך

צידק ומונעו מן הכפש לבד באמרו רק אליו אל תשלח ידך לפי זה הפירוט
 וגוף הלדיק לא היה לו בכלל מה שנתן לו רשות עליו ולא בכלל מה שמנע
 מומו על הדיבור השני שבאמר בו הכי צידק וגם זה מורה על ההפרש שבאמר
 צידק רחצ: וע"כ אפשר לומר שזה הענין לא כתב בדבור הראשון להחליצ
 על ד' בעבור שלא נתן לו בו רשות להטמין הלדיק והכוונה כולה היתה צספור
 ההוא להראות בו הרשות אשר ציד הטמין להטמין הלדיק מה הוא ואף הוא,
 ולפי דעת הרצ ז"ל יהיה השטנת הטמין המקנא וצני אדם לדיקים צלתי מכוונים
 כוונה הראשונה והשטנותו הלדיק יהיה צכוונה ראשונה מן השם שהרי
 כשצקס ממו תחלה לגעת צלדיק והרשהו לגעת בו וזה היה צדבור השני
 כאמר בו להחליצ על ד' ואולם הטוב הוא שיוצן ענין השניות הכוונה ממלת
 צתוכס וצקס באמרו להחליצ על ד' על צני אלהים לבד צפעס ראשונה עליהם
 ועל הטמין צפעס שני' ענין אחר או יאמר בו שלא כיון עליהם לענין צא השני
 ולמד על הראשון אך הטוב הוא שצא לענין ושיהיה ענין להחליצ על ד' ליטול
 רשות מומו צמה שיעשו ויהיה הטעם שלא כזכר על הטמין להחליצ על ד' כי
 אז לא צקס רשות ולא נתן לו רשות להטמין גופו של איצ שהשטנת גופו היתה
 המכוונה צספור ההוא אך צדבור השני שנטל מומו הטמין רשות להטמין גוף
 הלדיק שהיה עיקר הפוונה זכר בו להחליצ על ד'. וענין שניות הכוונה לפירוטי
 יוצן מאמרו ויצוא גם הטמין צתוכס כאשר אמר הרצ ז"ל צו. או מאמרו השטנת
 לצד אל עבדי איצ המורה שלא היה מאת השם רק מאת הטמין או מאמרו
 השם ירא איצ אלהים הלא אתה שכת צע דו המורה שאלד
 דצני הטמין צא לאיצ מה שצא, וצידוע שאין שם דצרים או מאמרו ות סית צני
 צו לצלעו חכם וחלילה להיות לשם הקתה לא צא אך להורות שאינו
 מכוון מאתו אע"פ שהכל צא מאתו ולא כאמר רק להודיע שאלד הטמין יצוא
 הרעות ההם לא שכיוונו כוונה ראשונה מאת השם כאמרס ז"ל אין דצר דע
 יורד מלמעלה ואף קלת הטוצות אינס מלמעלה ד"ל הטוצות ההוות
 הנפקדות אשר הם טוצות צערך אל קלת הנמלאות וכמאמר הנציא באמרו
 מפי עליין לא תלא הרעות והטוב אחר שאמר שלא יעכה
 השם מלצו ולא ייגה צני איש ולא יראה צדיכו אסידי הארץ תחת
 דגליו כלומר תחת השמים השפלים היא גלגל הירח שעד המקום ההוא מניעים
 שולי בקאו ואשר למטה ממו הוא הנקרא ארץ והם אסורים תחת המקיפים
 צהם המושלים צהם וכן אמר שלא יראה השם ולא ירלה להטות משפטים ד"ל
 משפטי צני אדם נגר העליונים המושלים צהם או כלומר להטות הנצוהים
 שעליהם משפטם לנגד פני עליון הנצוה מעל גצוה ולא צעווחם צדיצם דצב

מכ"ל לא יראה השם באמרו והצט אל עמל לא תוכל ואמרו אך
 שוא לא ישמע אל ושרי לא יסורנה כלומר אינו מכוון מאתו כוונה
 ראשוניות. ואחר שאמר כל זה אמר מי זה אמר ותי' ד' לא ליום מילת
 מי במקום הזה אינה לשאילה אך להודיע שהוא דבר נעלם נסתר בעלמו ושראו
 לו ג"כ להקטיר אותן מי שידעהו. ואולם מה שלא נעלם מן החכמים ושראו
 ראוי להקטירין הוא שהשם לא לזה צהם וזה אומרו וד' לא ליום כלו'
 לא כווננו מאתו כוונה ראשונה: ואחר שאמר זה ר"ל שהשם לא לזה צאלו
 הלערים הצאים על צני אדם מענוים ונגעת לצם והטות משפטים ועיוות
 ריצם הוקיף להודיע שגם הטובות ההוות הנפקדים אינם מכוונות מאת השם
 והוא אמרו מפני עליון לא תלא הרעות והטוב ואפשר שעשה הנציא כן צעזור
 שהיה אשר השיגה לישראל צמטול האויצ עליהם טובה והללחה לאויצ צא להודיע
 שאין הטובה וההללחה ההם מכוונות ג"כ לאויצ מאת השם כי אם מיד האומרים
 ותי' הם היו קצתם ואין לאדם להתלונן אך על עלמו מן הרעות שצאות לו
 צשציל חטאיו וכל זה כמשד אחר דבר השם הנה כתתי לפניך היום
 את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע וצחרת צחיים
 ויצחר הצוחר אחד משני הפירושי' שירלה משני הפירושים שפרשתי צחלוקת כפור
 מקרי איצ ופגעיו לשנים חלוקה צדצור וצזון וצזכור צשני להתילצ על ה' לא
 צראשון חלוקה צענין זר. פי' הראשון לכולם הוא צעניי הטוב מכולם וחלילה
 לי שצאתי לחלוק צו וצולחו על הרצ ז"ל כי ידע אני שמימי אנו שותין אצל
 כוונת כל חכם לצ צמה שורה ויגלה לצני אדם שיוסיפו עליו הלוקחים מפיו
 על ידי מה שיגלה להם כאמרו ישמע חכם ויוסיף לקח שפירשנו צו
 צפחית פי' קהלת:

פ ר ק ש ב ע ה ע ש ר.

ואחר שציארנו מה שנראה לנו מרמזי אליהוא צהשגחה נשוב ונאמר
 כי כונתו צמאמר אשר קדם פירושינו צו לפי הנראה לי היה להודיע איצ
 שהם והישר אשר לא חטא פעמים ינגע אף צגופן כ"ס צמקנהו וצצניו וצכילו
 רמז אליו שלא יבקש השגחה צראשית כלומר צענייני הגוף רק צאחרית כלומר
 צענייני הנפש והוא שרמז אליו צפדיות נפשו משחת לאור צאור החיים והתנכל
 עם כל זה מייקורי קלת לדיקים שלא השלמו השלמת האנושי ואמר שקלת טובה
 יש להם צייקורים ההם כי יעידו אותם לחקור על קצת מליאות יקורים למי
 שלא

שלא חטא וייעצו לבקש ולחקור וימלאו האמת בדרכי השם הישרים ואם יתדעו
בתחילת חול יקורים עליהם ויחשו העול והעיוות במשפטי השם בהתמדת
ייקוריהם יכירו בקוף שיטת העו כי כמו שהתכלל המשורר על הללחת הרשעים
ואמר שחלקות הם להפילם למשואות כן התכלל אליהוא ואמר שתוכחות התמימים
והישרים ומכאוציהם הם הערה להם להקיר מהם חקרוכותיהם כי אולי אילו
היה בשלום תדירה כל ימיהם היה אלל עלמם שלמים אחד שלא חטאו במפעל
ועשו טובות וידעו השם ודרכיו לשמע און ולא היו מתעוררים ליתר מזה ולא היו
מגיעים אל שלמותם המכוון בהם מידיעת השם ודרכיו ידיעה אמיתית מה
שאפשר לאדם לרעתו מהם והיו עומדים בחקרוכותיהם וכשיצאו עליהם יקורים
יעוררו הערה נמשכת אחר טוב צחירת הליקים שלא יקורו ציקוריהם עד
שחקיר אשורם לבומי מן האמונות העוצות ויואשו מיד כעלת אשת איז הנבלה
אלא ירצו לחקור וייעצו עד אשר ימלאו כאשר קרה לאיז שאע"פ שהטיח דברים
בתחלה בצור עליו יד הטענות החזקות והספקות הגדולות לא קר מחקור
ומהשתדל עד אשר מלא וראה השם מתוך התמדת יקורין ולא נבלה לו מה שהיה
נעלם ממונו קודם הצחינה ומאם בטובות שהיה צוחר בהם בתחלה ונחם על
צחירתו הקודמות ועל תלונתו על אשר נעדרו ממונו הטובות ההם וצחר בטובה
שהוא טובה צאמת והוא עיקר ההשגחה וההעצה לצרי לצב כדבר המשורר
גם הוא ממאוס בטובת ההמה המלויות בראשית כאמרו ועמך לא חפצתי
צאריך ומצחר בטובה האמתות כאמרו ואני קרצת אליהם לי טוב
כי בזה התצאר לו אמתת קבלתו שהשם טוב לצרי לצב והראיה החזקה הצרורה
שהערת היקורים שחלו צאיז הם היו צדצור השם לו להודיע מה שהיה נבקש
מקצת צוא היקורים על מי שלא חטא אך הטיב דרכיו הוא זכרו בפתיחת שני
מענה השם ודצריו לאיז מלת מן הסערה מה שלא נמלאה על הדרך הזאת
צשום מקום כלומר מתוך קערת המון וקוריו ולער נגעיו דבר השם עמו לא
בחלום כצואה ולא במראה כצואה ומה אלתערך לראיה והנה אליהוא פידוש
זאת הכוונה במענה שהזכרנו כאמרו צו ויגד להם פעלם ויגל אזנם
למוסר שענין ויגל אזנם צמוסר שהוא מייסר אותם כי יעירם המוסר ההוא
כאמרו אחר כן ויגל צלחץ אזנם וכן ראש הפסוק יחלץ עני צעניו
אפשר צצית צעניו הוא צית עזר לא כלי זמן כלומר שעניו יהיה קצת
חלול כי יעירהו והיה אומרו ויגל אזנם למוסר פי' ויגד להם פעלם הקודם
זכרו כי אין הגדה אחרת כל זה מה שאין צו ספק:

פ ר ק ש מ ו נ ה ע ש ר .

נראה לי כימה שרמז אליו אליהוא משתי דרכי דבור השם עם בני אדם הוא הנמלא בחורה הדיבור בחלום להקיר מעשה ולכקות גוה מלאנוהו בלזן ואצימלך, בלזן מלאנו שאמר לו השם השמר לך מדבר עם יעקב מטרב עד רע נראה שראוי היה לזן לדבר השם עמו בדרך מדרכי הנצואה כאצימלך וחלחו מאנשי האומות שדבר השם עמם על דרך מדרכי הנצואה. ואל יכיל לבד מה שכתבו החכמים ז"ל עליו וקמכוהו לאומרו ארמי אובד אבי כי לא יתדבר לו רשע וכודעו טובות שצאו מאתו לבחיר השם, ודע כי מוזרעו ומשפחותיו ילאו השבטים ומפתחו ויינו גדלו ואולי להלדיק יעקב צענינו עם לזן הפליגו בקפור רשע ומשפחתו מה שהפליגו והשם הקיר מומנו המעשה ומחשבה רעה אין הקצ"ה מלרש' למעשה, קוף דבר הלא מלאנו שדבר עמו בחלום של נצואה ולא נבעהו ולא הכאיצהו גם לא חתם צמוקרו בצאור מה שעשה כן באצימלך ואע"פ שאפשר לומר שענין השמר מורה שאם לא ישמר יענש ויסקר ואצימלך מלאנו שאמר לו השם הכך מת עד קוף הענין הוא אמרו ואם איכך מטיב הנה חתימה מוצאת צמוקרו ואע"פ שאלאנו צו וירפא אליהם את אצימלך ואת ציתו כי עלר עלר אין זה תוכחת מכאובים שרמז אליהם אליהוא ואין ספק שיש לו ענין נקתר ר"ל לעלרת הרחם הנזכרת צענינו ואע"פ שהעיד לו השם גם אנכי ידעתי כי צתם לבצד עשית זאת אולי נרמז אליו צמוקו שאין ספק שהקפור ההוא חדר וצו קתר כשאר הקיפורים והדבור ע"י תוכחת מכאובים מלאנהו צפרעה, אמר וינגע ד' את פרעה נראה שפרעה לא היה ראוי לדבר השם עמו באחת מדרכי הנצואה הפחותה שבהם כמו שיראה מענינו בחחילה ובקוף ובתחלה מלאנו שלא לקח שרה רק בקצת יפיה ושלא הטיב לאברהם רק צעורה ולבסוף מלאנו שאמר לאברהם קח ולך ושלחו מארלו, ואפשר שלא עשה כן אלא מפני שידע צעלמו שלא היה יכול לקבל שחעמיד שרה בארלו והוא יזהר מומנה לרוב יפיה אחר שראה אותה הלא לפני ראותו אותה לשמע יפיה לבד לקחה מיד וזו מדה מגונה מאוד גם לא מלאנו צו שהתפלל לשם וגם לא בקש מאברהם שיחפלל בעדו ולא מלאנו שרפאהו השם ולא כן עשה אצימלך צעת שהשיב לו אשתו אך הטיב לו כדי לרלוחו ושלא יהיה בלבו דבר עליו ושיחפלל בעדו בלזן שלם ופייסהו לשבת בארלו צמוצ צענינו ונחן לשדה כקות עינים שלא ישלוט זה עין זר לא עינו ולא עין זולתו רק עיני צעלה והעיד הכתוב עליו שצתם לבצו עשה מה שעשה גם לא ספר הכתוב בתחלה שצציל יפיה לקחה אצימלך ואולי לטוב

שכלה

שכלה ונועם ומדחיה לקחה ודי צמה שהארכנו אלו הספורים במקום הזה לפי הענין שאנחנו צו כי נגלה ממה שהזכרנו שהשם דבר עם לזן ואציתלך והקיר מכל אחד מהם מעשה וגוה אם שניהם או אחד מהם ודבר עם פרעה בחוכחות נגעים ומתוך הכגעים הסם התעורר להכיר חטאו ועצתו. הנה התבאר מדברינו כי דברי ספר איוב צענין ההשגחה ודברי המשורר ודברי מלאכי הגיעו לתכלית אחת ור"ל בדבר איוב הן מדברי אליהוא הן מדברי הנבואה הנראית לאיוב מן הסערה הן מדברי מענה איוב אשר שהגיעו אליו הנבואות ההם ואע"פ שנמלא בדברי קלת אלו השלשה עניינים לא נמלא לאחר כמו שבארנו אולם התכלית המכוונת מהם כצחינתם וחקירתם אחת היתה כי כולם נעתקו מן ההשגחה בראשית אל ההשגחה באחרית ובארו שהוא עיקר ההשגחה עם היות שם השגחות אחרות קלתם טבעיות נמשכות אחר מין מן מיני המלאכים שיורה השם על האדם לשמרו וקלתם בחירות רלויות נמשכות אחר שמיית מלאך אחר מומין אחר מן המלאכים אשר לו לשמרו גם כן חה המין היא הראוי לייחדו בהשם שגחה ר"ל הצחיית, ויש השגחה שלישית מופתיות כנראה ממשוטי שיר של פגעים וחזיריו וראוי להאמין בזה המין מן ההשגחה שאינה רק לאחדים כיולא צמי שתארו הרצ ז"ל צפרק נ"א מחלק השלישי ואם יגזור השם עלינו צטוב להשלים הספר אשר החלנו צו צרמו צקתרי חורה צרמו בזה המין מן ההשגחה בדברינו כי הם אשר ראוי לכל משכיל להשתדל להשיג אמינות המכוון בזה השתדלות יתירה.

פ ר ק ת ש ע ה ע ש ר.

ואחר אשר פירשתי המזמור הנכבד ליקרת כוונתו ולעלם תועלתו נמשך צפרושי אחרי כוונת מחברו והוא להועיל צו-הראויים לקבל תועלתו וחברו אל פירושו מה שראינו ראוי לחצו אליו צשני פרקים הקודמים: נטוב אל מה שהיינו צו מזכרון יתר המזמורים אשר נמלא בהם החידוש הנכבד צקיום ההשגחה והוא להודיע שעליונות השם לא ימנע השגחתו צשפלים. ונאמר כי מזמור ע"ד נמלא צו ואלהים מלכי מקדם פועל ישועות צקרצ הארץ, וע"ו, משמים השמעת דין ארץ יראה וסקטה, וע"ו אלהים צקודש דרכך מי אל גדול כאלהים, כל' מעון קדש שהוא השמים דרכך ואמר אחרי אתה האל עושה פלא עד סוף המזמור. הצט נשמים וראה ופקוד, פ"צ, אני אמרתי אלהים אתם וצני עליון כולכם

כולכם, קומה אלהים שפטה הארץ וידעו כי אתה שונך ד' לצדך
עליון על כל הארץ, כל' עליון ועל כל הארץ טע"פ שיש גבוהים רבים
על הארץ ואשר בהם צינם וציניך לך לצדך ראוי ליחס העליונות על הארץ
מפני שפעולות האמלעים מאתך שפטה עליהם ומשכן יתנו מה שיתנו לארץ
וטרכיה, פ"ה, אמת וארץ תלמות ולדק משמים נשקף, כל' ון הארץ
יודע באמת כי לך נשקף עליה ון השמים ואפשר שזה הפסוק הוא זענין
אחר והוא שיהיה ענינו אמותה לזכר השם שהוא העושה הארץ ואשר בה תלמות
מונה תמיד כי תמיד הוא ניכר מונה על מה שאמר זענינה נציא השם מפי
השם זענין מה שפירשו, "באמונתך עד שחקים" וחזרו, ויהיה ענין ולדק משמים
נשקף לפי' הזה כי הדרך של האמת נשקף ון השמים שנצטא ציוס שני ון
המטה היורד ון המים שעליהם תמיד, פ"ט, לך שמים אף לך ארץ, ל"ב,
ואתה מרום לעולם ד' כי הנה וגו', ל"ג, ככון כסאך מאז וקמור
צומור ל"ד הכשא שופט הארץ, ל"ה, כי אל גדול ד' ומלך גדול
על כל אלהים אשר צידו מחקרי ארץ, ל"ו, כי כל אלהי העמים
אלילים וד' שמים עשה הוד והדר לפניו וכל המצומור עד ידיו
עמים צמשרים עד כי צא לשפוט הארץ ישפוט תצל צלדק
ועמים צמישרים, ל"ז, בזה הענין, ק"ב, תכתב זאת לדור אחרון
ועם נצרא יהלל יה כי השקיף ממרום קדשו ד' משמים אל ארץ
הצית לשמור אנקת אסיר, ק"ג, וחסד ד' מעולם ועד עולם ד'
צמשים הכין כסאו כמורשירו למעלה ובמקום הזה יפרש שלשת הפסוקים
הנשארים ון המצומור הזה, אמר, צרכו ד' מלאכיו גבורי כח עושה
דצרו לשמור צקול דצרו מלת צרכה משותפת כמו שידעת, תאמר זענין
החוקפות וצדך את לחמך ילו' ה' אתך את הצרכה ותאמר צמקום
כתיבות שלום כי תמלא איש לא תצרכנו ואמר זענין התהילה, וכל
מה שאמרנו צמס ית' הוא זענין התהילה בכל יום אצרכך וכן אמרו הנה
צרכו זענין הללו ומלאכיו הנה דולה בהם הדיעות והנצלות הקדומים על
לצאת השמים לקדמות מליאותם קדימות מעלה וחשבות ולא שם עמהם מלת
כל עד שיאמר כל מלאכיו כדי שלא יכלו כל המינים המשותפים צמלת מלאך
ויחקו אותם בגבורי כח להיות פעולות הנפחד צלא זמן וצלא תכלית וזה
התכלית הכח והגבורה ואמר עושי דצרי כל' דבר השם מפני שהשם היה
קצת מליאותם לפי מה שיש להם ון הפועל התמידי מזיו ושפע הודו
נמלאו בפועל תמיד והוא מעמיד אותם על כן ראוי ליחס כל פעולתם אליו
ואל דצרו ידמה אותם לשלוחם צקראו אותם מלאכים לומר שעושים כל מה
שעושים

שעושים דבר שולחם כענין מלאכי בני אדם כל' שלוחיהם ואמר דברו
ד' כל לצאיו משרתיו עושי רצונו חצר מלת כל אל לצאות לרצוי
לצאות השמים כאומרו ה' מספר לגדוליו ואמרו משרתיו אחר לצאיו
אפשר שיחקר ומנו וא"ו העטוף כלומר ומשרתיו ויהיה לצאיו רמז לכוכבים
אשר בגלגל השמימי כי הם לצא רצ (ולצאות) ומשרתיו שם לשצעה כוכבי
לכת וכן נקראים משרתים יחם אליהם השירות וצין שאר הכוכבים למה
שנראה בתנועתם מחלוק ונקומות ללפון ולדרוס וזולת זה לפי דאות העין
ועלייתם וירדתם וקדצתם לארץ ורחקם ומנו עניני עצדים משרתים עושים
עבודות חלוקת שונות ואפשר שהכוכבים כולם קיימים בכלל צמלת לצאיו וכנה
אותם בזה השם לרצוים ולהיות לשם כלצא למלך שבו מושל במה שהוא מושל
ואחר שכנה אותם צסם הזה כנה אותם כולם גם כן צסם משרתים להורות
על פעולתם צזולתם שהוא כפעולת עצדים משרתים שעושים מה שעושים
דבר אדונייהם וצרכונו וצמלתו אין עושים דבר לעצמם ולעגם רצונו לצד ונראה
צזהם כלם הענינים הנזכרים אם מעט ואם רצ אע"פ שאינו כיבר צקיימים
בהגלותו צכוכבי לכת וכ"י ידוע לחכמי התכונה ולא כנה המלאכים צאחד מאילו
הכינויים כי הספיק צזהם כימי המלאכות שהוא שם לשליחות שאין ענין מלאך
אלא ענין שליח (או שליח) שחזקתו לעשות שליחות שולחו כפי שנאמר לו בזה
המשל למליאותם ומליאות פעולתם כי אין להם תנועה צאמת אף כי תנועות
שונות לפי שאינם גופות ואע"פ שיוחק להם כנפים צאמרו שם כנפיים שם
כנפים לאחד ועופפות צאמרו וצשמים יעורף הכל משל כמו שפירשנו ודברים
שלי נראה מה שנראה מהם דק דרך נצואה שידוע הנראה צה על איזה לך
הוא נראה וצאיזה כח מכוחות הנפש כמו שתרצה צחלק השני ממאמר מורה
הנזכרים צפרקי הנצואה ואמרו מלת דברו צמלאכים ונולת רצונו צלצאות אפשר
לומר צו שני טעמים כל אחד מהם מספיק ואף אם יתקצלו שניהם האחד
שפעולת הנפרד פשוטה כפשוטו וכאחדית כעין אחדותו צערך אל הדברים
הנמלאות צלצאות ואם אינו אחדית צאמת צערך אל אחדות השם ית' ועל כן
יחם אליו מלת דברו שמורה על עשיות דבר אחד וכמאמר החכמים ז"ל אי
מלאך אחד עושה שליחות כי הוא צפועל חדיר אין צו שינוי
לפי שאין צו תנועה ואולם הלצאות עושים פעולות שונות להשתנות צאינה
ר"ל השתנות מקומם ומלצם פעם יקצו למקום ופעם ירחקו ממנו ועל כן
פעם יחממו ופעם לא ויהיה קר צמקום ההוא צעת ההיא ופעם יהיו ופעם
יפקדו ודברים רבים שונים או הופכים והכל עושים צרכו השם לפי הנוצב
שהשפיע עליהם כי מלת רצון כולל דברים רבים וגופל על דברים רבים כנפלו
על

על דבר אחד תאמר פלוני עשה פלוני בכל אשר רליתי ממנו ועל כן לא יתרחם
 בהתרחות העניינים הרלוויים עד שלדיך לומר רלווי צפת"ח תחת הכו"ן
 צענין הרלוויים שלי כמו שתאמר אמרי האזינה ד', צינה הגיגי, צני
 לדברי הקשיבה, לאמרי הע אזכך, והאחר הוא שאפשר לומר כי לקרבת
 המלאכים לשם קרבת מליאות להיותם. שכל כפרד וכמו שאמרנו באדם הנראה
 על הכסא לפירושו שאמרנו שנכלל בו זכרון מליאות ערך השם אל הכסא עם
 זכרון ערך השרפים אליו להשתוותם בהפרדת והושם ההפרש ציניהם צענינים
 אחרים כמו שציארנו, כנה עשייתם למה שעושים צמה שמשפיע עליהם השם
 בלשון עשית דבר השם כציכול שהשם מדבר עליהם ואומר להם מה יעשו
 והם שומעים דברו ועושים מה שליוה אותם והלצאות לרחקם מהשם באומות
 מליאותם להיותם צעלי חומר הוליא פעולותם בלשון עשיית רלון השם עד
 שאפשר שיוצן ממנו שידעו רלון השם כלומר מה שרולה מהם שיעשו על פי
 שומעי דברו הקודם זכרם לא שדבר השם עמהם ר"ל עם הלצאות ואמר להם
 עשו כך, ועשה כן לרמוז אל היות המלאכים אמלעיים צין השם ית' וצין הלצאות
 כידוע לחכמים: וכבר הקדמנו להעיר על קרוא שני המינים הנזכרים עושים:
 ואחר שהשלים דברי בקשתו משני מינים העושים שב לבקש כן מותין המעשים
 והוא מן הנמלאות השפלות ההוות הנפסדות אשר תחת גלגל הירח כל' תחת
 הלצאות במקום ובמעלות המליאות או שב להראות עלונו כמבקש מהם ואמר
 דרכו ד' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו דרכי כפשי את ד'
 שם הנה מלח כל ג"כ באמרנו כל מעשיו לרצות מיני הנמלאות ההם המיוחדות
 בשם מעשיו ולהיות הפרש ציניהם במעלות מליאותם עד שלא ידמה המדמה
 שצותין הפלוני משגיח השם והוא שראוי לזכרו ולהללו וצותין הפלוני אינו משגיח
 אבל הכל מעשיו ועל הכל הוא משגיח כמו שעתיד לבאר במזמור הבא אחריו
 הנקשר בזה וכמו שאנו עתידין לפרש בו: וכן אמרו בכל מקומות ממשלתו רולה
 בו לכלול כל המקומות שתחת גלגל הירח הקצועים החלוקים במליאותם
 ובערך אל צני אדם ר"ל אל היות אפשר לאדם לקבל תועלת בהם ומהם והנמלא
 בהם הן באויר-הן צימים הן צהרים הן בצבעות הן בשפלות כלם מקומות
 שמתגלת השם בהם ועליהם, ועשה זה לחזק בוונתו לכלול כל המעשים למיניהם
 ודברי המקומות השפלים והתחתים כצמחם ובמליאותם הוא עתיד לזכרם
 בצאור לפ' הענין צעלנו צמזמור קו"ח הוא ממזר הללו וי' הללו את
 ד' מן השמים כמו שאנו עתידין לפרש בו שאי אפשר מכלתי שכתב אחר
 למה שבו מענין אלו הפקוקים ר"ל מדבר בקשת דוד ע"ה מן המלאכים
 והלצאות להלל השם ולזכרו. וענין בקשתו הנה מכל המעשים שיזכרו את
 השם

השם הצרכה אשר כוון אליה במקום הזה הוא ראיה להצין אותה לצני אדם
מוכלל כל המעשים כפשוטה. ואולם יתר המעשים מדומם ולומח ובעלי חיים
שאינם מדברים הכוונה בהם שצומה שיכיר בהם הנכון המתצונן בהם מצני אדם
מן הכחות והתעולות והתפעלויות שהטביע השם בהם והכיר שהכל נמלא
בהם נשאת משרתי השם עושה רלונו ומלאכיו עושה דברו ידע ויכיר שיש להלל
השם שהוא לבדו הנשגב אין לשגב זולתו על כל הנמלא בהם והוא שהודו על
הארץ בעל השמים ואין לייחס דבר מומעשי הארץ רק אליו. ואע"פי שניכר כח
מועשי זולתו בהם מופני שהזולת ההוא הוא כגדון ציד החולב בו כי משרתי
השם ומלאכיו העושים כל מה שעושים ברלונו ובדברו ואמרו בקוף הפסוק
זר כי כפטי את ד' ואע"פ שנכללה בכלל כל המעשים נראה שרלה ליחד
בקשה מנפשו להראות רוב תשוקתו לפרסם האמונה ההוא ר"ל אמונת השגחת
השם בשפלים ולהראות חזקתה ואמתתה אללו.

הנה השלמנו מה שראינו לצארו צד' פקוקים אשר בקוף מזמור ק"ג
ועתה נפרש צפרק הצא אחר זה ט' הפקוקים אשר צראש מזמור ק"ד פירוש
מקפיק יתצאר ממנו דעת דוד ע"ה בשאילתך צענין איכות הגלות הארץ
אשר גרמה חבור המאמר הזה. וכן נרמח צפקוקים אחרים מן המזמור מה
שיראה לנו בהם.

נשלם פרק תשעה עשר וחלק שני

פ ר ק ע ש ר י ם

אמר צרכי נפשי את ה' ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר
 לצאת, מה שראוי לדבר בו תהלה בזה הפסוק הוא התחילו אותו במאמר
 השלים בו המזמור שלפניו והוא צרכי נפשי את ה' ועל האחד לצד
 הולכנו לחת טעם אחר שנכללה נפשו בכלל כל המעשים ואף שיכפול לאמר
 ונראה שזה אשר בראש זה המזמור היה העיקר להדבק עם הצרכה שנקט
 מנפשו לצרכה והוא היה התחלת המאמר ואמר, ה' אלהי גדלת מאד" התחלת
 הקפור ומשך והולך עד סוף המזמור או אמר עד סוף פסוק המציט
 לא רץ ותרעד שהוא לפי הנראה סוף ענין הצרכה כמנין המבקשת וג'
 הפסוקים הנשארים הם כעין תוספות מוננו או מוננה ר"ל מנפש דוד היא
 המצרכת השם בצרכה ההיא לחיזוק אמירתו כמו שנפרט במקומו צע"ה כי
 הצרכה שנקט מנפשו במקום הזה היא נוסח כל המזמור ההוא. וענין הפסוק
 הוא צרכי נפשי את ה' צאמך ה' אלהי גדלת מאד עד סוף המזמור או עד
 סוף הפסוק הזכר כלומר זאת הצרכה והתהלה הללו את ה' וצרכו אותו
 כי זאת הצרכה הוא שנקט מוננה שתצדך בו השם לא זולתה. ואחר שהדבר כן
 יש לומר בטעם השלימו מזמור ק"ג צרכי נפשי את ה' גם כן טעמה כן לומר
 שהצרכה שנקט מנפשו בסוף המזמור ההוא היא צעלמה שנקטה מוננו בראש
 המזמור הבא אחריו לא זולתה ובקשה אחת היתה ואע"פ שכלל המאמר למבקש
 אחד והוא נוסח הצרכה המצוהרת במזמור ק"ד ואותה הצרכה עלונה היא
 שנקט אותה מהמלאכים והלצאות צרכה אחת בקט מכלם עד שהוא כאילו אמר
 צרכו את ה' מלאכיו צרכו ה' כל לצאיו צרכו ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו
 צרכי נפשי את ה' ה' אלהי גדלת מאד כלומר צרכו כולכם את ה' צאמכם
 ה' אלהי גדלת מאד עד סוף המזמור עד שלא יהיה שם רק פעם אחת צרכי
 נפשי את ה' צאמלע פסוק שיהיה תחלתו צרכו ה' כל מעשיו וקופו הוד והדר
 לצאת, וזה היה אפשר לו לעשותו לפי הנראה מכונתו על שני פנים, אם שהיה
 עושה משני המזמורים אחד, והוא שיהיה ראשו לדוד צרכי נפשי את ה' וכל
 קרבי את שם קדשו וקופו צרכי נפשי את ה' הללויה או שישלים מזמור ק"ג
 בפסוק לשומרי צדיקו ולזוכרי פקודיו לעשותם ויתחיל
 מזמור ק"ד בפסוק ה' צעמים הכין כסאו וישלימהו כאשר השלים
 פי' צחצח ד' הפסוקים שבסוף מזמור ק"ג אל ראש מזמור ק"ד כי לפי הכוונה
 רעחה נשאר עלינו לחת טעם למה לא קשר ד' הפסוקים האלה עם מזמור
 ק"ד אחר אשר הקשרם הוא המכוון ד"ל למה לא קשרם עמו על אחד משני

הדרכים

הדברים הנזכרים ואשר נראה לנו בזה הוא כי כוונתו היתה לרמז אל הקשרם ולהראות הפרדס בכוונת כל המדברים ברוח הקודש והנביאים ר"ל שכולם כוונו להוכיח רמז בזה שהקשר אדון כל הנביאים הקשר דב עד שיוכלו להצינו הלדיקים יראי השם הנאמר עליהם קוד ה' ליראיו ושיטאר נראה קרוב למה שהניחו אדון הנביאים כפי הטוב להמון ומי שלא יוכל להשיג הדברים כפי אונותם ורמז הקשר היתה עיקר הכוונה ר"ל לקשור ד' הפסוקים שבסוף מזמור ק"ג במזמור ק"ד כדי ליתן את של זה בזה כלומר להצין ענין הד' פסוקים שבסוף מזמור ק"ג לפני מזמור ק"ד ועמו וכבר בארנו אחד מטעמי הקשר והוא הלעג והוא ליתן ענין מזמור ק"ד עם ד' הפסוקים שבסוף מזמור ק"ג כלומר להודיע שהזכרה שבקש והוא נוסח כל מזמור ק"ד היא שבקשה מן המלאכים והלצאות וכל המעשים. ואולם הטעם החזק הוא ליתן את שבד' הפסוקים שבסוף מזמור ק"ג בראש מזמור ק"ד ולהצינו עמו כדי לרמז למה שהקשר אדון הנביאים הקשר דב או שחן ממנו לגמרי לפי דעת קלת המפרשים צפי' ג' הפסוקים שבראש התורה וטעם הראות ההפרדות גלוי מאד והוא שלא רלה לפתוח במעשה בראשית בצאור בזה שלא התחיל צו אדון הנביאים ר"ל להקדים בראש המזמור ההוא במלאות אחרות לפני האור שנראה שהצינו דוד ע"ה ראשון לבצאים בששת ימי בראשית ועל כן התחיל צו ר"ל דוד ע"ה ושמהו ראשון בסדר במזמור ההוא אשר כיוון לרמז צו בסודות עמוקים מומעשה בראשית ומהראוי להצין עמו ואחריו זכר הרקיע המצדיל צין מים למים ואחריו היצשה הנקראת ארץ ונקוה המים הוא המקום אשר יקד השם להם והקרא היצשה ארץ אפשר שכן היה שמה לפני הראותה ושנה שם הנשאר מומנה מוכסה במים אל שם ים וזה לפי קלת הפירושים או אפשר שאינו שם לזולת היצשה לפי קלת אחד מן הפירושים וכל זה חלוי בפירוש פסוק והא רצ היתה תהו ובהו וכבר זכרנו שני הפנים האלה במקומו ושם זכרנו ג"כ התימה על מי שזכר בצריאת יום ראשון זולת האור וכל שכן אם הצין שבצרא לפניו ואם בא לחלוק על דוד ע"ה בזה. וכן הכרענו שם דבר הסכם האומר בצרא האור חחלה על דבר האומר שמים נצראו חחלה חמלא המחלוקת בראש פרשה שלישית מבראשית בזה ובגלה לנו אמתת הדבר מגוף פי' שלשת הפסוקים הראשונים מן התורה ואף כי מציאור דוד ע"ה שפתח בציאור זה המזמור שחבר לרמז במעשה בראשית לא הקדים לפניו זכרון שמים וארץ כלל ולא זכרון תהו ובהו וחזיריהם כי לא הציג מן הנצבים בששת ימי בראשית גם החכמים הכבינו עמו בזה ר"ל שתהו ובהו קדמו למעשה בראשית כמו שבארנו במקומו בראיות חזקות ברורות. ואחרי היצשה והים במזמור ההוא זכר כל הנמלא בזה מלמע

ובהמה

וצחמה וחיית היצטה והים ואדם ועיניים אחרים ואומרי למעלה שלל רלה
 לפתוח צומעטה צראשית צציאר צמה שלא פתח צו אדון הנציאים ר"ל הנניקו
 מלת צצאר היה מפני שכן פתח דרך רמו צזולתו כאשר אכחנו עתידין לפרש
 צמה שנשאר מן הפקוק אשר אכחנו צפירשו ראשו שהנשאר מוכנו הוא תחלת
 נוכח הצרכה שצקש מן הד' הנזכרים ואל מה מן הנמלכות רמו. ואחרי שאמרנו
 בתחלת הפקוק מה שנראה לנו צו מתחיל לומר צמה שנשאר מן הפקוק שהוא
 תחלת הצרכה והוא אמרו ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לצטת
 שתי מלות ה' אלהי, הם התחלת המאמר התחיל צטת העלם שאליו היתה
 הצרכה דעין קריאה צדך דצור הכוכה וחצר אליו מלת אלהי צענין המשגיח
 עלי שאם"פ שעיקר מלת אלהים היא צענין המשפט כלומר שופט כמו ונקרב
 צעל הצית אל האלהים, ואומנם כשמכניס צה השם מיוחסת אל האדם ענינה
 אללי משפט ההשגחה אלהי אצרהם אלהי ילחק ואלהי יעקב, אני
 ה' אלהיכם, אנכי ה' אלהיך, כן אמרו הנה ה' אלהי רולה צה המשגיח
 עלי להושיעני ולהילכני ולהטיב לי וענין גדלת מאד נעלית צמליאדות כלומר
 שהוא גדול ונכבד ונעלה מכל מליאות להיחזק עלה לכל כמלא זולתו ואינו עלול
 לזולתו והוקיפה מלת מאד צאה להודיע שהיא יודעת שאין גדול מליאותו גדלו
 צעלמו לצד צמה שאמרנו אך גדול צדצד מוקיף על מה שזכרנו מגדל המליאות
 וזהו שרמו אליו צמלת מאד, ואחר שזכר המאורות צא ופירשו והוא אמרו הוד
 והדר לצטת שהוא כאלו אמר הוד והדר השפעת כלומר זהו מאורות גדלך
 וצמליאות להיחזק מליאות שמשפיע כמלאות אחרות ולא כמלאות שאין להם מעלה
 אך כמלאות שהם הוד והדר לממליאם הנה רמו צזה הפקוק צרמו סתום מאד וקלר
 צכל מה שכיוון לרמו אליו צג' הפקוקים הראשונים מן הד' שטם אותם צקוק
 המזמור שלפני זה או אמר צמה שכיוון אליו לרמו צשנים האמלעיים ותחלת
 הראשון והמשילר ענין ההשפעה צלצית לצוט היה המשל טוב ורמו צהוד
 והדר אל שני מיני כמלאות ששופעות מהשם יחצרך, המין האחד, שופע מוכו
 ית' ר"ל הראשון צצאות המין צלא אמלעות מין אחר כלל — והמין השני שופע
 מהשם צאמלעות המין הראשון. ושני המינין האלו הנרמו עליהם צמלת הוד
 והדר הם השרפים העומדים על הכקא והכקא כולו ר"ל עליונו ושוליו ויהיה
 ההוד רמו לשרפים וההדר רמו לכקא. וידוע שמין המלאכים שופע מהשם
 שפיעה ראשונית להיחזק שכל כפרד גם הם ומפני זה כללם הנציא ע"ה עם
 המשפיע אותם ית' צטת אדם לפי פירשו ומן השונים העליונים שהם כקא
 הכצוד צלא ספק שופע מאת השם יחצרך צאמלעות השרפים כמו שידוע
 לחכמים וכן דרך כל לוצט שני לצוטים שהאחד מהם הוא יותר קרוב אל עלם
 לוצטם

לוצעס מן האחר ועל כן המשיל הנה ענין השופע אשר כיון אליו כלצטפה
 כמו שאין ספק לאיש הצובה ומי שחננו השם מעט שכל שאמרו הוד והדר לצטת
 כאמר דרך משל והמשל כי ההוד וההדר שמות מקדים אינם גופות שאפשר
 ללוצעס או שיאות צהם ענין לצטפה כפשוטה ואפילו היו ההוד וההדר גופות
 כעין לצוט שיחכן ליחס אליהם לצטפה שאין הש"ית גוף שילצט לצוט או לצוטים
 אם חצין הלצטפה כפשוטה ואמר עוטה אור כשלמה כוטה שמים
 כיריעה, כאן החמיל דוד ע"ה צלא ספק בקפור מעשה צראשית ר"ל בקפור
 הענינים שנתייחסה צריאתם לששת ימי צראשית כי הענין הנכמז צסוף הפקוק
 הראשון מזה המזמור והוא אמרו גדלת מאד הוד והדר לצטת ולפי מה שקדם
 מפירוטנו צו שלא נרמז כלל צדברי אדון הנציאים ע"ה לא נרמז לפני הפקוק
 ויאמר אלהים יהי אור וגו' בענין האמירה כמו שאנו עתידים לומר
 האלהים אם לא נרמז צמלת אלהים צאמרו צראשית צרא אלהים וצאמרו
 ורוח אלהים מרחפת על פני המים וכמו שפירשנוהו צמקומו בענין
 כי דוח החיה צאופנים כאשר צו צעלמו ר"ל מלת אלהים שצפסקוק ויאמר
 אלהים יהי אור ור"ל צנרמז רמז לפי שחוף מלת אלהים כמו שזכר החכם ר'
 אברהם אבן עזרא צאמרו שלא נזכר צמעשה צראשית ולא צקהלת שם העלם
 והוא מה שרמזו עליו ז"ל שם מלא על עולם מלא ואמנם נראה וכדמז
 עליו צמלת ויאמר מפסקוק ויאמר אלהים יהי אור עלמו ולפי מה שנטה אליו
 החכם ר' אברהם אבן עזרא שאמר שאם היה מכון צמלת ויאמר ענין הדלון
 כמו שפי' צו הגלון היה לו לצוא אחריו צמלת המקור כלומר היה לו לומר
 ויאמר אלהים להיות אור לא יהי אור וכן אמר צחציריו. והנה הרחצנו צמאמר
 צזה הענין צמקומו ודי הנה צמה שזכרנו כי נראה שלא הוליא הנה ענין הדלון
 צלשון אמירה רק לרמז צזה שהמכוון צה הוא דלותו מזולתו לעשות הנעשה
 ההוא כציקול אמר לאחד מאישי פמלייתו לעשות הנעשה ההוא איש איש לפי
 מליאותו שהמליאו השם עליו וכל זה לרמז שמת השם צא לו הכח לעשות
 המעשה צו לא מעלמו וכאלו השם עשאו כמו שמה שיאמר האדון לעבדיו
 לעשותו ויעשוהו יוסק לאדון לא לעבד כי הוא כגדון ציד אדוניו ועל זה קראם
 הנציא עושי דצרו עושי דלוננו וכן הראינו שם צמקומו שהאור היה ראשו
 לצראים צטת ימי צראשית כמו שזכרנו למעלה והצאנו ראיה מזה הפקוק
 „עוטה אור כשלמה". ועל זה הדרך המשכנו פירוש הפקוק הראשון מן התורה
 שפירשנוהו בענין „צטרם צרא אלהים שמים וארץ" או צלפני או צקודם כי
 מלת ראשית שמונה בענין קודם כענין „ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו
 מאז" שהוא כענין ה' קנני קודם דרכיו וקודם מפעליו שפעל מאז דמות על
 מעשה

מעשה צראשית להודיע שזכמה נבראו והוא אמרו צוקום אחר, "ה' צממה יקר ארץ כדעת אחת הכחות לא לפי הרלון לצד כדעת הכת אחרת וצזה רמז גדול למצינים ר"ל צעדותו שזכמה נעשו ושהחכמה קדמה להם קדימות כיזה על דרך אחת והצינהו. והושמה הצי"ת צראשית והוא כלי זמן על ראשית מונהג הלשון העברי אמר טרם ובערם ראשונה צראשונה מצראשונה למצראשונה הוקף ג' אותיות שכל אחת מהם כלי זמן על מלת ראשונה והיא כלי זמן ויהיה על דרך הזה פסוק, "צראשית צרא אלהים" התחלת המאמר. ופסוק, "והארץ הייתה תהו ובהו" קפור המאמר ההוא צענין לפני צראו אלהים את השמים ואת הארץ הייתה הארץ תהו ובהו עד קופו ותהיה וי"ו והארץ כפ"א רפה צלשון ישמעאל שדרכם לשומה צראשי המאמרים וצראשי התולדות ללא ענין עמוק ולא ענין התחלה ויהיה ענין אמרו אחר כן ויאמר אל הים יהי אור מאמר אחד שלם עד שיהיה ענין שני המאמרים צלשנת הפסוקים הודיע צענים הראשונים שלפני צראו השם השמים והארץ הצריאה שעתיד לזכרה צהם ציום שני וציום שלישי הייתה הארץ תהו ובהו תהום וחשך על פניו ר"ל היה חשך על פניו בכל זמן תדיר, וצפוק השלישי הודיע שהשם אמר לפני צריאתם ג"כ להיות אור והיה. ולפי מה שציאנו צענין האומרה ובהיות האור קד תדירות החשך מעל פני התהום שהיה כולל אותם לפני לחשכת המים אך היה אחר כן קלת הזמן אור על פניו וקלתו חשך וזהו אמרו ויקרא אל הים לאור יום ולחשך קרא לילה כלומר לזמן שיהיה צו אור על פני התהום קרא יום ולזמן שיהיה עליו חשך קרא לילה וזה תלוי צרוח החיות אשר רוחם צאופנים וכבר אמרנו צאמרם ז"ל יהי רקיע יתחזק הרקיע שאפשר שדמו גם על הצד שאין ספק אללי צענין אמרו יהי אור הוא יהי אור צמקום שהיה עליו חשך והוא פני התהום כלומר יהי צו ועליו אור צמון שאפשר ושראוי להיותו עליו וזהו ענין חזקתו כי לפני השם צלי ספק היה אור בכל דבר ראוי לקבלו כי לא היה שם מונע אך על פני התהום היה מונע וחזקת האור צלשון השם קסירו עד שנראה שם האור ונגלה א"כ אמרו יהי אור ג"כ הוא יתחזק האור עד שיהיה צמקום החשך שהוא פני התהום צעת שראוי להיותו צו כלומר יגלה ויראה שם צמון הקור והעד האמן שלא אמר יהי מאיר ולא יהיו מאירים אך יהי אור והאור ידוע שהוא מקרה שופע מגוף מאיר צפגעו גוף ראוי לקבלו: זה הדרך צפי' שלש פסוקים הראשונים מן התורה הוא אחד מן הדרכים שדרכתי צפירושם ונראה שהוא דעת רצי שלמה ז"ל. אך דעת רצינו קעדיה ז"ל לא התצאר לי צו כי צלצל דצירו צהם צפירושו הגדול למורה כמנהגו. ולי דרך אחרת צפי' שלש פסוקים הנזכרים אשים

זה שלוש הפקוקים כולם מאמר אחד השנים הראשונים התחלתו, והשלישי ספורו ותהיה וי"ו והארץ היתה תהו ובהו וי"ו העטוף כלומר לעטוף ענין המאמר השלם הנמלא בפקוק והארץ היתה תהו ובהו עם ראש ההתחלה שהוא ענין הפקוק הראשון עד שיהיה מכללה ר"ל שיהיה ענין והארץ היתה תהו ובהו מכלל ההתחלה וכיוצא בזה נמלא בכתוב הרבה מאוד ר"ל לכלול מאמרים שלמים בכלל התחלת מאמר התחיל בו ואחר יאמר ספורו כמו שאמרנו בפירוש „כאם פשע לרשע" ויהיה ענין ג' הפקוקים על הדרך הזאת כן לפני בראש אלהים את השמים ואת הארץ ואז היתה הארץ תהו ובהו אמר אלהים יהי אור הודיע הכתוב במאמר השלם הזה הנמלא בג' הפקוקים האלו שלפני שנבראו שמים וארץ שעתיד לזכור בריאתם אמר אלהים יהי אור ולא נזכר ויבן ממנו ובו סר החשך מעל פני התהום כלומר סר צעת שראוי שיקור מעליו זה ובכלל ההתחלה הודיענו איך היתה הארץ לפני בריאת שמים וארץ או איך היו שמים וארץ לפני בריאתם ציוס שני וציוס שלישי ויהיה אמרו אחד כן ויאמר אלהים יהי רקיע ומאמר אחר עטוף על הראשון צענין זה ואחר שברא האור אמר יהי רקיע וצאמירה הריא נבראו השמים הנזכרים בפקוק הראשון שספר שהיתה הארץ לפני בריאתם וצריאתה תהו ובהו כלומר תהום ושהיה על פניו חשך ויהיה אמרו אחר כן ויאמר אלהים יקוו המים צעטוף על מאמר יהי רקיע לא על הפקוק הראשון וזה לדעת האומד שמים נבראו תחלה ואחר כך נבראה הארץ אך לדברי האומד ארץ נבראה תחלה ילטרך לומר צפי' ויאמר אלהים יקוו המים וכבר אמר קודם שאלמר יהי רקיע וכן לדברי האומד שמים וארץ כאחת נבראו ילטרך לומר בו וכבר אמר יקוו המים קודם שעשה את הרקיע אם קודם שעשה את הרקיע או אחריו אם האמירות נאמרו כפשוטן על הדרך שאמרנו להורות על רלון מאחד (מאוחר) או היו האמירות צבת אחת אם האמירות הם צענין רלון עד שיהיה רלון השם בהווייתן אחד כמו שהציא ראיתו בעל הדעת ההוא מפקוק קורא אכי עליהם יעמדו יחדו כמו שאמר עתידים לברא איכות עמידתם יחדו ויהיה לפי זה הדעת האמתי ענין הפרשה השנית ותחלת השלישית כן ויאמר אלהים יהי רקיע שיקרא שמים צחור המים ויהי מזדיל צין מים שעליו מים שמתחיו למקום אחד שיקרא ים ותראה צעת שתקרא ארץ ויהיה כן הוית כל העניינים ההם היה רלון אחד ונבראו כולם כאחד על הדרך שאני עמיד לזכרה והיו שמותם השמות הנזכרים להם. וכבר העירותי צפי' אלו הפקוקים צמקומם למה לא השלים מלאכת המים כולה בפרשה אחת כלומר בפרשה השנית וכל שכן לדעת האומד שמים וארץ נבראו כאחת ולמה קרא תחלה הרקיע הנברא ציוס שני רקיע צעת שבראו צאמרו

יהי רקיע ואחר כן קראו שמים ולמה לא קראו שמים צעת זריאתו עד שיאמר יהיו שמים צחוד המים וכן היצטק ארץ והמקום שנקוו בו המים יס וכל שכן לפירושו ולפי כל מי שיצין שהשמים והארץ הנזכרים ציוס ראשון בפסוק הראשון הם השמים הנזכרים ציוס שני והארץ הנזכרת צתחלת יום השלישי ומה לורד היה לנו להודיענו זהם שני שמות או מה תועלת צשנוי שמותם.

ונשוב אל מקומנו ונאמר שהיולא מכל מה שקדם מדברינו הוא שלשת הפסוקים מן התורה הם אם שני מאמרים יודיע הראשון צשני הפסוקים הראשונים שלפני צרוא אלהים את השמים ואת הארץ שעתיד לזכור זריאתם היתה הארץ תהו ובהו והמאמר השני בפסוק השלישי מודיע שהשם אחר צזמן ההוא שלפני זריאת שמים וארץ יהי אור כלומר צמקום הפסוק השני הראוי להיותו צו והיה זה לפי פירושו הראשון לשלשת הפסוקים מן התורה ואם שיהיו שלשתם מאמר אחד צא להודיע צו עיקר הודעתו שהוא הענין הנמלא צספרו שהשם אחר יהי אור קודם צצרא את השמים ואת הארץ לרמוז שצאמלעיותו צצבראו וצתחלת המאמר הודיע מה היתה לפני זריאתה וזה לפי פירושו השני צזהם אשר הקדמנו זכרו.

וכבר הרחצנו צזהם המאמר צמקומם ושם שאלנו שאלה ראיה להזכירה הנה עם פרוקה דרך קלרה להיותה מעין שאלתך גם היא ומענין ציאור אמתת העניינים אשר אמחנו צציאורם ר"ל העניינים המוכוונים צשלשת הפסוקים הראשונים מן התורה, והיא, למה לא הודיע מה היו השמים קודם זריאתם ציוס השני וזריאת הארץ ציוס השלישי אם צצבראו זה אחר זה או מה היו קודם זריאתם שניהם אם צצבראו שניהם כאחת כמו שצבר מה היתה הארץ לפני זריאתה וכבר זכר החכם ר' אברהם ענין זאת השאלה על דרך אחרת וזאת השאלה כוללות שני פירושי מלת היתה מאמרו והארץ היתה תהו ובהו או אמור שני פירושי הפסוק הראשון מן התורה דהא צהא תליא והם אם שיהיה הענין היתה לפני זריאת שמים וארץ הצריאה שעתיד לזכרה ציוס שני ושלישי לשלשת הפסוקים הראשונים כי לא נזכרה להם זריאה אחרת צפסוק וזה הפי' נמשך אחר כל אחד משני פירושו הנזכרים או שיהיה עניניה היתה לפני זריאתה ציוס ראשון כלומר היתה לפני ששת ימי זראשית זהו דעת רוב חכמי המשנה צלא ספק כמו שציארכו צמקומו מדבריהם הפשוטים צראש צראשית רצה או שיהיה ענינה היתה אחר שנצראה ציוס ראשון וזה נמשך אחר היות הפסוק הראשון מאמר שלם צענין צתחלת צרא אלהים את השמים ואת הארץ כפי' הרצ מורה לך לפי פשוטי דציו הנמלאים לו צפרק ל' מן החלק השני ממאמר מורה הנזכרים שאמר שהגלגלים וד' יקורות צצבראו ציוס ראשון ועליהם

ועליהם אמר צפוק הראשון שהאלהים ברא שמים וארץ כי השמים הם ראשון כולל כל הגלגלים אשר בכוכבים וכלל כוכב והארץ הם כולל ד' יסודות צמלת אופן צאמרו והנה אופן אחד צא רץ או כנראה מדברי קלח החכמים שהשמים שנזכרה עשייתם ציוס שני כנראו ציוס ראשון לחים והארץ שנזכרה עשייתה צמחלת יום שלישי כנראה ציוס ראשון תהו ובהו והם צלל קפק הולכים על דעת האומר שמים וארץ כנראו תחלה ד"ל לפני האור. אך לדעת האומר האור נברא תחלה אין דרך לומר צמלת היתה תהו ובהו אלא היתה לפני ששת ימי בראשית תהו היתה לפני הבריאה שעתיד לזכור לה צמחלת יום שלישי צפירושנו וכמו שנזכרנו במקומו. ואמנם האומרים שמים וארץ כנראו תחלה ושנזכרו ציוס ראשון לחים הם יפרשו והארץ היתה כשנזכרה תחלה ציוס ראשון תהו ובהו ולהם ולכל הנמשכים אחריהם צפי' מלת היתה ג"כ יש לשאול למה לא זכר איך היו השמים אחר בריאתם ציוס ראשון עד הבריאה שנזכרה להם ציוס שני כמו שזכר איך היתה הארץ אחר בריאתה הבריאה שהיתה לה ציוס ראשון עד בריאתה הבריאה הנזכרת לה ציוס שלישי כי לכל המצינים מלת היתה תהו ובהו היתה לפני ששת ימי בראשית או לפני בריאתם הנזכרת להם צששת ימי בראשית יש לשאול למה לא הודיע איך היו השמים ג"כ לפני הבריאה הנזכרת להם צששת ימי בראשית כמו שזכר איך היתה הארץ שאינו רואה שיגיע שום אדם מרוצ הכבלות עד שיאמר שהיתה הארץ לפני הבריאה שנזכרה לה צששת ימי בראשית על התכונה שזכר. ואמנם לא היו שמים כלל עד שנזכרו ציוס שני או עד הבריאה שנזכרת להם צששת ימי בראשית לוי שיצין שהיתה להם בריאה ציוס ראשון ד"ל שלא היו שמים אע"פ שהיתה הארץ על התכונה הנזכרת שזה מה שאין און משכיל ראוי לשמוע שנמלא המוקף קודם המוקף או אור המרכז ומה שהוא כמרכז לפני העגלה. ולדברי המצינים מלת היתה תהו ובהו היתה אחר שנזכרה ציוס ראשון יש לשאול למה לא הודיע ג"כ איך היו השמים אחר שנזכרו ציוס ראשון כלומר איך היו לפני בריאת האור ואיך היו אחר שנזכר האור קודם שנזכר הבריאה הנזכרת להם ציוס שני. זהו ענין השאלה וכבר ביארנו יותר מדי לכל מצין עד שיוכל כל משכיל להוסיף על מה שאמרנו פרטים למה שיראה לדחותם בקשי הכלים.

ולי נמלא צפירוקה לפי פירושנו למלת היתה תהו ובהו שיש לומר שכן זה צאמרו וחשך על פני תהום שענינו והיה חשך על פני תהום שזה היה כיפור לאיכות השמים קודם הווית האור בכלל כי כיפור איכות הארץ נשלם צאמרו תהו ובהו ופירשו אותם צמלת תהום מאמרו וחשך על פני תהום עד שענינו תהום והיה על פניו חשך עד שיהיה ענין תחלת הפסוק והארץ

היתה תהום ויהיה ענין אמרו וחשך על פני תהום כאילו אמר והיה חשך על פני תהום או והיה חשך על פניו עד שיהיה ענין הפסוק עם השאיר מלוחיו שלא כדרך והארץ היתה תהו ובהו ובהו תהום ועל פניו חשך ויהיה מלת תהום תמורת מלת תהו ובהו תמורת הפי' והציאור שהיא מין אחד משני מיני התמורה ר"ל פרשו במלת תהום שתי מלת תהו ובהו עד שיהיה ענין הפסוק אחד כן והארץ היתה תהום והיה חשך על פניו ויהיה אמרו ורוח אלהים מרחפת על פני המים מודיע ענין אחד לפי התחלק הפירושים זו. ואולם הלך השוה שבהם הוא שהמים המזכרים צ"א ו' ידיעה ולא קדם זכרם ולא זכר צריאתם ולא זכרם כלשון עשייה וצריאה הם המים המוזכרים במלת תהום הקודם זכרו שהתהום היה עם ידיעה כלשון למים גוזרים על פני הארץ או לארץ שעליה מים רבים עמוקים וכבר אמר שהארץ היתה לפני הצריאה המזכרת לה צטת ימי צראשית תהום שהוא כאילו אמר והארץ היתה מוכת מים עמוקים. הנה הגיע ענין הפסוק של והארץ היתה וגו' כלומר והארץ היתה לפני הצריאה המזכרת לה צטת ימי צראשית מוכתה מים גוזרים עליה והיה חשך על פניהם והיה רוח אלהים מרחפת על פניהם כלומר פני המים ואילו אמר הכתוב ורוח אלהים מרחפת על פניו כלומר על פני התהום היה כמלא צו הענין ההוא צעלנו ואולם נעתק מומלת תהום למלת מים צעבור שהיה לו לזכור המים צפרטה שנית, הנה התבאר בפסוק איכות הארץ קודם הצריאה המזכרת לה צטת ימי צראשית באמרו והארץ היתה תהו ובהו שעיניו והארץ היתה תהום מוכתה מים גוזרים ואיכות השמים קודם צריאתם גם כן הצריאה המזכרת להם צטת ימי צראשית התבאר באמרו וחשך על פני תהום שהוא כאילו אמר והיה חשך על פני המים שעל הארץ וסרה מעלינו הקושיא לגמרי ולא נמלא בפסוק חסרון עד שיוכל לדקדק אדם צו ולומר שהודיע דבר ולא הודיע חצרו כלורך אל ההודעה ההיא בלא שום מעט.

ואמנם לרצ מורה לך שמוצין את השמים המזכרים ציום ראשון שם כולל הגלגלים התשעה ומוצין הארץ המזכרת צו שם כולל ארבעת היקודות אין לשאול הקושיא על הדרך שזכרנו כי פסוק והארץ היתה תהו ובהו ציאר לארץ המזכרת בפסוק ראשון והמזכרת ציום ראשון לדעת ה' כן כאילו אמר והארץ שצרא האלהים היתה זה חס כלומר היא כלל זה חס, המליא צו ה' צ' ארבע היקודות על דרך נפלאה כמו שאתה רואה צדציו והעלים עינו מומלת תהו ובהו ועתה מהם והמליא בפסוק מים ורוח ואש על הדרך שידעת ואולם יקור העבר לא בלך צו אך שזכר ארץ ומים ורוח ואש.

ואני אינו רואה בפקוק זכרון ארץ מיוחד לכדור עפר הנקרא ארץ כי מלת והארץ הנזכר בראשו הוא שם כולל לארצות היסודות צענין והארץ שצדא כמו שאמרו והיה לו לומר לפי דעתו והארץ היתה עפר ומים ורוח וחשך על פני המים או ורוח על פני המים וחשך על פני הרוח האלהים אם לא יצן הרב מלות תהו ובהו תארים לארץ שאין עליה נמלא מצין מלת תהום פי' לה כדצרינו ואז ימלא שם זכרון יסוד הארץ במלת תהו ובהו המפורש במלת תהום כי התהום שם לארץ שעליה מים גזרים כמו שאמרו ואולם היה לו לצאר זה וזה מה שלא נמלא כדצרינו כמו שידעתי, סוף דבר אין על הרב הקושיא שזכרנו על הדרך שזכרנו, ואולם יש להקשותה על דצרינו בדרך אחרת ולומר כמו שהודיענו שצדא הארץ תחלה כלומר ד' האופנים על זולת התכונה הנמלאת להם היום והוא בראותו אותם לפי טבעם הקל מחצרו מקיף את הציר וכוללו כולו מכל לדיו ואחר כן שבה בקלחת טבעם עד שלא יכללו המים את הארץ ולא יקיפה כולה ולא יכסה כולה ואם הם קלים וממנה כנראה מוטבע שניהם כן היה לו להודיע אותנו איך היה ענין הגלגלים עלתם וענינם עם פני התהום לפני בריאת האור כי לפי פשוטי הכחוצ לא היה ענינם בתחלה כמו שהיה אחר כן כי נראה שלא נתנו אור לא הם ולא חלק מהם עד שאמר השם יהי אור או לא נתנו אור על פני התהום גם לא היו בהם מאורות וכוכבים כהיותם אחר יום הרביעי אם לפי פשוטי הכחוצ לא היו מאורות וכוכבים כל עיקר ולפי פשוטי החכמים ז"ל באמנם הן הן מאורות שנצברו ביום ראשון ולא תלאן עד יום רביעי לא היו קצועים בגלגלים ואם לפי החוץ הראוי להצינו בלא קפק כדצרי החכמים ז"ל לא היתה פעולתם כשנצברו הפעולה שנמלאת בהם אחר יום רביעי וגם צעת המלא המוקצלים לאורו ר"ל הרקיע הנצבר ביום שני והארץ הנצברת ביום שלישי ועם כל זה אפשר לומר לדברי חרב ז"ל שלא הולך הכחוצ להודיע רק איך נצברו ד' היסודות תחלה ואיך הוא טבעם אשר הטביע האלהים בהם ושהאלקים במאמרו וברלונו צדא ואחריו הרקיע מנדיל צין מים למים ואחר כן אמר להקוות המים שהיו בטבעם מקיפים כל כדור העפר אל מקום אחד הוא הנקרא ים עד שנתגלתה בזה הארץ והיתה ראוי להמלא עליה ובה הנמלאת שדרך מליאותם עליהם ולהמלא ביימים הקמורים לה צעלי חיים ויתר הנמלאת הנמלאים בהם שאני אומר לפי הנראה מן הכחוצ ולפי האמת צעלנו ולפי המפורקים מדברי הולכי הים באניות שפסח החיה אשה צים ויתר הנמלאת אשר בה לא היו נמלאים לולי הגלות הארץ ולאת היסודות מדרך כדירותם הנמשך אחריו לאתם מוטבע פשוטות רחם הוא המכוון מן הכחוצ

עד שיוע לכל המאמינים בקפור הזה שהוא תחלת התורה שהשם ברא את שמים ומדל בין מים למים וגלה הארץ ועשה הים וברא בשמים במאמרו כל נוח וכל חי באחד אחד ושניהם כל הראוי להמלא בו ואולם חשבת הגלגלים המקיפים את הכל לא נשאר לו לבאר בהם מאומה כי לא נשתנה בהם עצם כאשר אכחנו דואים היום שלא ישתנה בעלמם דבר ואם נראה שנחדש בהם פעולה בהתחדש מקצלים זה מה שלא הולך להודיעו בתחלת כי די צוה שדוע מזה בקוף עם הודיעו המלא המקצלים לא נשאר על הרצ קושיא רק קושיית יהי אור שנראה שלא היה עדין בגלגלים מאיר ולא נותן אור וזה שני בעלמם, ואולי יכלל הרצון הקושיא הזאת צוה שאמרו באמרו יהי רקיע שגלה גם על זה ואע"פ שלא יאות לפירושו שנתפרש מלת וחשך על האש ושדולה בו על פני הרוח שעל פני תהום כמו שמראה מדבריו ולא המליא שם חשך ממש על פני המים כמו שנאות לפירושו שאנו מפרשים בו חשך ממש כמו שיקשה לפירושו, גם כן אמרו ולחשך קרא לילה חשך מאן דבר שמויה ר"ל הנקרא לילה, גם קודם אמרו יהי אור היה לו להודיע שלא נהיה עדין בגלגלים דבר מאיר ולא נותן אור או שהיה העולם חשך וכיוצא בזה:

וכבר הודעתי רב הדחק שנדחק הרצ"ל צפי' שלשת הפסוקים הראשונים מן התורה ואיני רואה פירושו כלל בהם כמו שאיני רואה צוה שנראה מדעתו שכל התורה או אמור עיקר הכוונה בה היה לתוכותיה ולקדושתיה לנחם אל החכמים באמיתות המליאות וזה היה הקצה הגדולה צוה שפירש בפסוקיה ההם ובזולתם מפסוקי התורה:

ואני אומר בהפך שלא נחווין בתורה רק להועיל אל ההמון אך בלא ספק היה צוה שהולך להליעו להמון מה שצפטו מה שירחיקוהו החכמים יודעי האמיתות ע"כ הולך משה ע"ה לכתוב הדברים ההם דבורים על שני אופנים כלומר שיהיה האופן האחד מכסה את חזירו ושהיה העליון ללמד ההמון והפנימי לחכמים וכבר רמז שלמה ע"ה על אי זו תכונה לרץ שהיו שני האופנים חילון ופנימי כמו שאמר הרב.

והנה הודעתי כל זה בחלק הראשון מקפרי הנר החרוץ והבאתי ראיות חזקות על שעקר הכונה בתורה היה אל גלויה ואמנם לכראה מדברי קלת החכמים ז"ל ומדברי רוב המפרשים ששמים החכמים ציוס ראשון הם הדקיע הנברא ציוס שני הנקרא שמים ושנבראו ציוס ראשון על זולת התכונה שנחדשה בהם ציוס שני ובשציל התכונה ההיא הראשונה הוא שקראו אותם החכמים לחים באמנם לחים היו נעשים וציוס שני קרשו היה לו לומר ר"ל לנותן התורה להודיע איד היו עד שיאמר והשמים היו כך וכך כמו שאמר והארץ

והארץ היתה כך וכך אחד ששניהם נצטוו ציוס ראשון אללם כל אחד על תכונה מן התכונות ואחר כך נתחדש בהם בכל אחד מהם זולתי התכונה שהיתה בו בתחלת צריאתו והודיע בארץ התכונה הראשונה איך היתה כן היה לו להודיע בשמים גם כן התכונה הראשונה בהם איך היתה ציוס ראשון עלמו לפני צריאת האור ואחר צריאת האור עד יום שני שנעשה רקיע מזדיל צין מים למים ואיני מולא להם מפלט ממנה אך שיאמרו הודיע צומה שרלה משניהם להודיע ושתק מחצירו אע"פ שהיה לרכבו אל הודעתו אותנו צומה ששתק מומנו כלרכבו אל מה שהודיע כי לא נמשך אחד לרכבו רק אחד רלונו, וזאת התשובה היא כמו שאתם רואה, ואם אלהים הם יריצו לפירושם ואנחנו כפשוטו הללנו: והיא ופירוקה מן המחזיקים לפירושנו צג' הפסוקים מן התורה ומחלקת שני החכמים צקדר צריאת האור עם צריאת שמים וארץ ממלאה צראש פרשה שלישית מצראשית רבה. ודעת האומר האור נצרא תחלה קרצו לדעתנו צפי' הפסוק הראשון מן התורה או אמור צפי' שלשתם עד שהיה דעתו כפירושנו השני בהם, ואני תמה איך חלקו צזה אם מולא דוד ע"ה הקדים האור לפני נטות שמים, ואולי חשב האומר שמים וארץ נצראו תחלה שלא הקפיד דוד למנותם כקדר צריאתם אך למנותם לצד על אי זה דרך שירלה, וזה רסוק צעיני וכל שכן על דוד שלא התחיל צראשון עם היות כל כוונתו צוממור ההוא וצד' הפסוקים אשר לפניו כמו שאמרנו להוסיף צראור צרמיות משה ע"ה צכתורי מעשה צראשית ולקרב אל ידיעת אמתתם ודצריו בהם, ר"ל דצרי דוד בהם צוממור ההוא הוא שהצאוני לפרש כל מה שפירשתי צמעשה צראשית עם מה שמלאתי מוצרי החכמים בהם ועליהם צראש צראשית רבה וכל שכן שדעת האומר האור נצרא תחלה מסכים למליאת כמו שזכר צן ליני, ואין ספק שהקושיא שהקדמנו הוא על ר' נחמיה וכל הנמשכים אחר דעתו יותר ראוייה ויותר חזקה אין ספק שלא היה צין השמים הנזכרת צריאתם ציוס שני והארץ הנזכרת ציוס שלישי אמלעי לא לאור ולא לזולתו ר"ל שנצרא דצרי אמלעי ציניהם וזה מוסכם מן החכמים ז"ל ומחכמי הטבע גם כן אם ילטרך לומר לר' חנינא ששמים וארץ נצראו לפני צריאת האור צענין אחד ושצו אחד צריאת האור השמים צשני והארץ צשלישי צענין אחד א"כ בלא ספק היה לו לומר השמים היו כך וכך כלומר לפני צריאת האור כמו שאמר והארץ היתה כך וכך. ואיכות עמידת שמים וארץ יחדו כלומר העשותם כאחד אשר יעדיתי למעלה לצאר אותה הוא שצהיית האור צדצר השם או אמר צהתחזקו עד שכלא צמקום החשך כלומר על פני תהום התחילו ההרים להוליד צמקום מכדור העפר ולהעשות צקשות כלומר חפירות צמקום זולתו ומלאלו החפירות ההם

הם מן המים ונתמעט עצים מעל המחיל מן ההרים וכל אשר נתמעט
עצי המים מכל ההרים התחיל הרקיע להתחזק להעשות עליהם וכל אשר
יתוסף עליהם בהרים יתוסף בחפירות ויתוסף ברקיע וכשישלם האחד ישלמו
כולם. אלו העניינים הנמלאים להם כאחד הוא שקרא עמידתם יחדיו ולהיות
כל זה כמלא להם צאמלעות אחד מפניליית השם או יותר מאחד העושים
דברו הוא שזכרו קריאת השם אליהם צאמרו קורא אני אליהם יעמדו
יחדיו והגיעם אל שלימותם הוא שקרא העשות הרקיע המבדיל בין מים למים.
והמקום שנתהווה שנקוו בו המים בהקוותם בו הוא שקרא ימים והנראית
בהגלות ראשי ההרים היא שקראה ארץ והכתוב לא זכר עשיה למקום שנקוו
בו המים ולא עשיה להרים אשר אי אפשר מבלעדיהם בחירה מומנו להקחיר
המכוון לו כמו שהבדילם עם העשותם כאחד לשתי פרשיות ושני ימים ונראה
שיש לכל הקודם צפסוק קדימה מן הקדימות אם קדימת סבה או קדימה זמנית
מועטת עשיית הרקיע נראה שהוא קודם לשאר קדימת סבה ועשיית המקום
להקוות בו המים יש לו קדימה זמנית מועטת ביותר והוא עליית מה שיעלה
מכדור הארץ בכח התהפך נילוף השמש ועשות בו חפירה הורדתו ונפלו
במקום אחד מן הכדור ועשותו בו טן קלע כמו שאמרו ואין הקדימה הזאת
מה שיוליא העשות הים והיצפה מהיותם כאחד כמו שזכרם הכתוב מועטה
אחד ואמירה, ואולם הקדים קוויית המים צאמרו יקוו המים גם מן הנראה
שאע"פ שהתהוות הרקיע הוא קבה להתהוות השניים האחרים על הקדר
הנזכר אולם עשיית הארץ בשלמות והוא הראות היצפה הוא כקבה לשלמות
הרקיע בשלמותו עם היצפה והמקום החזק הקשה שעמו יתחזק התהפך נילוף
השמש והקיגו לאחר.

וכבר דמיו החכמים ז"ל אל זה צאמרו ר' תנחומא זר אצל
פתח ואמר צבדיאה שמים תחלה כצרא. אצל צעשיה הארץ
קדמה לשמים שכן הוא אומר לפנים הארץ יקדת ומעשה ידך
שמים. ואולם דוד ע"ה דמו אליהם ז"ל אל עשיית ההרים צפסוק יעלו
הרים ירדו צקעות כמו שאנו עתידים לפרש בו. ומדמיותיו הוליא ר'
אליעזר הגדול מה שנמלא צפסוקי צראש פרק ה' בתחלה היתה
הארץ כצמעה והיו המים מכסין על פני הארץ וכשילא דבור
מפי הגבורה יקוו המים עלה מקלת הארץ הרים וגבעות
ונתפזרו על פני כל הארץ ונעשית עמקים עמקים ועלה תוכה
של הארץ ונחגלגלו המים ונקוו לעמקים שנאמר ולמקום
המים קרא ימים. וכן דמו עליהם דוד ע"ה צמקום אחר והוא אמרו

צטרם הרים יולדו ותחולל ארץ ותצל. ציאר כי הלדת ההרים היתה צריכה לארץ וכן אמר אשר צידו מחקרי ארץ ותועפות סרים לו אשר לו הים והוא עשהו ויצטת ידי ילדו, רוח צאלו הפסקות גם הם שגזרות ההרים עשיית הים היא היתה ילידת היצטה ואמנם הכחוצ קיפר עשיית מעשה צראשית צשלימותם ואחר הגיעו אל תכליתם לא זכר מענין יליאתם מן הכח אל הפועל דבר כלומר יליאתם מן החסו ובהו אל יצטה מלאת מלאת ומחשך שעל פני ההום אל הרקיע מצדיל צין מים למים וזהו שאמרו חכמינו ז"ל כל מעשה צראשית צקומתן כצראו צלציונן כצראו לדעתן כצראו כי לא כזכרו רק צשלמות, והרצ ז"ל פי המאמר ההוא צזולת זה. הנה השלמתן מה צראו להקדימו צקדר המלאת הכזכרות צפסקו אשר אכחנו צפידושו ר"ל עומה אור צשלמה והוא הודיעני צדוד ע"ה קדר אותו האור ראשון לכצאים צמעשה צראשית ואחריו השמים הוא הרקיע שזכרה צריאתו ציום שני.

ועתה נחזיל לדבר צעניני הפסקו ר"ל צמוצן ממלותיו. אמרו עומה אור. ענין עומה מחטטין בענין עומה מעיל. כאשר יענה הדומה. רוח ידוע ושלמה ושלמה שמות צאים זה אחר זה לענין אקד והוא הצגד, ואפשר שהוא מיוחד לצגד העליון, כלומר לצגד שאין עליו צגד אחר. לרורות צשלמותם, שולתך לא צלחה והענין צעומה אור צשלמה שהוא עומה האור בעומה האיש השלמה שרוב שנקפת אותו מכל קצציו ורזה הוא ענין המאיר עם האור היולא ממונו. שהאור יולא מכל לדיו ולכל קצציו ועשיית האור הנמלאת צמאיר היתה קצה והיא קצה להיות האור צמקום שהיה צו החשך והוא מה צאמרו שעיני אמרו יהי אור דלה צו יהי אור צמקום החשך שעל פני ההום כלומר יחזק עד ציראה וימשול שם ואל ימנענו השעת המים המלויים שם מלהאיר שם. ואמרו נוטה שמים כיריעה. מלת הנטייה משותפת לעניינים רבים ואחר מענייניה הוא ענין המתיחה נטה ידד, ויט ידד, והיא נופלת על מתיחת האהלים. ויט שם אהלו. ואמר וימתחם כאהל לשבת, כי היריעה צמקום היתה דולה צו הקצה והאהל צאמרו כאהלי קדר כיריעות שלמה שהנראה לי שאין הפרש ציניהם רק צמה שהאהל נעשה ממונו לא צתנונה והוא כאילו אמר כאהלי קדר כידוע שהם נעשים מיריעות שער עזים או מן העורות עם השיער שהם שחורים שאין להם פשמן, כאהלי שלמה שהיה ידוע להם שהיו מיריעות שם לצן ונאים ככל הידוע מענין שלמה שהוקף להתכצד ולהתענג ולהתנאות בכל עניניו כאמרו ונדלתי והוספתי מכל שהיו לפני וכן עשה צאהלים ששעה לעלמו ולהיותם

להיותם מוכנים אחר אם ילמדך ללכת למלחמה על אויב אם היה מורד בו ללמד
 עליו ולמדך לנטות שם אהלו כנהוג ואולי עשה אהלים לאכשי ומלכתי הצורים
 צבית המקדש וצביתו צעת פקלם האצנים וחדשם אותם ואת העלים שלא יעמדו
 לשמש ולמוטד ויפקיק עליהם מלכתי ועשה אותם משם ואים לפי כדורו וגובה
 לבו והיה כהוג באומה ליחד האהל הנעשה ביריעות שש צמם יריעה להעשותו
 מיריעות שש כי הם הנקראות יריעות וזה תהיה מלת אהל כקוי לכל אהל יהיה
 ממה שיהיה מעורות או מיריעות שיער או מיריעות שש עד שיהיה קצה שנעשית
 מיריעות שש שנקראת אהל וראוי להקרא אהל ולא כל האהל יקרא יריעה
 ולא יתכן לקרא יריעה: והמכוון לו באמרנו כוטה שמים כיריעה הוא שהיריעה
 ר"ל הקצה הוא כחלי כדור או קרוצ לחי כדור לא כדור שלם ולא דבר שטוח
 בטבלא! וזה באור גדול למכוון שצממים שנבראו צום שני כי התאר ההוא
 מוכנים למליאות כמו שכתבו החכמים עליהם בפרים המונחים לענינים ההם:
 ואחר שדברנו צמלת הפסוק הנזכר ועניניהם נאמר בנרמז אליו
 בפעולות הנזכרות בו והם עוטה וכוטה כי הפסוק הראשון כמו שאמרנו
 דבר בו בדבר הנזכר לשם כי זכר בו שם העלם והוא מלת ה' ולידך אליו
 אחד מכינויו והוא מלת אלהי וכבר פירשנוהו י"דף עליהם מלות המדבר עמו
 והם גדלת ולצטת הודיע בהם שאמרנו ה' אלהי היו כקריאה אל השם
 ושהוא כמדבר עמו ולנכחו. ואולם עוטה וכוטה שהם מלות ראויות למדבר
 עליו ולא עמו אפשר לפרש בהם שני מינין וכן הפירוש האחד, והוא המפורקים
 בהם והמוקדם עליו מכל המופרים שהם וכל מלות הפעולות הנזכרות אחריהם
 הם שצות אל שם יתצדך ושצו מדבר הנזכר אל דבור נסתר דבר כהוג
 בלשון העברי. אם תגאל גאל ואם לא יגאל וכמהו דבים, והמין
 השני הוא ענין עלה בדעתי בהם ואף על פי שידעתי שידחקוהו דב שומעיו
 וראויו מפני שהרגילו זולתו מעודם לא אמנע מלומר אותו כי ידעתי גם כן
 שייטב צעני קלחם אחר שייטבוהו בלבו ויהפך כי אז ידע עוצו וטבו והוא
 שאינו דחוק אללי אך קרוצ שתשוב מלות עוטה אל ההדר שהוא שאמר
 עליו שמוטה האור כשלמה צעני לצטת האור והדר ועוטה אור כלומר לצטת
 הדר שמוטה אור כשלמה כי כמו שלא הספיק לו צענתי השם באמרנו שהוא
 לבוש צגדים שהם הוד והדר לצעליהם כן בא לפרש שאין הלוש שקראו הדר
 דבר נאה ונכבד ונהדר צעלנו לצד אך הדר שיואל מוננו אור מכל קציציו וזהו
 שהולך אליו בצאור מה שאמר ומלכותו בכל משלה ואילו היה רולה
 לבאר ולגלות הענינים כפי מליאותם היה אומר גדלת מאד לצטת הוד מומליא
 הדר עוטה אור כשלמה כלומר לצטת הוד שמשפיע הדר ולא הדר קחם אלא

אך הדר שטוטה אור כשלמה אך קרב אל המכוון והניח הדבר יומד מרוסה
מן הראויים להקטיר מהם אז ומלת נוטה צאמרו נוטה שמים כיריעה תהיה
שזה אל האור הוא הנוטה שמים צלון השם להיותו מקרה דבק צאחד
ונפולייטו משרתיו עושה רלונו כמו שהצבאר צמה שקדם לנו צמלת הדר עד
שיהיה ענין סוף הפסוק הראשון עם הפסוק השני לצשת הוד ולצשת הדר
שטוטה אור כשלמה שטוטה שמים כיריעה צענין שהשם ית צדך לוצש הדר
שטוטה אור כשלמה ולא אור קתם אלא אור שטוטה שמים כיריעה וכל זה
לרמז אל האמלעיים פיתליית השם העושים דברו ורלונו עד שירע ממנו כמו
שאמרו עשותו הנמלאת השכלות על ידי פמלייתו לצבאר מה שאמר ומלכותו
צכל משלה ומה שאמר צרכו ה' כל מעשיו צכל מקומות ממשלחו
וכמו שפירשנו בהם למעלה:

ואחר שרמז בהויית האור שצבא ציוס ראשון מה שרמז והוא ענין העטייה
כשלמה ובהויית הרקיע הנצבא ציוס שני ענין נטייה כיריעה צל להוסיף רמזים
צענין הצדלת הרקיע צין מים למים הנזכרת עם צריאת הרקיע שלא נאמר צו יהי
רקיע ויהי רקיע לצד כמו שאמר יהי אור ויהי אור אך אמר יהי רקיע צתוך
המים ויהי מצ דיל צין מים למים והוא הדר אפל מאד וסוד עמוק
קתום וחתום על כן רמז צו דוד ע"ה מה שהצאנהו לרמז אליו רוח הקודש
שנחה עליו הוא הנקראת רוח ה' וכבר התפרש מה היא צאמרו ונחה עליו
רוח ה', רוח חכמה וצינה, רוח עלה וגבורה רוח דעת ויראת ה'
מה שכל אחד מהם מן השלש רוחות שזכר נקרא רוח ה' והמיוחדת צשם רוח
הקודש היא רוח דעת ויראת ה' לצד ועליה אמר דוד ע"ה ורוח
קדשך אל תקח ממנו ולהיות הסוד צהצדלת הרקיע הנקרא שמים צין
מים למים עמוק מאד. אמר החכם צאמת כשתגיעו לאצני שיש
טהור אל תאמרו מים מים שכל אמר דובר שקרים לא יכון לנגד
עיני. וכראה שזה החכם הצין שהמים העליונים כוון בהם המקום שצנן צו
המים צכח מים צפועל ואשר שם ילצשו המים צכח נורת המים צפועל כי כן
יקרא שם המקום לדבר מן הדברים צשם הדבר ושם הדבר צשם מקומו ויהיה
שם אחד משהוא לנטייה או מושאל מן האחד לחצרו כמלת נחל שהיא שם
למקום שנגרים צו המים ולמים הנגרים צו וכן יס ותהום וחולתם וקראו שם
המקום אצני שיש טהור להיותו זך ונקי ממה שמועלה עמו מלח המאירים
הנקרא אור בהתחברו והסוגו לאחור צדך שצא ממנו והגיע עד הארץ כי
האור כמו שאמרו החכמים מגיע עד עומק הארץ ואשך צה מים ונהרות
ומעלה עמו שני האדים ולא יעלה רק עד גבול ידוע כי לא יתהפך גם הוא

ר"ל הנילוך רק עד גבול ידוע והמקום הקמוץ למקום תכלית התהפכו מעליו
הוא שקרא החכם אצני שיש, נראה שהמשילו אצני שיש להיותם קרים צפעל
יותר משאר האצנים וקראו אותם טהור להיותו נקי מן האדים מאלד לנגד מה
שתחתיו ואם אינו נקי לגמרי כי עולים החלקים טהור עליהם היקוד האשי
אך נקי צעניו שראוי לדמותו לאצני שיש טהור והוא קר מאלד ר"ל המקום ההוא
צבור שלא יגיע אליו נילוך האור המתהפך שהוא סבת החום והמשילו היקודות
והחומר המשותף להם אצנים לקחיה מן המדברים צדו הקודש והנציאים
כמו שציארנו צפוק עת להשליך אצנים ועת ככוס אצנים ונראה
שאמרו כשתגיעו לאצני שיש טהור אל תאמרו מים מים דולה צו כלומר כשתגיע
צעיוניכם למקום ההוא אל תאמרו עליו מים מים כלומר מים כעין המים
היקודיים כי על כן כפל מלת מים כי לא קראם משה ע"ה מים רק על דרך
שיתוף או השאלה להיותו מקום למים ועל כן סמך להזהרה אמרו דובר שקרים
לא יכון לנגד עיני להודיע כמו שכתבו למעלה כי המקום ההוא קורא מים
ר"ל המקור שעל הרקיע הנצב צדו שני מים והוא חוטב ומכוון זהם מים
נגרים כלורת המים שמתחת השמים הוא דובר שקרים ולא יכון דברו כנגד השם
אע"פ שכונתו לכבוד השם שאין השם דולה צבור של שקר באמרו כי לא
דברתם אלי נכונה צעדי איוצ וידוע ומדבריהם שהם היו מכבדים
השם צעפתותם וצבונתם ובמקום אחר קללם ר"ל קלל הדוברים צענייני השם
שקר ואמר תאלמנה שפתי שקר וגו'. ועל כן הניחות להצין באמרו
יהי רקיע בחוץ המים והי מזדיל צין מים למים הוא שרלה צו הצדל במקום
שהרקיע הנצב צדו שני הנקרא שמים הצדל ומזדיל ציניהם בלא ספק הצדל
צמקום האחרים מעליו והאחרים מתחתיו והוא אמרו צין המים אשר מעל
לרקיע וגו' שהאחרים עליו והאחרים מתחתיו וכן נראה ממנו שהמקום שאמרו
הוא שקרא מים אשר מעל השמים שהוא תמיד לא ישתנה אך המים שצבצים בכח
אמר העצים שהם מים בכח אינו תמיד אך עת אחר עת ואיני יודע מה הציא
הרב לומר הצדל צורה כמלא לו צפרק למ"ד מן החלק השני אע"פ שאין ספק
שיש ציניהם הצדל צורה והיא הקצה להיות ציניהם הצדל במקום והיות המים
האחרים מעל השמים והאחרים מתחתיו כי אינו היתה לורחם אחת היתה מקומם
אחד אך ההצדל במקום הוא המוצן מלשון ארון הנציאים ציאר והוא פשוטן
של דבריו וחוכן.

ונשיצ אל מקומינו ונאמר כי להיות קוד הצדלת הרקיע צין מים למים
צמוק מאלד והצדל צו עליו דוד ע"ה דמים, ואמר, המקרה צמים עליותיו
השם עצים רכוצו תמהלך על כנפי דוח. המקרה צמקום הזה פועל

מבנין כזר והוא קרה בלירי הקוף אמר המה קרוהו ובמקום אחד נמלא
מלת מקרה לחקרה עלמה והוא אמרו ימך המקרה. וצית במים צענין
מ"ס מורה על עלם הדבר כאילו אמר מן המים שזן המים עשה החקרה.
ומלת עלייה ידוע על מה הוא מורה בלשון כי כשחולקין אור צית בחקרה
נקרא החלק העליון מן החקרה ולמעלה עלייה והחלק התחתון נקרא על שמו
צית כאמרו הצית והעליה. ומלת רכוזו ידוע שהוא מן רכז. ולהיותו
בחצינית הפעול ידוע שגילה זו הנרכז, ללא שהעצם כנרכזים ושהם כרכז
למה שעליהם וענין מהלך על כנפי רוח כענין שהרוח צעפה על כנפים ואשר
על כנפיה הוא נשוא עליהם כמהלך על כנפיה אינו עוף שאין לו כנף אך עומד
עליהם. צעפה שצעל כנפים מעופף והנשוא על עוף קרא מהלך וזה הפסוק
הוא אשר הביאני ללאת בפירות הפסוק אשר לפניו מדרך כל המפרשים שלא
קבל דעתי כלל שירלה השם במקום הזה וצענין הזה צעם עצים רכוזו ולא במהלך
על כנפי רוח והוא הדרכז על ערבות והיושב על כסא רם ונשא שהוא הגוף הרם
שצדמים והנשא כמו שצארכו למעלה ומקום העצים ידוע במקום מדרור האור
לא דחוק מאד מן הארץ ורלוני צאמרי במקום הזה וצענין הזה שהוא מקום
שמדבר בו על ערך השם אל יתר הנמלאות עד הנמלאות השפלות צענין היותו
קצה פועלת וממליאה את כולם על הדרך הידועה לפעולתו והיא קדרך שרמזו
חכמים עליה כאמרו אין הקצ"ה עושה דבר עד שגמלך צפמלייא
של מעלה. וכבר ביאר הרב ז"ל כוונתם במאמר ההוא וגם אנחנו זכרנו
במאמר הזה וכל זה שלא יעלה בלבך שרלה צאמרו הנה ה' רוכז על עז קל
וצא מלרים שכוון בו ליחס השם צרכיה על עצים כי ידוע מן המאמר ההוא
שאינו רק המשל לענין מהירות צא שלוח השם המכה ההיא עליהם צעת ההיא
והוא כשאר ההמשלים אשר אין מליאות להם שדרך הנביאים להמשיל פעולות
השם בהם. אינו צענין ערך השם אל העצים חלילה ואין הענין הזה אשר
אנחנו צפידורו מזה הדרך אך הוא סיפור ערך השם לנמלאות אשר המליא
חוספת רמזים כאשר רמז אליו משה ע"ה בקפור מעשה צראשית שהנמנו שם
הוא הנמלא תמיד לא ישתנה בו דבר והוא שאמר שלמה ע"ה עליהם מה
שהיה כזר הוא, ואשר להיות כזר היה. ואמר מה שהיה
הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה וידוע שהאור והחשך נמלאים
יום ויום ושם ראש קצות ההויה וההפך וכן מליאות הרקיע תמיד והולאת
הארץ לדשאים ולעלים ורולתם מצעלי חיים שאינם כולרים מאחד ומינים אך
הילודים זה מזה הוא אשר יש לדבר ולהשתדל בו וכבר אמר בהם צן ליכי
מה שכתבו בשמו ומזה המין ר"ל ממין קפור מעשה צראשית הוא רכיבת השם
על

על ערצות ועל כסף רם וכסף שהוא המשל לערך כלתי משתנה תמידי כלתי
 וכן בקספור מעשה צראשית לא קיפר רק ערך השם אל הנמלכות אשר המליא
 באמלעות פמילייתו שאליהם היתה רמו האמירה וערך הנמלכות קלחם אל
 קלחם ערכם התמידי הנלחי ע"כ אני מרחיק שיחם דוד ע"ה בדבריו על קספור
 מעשה צראשית השם יתצרך לרוב על עצים ועוד שהשם יתצרך לא רמו כלל
 בקספור מעשה יום שני רכיצתו ולא ישיצתו לא על עצים ולא על זולתם אך יהי
 רקיע ויהי מצדיל ויכרו עשייתו אותו והצדילו צרקיע ההוא צין המים אשר
 מעל השמים וצין המים אשר מתחת ורכיצת השם על עצים על הדרך שהצינו
 המפרשים מאן דבר שניה ומאן הוליאה דוד ע"ה וכן אילו רלה צעוטה אור
 השם יתצרך היה לו לומר הוד והדר ואור כשלמה לצבת כי השלמה לצוש כלל
 ספק והעמיה כלביטה הנה מלאנו עוטה מעיל ואמר כי כן תלצטה
 צרות המלך מעילים אם כן אמרו עוטה מעיל היא כאילו אמר לצוש
 מעיל או יאמר הוד והדר לצבת ואור כשלמה עמית ולא יפקוק ענין לצבת
 השם ההוד וההדר והאור או לצישתו ההוד וההדר ועמית האור שהוא ענין
 אחד או כענין אחד לשני מניי דבור לנכח ולדבר על נסתר. גם אינו נכון אללי
 שנאמר שדוד ע"ה יחם עמית האור אל השם והנה יחזקאל ע"ה לא יחם ענין
 הכונה רק אל האש והוא מה שממחנו האדם הנראה לו ולמטה לא אל השמים
 וכבר אמרנו בחשמל מה שנראה לנו לפירושו ולפי' הרב מורה דק ורמזנו בצוגה
 ג"כ על כן ישר צעיני לומר שערטה שז אל ההדר ויהיה נותה שז אל האור הוא
 הכוונה שמים כידיעה כרון השם להיותו כמו שאמרנו למעלה מקרה דבק באחד
 מפמילייתו ולפירושו זה נאמר ג"כ שאמרנו המקרה צמים עליותיו שז ג"כ אל האור
 שהוא המקרה צמים עליות השמים ויחד מלת שמים אע"פ שהוא צענין תכונת השני
 וכן אמר, הידעת חקרות שמים אם תשים משערו צא רץ שהקדוצ לומר
 צכינתי משערו שהוא שז אל השמים כי זה השם מועתק אל הרקיע בדרך השאלה
 או בדרך ספק והרקיע שם ליחיד ואין צאלו השמים שנצראו ציום שני אחד ממניי
 השניות והרצוי אך הוא צמליאותו דבר אחד אך אינו רחוק ליחדו כלשון ויהיה
 ענין הפסוק העליות שעשה האור בשמים שם תקרתם המים ונראה כמו שאמרנו
 שרמו צמים אל המקום שלוצשים צו המים צכה לורת המים צפועל ואז ידדו
 למטה לארץ לבצרותם לנוח במקומם הטבעי כי הוא הניאות ללשון תקרה
 ולענינה אך אמרו השם עצים רכוצו מראה שהמים צכה שצבים הם המים
 שאמר עליהם דוד ע"ה שקרה האור צהם עליות השמים כלומר שמהם עשה
 התקרה והקרוי והמקרה כי שלשתם שוות צאים זה אחד זה לענין אחד
 רצותינו ז"ל קראוהו תקרה ולשון הפסוק מקרה באמרנו יחד המקרה כמו
 שאמרנו

שאמרנו והקדמי נגזר מן קדמי שלישי שהוא פעל כדכר כמו לפי מן לפי זה ודברתינו ז"ל אמרו שיכוי ורצוי וכנוי ויפוי וכיולא צהם ואין רחוק לדחוק כדי לקדש הענינים אל העליאות ואל לשון דבר ארון הנציאים ע"ה ולומר שדוד כוון באמר המקרה צמים עלייתו אל המקום הנזכר העתה והיקר כאשר אמרנו ורמז בכנוי רכזו אל המים ככה שצמצים שהם מוצנים במלת המים ההם הנרמז עליהם במקרה צמים עלייתו כי לא נקרא המקום ההוא מים לעלמו אך להולילו המים ככה המגיעים אליו צמצים אל הפועל ועל כן אמר השם עצים רכזו המים שהמקום ההוא מתיצב מים בפועל וזה נקרא מים על דרך השאלה או שתוף או ספוק ואין להדחיק כיולא צאלו הדחקים לכיולא צאלו הדחמים העמוקים:

וכבר אמרנו שהעלייה הוא שם לחלק העליון מאויר צית שנחלק בחקרה כן הגה אויר המקום שקרא הנציא צית באמרנו והצית ימלא עשן כמו שאמרנו בפרק ח' מזה המאמר נחלק הדקיע הנקרא שמים לשני חלקים ותכלית הפלך העליון ללד מעלה הוא הדבר שקרא דוד ע"ה חקרה שלמים באמרנו המקרה צמים עלייתו והוא שקרא ארון הנציאים ע"ה המים אשר מעל השמים והוא שקראו החכם ז"ל אצני שיש עהור מה שקרא דוד ע"ה חקרה שלמים קרא החכם אצני שיש עהור להרחיב נקצי המשניות. והזכיר שלא להצין מדברי משה ע"ה באמרנו המים אשר מעל השמים ודוד ע"ה באמרנו המקרה צמים עלייתו מים ממש צלורת המים שמתחת השמים הם היקודיים או קרוב להם והודיע שהאומר כן הוא דובר שקרים מעיד על אמונת שקר ומה שעל המים ההם קרא עליות השמים כמו שאמרנו זה הפי' הוא הנאות לענין ואם לא יאות צעינד חוכל לומר שכינוי עלייתו שז אל האור גם כן צעינד העליות שלו וקראם שלו בשציל שהוא העושה אותם כמו שידוע לחכמים וכן מלת השם באמרנו השם עצים רכזו שזה גם כן אל האור שהוא המעלה אותם צידוע גם כן וכינוי רכזו שז אל המים כלומר שז אל האור כלומר האור שם העצים רכזו למים שעשאם חקרה ומלת רכזו במקום הזה שם לקודה הגדולה שקוצלת הקורות הקטנות שקוצלות הקדשים והלוחים ארוזולתם ממה שהוא גוף החקרה והוא ר"ל הקודה הגדולה היא מה שקורין אותה הלועזים קא' למאן או אמר שכל הקורות הסובלות הקדשים או כיולא בקדשים קרא רכזו להיות הקדשים כדוכבים עליהם והם ר"ל הקורות כנרכבים להם. והראשון הוא הטוב צעיני כי כן חקרא הקודה הגדולה היא בהרבה מן הלוחות צהם צהמה מן הצהמות הנשאות משואות, ואמר כי כינוי רכזו שז אל המים אע"פ שמים לשון רצים או שניות שהוא בלשון רצים בלשוננו

בשאינו כדור כמלא כמורה, ומי כדור לא זורק עליו, ואם לא יעזב לך זה אמור
 שהוא שז' אל הקרוי המוצן ומלת מקרה הפועל באמרו המקרה צמים עליוותיו
 שהוא כאילו אמר העושה קרוי שלמים או מקרה של מים לעליותיו ואמר שם
 עצים רכוב הקרוי והמקרה שהוא ומלת המהלך שזה אל הרכוב הנזכר הודיע
 צה שהרכוב שהוא אינו כשאר רכוב התקרות שהם קורות שאין זזין ומקומן
 ולא כרכובין מצעלי חיים שהם הולכים על רגלים אך רכוב שהולך על כנפי
 דוח כלומר שהדוח מוליכה אותה באשר תלך וזה דבר ידוע מן העצים שהדוח
 מוליכה אותם והשאינו לרוח כנפים לדמות מרולתה החזקה לעופפות
 כשהשאינו אותם ר"ל הכנפים לגלגלים למהירות תנועתם הקצוצית ולמלאכים
 למהירות הראות פעולתם להיותה בלי זמן ובהוסיפו כל אלו העניינים על
 דברי אדון הנביאים ע"ה ר"ל הוסיפו ענין באור העצים וקראו אותם רכוב
 המים והוא שהוא מהלך על כנפי דוח כדי לרמוז אל הסתום אשר בדברי אדון
 הנביאים ע"ה צענין המים אשר מעל השמים כן ראה להוסיף עוד עניינים
 מלאכים בעצים וזה אמרו. עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש
 לוהט. מלת עושה שזה אל הרכוב כי ראה הוא ליחס שני הנזכרים אל
 העצים והדמות ברוחות כמו שאמר למעלה אל דוח הרעם שידוע מומנו שהוא
 דוח מלטער צעז ובאש לוהט אש הצדק והזועה לא מ"ה צל ע"ז שידוע
 מהם שהם אש או דבר אש וזה יהיה ענין הפסוק מענין המים אשר מעל
 השמים שהם חלק אחד מן הדברים הנזכרים צמנשה יום שני ואמנם לדעת
 הרב מורה לך ז"ל שהצין בהם האש היקודי והדוח היקודי וכל שכן למה
 שנראה מדברי החכמים ז"ל שכלה בהם דוד ע"ה המלאכים ממש ומשרתי השם
 ממש הם המכוון באמרו צרכו ה' מלאכיו צרכו ה' כל לצאי משרתיו
 ואע"פ שהמשרתים באמרו צרכו ה' כל לצאי משרתיו למה צהם בגלגלים
 והכוכבים כאשר אמרו למעלה ואולם החכמים ז"ל הציגום שניהם ר"ל מלת
 מלאכיו ומלת משרתיו שם למלאכים או אמר למינים מן המלאכים ששני
 המקומות. יש לשאול לדעת חכמינו ז"ל מאיזה רמז הוליא דוד ע"ה שהמלאכים
 והמשרתים נצראו ציוס שני וכל שכן שנצראו מרוח ומאש ולדעת הרב גם כן
 יש לשאול מה ראה דוד להודיענו צקפור מעשה יום שני שהשם עושה מלאכיו
 האש היקודי ומשרתין הרוח היקודי ומה ענין המלאכות לרוח ולאש צקדור
 מעשה צראשית אמנם לפידושנו אשר אמרו מעל דוח הרעם ועל אש הצדק
 והזועות אמנם הוא מענין מעשה יום שני בלא ספק כי הצין דוד ע"ה צחכמו
 וצמה שהודעתהו רוח הקדש שנחה עליו שאין מליאת למים צפועל לא על
 השמים העליונים המקיפים הכל ולא על הרקיע הנצרא ציוס שני כי אין למים
 צפועל

צפועל עמידה צולחתי מקומם הטבעי שידוע שהוא על הארץ ממש לכדור
אשר להם צורך אל האויר ולא האש כאשר אמרנו צפרק ראשון ועל כן רמז
דוד ע"ה מהם מה שהצין שכונן בהם אליו ארון הנביאים ד"ל כמה שכונן בהם
אשר מעל השמים באמרו המקרה צמים עליותיו והוא מה שרמז צקרוי המים
וצרכיזה ובעצים ובהלכו על כנפי רוח ולא הקפיק לו בזה עד שהוסק לו
רמז ענין עשיית הרכוז הכוזב הוא העצים מלאכיו רוחות ומשרתיו אש לזה
מקרוי נמלאים בעצים בהניעם למקום חקרת המים הם המים אשר מעל
השמים אשר זכרם ארון הנביאים ע"ה בצפור מעשה יום שני באמרו צין
המים אשר מעל לרקיע, והאחרים ד"ל המים צפועל הם בלא ספק מתחת
לרקיע והרקיע ומדיל ציניהם הדל צמקום כמו שאמרנו ובלא ספק הם
צדלים בצורה ואשר מתחת כדים כמות מהם ואשר מועל קלים כידוע שהם
למעלה ממקומנו זה אשר אכחנו צו ועליו גוף שימנע הדברים הכבדים
צטבעם מלדת לארץ אל מקומם הטבעי להם לא האויר ולא האש אך נגרים כי
כל אשר יתילד צמקום אחד משניהם או מים או מה שהמים גורמים כשלב
והצד והרקס או עפר או מה שהעפר גורר כזרעה וכיולא זה מיד הוא יורד
לארץ אל מקומו אם לא ימנעו מונע ד"ל אחד מן הדברים הכבדים על הארץ
כמגדלים וכגאות וכיולא צהן וכל שכן שאין למעלה מכדור האש כאילו חומר
בגלגל הלכנה וצולחו מן הגלגלים למעלה ממנו מים כי הגופות ההם פשוטים
והחומר שלהם אחד ואינו החומר המשותף לארבע היסודות ולא מאחד מן
היסודות ולא מורכב מיותר מאחד מהם אך חומר אחד צטבע אשר חמישי
אינו קל ולא כבד כמוהם מתנועתם הסבוצית.

כבר התבאר כל זה באור מקפיק לחכמים האמתיים וכן התבאר להם
שאין צין גלגל וגלגל שום גוף ולא דקות אך איש באחי ידבק וידיעת דוד
ע"ה דברים אלו צרות הקדש הוא שהציאתהו להצין ענין המים אשר מעל
לרקיע והמכוון צו לארון הנביאים ע"ה והדוח ההיא העיריתהו לרמז בהם
מה שרמז מענין חקרה ורכוזה והלכו על כנפי רוח וענין היות מלאכיו רוחות
ומשרתיו אש לזה כמו שהציאתהו רוח הקדש לרמז באור ענין העטייה שלמה
וצמים ענין הנטייה וכאשר רמז צקתרים אשר צדרי ארון הנביאים צפרשת
מעשה צראשית מה שהציאתהו רוח הקדש לרמז בהם צל לרמז כמזכר צראש
פרשת יום שלישי מענין קוויות המים מתחת השמים אל מקום אחד להראות
היבשה והוא אמרו, יקד ארץ על מכוכיה צל תמוע עולם ועד
ואמר תהום כלצוש כסיתו על הרים יעמדו מים, חצרת. שם
הפסוקים האלו ג"כ להיות השני לפי דעתי פ"י למלת מכוכיה שצפקוק הראשון
רמז

כמו שחשבת מפירושו ומלת יס"ד ידועה וזה התחיל דוד ע"ה לרמוז בענין
 פרשת יום שני בזהרדעו שהשם עשה לה יקורות תחלה כדרך שאר הצנינים
 שאדם עושה יקורותיו תחלה ואח"כ בונה בנינה ואמר שיקדה על מכוני
 לא כשאר בנינים שאדם יוקד אותם על מכוני אחד לצד , וענין מכוניה כענין
 מכוניותיה מאמרו ויעש את המכוניות עשר ומכוני ומכונה אחד וענין
 כל תמוט עולם ועד כלומר לא תמוט ולא תקור מן הענין שיקדה עליו לעולם
 ועד . וכבר אמר הרב מורה לדק ז"ל צפרק כ"א מן החלק השני שואמר דוד
 ע"ה הנה כל תמוט עולם ועד הוא יותר חזק בגלגלות ממאמר שלמה ע"ה והארץ
 לעולם עומדת וכוונת מאמר דוד ע"ה הנה כל תמוט עולם ועד היתה תוספת
 גמורה ומכוני לא מלא זה שום דמיון לארון הבניאים ע"ה כמו שלא מלא שום
 דמיון לענין המכוניס ונראה שרש הקדש העירכתו להוסיף התוספות האלו
 במאמר הכניא ע"ה כאשר בוערת עלור בעלמותי כללתי כלכל , האלהים , אם לא
 כדמיון צפוק והארץ היתה תהו ובהו דמיון קחם מאד ר"ל צמלת היתה ומכוני
 המוצן גם כן ענינה עם אמרו וחשך על פני תהום וכמו שצאנו צמקומו ,
 ואחר שזכר מלת מכוניה שהיא מלה מורה על דבוי או על שניות פירש שלא
 כיון זה רק השניות וענינה יקדה על שני מכוניה ופי' מה הם ואמר תהום
 כלצות כסיתו ויהיה התהום הנה שם למים אדירים עמוקים צמקום עמוק
 מאד כמו שהוא שם למקום העמוק שיקורו זו המים העמוקים האדירים ואחר
 שאמר שכסה המכוני האחד בתהום כלומר צמים שראוי לקראם תהום אם כן
 המכוני ההוא היה ראוי לקראו תהום כי לא יכסה בתהום רק תהום כלומר
 לא יכסה צמים שראוי לקראם תהום רק מקום שראוי לקראו ג"כ תהום וזה
 גם כן דבר שיוצן מכלל דבר אחר ואפשר שכלה צמלת תהום הנה מקום
 וזהיה מלת כלצות צמקרון צי"ת בענין כלצות כסיתו וזה זכר צפוק צמה
 כסהו כי ידוע שלא יכסה התהום רק צמים אדירים עמוקים ראוי לקראם
 תהום ועשה אחד משני אלו הדרכים להקטיר כמו שהקטיר צמקון המכוני האחר
 והוא אמרו על הרים יעמדו מים כלומר המכוני האחר הוא מכוני שעל הרים
 יעמדו מים ענין הרים יעמדו מים עליהם והעמיק הלשון כמו שתרצה להקטיר
 והמהפך דברי אלהים חיים לא ירד לעומק כוונת אמרם עד שיהיה ענין
 הפסוק מים שראוי לקראם מים תהום כסיתו בכקות האדם כלצות והרים
 יעמדו מים עליהם בענין המכוני האחד הוא מכוני שכסיתו התהום כלומר צמים
 אדירים שראוי לקראם תהום והמכוני השני הוא הרים יעמדו מים עליהם זה
 לפי הפירוש או מקום לצות תהום והרים יעמדו מים עליהם לפי התחלק שני
 פירושי

פירושי מאמר תהום כלבוש כסיתו אשר הקדמנו זכרם. ואשר שבאר שני המוכנים בא לבאר יקדוּת, הארץ עליהם והוא אמרו מן גערדת יוסון מן קול רעמד יחפזון, ואמר יעלו הרים ירדו צקעות אל מקום זה יקדת להם, חציתי גם שני הפקוקים האלה להיותם משוברים שניהם, ראש השני הוא ספור קצת הניסה והחפיה המכרות צפוק הראשון וסופו הוא באור המקום שינוקו אליו חה צלשון זרות ועומק גדול וענין שני הפקוקים אללי אמר, מן גערדת יוסון בחפזה המים שעל ההרים הקודם זכרם אל מקום זה יקדת להם. דומה אל התהום חה צעליית ההרים וירידת צקעות כאליו עליוית ההרים וירידת הצקעות היו האמלעי לניקתם צגערת השם. או יהיה ענינם מן גערדת יוסון המים שעל ההרים הקודם זכרם בחפזה צעליית ההרים וצירידת הצקעות אל מקום זה יקדת להם. ויהיה קדר הפסוק צלל חוספת וצלל חקרן רק, צטות שחי מלות יעלו וירדו אל מלת שמות הפועל מן גערדת יוסון המים שעל ההרים. ומקול רעמד יחפזון. צעליית ההרים וירידת הצקעות אל מקום זה יקדת להם. ויהיה הכרמז צינוקון וציופזון המים הקודם זכרם שהיו על ההרים. ומלת זה תשוב אל התהום לצדה צפי' הראשון ואליה אל הצקעות שהושמו במקום התהום צפי' השני שהמכוון צפוק הוא יעלו הרים כלומר יתוקף גבהם וירדו הצקעות כלומר יתוקף עומקם. וכעתק מולת תהום אל מלת צקעות לפי דעתי המשך אחד הכחוצ הנעתק מולת מקום אחד אל מלת ימים והמכוון מרצוי מלת צקעות הנמשך אחד דצוי מלת ימים הוא להודיע שיש בתהום צקעות רבות חלוקות ואע"פ שידא אחד מלמעלה אינו כולו צקעה אחת אבל בתחתיתו צקעות רבות והמים דצקים כולם מלמעלה לפי טבעם ואולי דלה לכלול הימים החלוקים לגמרי ואפילו מלמעלה לרמח שהעתיק הכחוצ ממלת. מקום אחד אל מלת ימים היה לזה הענין כלומר להודיע שמקום אחד לאו דוקא אך שיהיה במקום מיוחד צפני עלמו או במקומות מיוחדים מן הארץ שלא יכסו פניה לפי טבעם אך יעמדו במקום מיוחד אם אחד או יותר מאחד עד שחראה היצשה. ולזה נעתק משה ע"ה ממלת מקום אחד למלת ימים ולהדקי. צו רמז נעתק דוד ע"ה ממלת תהום אל מלת צקעות באמרו ירדו צקעות ולא אמר חדר צקעה. וכל אחד משני הטעמים האלה הוא טוצ מטעם שינוי טעם הדגים צים אחד וצקעה אחת. והוא אמרם ז"ל, "אינו דומה טעם דג העולה מן הים צעכו לטעם דג העולה מן הים באספמיא". שאפי' היה דעת החכם שים אוקינוס לצד הוא הים הגדול מכל הימים היה המקום האחד שנקו אליו המים אשר מתחת השמים צשלישי מששת ימי צראשית ושאר

הימים הנמלאים היום נתחדשו אחד כן היה לו לומר כפיר שנו הראשון שזקעות חלוקות היו בהחיתו ובהמאמר דוד ע"ה אותם הזקעות הוא שקרא ימים ואף על פי שהוא אחד מלמעלה כמו שאמרת וכבר הציגו מדברי ס"י ת' צעליית סדים וצ"ת צירידת זקעות אשר העירתי עליהם שתי מלות יעלו וירדו הם צ"ת הקצ' כצ"ת צפסע ארץ רצים שריה וחציריה והוא קעיף מצי"ת העזר. ונראה שדעת דוד ע"ה היה של דעמים ולרוחות הנושבות עזר גדול להקיר המים מעל ההרים או להתילד ההרים אף על פי שידע בדבר קצות אחדות חזקות מאלו אפסד שלא רלה להזכירם וזכר אילו להסתיר ללורך ההמון שומכרים צדעמים וצברקים שהם מאת השם ואינם מוכרים זה צסצות אחדות שהם עיקר הראות היצשה אף לחולשת הכרתם אילו היו יודעים שסצת הראות היצשה הוא השתנות שאר היקודות ונפלים צמקום אחד מחדור העפר והשארם צמקום ההוא וכן השתנות חלק מחדור העפר אל אחד מן היקודות הקלים ועלותו אל מקומו לפי טבעו החדש והניחו צמקומו חפירה על הקדר שזכרנו צסם צן ליני לא היו חושצים זה למעשה השם כי לא ידעו כוונת אמרו עושה דברו ולא עושה דלוננו. ולפי האמת פעולת הדעם והצברקים והרוחות והפעולות היקודות צמה צסם השם צעצעם הצפעלם צהכרם שלמעלה מהם באמרו צלכתם ילכו וצעמדם יעמודו, ובהנשאם מעל הארץ ינשארו האופנים לעומתם, כי רוח החיה צאופנים, ושנותו הענין צמראה השכיח באמרו וצלכת הכרוצים ילכו האופנים אללם וצשאת הכרוצים את כנפיהם לרום מעל הארץ לא יקצו האופנים מאללם ואמדם צעמדם יעמודו וצרותם ירמו אותם כי רוח החיה צהם הם הפעולות ההם כולם שוות המיחם אל השם וזה ידוע לכל משכיל וכשהשלים דוד ע"ה ההרצחה אשר העירתהו רוח הקודש אליה לנקצי המשכיות אשר על תפוח זהב סתרי יקוו המים וחראה היצשה צא להוסיף צאור על החידוש אשר חדש באמרו צל תמוט עולם ועד או אמור צא להרחיץ נקצ המשכיות צמלת היתה מואמרו „והארץ היתה תהו ובהו“ כמו שזכרנו, ואמר צול שמת צל יעצורון צל יסוצון לכקות הארץ. שעיניו בצול שמת למקום יקדת לרום אליו המים כלומר להקוות צו המים שעל ההרים שלא יעצרוהו, ואמרו צל יסוצון לכקות כענין צל יסוצון או לא יסוצון הארץ לא נתן זה הטעם או לא הוסיף זה התוספות רק לרמוז על הנלחות אשר כוון אליו צל תמוט עולם ועד כי היה מואמרו „בצול שמת צל יעצורון“ לצד שלא היו שצים לכקות הארץ שאחר שלא יעצרו המים הנקווים צמקום אשר יקד להם הצול אשר שם להם ידוע הייתי שלא יקצו הארץ אלל לא הוסיף לומר צל יסוצון לכקות הארץ רק לרמוז שלא

שלא ישובו לעולם ועד עד שילדק אמרו „כל חנונו עולם ועד“ ואחר נדמה
 לי באמת שאל אלו הענינים אשר צאלו הפקוקים או על רוצם כוון דוד ע"ה
 צעירתו הנכבדת אשר מלאנוה סככתה צעני מקומות צבאיאים וצבאצוצים וזה
 צט' פקוקים מן הסירה הכתובה צתהלים צממור י"ח שהראשון צצת הוא
 „והנגעש ותרעש הארץ“ והאחרון פסוק „וידאו אפיקי מים“ ואע"פ שידעתי
 פירושי צהם על הדרך הזאת רוצ העומדים עליו לנעותם אל מה שהרגלו לפדש
 צהם כשטר הודיעך הדצ ז"ל שאת מן הקצות המונעות השלמות לרוצאנטי
 העולם הוא נעומם אל מה שהרגלו צו ויהיה אמונה או מדה או מעשה וחמלם
 עליו עד שיקשה להם להניחו ולהרחיקו. ועם דעתי זה לא אומנע מלפרש צהם
 על דרך קלרה מה שגראה לי שכיון אמרם צהם, אמר ותרעש ותרעש הארץ
 ומוסדי הרים ירגזו ויתגעשו כי חרה לו, ואמר עלה עשן
 צאפו ואש מפיו תאכל גחלים צערך ממנו. ענין שני הפקוקים
 הוא על דרך משל אל הקצה אשר צעצורה ילא כדור העפר מכדוריתו אשר אי
 אפשר לו ללאת מומנו אלא כשילא כדור המים גם כן מכדוריתו כמו שידעת
 להגרותם וקנותם תכונה מה- שהם צו ועליו באמר צנחית הקצת צזה שנגעשת
 הארץ ורעשה וההרים אשר כולדו צה ועליה רגזו והתגעשו, ואחר שאמר זה
 דרך ספור הולך למת טעם לזה הרעש וההתגעשו לארץ ולהרים מפני שלפי
 טבע הארץ והמים לא היה להם ללאת מכדוריתם הטבעי כי הדצר שהוא על
 טבעו הוא על טוצ צבענינו והדצר שהוא על טוצ צבענינו אין לו מעלמו
 להשתנות ממה שהוא עליו על כן צא להודיע כי צהכרם זולתם להם הוא שגששו
 ורעשו עד שילאו מנטבעם וצא והודיע המכרית דרך רמז ספור כי חרה לו, רומז
 אל השם כציכול שחרה לשם על היותה תהו ובהו כי צעצור- שהיה עתיד
 להמטיל צעליית העשן צאפו לקח מלת חרה לו כדרך העשלים שאדם ממשיך
 אותם על גוף ענין המושל אע"פ שאין להם דומה צנמשל והוסיק, ואמר „עלה
 עשן צאפו“ וגו' צא להודיע צזה הפסוק על אי זה דרך היה חרונו קצת
 להתגעשות הארץ או רעשה עד שילאה מכדוריתה והוא עליית עשן מחרונו
 צאפו ולאת מפיו אש אורכלת שצועדים מומנו גחלים ועל יד העשן והמלא האש
 והגחלים רמז צה על כילוף האור ההווה ציום ראשון שהוא היה הקצת ה- שזכה
 כלאת הארץ ממהו וצוהו צהקירו החשך מעל פני התהום הוא ששכח מים
 המוככים פניה וצהעלמו שני האדים גם כן דומה כילוף היולא מן המאירים
 לאש ולגחלים צהעירו יסוד האש עד שחשצו רצים מן הקדומים או כלם כי
 המאירים כלם מואש, ואמר עלה עשן צאפו רמז אל האד העולה צכח המלרץ
 וכן המטיל הנציא ע"ה צזריקת אש על ידי האש לצום הצדים וכו' שפירשנו

למעלה וכן המשיל הנציח האחד האל העולה בגללו לעשן באמרו „והצית
 ימלא עשן“ ואחר שזכר צריאת האור על דרך המשל שזכרו בא לזכור נטיית
 הדקיע הנעשה באורג”כ ואמר ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו
 וצעצור שנמלאו לו בשלשה מקומות זה הענין ר”ל הקדמו נטייתו שמים
 לירידתו והיה מן הנראה לפי המוצן בשמים הנזכרים צענין הזה שהם השמים
 הנצרכים ציוס שני שהיה לו לומר וירד ויט שמים כלומר להקדים ירידתו
 לנטייתו שמים, יש לומר שרלה בזה שנטייחו השמים הוא ענין ירידתו שהוא
 אמלעי אשר יעשה צו השם בנמלאות השפלות כל מה שיעשה בזהם באמרו
 „יהי מאורות צדקיע השמים“ וזה הוא ירידתו מנכסא הרם והנשא להנין במקום
 השפל אשר תחת רגליו מקום ראוי להמליא בו נמלאות כפי אשר נזרה עליו
 חכמתו ולהנהיגם על יד האמלעיים ההם והכל יוחס אליו שהוא הקצה הראשונה
 לכל, ואמרו „וערפל תחת רגליו“ רולה צערפל המים אשר מעל השמים שהם
 תחלה מה שיעשו המאירים בהיותם צדקיע השמים וצמשלם בארץ ציוס וכלילה
 שיכונו מקום להולד בו המים כלומר להלביש המים בכח לורת המים החתחונים
 אן יעלו מים בכח אל מקום שישורו מים צפועל ואז יסקו פני האדמה שהשקותם
 פניה היא הקצה הראשונה לכל הנמלאות עליה וקראו אותם ערפל צעצור
 ששם יפסקו אור המאירים להפסיק התהפך נילולם שם באמרו „חשכת מים עצי
 שחקים“ ואמר שהוא תחת רגלי השם שכל מה שתחת גלגל הירח הוא תחת
 רגלי השם באמרו וסוליו מלאים את ההיכל ומה שתחת גלגל הירח
 הוא תחת רגליו בלי ספק.

ואחר שזכר הערפל שתחת רגלי השם בא והודיע דרך רוחו מה הוא
 ועל אחיה דרך פעולתו צשפלים ואמר וירכב על כרוצ ויעוף וידא
 על כנפי רוח, מלת וירכב שזה אל הערפל כאשר פירשנו בהשם עצים
 רכובו צוה, וכבר אמרנו שאין להרחיק העתיקו מן הלוצים צו המים בכח
 לורת המים צפועל אל המים עלמם שהם הרוכבים על הכרוצ העף על כנפי
 רוח לא המקום והיו הם שקרא אותם ערפל וענין וידא על כנפי רוח כענין
 המהלך על כנפי רוח וכיון שהמשיל הערפל לרוכב על כרוצ אמר צו שהוא עף
 ודואה כלומר הכרוצ, ושם שהמשילו לכרוצ המשילו למהלך כלומר קרוי מים או
 המים בכח ששם הנה במקומו הערפל הוא רוכב על העצים והעצים שהם
 רכובו מהלכים על כנפי רוח כלומר שהרוח נושא אותם, ואמרו יש חשך
 קתרו וגו’ אפשר שגלת יש חשך וכינוי קתרו שזים אל השם כאשר הצינו
 המפרשים ונמשך אחריהם הרב מורה לך ע”ה ויהי הכוונה צו שהשם משים
 החשך צן השמים העליונים שהם מוכן שצחו וצין הנמלאות השפלות אשר תחת

הדקיע

הרקיע שנברא ביום שני שבו היו הדברים לא לרמוז אל חשכת החומר המצדיל
 בין האדם ובינו כאשר הביאו הרב ז"ל על זה הענין כי אין זה המקום צדק
 שהוא אך להיותם אמלעיים בינו ובין הנמלכות השפלות, ויהי' כינוי קביעותו
 קכתו ג"כ שנים אל השם ויהי' ענינם אחד, ואפשר שיהי' קכתו וקתרו הקתר
 שלו והקצה שלו לא שיקתירו על השם ויקוכו עליו אך שיקתירו על שלמותה
 מהם כי כן תכונתם ואח"כ זכר החשך והקצה מה רלה בהם ואמר חשכת
 מים עצי שחקים, כלומר החשך שזכר רלה זו חשכת המים זכה שזעזים
 או חשכת המקום שלובשים זו המים זכה לורת המים צפועל והקצה רלה זו
 העצים שהם מים זכה וזה הביאור ממנו כלומר באורו מה רלה צחשך ובקצה
 ראיה גמורה לאומתת פירושו צענין האמלעות יצינה איש תכונה גם לפירושי
 זה ואם אפשר לפרש זו מה שזכרתי. אמנם לא יראה צענין שהוא לשון קתר
 וקבה כי לשון אחר הי' יותר נאות זו ע"כ העוז צעני לפרש זו שהינויים
 כלם שנים אל הערפל ר"ל הכינוי אשר בקתרו ובקביעותו ובקכתו וגם הנקתר
 שצמולת ישות אם תרלה כולם שנים אל הערפל כלומר קתר לערפל וקבה לו
 או אפשר לומר שצמולת ישות לזדה שבה אל השם כלומר שהשם שם החשך קתר
 לערפל שמתת רגליו ושמהו קבה קביעותו והמשילו העצים לקבה להיות
 תכונתם חלי כדור על תכונת הרקיע שנברא ביום שני שהמשילו ליריעה כלומר
 הקצה כאמרו כוונה שמים כי ריעה ובמקום אחר לאהל ולשמש שם
 אהל זהם כי תכונת שלשת אלה ר"ל קבה ויריעה ואהל היא כדמות חלי
 כדור והראי' על היות תכונת העצים חלי כדור הקשת הנראה זו, ואין חיתת כמו
 שאמרתי פעמים רבות אם ירבה אדם פירושים צענינים קתומים כאלה שאין
 בכל קתרי התורה קתר שהעמיקוהו הנביאים והמדברים ברוח הקודש יותר
 מזה הקתר אשר רמוז אליו דוד ע"ה לפי דעתנו צעני המזמורים האלו ר"ל
 מזמור י"ח ומזמור ק"ד ועל דרכים חלוקים להוסיף בהם הביאור וכתבו השירה
 צעלמה הכתובים צחלים ובקפר שמואל על הדרך ההיא צעלמה דק צמלות
 מעט וגם החילוק שהוא צמלות המועטות ההם עשהו לחוספת באור כמו שאנו
 עתידים לזאר בהם אחר זה ודי למחעורר שיתעורר אל כלל הכוונה ואל עיקר
 הענין ואין לרד גדול לפרטים. ואפשר שנשתנו בהם הדעות והקצרות כמו
 שאנחנו מולאים היות שינוי גדול אל החכמים הראשונים ובין האחרונים צעניני
 מעשה בראשית לכן אם ימלא המעין לפרטים ההם דבר נאות טוב ואם לא יחזיק
 בכלל וילך אליהם הפרטים הראויים וכמו שהודיע הרב מורה לך ז"ל בפתיחת
 מאמרו הנכבד בחלקו מיני המשלים ואמר שיש משל שלא יונלאו כל פרטיו צמל
 אך היו ראויים צמל לזר. ואולם מה שנמלא דוד ג"כ במזמור קמ"ג והוא
 אמר

אמר, הַעֲמִיד וְחַדַּד גַּע צְהָרִים וַיַּעֲשֵׂנוּ, וְאָמַר צְרוּק צָרָק
וְחַפִּילָם שֶׁלַח חֲלִיד וְתַהוֹמָם, כִּלְ לַפִּי מַלְוֵיהֶם שֶׁהֵם בָּהֶם הַעֲנִין אֶף
עַל כִּי שֶׁהֵם חֲמוּדִים מֵאֵל וְקֹתֶרֶם עֲמוּק לְקוֹלֶר דְּצָרֵי צָהֵם, וְאִפְשֶׁר שֶׁרֹלָה
צָאֲמָרוּ „גַּע צְהָרִים וַיַּעֲשֵׂנוּ” כְּלוּמָר שֶׁלַח כַּחֲזוֹת הַעֲלִינִים צָהֵם וַיַּעֲלֵנוּ מֵהֶם אִיד
שֶׁקִּרְאוּ עֵשֶׂן צָמַלֵת וַיַּעֲשֵׂנוּ וּמִן הָעֵשֶׂן הָהוּא יוֹלְדוּ הַעֲצִים וְלִקְחָם כֹּאֲלוֹ כֹּזֶכֶר
וְאַלְיָהֶם רִמָּה צָאֲמָרוּ „צָרוּק צָרָק וְחַפִּילָם שֶׁלַח חֲלִיד וְתַהוֹמָם” כִּי אֵין צִמְקוּקִים
הֵהֵם מִה שֶׁרָאִי שִׁטְרוּ אֲלֵיהֶם דֶּק הַהָרִים וְהוּא מִה שֶׁאֵינוּ נִמְלָא וְלֹא רָאִי
אִם הֵם מִדְּצָרִים צָהֵם הַעֲנִין כֹּאֲשֶׁר נִרְאָה לָנוּ וְלֹא יִרְחִיק דְּצָר מִזֶּה הִיֹּת אֲלוֹ
הַצִּמְקוּקִים אֲשֶׁר נִאֲמָר צָהֵם שֶׁרִמָּה צָהֵם עַל אֲלוֹ הַעֲנִינִים מִעוֹרֲצִים עִם עֲנִינִים
אֲחֵרִים עַד שִׁירָאָה שֶׁהֵם מִדְּצָרִים צִעֲנִינִים אֲחֵרִים כְּנִמְלָא צָרָק צִמְקוּקִים שִׁפְרִישְׁנוּ
מִן הַשִּׁירָה הַבְּחִבֶּרֶת וְכַשֵּׁי הַעִי' הָאֵלּוּ אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ צִפְרִישְׁם כִּי עַל הַדֶּרֶךְ הַזֹּאת
הַרְקִיפוּ צִהֲקֹתֶם וְכֵן דִּכְּסָם לַעֲשׂוֹת צָבֵל הַקִּתְרִים אִי צָרוּסָה הֵלֵא תִרְאָה מִרְאָה
יִשְׁעִי הַצָּהֵה צָאֲמָרוּ „לֵךְ וְאִמְרַת לַעֲם הַזֶּה” עַד שֶׁנִּדְמָה שֶׁכָּל הַמִּרְאָה הַהִיא
צָאָה לִבְרֹאָה הַהִיא וְכֵן מִרְאָת יִחְזָקָאֵל ע”ה מִעוֹרֲצָה צִבְרֹאָה הֵהֵם כֹּאֲשֶׁר יִדְעַת.

וְכַשֵּׁן אֵל מִקְתָּנוּ וְאִמְרַת שֶׁאֲמָרוּ, מִנּוּגָה נִגְדוּ עֲצִיב עֲצִיב צָרָה
וְגַחֲלִי אֵשׁ, הִנֵּה הַשִּׁטְרוֹ קֶלֶת הַרְאִישׁוֹנִים שֶׁנִּיחֲלוֹן הַשִּׁמְשׁ שִׁכְכָם צִעֲב יִתְלִיד צוֹ
אֵשׁ וְכַשֵּׁרִיָּה לַעֲנִין יִקְרָא צָרָק. וְאֲחֵרִים אֲמָרוּ שֶׁהוּא אֵשׁ שִׁפְלוֹ צִעֲב מִן הַמִּקְפִּים
שֶׁכֵּלֶם מֵאֵשׁ אֵלֶּל קֶלֶת הַקְדִּימוֹנִים וַיְהִי אֲלֵינוּ הַרִמָּה צִבְחֵלֵי אֵשׁ. וְגַם מִדֶּרֶךְ
הָאִמְתָּה הוּא מִן הָאֵשׁ הַחֵם הַיֵּצֵם הַעוֹלָה צִהֲצָרֶת הָאִיד הַלֵּחַ שֶׁמִּמֶּנּוּ יִתְלִידוּ הַעֲצִים
וְהוּא יִכְכָּם לִבְטֵן הַעֲבָ לֶקֶד הַעוֹמֵד לִנְגְדוֹ לִצְרוֹת מִמֶּנּוּ שֶׁהִחֲלוֹן מִן הַעֲבָ הוּא
יִשְׁצֵב מִיֵּם תַּחֲלֶה לֶקֶד הָאִיד הַמִּקְיָפוּ וְכַשֵּׁיגִיעַ קְרִירֹת הַמֵּיִם אֵל הָאִיד הַהוּא
הַנִּעֲשֶׂה צָרוֹת מִקְתָּעֵר צִעֵת הַהוּא יִצְחָר לוֹ הַמִּקּוֹם הַטּוֹב וְהַנִּבְאָר לוֹ צִעֲב
לִבְאָת מִמֶּנּוּ וַיִּצְקֵה הַעֲבָ וַיֵּשֶׁב אִי אֵשׁ צִכָּה הַתְּכוּעָה הַמִּכְתּוּעֶרֶת וְלִלְחִילָת
מִקּוֹם הַצִּקֵּה הַכֹּד אֹתוֹ ר”ל אֵת הַרוֹחַ הַמִּלְטָעֵר הַיּוֹלָא וְקוֹל הַצִּקֵּה הַהוּא הוּא
אֶחָד מִקְצוֹת הַקּוֹל הַהוּא הַנִּשְׁמָע הַנִּקְרָא דַּעַם וְעַמִּים יְהִי צָאִיד הַחֵם הַיֵּצֵם
הַהוּא חֲלָקִים עֲפִרְיִים וְלִבְצָרוֹתֵם יִפְלוּ לִאֲרֵץ וְהוּא [לִאֲמָ”ק צִלְעֵן], וְאַלֶּה הַדְּצָרִים
יִתְצָאֲרוּ הַיֵּצֵב צָב’ אֹתוֹת הַשָּׁמַיִם. וְכֵלָה ע”ד הָאִמְתָּה צָאֲמָרוּ „מִנּוּגָה נִגְדוּ”
הַנִּיחֲלוֹן הַמִּתְהַפֵּךְ מִן הַמִּתְחַיִּים הַמַּעֲלָה עִמּוֹ הָאִד אֲשֶׁר מִקְלָתוֹ דְּצָרִים אֲשִׁיִּים
וְעֲפִרְיִים וְלִדְעִיּוֹת הַקּוֹדֵמִים הוּא דְּצָר פִּשּׁוּט מִה רָלָה צוֹ מִכָּל מִקּוֹם אֶחָד מֵאֲלוֹ
הַעֲנִינִים רָלָה צִעֲנִין מִנּוּגָה נִגְדוּ. וְאִמְנָם זָכְרוּ הַצָּדֵד מִה שֶׁלֹּא נִזְכַּר צִמְזָמוֹר
אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ צִפְרִישְׁנוּ מֵאֲלָנוּ צָצֵד שֶׁהַמְּעִיר ה’ עַל מַלְרִים שֶׁהוֹרִיד עִמּוֹ אֵשׁ צָאֲמָרוּ
וְתַהֲלֵךְ אֵשׁ אֲרֵלָה, וְאִמְרַת וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת צָתוֹךְ הַצָּרָה, וְכֵן כַּחַצ
הַמְּשׁוֹרֵר וְהַמְּקִיָּהֵם לִרְשָׁפִים, וַיְדוּעַ שֶׁעַם הַצָּדֵד וְהָאֵשׁ קוֹל הַרְעָם וְעֲלִיו

אמר

חמר קולות אלהים לכן משער שהספיק לו זכרון הצדק לצדן להורות על חזרו
ועם כל זה פירש הרעם בפקוק הצא אחרי והוא אמרו וירעם מן שמים
ה' ועליון יתן קולו צדד וגחלי אש, אפשר שרלה זו ריחן צדד וגחלי
אש או רלה יתן קולו קול צדד וגחלי אש רומז בגחלי אש הקול שמוליד אותו
האיד החם היצא הנעשה רוח מסתער בעצ המוחלה צלחתו מן העצ והוא
הנקרא צדק והקול שהוא נקרא רעם. אמנם קול הצדד לא אדע מה הוא
אם ירלה זו קול צדד וגחלי אש כפי השני. ואמנם אמרו, "ישלח חליו ויפילם
וצרקים רב ויהמם" כינוי המ"ם שז אל עזיו הקודם זכרם כמו שידוע שעם
הצדד והרעם ידד המטר וצדדת המטר יתפזרו העצים ויפזרו זהו שזכר
צדמיות הדקיע אח"כ צא וזכר צדמיות הארץ רמזים מעטים ואמר, "ויראו
אפיקי מים ויגלו מוקדות תצל" וגו' רולה זו מוגדרתו שגער צמים שעל ההרים
עד שנקו אל המקום אשר יקד להם השם נראו אפיקי מים ויגלו מוקדות תצל
לומר נעשו המים ונגלו ההרים שהם מוקדות הארץ והגלותם הוא הראות
היצאה הנכחצ צמעתה צראשית כמו שזכר צממור שאלחנו צפירשו, "מן גערהד
ינוסון" ומשניהם נראה שדעת דוד ע"ה היה שהרעם כינה לנוסות המים מעל
ההרים, וכבר אמרתי זו מה שנראה לי ולא יולאתי אחד מחכמי העיון שזכר
הרעם מכלל הצות הראות היצאה.

ואחרי אשר השלמתי הנראה לנו צט' הפקוקים אשר צזאת השירה נאמר
צחילון מה שמאל צין השירה הכחוצה צתהלים וצין הכחוצה צס' שמואל.
אמנם החילון צין ויחג עש, ויחג עש, אינו חילון צענין אלא טעמה שמואל
לשון ארץ זכר ונקצה צמקום אחד וכבר נמלא ארץ לשון זכר צמקומות אחרים.
ואמנם אמרו מוקדות השמים ירגזו שם צמקום ומוקדי הרים
הנה הוא רמז גדול למה שאמרנו ששמים וארץ נבראו כאחת: מוקדות ההרים
הם מוקדות השמים שנבראו ביום שני, ואמרנו ששמואל וירא על כנפי
רוח צא להודיע שהכרזים הנזכרים צשתי השירות אינם כדור ממש ולא היה
להם כנפים, ושאומו צתהלים, "וירא על כנפי רוח" עניינו וירא כנפי רוח לא
צכנפיו שלא היה לו כנפים ואפשר שהכרז הנזכר צשתי השירות הוא הפך מן
רכוז הנכחצ צממוריו כמלת חוצלים והחילון אשר צפקוק ישת חשך
קציבותיו סכות הפילו מלת קתרו והמירו מלת סוכתו צמלת סכות
לשון רצוי הוא ראה גדולה שרלה זו סכות לערפל כי הערפל לפי פירושו צמכוון זו
נמלא זו הרצוי אם צמקומות חלוקים או צמנים שונים אך צשם אין רצוי
חלילה והיה לו לומר ככה גם החומר אינו דק אחד, ואמרנו ששרת מים
הוא אללי כמלת כדור ג"כ כענין ששרת מים, והפילו צשירת ספר שמואל מלת
הצדד

הפקוקים אפשר שזא לרמוז שהצדד צענין לאו דוקא, אמנם חילוף
ויהם, אפשר שזא לכלול דברים אחרים עם העצים שהצדק הוזה
חס ואמרו בשירת שמואל ויראו אפיקי ים להורות שהם אפיקי מים
שנאמרו בשירת ספר תהלים והוא רבוי הימים שכתוב צמורה ורבוי הצקעות
שכתוב צממוריו.

ועתה נשוב אל מקומנו הראשון לפרש מה שילטרך לפרשו צמה שנאמר
ומוזמורנו על הדך אשר החלנו בו ונאמר שאמר שהשלים מה שהיה עיקר
כוונתו לרמוז מומעשה בראשית והוא ענין האור הנצדא ציום ראשון וענין
הדקיע המזדיל צין מים למים הנצדא ציום שני וענין הקורות המים והראות
היצצה המזכרת או החיתם בתחלת יום שלישי וענין הגבול אשר שם לים שלא
יעצרהו וזה צט' פקוקים המזכרים מן המזמור. וכל זה אחר הקדימו לרמוז צד'
פקוקים האחרונים מן המזמור אשר לפניו מה שהעידתהו דוח הקודש
הנחה עליו להעיר אליו הראויים להתעורר לכיולא צממזמוריו זא לרמוז
גם כן אל אמתות אחרות הודיעתהו אותם הרוח ההוא הנחה עליו והוא אמרו
המשלח מעיינים בנחלים צין הרים יהלכון, ואמר יסקו כל
חיתו מדה ישצרו פראים למאס, ואמר עליהם עוף השמים
ישכון מצין עפאים יתכו קול ואמר משקה הרים מעליותיו
מפרי מעשיך תשצב הארץ, ואמר מלמית חליד לצממה
ועצב לעצרות האדם להוליא לחם מן הארץ. חזרתי חמשת
הפקוקים האלו מפני שהחמשי מהם הוא ענין חליא הארץ הקמוד להראות
היצצה המזכרת בתחלת יום שלישי שרמוז דוד צענינה מה שרמוז צה' פקוקים
האחרונים מן הט' המזכרים ואמנם הד' פקוקים שלפני פסוק מלמית חליד
לצממה, והם, המשלח, יסקו, עליהם, משקה, לא נמלא
מענינם בפרשת בראשית מאומה. אך תוספת גמורה היא מרדע"ה ואע"פ
שענין משקה הרים נמלא בפסוק ואד יעלה מן הארץ שזכר משרע"ה
צראש פרשת אלה תולדות השמים שצאה להוסיף צימור צמה שנקתם
בפרשת בראשית ושאומו קלת החכמים עליו ודעת אונקלס נראה שהוא כן
שקדם עליית האד מן הארץ להולאת הארץ דשא והוא אמר ע"ה אלו
ואלו לא למחר עד שירדו גשמים עליהם, אך השלשה פקוקים
שלפניו נראה שזא להוסיף על ענין האד המשקה פני האדמה ענין שלח
המעיינים בנחלים המהלכים צין ההרים כי צהם יולדו ונהם ילאו כמורגש
וכידוע לחכמים והם המשקים את חית השדה ועוף השמים המזכרים צין
עפאי העלים המנוחים קציצם וחת התוספת הוסיפה מרמזת האד העולה

כי השיג בחכמתו וזכרו קדשו שכמו האד העולה מן הארץ הוא קצה למטר המוצן מלא המעייר כן הוא קצה להולכת הנהרות כמו שזכר צ"ק' אותות השמים שם זכר שזהרים יולדו מחילות ויעלה אד מתחת המחלות הוא האד העולה מן הארץ עד הגיעו לגבי המחלות ההם שהם ראשי ההרים ושם יפגשו קרירות המקום ההוא מן האויר המקיפו וזקרידות ההוא יסוב מים כשזבו מים מחוץ צפגשו המקום הקר הוא המקום שקראו החכם אצני שים אשר כבר בארנו מהותו, גם יש נהרות שמתמידים מליאותם השלגים הנמלאים על קלת ההרים חמיד כאשר יתיכס השמש על כן יש נהרות שיתחזקו וידצו מיתיהן בקיץ ואחריו למה שתתיד השמש מהם וצכלל צימי החם כמו שזכר כל זה שם הידוע שהשלגים יתילדו מן האד העולה אחר טובו ענן. וזכר ענין שלוחם צנהרים מלכתם בין ההרים להודיע שזהרים כן מתילדים ומצטנן ההרים הם משלחים ולהתהוותם מן ההרים הלכו ציניהם בלאתם מהם בהכרח כמו שתמלא כ"ז מצורר צק' אותות השמים.

ואמנם זכרו השקותם כל חימו שדי ישצרו הפראים בהם למאס יסכון עוף השמים עליהם להודיע טענע שכנס עליהם הוא לשחות בהם צלי ספק וכן נחנם קול מוצן עפאים שרולה צו מוצן עפאי העלים הלוותים צינות הגחלים ולא ינוח העוף עליהם עד שיתן קול מציניהם דק להתקרב אל מקום המים לשחות בהם צעת הורד, כוון בהקדימו זכרון כל אלו העניינים לרמוז לדרך קדימת המעיינים למליאות בעלי חיים ואע"פ שלא נזכרו צמנעה בראשית גם לא נרמז אליהם צפ' אלה תולדות השמים לפי הנראה אך מדרך החכמה ומהכרח הטבע לרדך להצין ולהאמין שקדם מליאותם למליאות העופות וחיות השדה ללכדי ההכרחי אליהם למזונם כאשר זכר אריסטו שהם הבין לכל מין מבעלי חיים מזונו כמו שזכר הרב ז"ל בשמו צפ' י"ז מן החלק הב' א"כ לדרך קדימת המעיינים למליאות בעלי חיים מורגש וידוע. ואע"פי שלא נזכרו ראוי להאמין בהכרח כי ממלאו לפני צריאתם כמו שקדם עליית האד מן האדמה ומליאות המטר למליאות שיה השדה, ואע"פי שלא נזכר במקומו כמו שצאצא באמרו וכל שיה השדה, ואמרו ואד יעלה מן הארץ. זהו הנרמז צד' פסוקים הקודמים לפסוק מלמיה חלמי לבהמה שהוא ענין תולא הארץ דשא הקמור להראות היצעה.

ועתה נפרש באלה החמשה פסוקים המלות הבריכות לצאור. אמרו המושלח מעיינים, ראה שלחו אותם מן ההרים שהם מהלכים בתוכם וצטננם כמו שאמרנו, ואמרו צין הרים יהלכון אפשר שרולה צו צין כל הר וזכר רומז אל הדרך שעשה המעיין בלאתו מן ההר מן המקום המליאות לו בלאת

ללאח מוננו וחשדו מלח יתלכז אל המעיינים ואפשר שהיא שבה אל הנחלים
 כי יש נחלים הולכים צד הרים מן המעיינים המתלדס צהם ומן השלגים
 הכתולים תמיד עליהם כמו שזכרנו. ואמרו משקם הרים שז אל השם
 וינינו וא"ו מעליות שז ג"כ אל השם זה לא ירחיק עלינו פרושו למעלה
 צפוק המקרה צמים עליות שנינו ה"ו א"ו צו שז אל השמים הקודם
 זכרם מעליות השמים הם עליות השם בלא ספק כקראו עלי האדמה עלי ה'
 וחד העליות במקום זה אל השמים ומקום אחד אל השם יתברך זה נמלא
 במקומות רבים בכתוב לשונם באלו הענינים בדבר אחד על יחסים שונים
 ובענינים חלוקים והכל להקטיר, וחד ההרים בהשקפה מן העליות אע"פ
 שהוא משקף מהם כל האדמה כאמרו והשקפה אחת כל פני האדמה
 מפני שאי אפשר השקפה להרים זולתה כי המעיינים לא יסקו ההרים למטר
 השמים ישנו מים והמטר הוא יורד מעליות השמים שהם עליות השם על
 הדרך שרמזנו אליו. ואמרו מפרי מעטיד תשבע הארץ. מלת פרי
 מעטיד כדאח שכוללת מן המטר היורד מן העליות מן המעיינים היורדים מן
 ההרים ששניהם פרי מעטיד שהוא המעלה האד המוליד המעיינים והגשמים
 המשביעים את הארץ, ואמרו מל מית חליר לזהמה רמו שהכינו השם
 מזון לזהמה וע"כ ליד שתקדום צריאחו לצריאת הזהמה וכמו שאמרו
 מעיינים וצנחלים שדרך קדמת מליאותם למליאות צעלי חיים ללורך השתייה
 כן החליר ליד להם ללורך המזון ותן את האמור של זה צום המעיינים
 והנחלים לריים לזהמה כלרכם לחיות ולעופות והחליר לחיה ולעופות
 כלרכה לזהמה שגם לחיות שמוזנס מבעלי חיים צעלי חיים ההם שהם מזון
 להם יחסיים מליאותם בלמה האדמה. ואמרו ועשז לעצודת האדם
 נראה שהל"ד צו במקום צית העזר כענין ומליא עשז בעזר האדם
 ובעצודתו לחוליא לחם מן הארץ לאדם, הודיע צום כי כמו שהכין לזהמה
 עזונה בלא עזר מוננה הכין לאדם מזונו העזר בעזר מוננו והוא עשיית
 הלחם אחד שכתן לו היכולת לעזור צו וההכרה צום זה ייעז צכו השכל
 שהשפיע עליו ונראה שהוליא זה מאמרו, ואדם אין לעבוד את האדמה, ואמרו
 אחרי ריין ישנוח לצד אנוש כענין ולהוליא מן הארץ לעבודת האדמה
 ג"כ יין שישמח לצד אנוש ששני אלו הלחם והיין לא יגיעו אל שלימותם ועז
 מזונם רק בעבודת האדם וצטרפו ועזרו, לא ישלם צום שתעשה צו הארץ
 לצד. ואחר שזכר המעלה המיוחדת ציין מענין שמוח הלצ והלהילו הפנים,
 לזה להודיע גם כן המעלה המיוחדת ללחם מקעדו לצד אנוש. ונראה
 שרמז צום אל יתרון השגחת השם צמין האדם לזון אוחו להיטיר להטיב לו

מזון מאשר חוליא לו האדמה צמחה הנמלאת ללחם יתרה על הנמלאת בחצובה
הנעשה ממנה ומכעדת לבב אנוש המקעד הטוב, והנמלאת זיין יתירה על
הנמלאת צענבים הנעשה מהם משמחת הלז והלהלל הפנים רמו בזה שהשם
מטיב להשגים בכל מין ומין בזה שקוצל מן ההשגחה. וכראה שכלל דוד פ"ה
הגפן שממנו יולא היין בכלל עשב הקודם זכרו או יחסר מן הפסוק ועץ לשוליא
יין ישמח לבב אנוש כענין ומלמיה עץ להוליא מן הארץ יין ישמח לבב אנוש.
וכן נראה שיחקו הלחם והיין אל השם מן הארץ היו צעצור שהולאת החומר שלהם
להך ר"ל שהחומר שכלחם וזיין ראוי ליחסה אל השם בהיותה הקצה הראשונה
להולאת הארץ אותם ע"י עושי דרכו וצטבע שבתן זה וצאיתה האד העולם ע"י
דרכו ג"כ המשקה אותה וצאמרו חולא הארץ לא אמר הוליא הארץ וכן שם השם
בחצובה כח ההכנה להעשרת ממנה לחם כלומר לקבל השינוי ההוא המטיב ומזון
לאדם כי לא כל זרע יקבל השינוי ההוא כגון אורז ודוחן וכיוצא בזה, וכן הוא
הנותן לאדם שכל ידע זו בשנותו הסמרים ההם ר"ל בשנותו המיניים ההם מן
החצובה שינוי שיעשה הלחם וכן בשנותו הענבים אל היין יוקיפו טובה ללרכו
ולמזונו יחס אל השם ג"כ העזר ההוא הצא מן האדם, וכאן רמו דוד בלא ספק
שאמר שהשם הוא הקצה הראשונה לכל מעשה יעשהו מי שיעשהו או מלאך או
גלגל או אחד ממיני הדומם או בעלי חיים שאינו מדבר ואף המדבר שהכל ראוי
ליחס אל השם כיחקו הנה הולאת הלחם מן הארץ אל השם שאם לא היה מדבר
כן היה לו לומר להוליא ממנו או לעשות ממנו כלומר מן העשב הנזכר אחד
העשות חצובה לחם אך חשבו כאלו השם הוליא מן הארץ לחם צפועל אחד
שהוליא לחם בכח, או יבין ממנו להוליא לחם מן הארץ בכח מן הארץ צמדות
האדם אשר שם השם זו כח להוסיפו לחם צפועל ושכל אשר ידע שבהעשותו לחם
ייטב למזון לו וזהו שרמו צאמרו „לעבודת האדם" וזהו הדרך צעלמה קרא מלמיה
חליר ולא ייחס ההלמחה אל הארץ ולא לזולתה מן האמלעיים. ואם לא ייטב
בעיניך ליחס הולאת הלחם אל השם מן הארץ לא בכח ולא צפועל לזרחתו וכול
לפרש זו שיהיה אומרו מן הארץ שז אל מלמיה לא אל מלת להוליא כענין מלמיה
מן הארץ חליר לבהמה ועשב לעבודת האדם להוליא לחם כלומר להוליא האדם
ממנו לחם וקרא שנותן לורת החצובה ללורת הלחם הולאה כלומר הוליא לורת
הלחם מן החצובה ופסוק ויין ישמח לבב אנוש יפורש על דרך שני הפירושים
הקודמים זו ועם כל זה לא יחלש מה שאמרנו מייחקו הכל לשם ואמרי למעלה
אף המדבר להיות פעלת החי המדבר בצחירה מוחלעת ואעפ"כ ייחס פעולתו
גם היא אל השם כמו שהחצור צ"מ מ"ה מן החלק הצ' וכל זה מבני שהשם
קצה ראשונה לצחירה הנמלאת צו.

ואמרו יש צעו עליה' ארזי לצנון אשר נטע רולה צו יטעו
 חפרי מעשה השם הקודם לזכרו, ואמרו עליה' נראה שרמז אל עליה שאין זהם
 מזון לאדם ולא לשאר בעלי חיים וכו' ואמרו בזהררי אל להודיע שגם בעלי
 שאין זהם לדרך להעמיד בעלי חיים משגיח השם להטעם מה שיעמדו צו
 הזמן שאפשר להם לעמוד ולהתקיים ועם כל זה יש זהם חועלת אחרת לבעלי
 חיים ואמרו, "ארזי לצנון אשר נטע" פי' עליה' על דרך חמורת הצאור ויחס
 נטיעתם לשם להודיע שאין האדם נועם מפני שאינו לדרך להם למזון
 ולהודיע ג"כ כמו שאמרו שמה שתולא הארץ צומה שהטביע השם זה ובעזר
 מעשהו עושי רגו יחס לו, ואמרו אשר שם לפדים יקנו חסידה
 צרושים ציחה אפשר שזכר זה להודיע שאע"פ שאינם ממזון בעלי חיים
 יש זהם קלת חועלת לבעלי חיים, ויהיה גם כן רמז ומנון שסוג הלומח נכבד
 לדרך בעלי חיים, ואמרו הרים הגבוהים ליעלים קלעים מחסה
 לשפלים נראה שתחבר ממנו מלת עשה או צרף כענין צדק הרים הגבוהים
 יש בזהם חועלת ליעלים שלא יוכלו בני אדם ודבות מן החיות לעלות עליהם,
 וקלעים מחסה לשפלים בחגיהם ובנקרותיהם, ומן הנראה שקצץ דוד ע"ה
 הלומחים והעופות וחיתו שדי והבהמות והאדם ר"ל כל מה שעמידו ומחיתו
 על הארץ הן בעלי חיים שאינם מדברים הן החי המדבר כלל הקפדת קדר
 ואח"כ אמר עשה ירח למועדים שמש ידע מצואו וכו' התחיל דוד
 בעניניו רביעי צענין חליית המאורו' וזכרו אותם אחר זכרון כל בעלי חיים אשר
 על פני האדמה רמז ומנון שפרשת המאורות כחצה ארון הנציאם שלא במקומה
 שגם זה אחד מן המינים שבהם נקתיר הכחוצ מה שראוי להקטירו ר"ל לשנות
 הקדר המאורות לכחיצתם שאלו היה במקומה צחורה לא היה דוד ע"ה
 משנה מקומה, והנה רמז אל מקומה צחורה קל"ה הוא ממזר הודו לה'
 כי עוצ צקדרו צו ענין פרשת המאורות אמר לרוקע הארץ על המים
 כמו שרמז צפקוקים שכתב צחלתו למה שאמרו שרמז אליו צפני הפקוקים
 האתלעיים מן הד' שצקוק ממזר ק"ג. ואחר שנכתבה צחורה שלא במקומה לא
 הקפיד דוד ע"ה לכותבה במקום שרלה וכ"ש עם מה שהכנים לרמז אליו
 מקומה כי כן צאלו הקודות יכתוב זהם דברים שונים להקטיר כמו שאמרו,
 וכבר התעוררתי ועוררתי אל היות פרשת המאורות כחוצה שלא במקומה צפי
 קהלת צפקוק, ורחש השמש וצא השמש" ורמזתי שם ג"כ אל מקומה הראוי
 לה כפי מה שיציא אליו העיון הטבעי אשר רמז אליו דוד ע"ה ומלת עשה
 אין קפק שהיא שבה אל השם צאמרו, יהי מאורות, ויעש אלהים את שני
 המאורות" ולא זכר צפקוק הזה וכל הזכרים צפקוק הראשון מפרשת המאורות

רק למועדים לצד והעיר אל השאר. אמנם המכוון באמרו שמש ידע מצואו
הוא מקופק מאוד אע"פ שהוא קרוב לענין ידעת השחר מקומו הענין
ועשה השמש בדרך שהוא יודע מצואו ואיני יודע באיזה ענין רק שכוון להודיע
שהשמש ושאר הכוכבים צעלי דעה יודעים ומכירים כל מה שעושים, אבל כשאר
לשאר למה זכר מצואו ולא זכר לאתו וזריחתו, ויש לומר שזכר המצואות בשמש
מפני שהתועלת הנמלאת מזריחת השמש גלויה ומפורקמת אך התועלת
הנמלאת צביאתו אינה גלויה כ"כ והעדר תועלתו זה גלוי ומפורקם ע"כ
אמר שהשמש ידע התועלת הנמלאת במצואו וכמו שידוע לחכמים שהשחר גם
היא קצה להויה ולהפקד עם האור איש את דעהו יעזורו וע"כ סמך לו אחת
מן התועלת הנמלאת לקבל צעלי חיים צביאת השמש ואמר תשת ססך
ויסי לילה, הכפירים שואגים לטריף.

ואמר שזכר מתועלת מצוא השמש מה שזכר זכר מתועלת זריחתו בדרך
ההיא בעלמה אע"פ שלא זכר לו זריחה שאחר שהודיע שהוא ידע מצואו
צידוע שהוא יודע זריחתו, ואמר תזרח השמש יאספון, ילא אדם
לפעלו זכר מתועלת השמש במצואו וזריחתו להיותם גלויות ומפורקמות
להמון ואשר לא זכר מהם צלא ספק הם יותר גדולות ויותר הכרחיות הכונה
להסתיר תועלתו ותועלתו היחה הקצה שלא קדר משה ע"ה פרשת המאורות
במקום הראוי לה ולא דוד ע"ה גם הוא קדר ונה שזכר במקום פרשת המאורות
והוא היחה והשמש לצד במקומה וכשרמז צענין תולדות הארץ וענין המאורות
מה שרמז אמר מה רצו מעשיך ה' כולם צחכמה עשית מלאה
הארץ קנייניך הקדימו זה הפסוק לפני זכרון הים ואשר צו עד שיטלימהו
במלאה הארץ והים קנייניך יש צו מקום עיון. ומלת רצו המפורקם בפירושו
רצוי המינים ואפשר שיהיו ענינו גדלו ונכדו ופירש גדלם באמרו כולם צחכמה
עשית וזהו גדלם ומעלתם ואמרו מעשיך צא להודיע שאע"פ שפעולות השמש
והירח מפורקמות גלויות בממלכות השפלות באמרו וממגדת צואות שמש
וממגדת גרש ירחיים אע"כ הכל מעשה השם הוא ואליו ראוי ליחס
להיות השמש והירח מכלל מעשיו עושי דכחו וחזק זה הדעה באמרו מלאה
הארץ קנייניך כלומר שכל מה שהארץ מלאה ממנו הוא קנין השם ובאמרו
קונה שמים וארץ כי הוא הוליא אותה מן התהו והוא הממלאה זה ועליה
כל הנמלאת, ואפשר שלזה כיון בהקדימו זה הפירש לפני זכרון הים ואשר
צו כי כאשר הולך להזכיר פסוק "עשה ירח למועדים" עם הנמלאת אשר
ביצעה באמרו להאיר על הארץ ולמשול ביום ובלילה שענינו כמו שציינתי
ולמשול צו ביום ובלילה יאמר שמה יעשה המועה ויחזק צביאתם ר"ל צביאת
הנמלאת

הנמנחות ההם אשר צינשה אליהם ר"ל אל המאורות להגלות פעולותם בהם ע"כ צא להודיע שמעשה השם הם כולם ר"ל השמש והירח צמאר הנמלחות בדבר השם הוא מעשים ע"כ אין ראוי לייחס דבר מהם רק אל השם, וכשהשלים כל זה התחיל לקצר ענייני הים ואשר צו ואמר זה הים גדול ורחב ידיים שם דומה ואין מקצר חיות קטנות עם גדולות אפשר שמלת זה מושכת עמה מלת עשית הקודם זכרה צענין עשית זה הים גדול ורחב ידיים ואפשר שיחקר מונח אור העטוף ויהיה עטוף לכל הפקוק הקודם כענין מה דבר מעשיך, וזה הים גדול ורחב ידיים כלומר גם הוא מלא קנייך וכולם עשית אותם בחכמה אע"פ שיש צו דומה ואין מקצר חיות קטנות עם גדולות, ואמר ואין מקצר דולה צו למיניהם על דרך גומא לרובם.

אמנם מה שאמר אחריו שם אכיות יהלכון לויתן זה ילדת לשחק צו לא ירדתי לקוף כוונתו ר"ל לכוונת זכרו הלך האכיות צים במקום הזה ולא לכוונת שחק לויתן צו ואפשר שכוון בהלך האכיות להודיע שאע"פ שיעקר הכוונה צים שהוא שם למים הנקווים במקום אחד או שם למקום שנקוו צו המים היה כדי שתראה היצשה לא לעלמו באמר ותראה היצשה אף על פי כן יש צעלמה חועלת לצני אדם מלכד החועלת אשר לו בנפש החיה אשר צו והוא לבתם צו באכיות למלא צו חפלים לא יכלו למלאם בלתי הילוך האכיות וכן אמרו „לויתן זה ילדת לשחק צו" חומר מחד ופירשו צו המפרשים לשחק צים כאמרו „חית השדה ישחקו שם" ושמו הצי"ת כלי מקום ונתנו הטעם לשחקו שם היות מאכלו מוכן כי כל הדגים מאכל לו והוא אינו מאכל, ויש לחמוה על החכם ר' אברהם אבן עזרא איד הקפיק לו צו זה הטעם וכל שכן בזה המזמור גם לא נתן למלת זה צו וכבר הקדים לחמו באמרו זה הים וכ"ש עם פירשו שפירש בלויתן שהוא שם לכל מין גדול שצים. ואשר נראה לי שהוא שם למין אחד או לדג אחד מקופר עליו כל הקיפורים ההם במפורסם צו ועל זה דמו אליו צמלת זה כלומר זה המפורסם עניינו כמו שמופדסם בקצר אירב עניינו ואמר עליו שילכו השם בטבעים חזקים וצמחות נכבדות עד שהוא לועג לים ושחק צו הים פעול לו ומקום חכר הים הגדול עם דב כחו ומה שמלא צו מעניינים מצהילים מהשקיעו מדניות ויליאתו לעתים והפילו חומות והטביעו אכיות עם היות בהם מן ההכנות כל מה שציכולת האדם להבין ולהזמין להשמר מכזקו ועם כל זה לא יוכלו צעת שיקערהו קדוה והוא שחק צו באמרו ירתיח בקיד מלולה, ואמר אחריו יאיר נתיב וגו' ואפשר שצביל לויתן הוא שזכר הלך האכיות צענין שם יהלכו האכיות באנשים דצים בשמיות גדולות ועם כל זה ציראה ופחד והוא ישחק

צו צמה שנתת לו מנחה וגבורת ורמז למה ספידתנו במהרצו מעשיך ה' כלומר
קפור גודל מעשה השם ופלאותיו בהם כל זה אינו מורה למאי צו.

ואמרו כלם אליך ישצרון לכת אכלם בעתה, כולם שב אל
בעלי חיים שביצשה וסבים וזכר נתינת אכלם בשביל חיות הים שלא נזכר בהם
הזמנת השם להם מזונם רק בבעלי חיים שביצשה אפשר לומר כי בשביל שלא
זכר רק מלמיה חליד לבהמה לבד לא לחיות ועופות ויש חיות שאין מזונם חליד
אמר „כולם אליך ישצרון” ומלת צעו אפשר שצא להעיר על הכוחות שבהם
מכירים עת לרדם אל המזון והכוחות שבהם מכירים ללכת ולחפש אחריו
ולהכיר המזון הטוב לכל מין ומין ולשמור צו האיש הזמן שאפשר לו להשמר
ולהעמיד צו המין, ויהי אומרו תסתיר פניך יצהלון וגו' שזאל כלם
ג"כ וענין הקתר פנים הוא צחם מדת הזמן אשר לכוחות השומרות כל איש
ואיש מאנשי המינים שהיא השגחת השם בהם המוכנה בנשיאת פנים כמו
שנזכר בפ' ל"ז מן החלק הראשון אע"פ שהדברים ההם שאמר הרב בענין
פנים שרלה צו השגחה בהציאו לפקוק לא תשא פני דל ונשוא פנים הוא
מקום עיון מכל מקום פנים הוא השגחה על דההשגחה, ואמר „ואל עפרם
ישצרון” הוא כאומר עד שובך אל האדמה וחיציו, ולקח יקוד העפר במקום
האמצעה לחיות רוב הרכבת גופות בעלי חיים נמנו וכאשר אמר הרב ז"ל
בספר המדע ויהי אומרו „תשלט רוחך יצראון” כלומר יצראון לא הן עלמן
אבל אחרים אפילו היו המדעים נצראים מן היסודות שנפדרו מן הראשונים
בעלמם לא היו השניים הם הראשונים בעלמם ולא אפילו לורה אחת של שורה
אילו היה אדם מרכך אותה ויפקיד לורה ויהי אח"כ שז ועושה מן השורה
ההוא בעלמם הלורה ההיא דומה לה בדמותה ואיכותה ויתר המקדים הדברים
בה לא היתה היא הראשונה בעלמם אך זולתה זה הוא שאמר „ותחדש פני
אדמה” עד שהעולם כחדש לא שיש צו דבר חדש מכל דל ולא שהעולם הולך
ודל ומוקיף חולשה כמו שחושבים אך מה שהי' כזר הוא היום ואם הוקיף מין
מן המינים חולשה אינה לא מלד החומר ולא מלד הלורה. אך אם היא חלשה
אינה רק מלד ההנהגה אשר המין ההוא מנהגו בעלמו או זולת זה אין מי
שאמר שמין האריה ולא מין הדוב חלש ממה שהי' מקודם ולא נשתנה אך
אפשר שיאמר זה צמין האדם לבד. וכראה שהציאם אליו אך מדת זמן האנשים
ההם אשר האריכו ימים לפי הנזכר בתורה וכבר ידעת מה שאמר הרב בהם
והוא שלא היו הימים ההם רק האנשים ההם הנזכרים לבד ואמר שהי' זה
לקצות או מלד המופת ונוהג מנהגו ועם כל זה דוד ונשה הפקיקו הענין
„ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה”.

ואמרו

ואמרו יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' צמחיו כלומר על
הדרך הזאת יהי כבוד ה' לעולם צמחיו המליאות על הדרך שהמליאו מלא
וההוד וההדר שהיו לצמחי כשנצרכו העולם הוא לזכר וללמד ופעולתם אז הוא
פעולתם בכל עת וזהו כבודו לעולם כי המלאות הנמלאות והעמידו אותם כל
זמן שאפשר להם לעמוד ועשותו זה תמיד הוא כבוד לו גם כן תמיד וזהו שקרא
לעולם, ואפשר שזאת צמחיו שזה אל יהי כבוד ה' לעולם כענין יהי כבוד
ה' וישמח לעולם צמחיו וענין שמחתו זהם היא השמחתו זהם כמו שזכר
הנה הרבה מן ההשגחות שמשיגה השם בנמלאות השפלות וכמו שפירשתי בפסוק
משחקת צלאל ארלו אשר נתגלגל פירושו צ' קהלת בפסוק את הכל
עשה יפה בעתו כי היות כבודו ושמחתו צמחים לא הולך להודיע כי
גלי הוא וידוע לכל אין מכחיש ואולם היות כבודו והשמחתו בארץ הוא
שמחשים והוא אמרם, "עזב ה' את הארץ" ואמרו ה' ציט לארץ ותדע
וגו' נראה שרלה לחתום צמה שהי' כוונתו צמחור והוא להודיע הדרך שזה
ראוי ליחס כל המעשים השפלים אל השם והוא אמרו, "כי הציט לארץ ורעה"
עד שלאה מנצח כדוריתה ובלאתה ילאו המים עמה כמו שאמרו והיא צריאה
לארץ וצריאתו לארץ צרא כל מה שצרא עליה על הדרך הנרמזת צזה המזמור
צאמרו יגע צהרים ויעשו נראה שהוא כענין גע צהרים ויעשו צמחור
קמ' גושניהם כענין מוקדי הרים ירגזו צשירה הכתובה צהלים צמחור י"ח וכענין
מוקדי הרים ירגזו הכתוב צספר שמואל אך שהמיר מלת ירגזו הכתוב צשמה שירות
צמלת יעשו להורות על האיד העולה מהם כלומר מן הארץ שכל הארץ היא
הרים צעך אל מקומה הטבעית וכמו שציארו דרך העשותה לדעת צן ליני
ולדעת דוד ע"ה צפי יעלו הרים וגו'. ולדעת ר' אליעזר "ל צמחור שהזכרנו
למעלה בפסוק, "עוטה אור כשלמה" הנמלא צפרקים הכודעים על שמו ויהי' הרמז
צמלת יגע וצמלת גע אל ראותו מנשרתיו להגיע צהם כוחותיו והרמז
צמלת יעשו אל האיד העולה מכח נגיעתם כמו שהרמז צהצטה זה הענין
עליו כי ידוע שאין ראוי לשם לא הצטה וכל שכן נגיעה כפשוטה אך הענין
הגע פעל משרתין עושי רבונך צהם.

וראינו לכתוב הנה דבר נחמד צמחור זה מהיום י"ד שנים צים קרוב
לאי מאי אינגל' עירה שבראה צמקום ומנו אך עשני רב עולה ומנו צים
וצלילה נראה העשן ההוא כלהצת אש ואחר שהתמיד הענין ההוא כולד שם
הר אחד שלא היה שם לפניו ולא פסק העשן הנראה צמקום ההוא וספרו
שההר ההוא לא היה לומר צו שום לומר אך צמקומות ומנו שהיה כופל צו
ליאח עוף מן העופות הפורחים על ההר ההוא והשוכנים והנחים עליו, זה

מה שספרו מגידים. מדורשי החכמה הנאמנים והנרצח לפי המקור. שזדמנה כנגד המקום ההוא תכונה עליונית וכן הכוכבים הקיימים היה זהם כח להשיג יקוד המים עפר ולהעלות מעפר תחתית הים ממקום אחד צדצת כלולס המתהפך והיה נופל צמקום אחד והיה מתילד צמתי הפעולות האלה הר. ואולי היה צעפר ההוא העולה יש צו כח גפרית או מין המולאים הדומים לה שהאד העולה מהם עז וקדוץ להתלהב אש ושהמראה ההוא כלומר מראה הלהצת היה צו תמיד צלילה כאשר היה על האד ההוא. תמיד וחולס לא היה נראה ציום מאיר כי אור השמש היה מקחיר ומכהה אותו כאשר יכהה אור הכוכבים, אך צלילה אחר צוא השמש היה נראה אורו וכמו שיראו המראים הנקראים כוכבא דצני והדומה לו צלילה לא ציום שהם צלא ספק אד נאות להתלהב אש כאשר נאמר צמקומו צקפר אותות השמים, ואולם ענין הלימחה נראה שצעצור שההר ההוא קדוץ אל פשיטותו כלומר אל היקודות הפשוטים והיה תולדתם והרכבתם מעפר שצו כח גפרית או אלו"ס או מלח וכיוצא בהם דברים שאינם ראויים ללמח בהם למח לא היה לומח צו דבר עד שיהיה מתערב עמו דבר שצו עזר להלמיח וכן האדמה למח והוא לואת העופות. ואפשר שכן היה עושה בדברים אחרים אם היה משימים בהם וכן הלומחים המעופשים או משאר הנמלכות המעופשות וכן אחד שיאריך הזמן בהר ויתמיד השם להשקותו מעליותיו הקור המלחות ההיא והפשיטות ההוא ממנו צעצור המים המחקקים עמו גם יחקר המלחות ההוא הנמלח צו מומי הים המלוחים אשר לצדו לורת העפר וכן העפר ההוא יחקר המליחות ההוא יום יום ציגור המחקק צו יום יום כי עדיין הוא צלחותו לקרצת זמנו ועדיין יש צו כח המים ההם והעפר צמצעיהם הנמלכים בהם אז קודם שמתילד ההר מהם, ואפשר שכן הוא תולדת כל הר או רובם שנראה שהמים שיש בהם עוצי וקפות כמים המלוחים הנמרים העצים הקדוצים לצע העפר הם הקדוצים לשצו ארץ צעזר המשיצים, וכן נראה שהעפר שצו כח אשי הוא יותר קדוץ לעלות ולקוד ממקומו הטבעי ולהרום בהרום המכריחים ומשאר חלקי העפר.

ואחר שכתבתי צמליחת זה הספור וצנתינת קצותיו צקלרה מה שכתבתי לי בשצו אל מקומו ונאמר שאחר שחתם המזמור שהוא הצדקה אשר צקט מנפשו ומתחזכרים לפניה להללה צמה שהיה עיקר כוונתו צו קמן לו אמרו אש ירה לה' צחיי אצמרה לא להי צעודי, אפשר שכלה לומר אשירה לו בזה השיר מפני שידעתי שיערב לו שירי שצו רמזתי אל הדרך שידע מונה שכל המעשים השפלים ראוי ליחסם אל השם, או אפשר שכלה צו שאחר שהתבאר

לי צטשן יחצרך שהוא עשה הכל ומשגיה על הכל חייב אני לשיר ולזמר לו על כל הטובות שגמול אותי תמיד. ואמרו יערצ עליו שיחי כלומר שיה שירי ומרתי צעצור שהוא שיה אמת ואלהי האמת לא יערצ לו כי אם האמת כאמרו ה' מי יגור צא הלך וגו' הולך תמים ופועל לדק ודוצר אמת צלצור ואמר אנכי אשמה צה' כלומר אני המאמין שכל עוצה שתצא לי היא צאה מאת השם יש עלי לשמוח צו לא כדרך האומרים עזב ה' את הארץ והוא שקמוך לו יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם כלומר ממה שגליתי מן הדרך האמתית שזה ראוי ליחם כל המעשים השפלים וכל מה שיצוא להם מנוצ ומרע אל השם יהיו החוטאים האלה האומרים שאין השגחה עליונית צשפלים כאלו חמו וכלו כי נסתחמו טענותיהם וצטלו לגמרי צמה שגליתי מן הדרך שזה יודע שהשם צרא הכל ויודע הכל ומשגיה צכל וכשאמר שיתמו החטאים הנמלאים היום כלומר שיהיו כמו שכלו ותמו הוקיק ואמר ורשעים עוד אינם כלומר וגם לא יקומו עוד רשעים הולכים צדרך האמונה ההיא כי צצר נגלה מה שקומד אותה, וקמוך לו אמרו צרכי כפשי את ה' הללויה כלומר על כן ראוי לך כפשי המצברת כל זה והיודעת אותו צצרך את השם. ואמרו הללויה כלומר וגם אתם יראי השם השומעים והלונדים מומי הדרך שגליתי צה את זה שזה צטלו כל ראיות החטאים על מה שאומרים שאין השגחה עליונית צנמלאות השפלות ראוי לכם להלל יה, זהו מה שנראה לי צמה שנשאר מן המזמור אחד ה' פקוקים הראשונים אשר היתה עיקר כוונתי לפרשם ומה שזה מן הענינים אשר מהם התצארה שאילתך להגלות הארץ.

פרק אחד ועשרים.

ועתה נשוב אל מקומו ומזכרון המזמורים אשר נשאר לקפר תהלים מאשר צהם ינאל רמו אל הענין אשר חדשו דוד ע"ה צענין ההשגחה לחלוק על מי שלקח עליונות מליאות השם לצבה על העדר ההשגחה צשפלים ונאמר, כי נמלא צמזמור ק"ה רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך, וצמזמור ק"ד נמלא רם על כל גוים ה' על כל הארץ כבודו וצו מי כה' אלהינו המגביהי לשצת המשפילי לראות צשמים וצארץ שעיניו כמו שאמרו המגביהי לשצת צשמים המשפילי לראות.

לראות בארץ, ובמזמור קי"ד ואלה יכרו בשמים כל אשר חפץ עשה כלומר עם היותו בשמים כל אשר חפץ עשה בארץ שהארץ היא מקום לעשות בו המעשים כמו שאמר מה רצו מעשיך ה', ואמר ישמח ה' במעשיו וכמו שפירשנו שענינו ר"ל ישמח ישגיח השם ית' במעשיו וברחמיו על כל מעשיו שהכונה בכלם המעשים הנעשים בארץ, ובמזמור קל"ו כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ בימים וכל תהומות, בעתן וכאשר עשה אותם ולא מנעו עליונותו מעשותם כן לא ימנענו מלשמדם ולהעמידם ולהשגיח בהם איש איש כפי מה שאפשר בו, ובמזמור קל"ו כי רם ה' ושפל יראה, ובמזמור קל"ז אם אסק שמים שם אתה ואליענה, שאול הנבך. ואולם מזמור קמ"ה כמלא בו הודו על ארץ ושמים כלומר שלא ימנע היות הודו מעליונות המליארת צענין שיוחס בעבורו אל המקום העליון במקומו והנכבד במליארתו והוא השמים שלא יהיה צפול המקומות הנמשך אחר שפלות העלם והוא הארץ ושלא ישגיח בנמלאת אשר בו עם שפלות מליאתם ופחיתותם.

ועתה כפרש כל המזמור הזה כאשר יעדנו ונתייר פ'. השאילה אשר הקדמנו לשאול אותה בפרק ד' מזה המאמר, והיא איך יורה ילד חומר או יבקש מלצלות השמים לצדך את השם או להללו והם המהללים אותו. בלא הפסק תמיד התהילה הראויה בהם והיא תהילת ההשגה וידיעה כל' השגתם ומעלת השם וגדלו וחיו והדרו השגה תקלדנה ידי השכל האנושי לצוא עד חכונתה, וכאמר ב' אמר, הללו ה' מן השמים הללוהו במדומים" זכר בזה הפסוק שני מקומות, הא' עליון שבעליונים והוא השמים העליונים כולם, והאחר כעליון צעיר אל שלמטה ממנו אעפ"י שהוא שפל בעלמו צעיר אל העליונים אשר למעלה ממנו והוא שקראו מדומים וחצרו אל העליון הגמור להסתיר מה שכוונה החזרה להסתירו, אמרו הללו ד' מן השמים צענין הללו ה' ממקום השמים העליונים, ואמרו מן השמים ולא אמר בשמים כאמרו במדומים מפני שרצה לכלול בו כל מי שמוחסת עמידתם אל השמים ואעפ"י שאינם בו, וכן אמרו הללוהו במדומים דולה בו הללוהו במקום המדומים, ואחר טקת למי ציקש שיהללו השם מן השמים פירש ואמר הללוהו כל ומלכיו רמו אל השרפים העומדים ממעל לשמים, ואח"כ אמר הללוהו כל לצאיו רמו אל הכוכבים אשר בגלגל השמימי קראם לבאות לרובם ואח"כ אמר הללוהו שמש וירח הללוהו כל כוכבי אור יחד תחלה שמש וירח מכלל כוכבי לכת למעלתם וכן הבדילה החזרה אותם משאר הכוכבים ואח"כ זכר החמשה הנשארים וקראם כוכבי אור אפשר שקראם כן להראותם לנו

יותר משאר הכוכבים אם לקרצתם אלינו או להיות אורם בעלמם יתר על אור השאר. וכאן השלים לפרט כל מה שכוון אליו בהללו ה' מן השמים שכלל בו כל המיוחסים אל העולם העליון מלכד השם המהולל. ואח"כ התחיל לפרט ולבאר מה שרצה בהללוהו במדותיו ואמר הלהוה שמי השמים והמים אומר מעל השמים, אמרו שמי השמים כאמרו רקיע השמים כי שמים ורקיע שמות באים זה אחר זה על דבר א' ורמז על הרקיע הכבדא ציוס שניוסקנד לו והמים אשר מעל השמים להרחיב נקב המשכית וענין התהלה שצקש מנישקדם כי הקודמים אפשר שהוא כבדלת מן התהילה שצקש מהם שיהללו השם תחלת ההשגה ומדע ואלה אין לומר שצקש מהם שיהללו ה' אך בענין הנמלא בזה שיתצוונו בו בני אדם ממה שיש בו תהלה בענין כל תהילה וכיוצא בה המיוחסת לדוממים ולמי שאין לו השגה בענין אמרו ותהלתי מלאה הארץ שאף מה שבה מדומם ולמחוצע"ח שאינם מדברים שאין השגה להם הם תהילות מלך הצחינה שצוחנים בהם בני אדם ומולאים גם מה שראוי להלל השם עליו מגדול מעשיו הניכר בהם ולרוב השפעתו הטוב עד שהגיע מרובה אל המלאות זה השומר ההורה הכפסד באיש וכל ההורה מומנו, וכאשר השלים לפרט מה שרצה בהללו את ה' מן השמים ומה שרצה בהללוהו במדותיו פירש איך תהילה הוא שצקש מהם והוא אמרו יהללו את שם ה' כי הוא לזה וכבראנו בעבור שדחק מתהלת התחלת המאמר הולך לשנותה במנהג הלשון, ויהי צימיו אחשוורוש, צימיו ההם, כאם פ"ש ע"ל לרשע, דברי פיו און ומדמה, וכמו שפירשנו בו הענין כולם הללו את שם ה' כי הוא לזה וכבראנו, ותהי שבה מלת וכבראנו גם אל המלאכים, אם הדבר כן נלמד להצין מלת וכבראנו מורה על ענין אחד בקלת המזכרים ובקלותם על ענין אחר מן העניינים החלוקים אשר תאמר עליה מלת צרא ואשר נופלת מלת צריאה עליהם בשיתוף כמו שזכרתי לך משיתופה, ואולם נשאר לשאול על זה הפירש איך יאמר כי הוא לזה צריאת המלאכים אם המלאכים הם בכלל ולא היה שם נמלא זולת השם לצדו יתברך שמו כדמו אליו, ולזה הולדנו המפורשים לפרט במלת לזה גזר או חפץ ולא נראה לי כלל שהוליאו הכחוצ במקום לזה ולא היה שם נמלא למי ילזה או ילזה מומנו לעשות מעשיהם, וכבר אמרנו במלת ויאמר שצפרשת צרא שית. שאעפ"י שהענין בהם הרגון על הדרך שאמרנו לא הוליאם הכחוצ בלשון אמירה דק להודיע שהענין בהם רלה מאחד מפמילייתו ודברה תורה כלשון בני אדם שיאמרו הדבר שמונים אותו ושדולים אותו מאחר שיעשהו, וכבר אמרו החכמים ז"ל שכלל הכבוד כצרא קודם שצברא העולם, וכסא הכבוד הנה צארנו

צארכו מהותו וענין היושע צו והעומדים עליו, וידעת דמו דוד ע"ה צד' פקוקים אשר בקוף מזמור ק"ג כאשר פירשנו בהם וכן בראש מזמור קל"א כמו שרמזנו אליו לכן אינו מרחיק אך מקרב שלא תשוב מלת וכבראו כאלו כי הוא לזה וכבראו רק אל שמי השמים והמים אשר מעל השמים שהוא כאלו אחר והמים אשר עליהם ובשלא אחר כן לא עשה רק להקטיר והרמז צו אל צריאת השמים הנצבאים ציוס שמי והמים אשר מעליהם זאת התהילה הוא שזקש מכולם שכולם יהללו השם כשהוא לזה העליונים שצמקום העליון שצעליונים המוצן באמרו הללו את ה' מן השמים והם המלאכים והלצאות וכבראו אלה שצמקום השם מן העליונים ר"ל שמי השמים והמים אשר מעליהם שצבראו צמלות השם וכן הנראה מן המלאכים ולצאות השמים ומן השמש והירח וכוכבי אור שהם צמלות השם כלומר צבראו וצמה ששפע מאתו עליהם עשו מה שעשו בצריאתם ויעשו מה שיעשו תמיד לא מעולם לצד והם הגרזן ציד החולצ צו ע"כ יש ליחס הכל אליו לא אל זולתו, וכשהודיע שהשם בראש לאחד הפירושים או שורה אותם בצריאתם שלמותה והם צא לחזר בהם ענין אחר מוקף על צריאתו אותם או על לוחו אותם לצדו שלמותה ולעשותם על הדרך שזכרנו צמזמור ק"ד והוא אמרו ויעמידם לעד לעולם שאף עפ"י שזכרו בכלל שמי השמים והמים אשר מעל השמים יש לומר אם כצין מלת כצבראו גם אל המלאכים על הדרך שאמרו שרלה בקלחת העמידה צאשים ובקלחת העמידה צמין וזה ילטרך אליו אם כצין המים אשר מעל השמים המים ככח שצבעים, ואולם אם כצין בהם המקום שישו צו המים ככח מים צפועל כמו שפירשנו בהם יתכן לפרש שהמקום ההוא כעומד לעד כי לא יכיר אדם צו כי לא יקבל שינוי שיליא אותו מהיות מים שעל השמים וידינו כדן שמי השמים צורה, ואם כצין מלת וכבראו שצה אל שמי השמים והמים שעליהם לצד הם הנזכרת צריאתם צפרשה שנית מועשה צראשית, כוכל לומר שלא תשוב מלת ויעמידם רק אליהם גם על הדרך צפ"י השני הקודם למים אשר מעל השמים ויקפיק צזכרון העמידה הנלחית בהם צידיעת שהיא כמלאת צשלמותה מהם שהם ראויים צעמידה לעד יותר שעל ידיהם וצאמלעותם כצבראו אלו ר"ל שמי השמים והמים שעליהם והוא שרמז אליו צמלח לזה, גם כוכל לומר ששעפ"י שמלת כצבראו תשוב אל שמי השמים והמים שעליהם לצד אמנם אמרו ויעמידם לעד לעולם ישוב אל כולם, ר"ל אל המלוים כוכל לומר שאמרו ואל אשר ללורד צריאתם היתה מורה אל המלוים או כוכל לומר שאמרו ויעמידם לעד לעולם שצ אל המלאכים והלצאות וכצבראו שמי השמים והמים שעליהם והוא יעמידם לעד

לעד לעולם והם לריכים אליו צעמידתם צידוע שהולכנו אליו צמלאותם וזה צמורכל ראשון וכן אומרו חק נתן ולא יעצור יסוד אל כולם גם כן כי לכולם נתן חוק ר"ל כולם נמלאו מליאות שעושים זו מעשה אם צמלאכים וצמאות דבר ידוע הוא וע"כ נקראו עושי דברו עושי כלונו גם שמי השמים והמים שעליהם אעפ"י צמלאותם מבעולות העושים ההם אעפ"כ צפעולה ההוא שמקצלים מן העושים עושים מעשים אחדים כי השמים נותנין מטר צעתו צרלון השם וצרלון נעלמים ולא יתנו מטר ופעולות אחרות או כאמר שולת חק נתן ולא יעצור שזה אל המלאכים והלצאות לצד ג"כ, ומלת ויעמידם פתוח הוא"ו במקום ויעמידם צט"א תחת הוא"ו צענין שאינו כשאר הפועלים שאינן לריכים לפעוליהם אחר שעשו אותם וכמו שכבר בארנו בזה המזמור, וכשהשלים הציאור צתהילה אשר ציקש שיהללו את השם זה הנמלאים צסני המקומות העליונים אשר זכר, התחיל לבקש תהלה כיוצא בזה מן הנמלאים במקום השפל ואמר הללו את ה' מן הארץ תניכים וכל תהומות נראה לי בטעם התחילו מתניינים ותהומות כלומר מן הנמלאים שצפסל המקומות מכל הנמלאות המיוחדות לארץ ולא התחיל מאש וצדד שלג וקוטור כלומר מן הקרוצים אל המקום שהניח זו והוא שמי השמים עשה כן להקטיר שלא יזכרם קמוך לזכרו המים אשר מעל השמים שלא ירגיש אדם צקרצת מקומם ע"כ צלצל הקדר התחיל צתחמונים ואח"כ שצ לעליונים ואח"כ זכר ההרים והצבעות שהם עיקר עשיות הארץ ואח"כ עץ פרי הוא מה שהוליא השם מן הארץ ועד צל מיני צעלי חיים הן המיוחדים לים כדגים הן המיוחדים ליבשה מדבר ושאינו מדבר, ואולם כלל הדגים צכלל החיה שגם הם נקראו נפש חיה או כאמר כי צזכרו התניינים עם התהומות צתחלה קמוך עליו מזכרון יתר נפש חיה אשר צים

ואמר יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לצדו הודו על ארץ ושמים, יש לשאול צענין זה הפקוק שאילה חמורה והיא למה לא זכר זו כי הוא לזה ונצראו כמו שזכר למעלה, ואולם אין לשאול למה לא שתק מומנו למעלה ולא יזכרה שם כלל עד שיקמוך לפקוק הללויה שמי השמים פקוק הללו את ה' מן הארץ והיה אומר על כולם צקוק יהללו את שם ה' כי הוא לזה ונצראו שם אומר בעליונים שנצראו צמלות השם כל שכן צתחמונים שזכרה בזה צריאת השם צצאור והיינו יכולין לומר צענין המלאכים ככל מה שאמרנו, מפני שיש לומר שהולך צדאי לכחצו שם לענין סוף הפקוק והוא אמרו ויעמידם לעד לעולם שלא היה יכול לאומרו אילו היה כותצו צקוק ואחר שהולך לזכור עמידתם לעולם צכח השם ובהשפעת טוצו הולך לזכור צריאתו

צריאחו אותם הקדמה בטבע להעמידו אותם, אצל היה לו לזכרה גם
 בתחתונים וי"ל שעשה כן להשלים בזה חזק תשובת הפוקרים המכחישים
 פעולת השם באלו התחתונים ויחסו אותם אל הכוכבים כנגד מהם ולחזק
 אותם בהורות להם כל מה שחושבים במעשה הכוכבים בנמלאות השפלות אשר
 בארץ ואמר בהם שאע"פי שפעולות השמש ושאר הכוכבים ויתר העזרים נכרת
 בהם בהויתם ובהפקדם אין לשגב במליאותם רק השם לבדו מפני שהשמש
 ושאר הכוכבים ויתר העזרים במליאותם השם בראם והמליאם בדרך ובטבע
 שיעשו המעשים ההם כאמרו חק נתן וע"כ הקפיק לו מהם שיהללו השם כי
 נשגב שמו לבדו כלומר אע"פי שאלו התחתונים פעולת העליונים נכרת בהם
 במליאותם ובעמידתם ובכל עניניהם אין ליחסה אליהם ואין לשגב עליה רק
 שם ה' כי הוא המעמיד אותם והוא נתן להם חוקים לעשותם כמו שהקדים
 להודיע בהם צעליונים כל זה שאפילו כפירושינו במלת ובצראו שאינה שזה רק
 לשמי השמים והמים שעליהם מוצא שהשם המליאם מאמרו ויעמידם לעד לעולם
 כמו שאמרו גם הוא הממליאם בכל יום אחד שלא היו יכולים לעמוד דגה
 אחד זולתו ובה השלמה הודאת כלם שהשם עושה כל הנעשה בארץ שהעליונים
 מודים שהשם המליאם והוא מעמידם והוא הנותן להם חוקים לעשותם
 בשפלים על הדרך שאמרו, והשפלים מודים שאין לשגב בכל הנמלא בהם
 ומהם רק השם לבדו מפני שנכר מהם שעושה ללון השם הם העושים בהם
 ובגלגל עושים כל מה שעושים וזהו שהשלים הפסוק הודו על ארץ ושמים
 כלומר ואחר שכל מה שבארץ יעשהו מי שיעשהו בלון השם ומאחר הכל כיכר
 וכודע שהודו על ארץ ושמים כלומר הודו על ארץ בעל שמים והוא המודים
 קרן לעמוד תהלה לכל סקידו, גם יש לומר שהוא עטוף עם אשר לפניו
 ויחסד ממנו אות העטוף כלומר וכי הודו על ארץ ושמים כלומר יהללו
 את שם ה' כי נשגב שמו לבדו וכי הודו על ארץ בעל השמים והכל
 הוא התהלה שבקש מהם וכמלא כמורה רבים וגם זה הפירש עוז מאור
 או יהיו הודו על ארץ ושמים תמורת כי נשגב שמו תמורת הצאור עד שיהיה
 ענינו אחד התמורה יהללו את שם ה' כי הודו על ארץ ושמים, כלומר כי
 הודו על ארץ בעל שמים. ולקח דרך התמורה להודיע בראשון על איזה דרך
 הודו על הארץ והוא שאין לשגב על הנמלא בה ועליה רק השם לבדו מפני
 שמאחר הכל וכל אחד מאלו הדרכים מוצים מאור בפסוק ותהיה הוי"ו במלת
 ושמים כענין דמות דבר בעלם לבד מוצא גלוי כענין כ"ף הדמיון, או יהיה
 עניינה ענין ואין לריק לומר שמים כלומר אין לריק לומר שהודו על השמים

כי צשמים הוא דבר פשוט וידוע וניכר שהיה השם עליהם אך הארץ הוא שהולך להודיע שהיה השם גם עליה ולא בקט התהלה שזקש מן העליונים רק להודיע ממנה שהיה השם על הארץ אמר וירם קרן תהלה לכל חסידיו לצני ישראל עם קרצו הללויה. ואמנם הוא מכלכל הקדר וגם צו ענין התמורה ולהסתייר כלכל הקדר צו והקדר המכוון צו הוא וירם קרן תהלה לעמו לצני ישראל עם קרצו לכל חסידיו וצו שתי תמורת האחת, תמורת הביאור והיא לצני ישראל המיר צו עמו הנזכר ואמר שכלה צו צני ישראל שהוא עם קרצו, כאומרו אשר לו אלהים קרוצים אליו ואחר כך המיר צני ישראל עם קרצו בכל חסידיו לצד והוא תמורת הכל בחלק, עד שיהי' הפסוק אחר התמורה הראשונה וירם קרן תהלה לצני ישראל עם קרצו לכל חסידיו ואחר התמורה שנית וירם קרן תהלה לצני ישראל עם קרצו לכל חסידיו שזה עיקר השגחת השם בארץ כאשר אמר הרב ז"ל וכאשר זכרו אחריו צמאמר מזה צמקומות רבים.

הנה נגלה מדברינו שענין הראותו עלמו כמקש מן המלאכים ומן השמים העליונים הם כקא הכבוד ומשמי השמים ומן המלאכות השפלות אשר מלאה הארץ מהם הוא שיהללו השם בראת התהלה כלומר שהורו על ארץ כעל שמים והמכוון בתהלתם השם זה הוא שמכולם יראה הדרך וידוע כלומר שהיה השם על הארץ וזה צשמים העליונים הוא מבורך, וכבר העידונו על קלת ממנו צמקומות מומאמרינו בהעידונו על הילוך היולא מן המאירים וגם צמלאכים ומשמי השם הם המרפס העומדים על כקא לפניו הם הדיעות הנפרדות בלשון פילוקופים אמרונו שמליאותם נודע מלך מליאות הגלגלים לתנועתם הנלחית כי התצאר לחכמים כי אי אפשר שתמלא בגלגלים מלאך הם בשמים צעלי תכלית תנועה בכה שאין לו תכלית וא"כ מן השקר שינועע תנועה כלחית מלך עלמם ומלך כחם על כן הולכרו לומר צמליאות דיעות נפרדות צפועל תמיד שהם שאפשר זהם ומליאות כח שאין לו תכלית והגלגלים יתנועעו התנועה ההיא הנלחית על דרך תשוקה לדיעות ההם תנצלות ומהם ששפע עליהם הנלחות אינו להם מעלמם ואע"פ שהוא ענין דק מאוד על איזה נד היא התנועה הנלחית לשמים אחר שאינה להם מלך עלמם אמנם הדבר גלוי אשר אין ספק צו שהיא הנמלאת להם מלך הדעות הנפרדות, וכבר השיב הרב ז"ל אל זה צמאמר צחלק השני צפי ראשון ושני ממונו, ואחר שהמלאכים מניעים הגלגלים על הדרך הנכרת והגלגלים פועלים בארץ על הדרך הנכרת ג"כ כל מה שיעשו זה והשם הוא הנצוה הראשון השומר הוא שהמלאך הדיעות כ"ל המלאכים ומליאות שיעשו ממנו בגלגלים וישתקקו עליהם עד שתמלא

זהם התנועה ההיא הנלחית ובתנועה ההיא התמודית יתפעל לארץ כל מה שיחדש זה תנויד א"כ השם הוא הפועל מה שבארץ בעשותו מה שבשמים על לך היותו קצה ראשונה לכל אין צין השמים והארץ מלד היותם מפעולת השם יתברך רק שהשמים יותר קרובים אליו מלד היות פועליו ושאיין האמלעיים צין השם והשמים רק הדיעות הנבדלות לצד עושי דבר השם וצין הארץ ואשר זה יהיו מן האמלעיים שני השמים והמים שעליהם והשמים העליונים כולם זה אחר זה והמלאכים שהם קצת תנועתם ע"כ כאמר בשמים שהם לפני השם ובארץ שהיא אחריו ותחת רגליו לרחקה ממונו כמו שאמר החכם כי גבורה מעל גבורה שומר וגבורהם עליהם וכמו שזכרנו פירושו למעלה.

זהו שרלה בזהלח המלאכים והשמים כלומר מה שומרים צפועלחם בנוולאות השפלות א"כ אין להרחיק השגחת השם בשפלים מלד עליונות למיאותו שאין אנו אומרים שהשם עושה בארץ או משגיח לארץ פעולה ראשונה בלא אמלעות כלל שאם היינו אומרים כן היה לכופרים לך להרחיקה אמנם אחר שאנו אומרים שעל ידי אמלעים רבים הוא עושה אותם ומשגיח בהם אין להרחיקה כלל. וכבר רמזנו אל קלת האמלעיים שהשם משגיח באמלעותו באדם בפסוק ויעקב אלי אחד מן השרפים, בפסוק ה' בפסוק כי מלאכיו ילוח לך, והפסוקים הצאים אחריו, ג"כ העירונו על זה הענין בעלמו צפ' ח' מזה המאמר על פסוק וקרא זה אל זה שאמרנו מזה הענין הנמלא בזה הוא שקראו אמירתם זה לזה ר"ל המלאח האחד מהם אח חצירו על הקדר מליאות שיושפע מכל אחד מהם בגלל מתנועע בשביל החשוקה תנועה כלחית וקרוב הוא מענין הללו את ה' מן הארץ. וענין בקשתו מהם כלומר שכן הוא המדון ממנה שמהם יכירו בני אדם הצוחנים ענייניהם ושהוד השם על ארץ ושמים כלומר על ארץ כעל שמים וזה בהכירם תחלה שהוא לוח ובבדאו והוא מעמידם ונתן להם חוק שלא יעבור וגם הם עיקר בצחינה שידע ממנה שהוד השם על ארץ כעל שמים על הדרך שציארנו צפ' ח' מזה המאמר בפסוק הזכר וזהו הוחד הקושיא הקודם זכרה צפ' ד' מזה המאמר. כי לא זיקש מן המלאכים והבצאות שיהללו השם כי ידוע היה אללו שהם חמהללים אותו תמיד תקלר יד שכלנו לדעתה ואמנם העיר בני אדם שהוד השם על ארץ כעל שמים בלשון בקשה מהמלאכים שיהללו השם לרמוח להם שומלדס ובאמלעיותו הוא שדוע ידעה בדורה לחכמים קהשם קצה ראשונה לכל מה שבארץ כאשר אמרנו ועל הדרך שזכרנו והוא העושה הכל במאמרו „מה רבו מעשי, ימחז ה' במעשיו“ כאשר ציארנו והוא המשגיח על הכל כאמרו כי גבורה מעל גבורה

שומר

שומר א"כ אין הפרש בין מאמר דוד ע"ה הנלחה כל מלאכיו הללו כל זכאי
ובין אמרו הללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות צענין בקשתו מהם
שכולם ענינה והנלחה זה הוא ענין הצנינה שיצחנו בני אדם זהם עד
שיכירו שהוא לזה וכברא, ושהודו על ארץ ושמים לא מהם שהוללו לא
במלאכים וצלצלות ולא צדונם אע"פ שיש הפרש בעולם הנצחנים שקלחם
ענינים מה שצוחנים זהם בני אדם ויותר ויותר וקלחם אין להם השגה ומדע
זהו שכיון בכל המקומות שבקש מן המלאכים לצדד השם או להללו כלומר בחינה
בני אדם זהם מה שיהללו בו השם ושהוא תהלת השם וזהו הענין שהיה דוד
ע"ה כמחשדו כמו שציארכו וכל זה לצטל זה דברי הרשעים המקלקים השגחתו
בשפלים ואף ידיעתו אותם מלך עליונותו, ועל כן קמך לזה המזמור שהוא
קוף כוונתו בזה הספר, מזמור „הללויה שירו לה' שיר חדש" זה השיר החדש
וזאת התהלה החדשה הוא שאמר לכל או ללויים המנלחים שיסורו אותה ואמר
שבקהל חקידים הוא שישירו אותה בעבור שהזכיר בקוף המזמור שלפניו שיעקר
השגחת השם בשפלים היא בחקידים ואמר „תהלה לכל חקידיו" ואח"כ אמר
„ישמח ישראל בעושרו" כלומר כמיחד זהם השגחה יתירה על שאר האומות עד
שהוא כמיחד בו עשייה זולת העשייה הכוללת הכל וכאמרו הוא עשנו
ולא אנחנו עמו ולאן מרעיחו כמו שאמר בקוף המזמור שלפניו ג"כ
לכני ישראל עם קרובו, ואחר כך שנה זה הענין צעלנו באמרו כי
דולה י"י צעמו יפאר עבדים צישועה כלומר כי השם דולה צעמו
כלן יתר על שאר האומות לפי החורה שניתנה להם המתקנת מדותיהם
ואמונותיהם. ואולם העבדים הוא מפאר צישועת נפשותם ולזה ראוי
לחקידים שיעלזו בכבוד כלומר בכבוד שהגיעו אליו כפשותם בהפשיעם מעליהם
בגדי החומר הלואים ולצטט מחללות הדבקות צעלוינים הנכבדות. כמו
שפירשנו באמר ואחר כבוד תקחני. והוא קרן התהלה שורים
להם השם כלומר עלותם לזאת המעלה שנה ישארו כפשותם כי בזה בודאי
ראוי להתהלל, וכאמרו, כי אם צזאת יתהלל המתהלל כי תכלית
החסד והלדקה שהשם עושה בארץ הוא-מה שמוגיעים אליו כפשות החקידים
מן הדבקות צעליו.

ואולם אמרו כוונות אל צגדונם וחרצ פיפיות צידם.
ושלשת הפקוקים הצאים אחריו. ננה צלצי זהם חידוש. ידעתי שירחיקהו
העומדים עליו לטעמים שכבר קדמתי. אך רוצ דוחק פשוטי החלק האחרון
מזה הפקוק ושלשת הפקוקים אשר לאחריו במקום הזה וצענין הזה שהוא

מודבר זו. אפשר שיקריצוהו אליהם כאשר הציאני ר"ל רוחק פשוטיהם לחדש
 זהם הפי' הזה והוא שאינו רחוק אללי לומר זהם שעל שתי טובות שגמל השם
 החקידים הם עליזים ומרננים, האחת מה שמרוממים השם זו שעיקר רוממות
 אותו הוא השגת שכלם דרכיו, והאחרת שנתן „חרצ פיפיות צידם“ הרמו אל
 שכלם גם כן. וזה לעשות נקמה בגוים וצמלכיהם לעשות זהם משפט כחוצ,
 הרמו אל המלך הגדול הצא אל העיר הקטנה להשחית אותה ואל חילו הם
 הצועחים על חילם והחקידים ימלטו אותה מידם חרצ פיפיות שצידם
 הוא השכל צפועל שזהם ולהם וכאמרו ומלט הוא את העיר צחכמתו והרצוי
 כל אחד ואחד ימלט עירו צחכמתו כי כל חקיד וחקיד יש עליו להלחם עם
 המלך שהוא שר לצאו וזהו רצוי הגוים ולאוים והנכזדים צלא ספק שלא
 יצוא המלך הגדול לכצב העיר ללכדה ולהשחיתה לצדו אך צחילו ושריו ונכזדיו
 הוא שיצאו ועל זה קראו גוי ולאוים, ואולי צזולת זה המקום יקראם צאלו
 השמות צעלמם גוי ולאוים ואמנם לעשות זהם משפט כחוצ רומז אל המכוון
 צאל אישך תשוקתך, והוא ימשול צד, ואל הוא ישופך ראש
 זהו המשפט הכחוצ זהם והדר הוא לכל חקידיו צהיות שכלם כחרצ פיפיות
 שיוכלו למשול צאשה ולשוף נחשה ואמר זה מפני שרוב החקידים והלדיקים
 הם מזה המין כי מעט מזעיר הם מי שימלאו אשת חיל כאשר יורה עליו
 מי ימלא, זהו התוך הנראה צאלו הפקוקים.

ואולם צפשוטיהם עוצ לומר שרלה צזה לעשות נקמה צאומות הכופרים
 צהשגחת השם צשפלים וצדיעתו אותם ושנא צמליאותו הם העוצדים למלאכת
 השמים ולשירות שם הכחוצ אליהם לא תחיה כל נשמה ויהיה הוא המשפט
 הכחוצ שרמו אליו לפי פשוטי הדברים ואמר שהדר הוא לחקידים לצער ולכלות
 כל מי שיפקיד אמונות צמליאות השם וצהשגחתו וציתר הענין הנחלה צו ממה
 שמשפיד הקצוץ האנושי ומציא להרוג קלת את קלתם ולגזול ממונם וכ"ש החזקים
 את החלשים כגר והיתום והאלמנה והדלים והאציונים והחלכאים.

ואולם המזמור הצא אחריו והוא מזמור הללויה הללו אל צקדשו
 הוא כולל דרך קלרה מה שאמר צמזמור שלפניו הללויה הללו את ה' מן השמים
 מענין צקשת התהלה הנזכרת צשלשה מקומות הנזכרים והם השמים העליונים
 ושמי השמים והארץ וכל זה לחזק ראייתו שהשם עושה הכל ומשגיח צכל עליון
 ותחתון כי אמרו הללו אל צקדשו רולה צו השמים העליונים הנקראים
 מעון קדשו והיכל קדשו, ואמרו צדקיע עוזו רולה הדקיע הנצדא ציום
 שני הוא דקיע עוזו והדרו, ואמרו צגבורותיו רולה צו צמקום גבורותיו
 ומקום

ומקום גבורותיו וממשלתו הוא המקום השפל שבו נמלאת הממשלה כמו
שאמרנו או שיהיה עניינו שיהללו בגבורותיו צקפור גבורותיו או צבחינת
גבורותיו. בגבורות שעושה בהמלאת השפלים ובהנהגתם כאמרו מי ימלא
גבורות ה', ואמרנו שיהללוהו כרוב גדלו כפי גדולתו הגיברת בהם
ויהיה כענין בגבורותיו ויהיה מענין גדלת מאור כאשר פירשנו בו כי מה
שנעשה צורך הוא הגדולה והגבורה. ואמר הללוהו צחקע שופר עד סוף
המזמור צורך מה שאמר הללוהו בגבורותיו הללוהו כרוב גדלו שדולה בו
המקום השפל ובהם אמר שיהללוהו צחיר החדש ההוא על כלי שיר שהיו אז
נמלאים אחת, כל זה להראות רוב שמחתם כשהגיעו אל ידיעת אמיתת זו
האמונה הטובה והמטיבה אמרת ידיעת השם הפרטים השפלים והנהגתו
אחת ההנהגה הטובה והשגחתו בהם השגחה יתירה ואל ידיעת מה שיצטלו
בו כל הטענות והראיות אשר חשבו הכופרים לקותרם בהם הן טענות העיון
הן הטענות המליאות הכה חתם קצרו לעשות שיר חדש צזאת התהלה
צנמלאות צפי המלאכים והלצאות וכוכבי לכת ושמי השמים והמים שעליהם
וכל הנמלאות אשר צורך והוא שהוד השם על הארץ כעל שמים ר"ל הנמלאות
צפיהם כלומר הנודעת מלך צחינת מליאותם וצחינת מליאות המלאכים
הוא עיקר הצחינה כמו שאמרנו צהודע בהם שהשם צראם והמליאם ומעמיד
אותם והוא נתן לכל אחד חוקו שלא יעברנהו, או שלא יעציר וע"כ הקדימם
והקדים לבקש מהם התהלה וכן על הקדר הכתוב בהם כי מצריאת השם
לעליונים והעומדת אותם נודע שאין לשבצ צמליאות השפלים רק שמו לצדו
וכי הודו על ארץ כעל שמים ושהנהגתו והשגחתו כוללות כל אשר בה לאיש
ואיש ההשגחה הראויה בהם. ותכליתה היא ציטראל צחקידים ולדיקים וצצרי
לצב מפני שקיום האמונה הזאת היתה עיקר כוונתו צקפור ההוא כאשר אמרנו.

פ ר ק ש נ י ה ו ע ש ר י ה

זה הפרק אחרתם בו מחמרי זה שקראתי שמו מאמר יקרו המים
עשייתו להתחלל בו לפני כל יודעי דת ודין מכל דבר שימלאו בו רחוק אללם
לפי המורגל להם הן מפידוש הן מפקוק הן מציאור דבר נמלא לחכמים ז"ל
הן מהודיע דעתם וקצרתם צענין מן העניינים. כי כשצב אני להם צאלהי
האשם כי לא דציתי צאחד מנ' מינים האלו רק לפי מה שזכרתי לי צאמת
שהוא

שהוא דעת המדברים ברוח הקודש ודעת החכמים ז"ל, וכן להחלל צו על מה שגיליתי יותר מדאי בדברים שליוו החכמים ז"ל להסתירים. כי מעיד אני עלי שמים וארץ שלא עשיתי זה רק לשם שמים ועת לעשות לה' — כי ראיתי שהאונות שהסתירום מאז, כציאנו וחכמי תורתנו הם מפורסמים היום כולם לאומות העולם, ומפרשים כפי האונות ההם הסתרים אשר בתורה ובדברי כציאים והמדברים ברוח הקודש ברוב המקומות, ואומתנו ככלה מהם ככלות גמורה עד ששצנו מלך הסכלות ההוא לקלקה צפיהם. והגיעו מחדשים אותנו שאומרים עלינו שאין צדינו מדברי הכציאים רק הקליפות ודי צזה גידופים וחדשות, ואני אמרתי שהזמן שהסתיר אדון הכציאים מה שהסתיר לא היו העניינים האונתיים ההם ידועים מפורסמים באומות ההם לפי הנגלה מאמונתם הרעועות, שלא היו מאמינים אז צמליאות אלוה ולא צמליאות שכל כדל מחומר כדמנו בסתר אשר בספר מגדל דור הפלגה. נאמר צו ומגדל וראשו צמנים שהרמו צו מראש מגדלם לא היה עוצר השמים, כי לא היה אללם עליו דבר ולא ממעל לו כי לא היו נפרדים אז מן המורגש ותכלית מה שהיו מרגישים השמים וכוכביהם. וע"כ עשאו אז קלחם אלוהות אותם שהיו חושבים בהם שיש להם מעלה וחשיבות על השאר. עד שצא אורו של עולם וקרא צאל עולם, וכן אמר קונה שמים וארץ, כלומר מי שהוא באדון בשמים. וצא צן צנו וראה קולם מולצ אדלה וראשו מגיע השמימה וראה מלאכי אלהים עולים ויורדים צו וראה ה' כלצ עליו, ראה למעלה ומראש מגדל הכופרים ההם, וראה שכלים כדלים מחומר שהם למעלה מן השמים צלל ספק מעלת מליאות והגיע אל העלה הראשונה ששאר השכלים הכדלים הם מלאכיו כשלוחיו והוא שקרא ה' אין הפרש צין המגדל והקולם, ואולם יעקב ע"ה ראה את השם כלצ על הקולם ומלאכי אלהים עולים ויורדים צו, והכופרים ההם לא הרגישו רק סמגדל לצד שהוא בקולם לא שהיה עליו דבר ולא שיעלה צו או ירד דבר, וכבר רמז החכמים ז"ל במגדל דור הפלגה אל זה העיון אשר ציארנו רמז טוב כפי דרכם צמזותיהם. והוא אמנם שכוונו צצנותם מגדל שיגיע מנצחו עד שיהיה ראשו בשמים לשום ע"ה צראשו וחצ צורה כדי להלחם צשם ית' כציקול כדי להרגו על דרך רמז שמי שמיחם אלוהות לאחד הכוכבים או ליותר מאחד הוא כמבטל מליאות השם הנכבד מאמונת צני אדם והיו טכינו להריגה ששמו במקומם נתינת חצ ציר ע"ה ההוא כלומר כוכב הנעבד להם זהו שרמזו במגדל. ואולם צעיר אפשר לפי דעתם במגדל שרובה צה דת או צימור

נימוק שייחדם ויקבלם, ויהיה המגדל שצמחה רוח אל המוצח והנעלה
שצרת הלא והוא השומר קיצוץ אנשי הדת והו' ששימו עליהם דבר וון
הנמלאת שיתמנו צו אלוהות גמול ועונש שזה שמעמיד כל דת. וראוי שיהיה
הנמלא ההוא הנמלא הנכבד מכולם אללם. סוף דבר נגלה מאמונתם שהיו
עושים מן השמים ומה שצו אלוהות או אלהי; וכל זה שאמרו צמגדל עם היות
המקראות ההם אינם יולאים מידי פשוטן צמה שיקבלו כי אין תוכות קתרי
תורה ומליאין הפקוקים מפשוטן חלילה. שאלו היה כן לא היו החכמים ז"ל מליאין
רוב התורה ורוב דברי המדברים ברוח הקודש והנביאים מפשוטיהן והשבעים
פנים שיש לתורה אין האחד קוטר האחר, והנה קלת החכמי' שם פקוקי הפרשה
הראשונה מצדאשית דורות ואילו היה מפני זה מוליא הפקוקים מפשוטיה לא
היה אללו צמורה חידוש העולם וזה מה שאין ראוי להעלות על לב.

ונשור למה שהיינו צו ונאמר שלא היו צמנים ההם אומרים צמליאות
אלוה אחר זולת קלת הכוכבים גם צימי משה ע"ה היו כן. הנה אומר
פרעה מי ה', לא ידעתי את ה', ע"כ הולך ע"ה להסתיר אמונות
רבות ולהראות צהם זולת מה שהם עד שיקל עם הסתרתם ועם הראות צהם
זולת מה שהם צמליאותם להציא המון בני אדם לאמונת מליאות האל לא
הסתירם לדבר אחר, ועם הסתירו אותם מן ההמון נהראות צהם זולת מה
שהם אין ספק שמקדם דרך קבלה ליהושוע ולשבעים זקנים עם שאר התורה
שצע"פ וגם רמז צרבים מהם להעיר החכמים במקומם דרך קטר עד שצאו דור
ושלמה ע"ה והוקיפו רמזים צמחים ההם צראותם שמעט לורך ההסתת צהם
והתפשט אמונת מליאות האלו ונעטו המצינים הרמזים ההם הראשונים החתומים
והקתומים והיודעים מה שמקטר לקדמונים מן הסתרים ההם כאמנם ז"ל
למה היה דברי תורה דומין עד שלא עמד שלמה לצאר שהיו
מימיו עמוקין ולונכין וכו'. וכן היו עושין הנביאים והמדברים ברוח הקודש
הצאים אחריהם, ואולי גם אשר לפניהם, וגם חז"ל הוקיפו רמזים רבים
ונכבדים ואף כי צם' הידוע צצראשית רצה הוקיפו להרחיב צו צמחי תורה,
וכן דברי המדברים ברוח הקודש והנביאים מאד למציני דצריהם, ונראה שעשו
כן צראותם האומה בגלות וראו שמעטו החכמים ז"ל היודעים האמתות ההם
דרך קבלה לכן כתבו מה שהצינו צהם על הדרך שראו, וכן הרצ מורה לך
החכם הגדול הפילוסוף המורי האלהי רבינו משה צה"ר הגדול ר' מיימון ז"ל
כשראה ג"כ שמעטו מציני הרמזים אשר רמזו המדברים צה"ק והנביאים וחז"ל
אשר הרחיבו צמחי התורה הוקיף צמיותיהם ציאר על ידי רמיות ג"כ במקומות
רבים

רבים בצארו צפי' שאינו גוף ושואין צו אחד ממשיגי הגופות ולא ממקריהם וכן אחד
 בדעות הנבדלות מן החומר הנקראים מלאכים וכן עשה צמעמי המלות מפני
 שראה הלורך הגדול לנלותם מפני האומות שהם מוליאין אותם כולם מפשועם.

ואני הלעיר הצא אחריו ראיתי ג"כ שזעטו מציני דמיונותיו מאוד וכל
 שכן מציני דמיונות הכחוצ וראיתי החכמות האמתיות שנתפרסמו מאד
 באומות אשר אני תחת ממשלתם ובארלותם יותר ויותר מהתפרסום בארלות
 ישמעאל וראיתי הלורך הגדול להאיר עיני המשבילים צמה שהכני השם יתעלה
 לדעת ולהבין בדבריו וצמה שהרחיב בנקצי המשכיות אשר על תפוחי משלי
 הנביאים והמדברים צדוה"ק והחכמים ז"ל. ואשר אצין ג"כ בדברי התורה
 והנביאים והמדברים צדוה"ק והחכמים ז"ל: ע"כ גליתי צזה המאמר וצפי' ס' קהלת
 מה שגליתי ממה שלא היו אדם מוגלה עד הכה כדי שלא נהיה חרפה
 לשכינינו לעג וקלס לקציבותינו, ובאלהים שמתו צמחוני, הידע העלומת
 לצדי. וכי לשמו עשיתי זה ולא לפרוץ גדר. ומאחר אשאל לקרצני ולקרצ
 כל הדן אותי לכך זכות מדרשי החכמה המצינים צמאמר הזה והאמת אשר
 צו חושג ידיעת אלהי האמת. ככתוב וס' אלהים אמת.

נשלם מאמר יקוו המים. שבת וחודאה לבורא ארץ ושמים:

